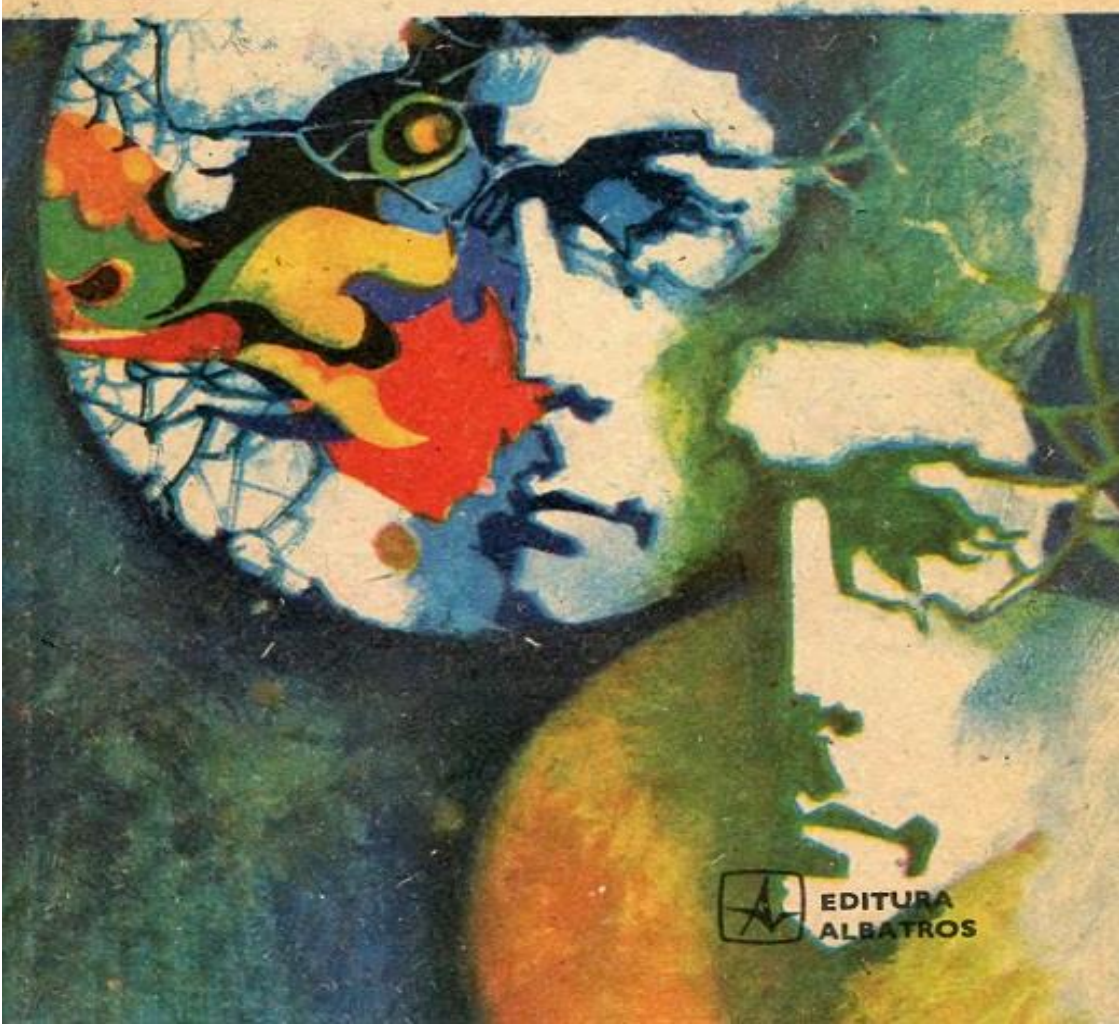

Fantastic
Club

LAURENȚIU CERNEȚ

SALT ÎN MÎINE

EDITURA
ALBATROS

Laurențiu Cernet
Salt în mâine

Editura Albatros 1984
București

Aeyo

Lui Radu Ricman

1.

Aceeași imagine: un atelier delimitat neclar, liniile-s estompate și aproape fără culoare sau, mai precis, într-o uniformitate cenușie – tușe incerte ce lasă impresia de sordid; pe fundal, o fereastră meschină, ca de pușcărie, dincolo de care, prin geamurile petecite, se ghicește cerul plumburiu, apăsător, sufocant, descurajant, de sfârșit de lume, atmosfera umedă și vâscoasă, iute-dulceagă a marilor centre urbane poluate excesiv; pe masă – o masă șchioapă, slinoasă – coji de salam, un cotor de măr și un cuțit stingher și inutil; în mijlocul încăperii – șevaletul cu o pânză: o compoziție aproape terminată. Un atelier. Pe fundal, o fereastră uriașă, cât peretele, deschisă larg. Prin ea pătrunde lumina aurie ca mierea. Simți aerul proaspăt, cerul senin, calm, auzi foșnetul reconfortant al frunzelor unui tei, sigur este tei, înflorit, te îmbeți de mirosul indescritibil

al primăverii târzii, coapte. Pe masă – fiindcă și aici există o masă –, un pui fript, rumen – ce aromă! –, , pâine albă, o sticlă de vin rubiniu... Paul rânjește undeva, nevăzut: „O să le rup gura! Ce zici de titlu? *Transfigurare...*”

Filip Antim nu înțelege ce legătură poate exista între *Transfigurarea* lui Paul și el, în clipele acelea, și de ce sau de cine îi este frică. Geamantanul îi dejghină mâna. Habar n-are ce-a pus înăuntru... A plecat într-o grabă haotică, îngrozit de teama că se va răzgândi și că n-o să mai facă niciodată pasul. Transpiră, simte cămașa rece în spate. Aici, la ora asta, e încă răcoare și umezeală. Ca într-o pădure. Este de fapt o pădure.

Își închipuie că n-are voie să ducă o asemenea greutate în mână. Își vede inima cicatrizată gata-gata să se rupă din nou, la efort. Se liniștește. Încearcă. Metoda lui Coué nu mai are de mult niciun efect. Își ametește teama cu gândul că, dacă se simte în stare să-și analizeze toate senzațiile, înseamnă că se poate domina, că încă e stăpân pe sine.

Și iar atelierul acela... În sfârșit, după indicațiile primite la telefon, cotește la dreapta, după căsuța pe care scrie PRIMIRE. Aici este un fel de orașel. O mică stațiune. Ca Buziașul. Sau ca... Un parc, salcâmi, cărări, brazi, bănci, mesteceni, fântână arteziană (în gustul anilor 50), ciori. Niște ciudate figuri geometrice, de lemn, înfipite în socluri de beton: totemuri ambițioase și fade. De jur-

împrejur alei cu pietriș, clădiri. Le numără. Se încurcă pe la 20. Par mai multe. Iarăși salcâmi. Soare. Neverosimil de gălăgioase ciiorile.

Dar unde-s nebunii?

Câțiva bărbați în salopete gri trebăluiesc leneș prin parc. Nu leneș, ci cu mișcări încetinite, descompuse. Golesc coșurile de hârtii într-un tomberon. Pe bănci, femei îmbrăcate îngrijit, fardate, cu poșetele atârând în mână, și bărbați... obișnuiți. Ici-colo câte un tranzistor: melodii populare. Un halat alb, în trecere. Antim se supraveghează. Îi este teamă să meargă mai departe. O altă frică îl împiedică să se întoarcă la autobuzul care parcă-l așteaptă numai pe el.

O ușă: cabinetul de psihologie. Bate. Intră. Miros pașnic de cafea. O fată cu ochi de pisică îi răspunde la salut, apoi îl ignoră. Antim face un pas către cealaltă ușă.

„Bine am venit!” bravează el. Îi este frică. Râde prosteste. „Am sosit!” încearcă să pară nestingherit, efort penibil, își dă seama și bănuiește că inspiră o milă grețoasă. Sau senșeală. Oamenii aceștia or fi obișnuiți cu fel de fel de cazuri și mai disperate decât al lui. Suzana tronează maiestuoasă în dosul unui birou micuț. Îl pofteste să se așeze. Seamănă a ordin: nu se discută. Geamantanul a rămas în spațiul de trecere. Antim se scoală să-l pună lângă perete. „Stai odată!” Nu se supără, deși se simte jignit. De ce strigă? Doar ea singură i-a propus acum o lună

să vină „la ei”. I-a spus: „Vino la noi, să vedem ce se poate face...” N-a rugat-o. Nici nu visa că ar mai putea fi ajutat. Și ea, prietenește, l-a chemat, iar acum nici nu-l bagă în seamă. Vorbește la telefon. Poruncește, cheamă nu se știe pe cine. „Bei o cafea?” Se zăpăcește. I-e teamă de cafea. Cafeaua, pentru cardiaci... Bâiguie ceva, se scuză: inima! „Nu ți-am cerut explicații. Bei – bine, nu bei – la fel. Ți închipui că dacă nu bei cafea o să trăiești 150 de ani?” Spune: „Beau!” De fapt nu vrea. Nu vrea nimic... cabinetul s-a. Umplut de oameni. Antim strânge mâini, sărută mâini. O clipă se află în centrul atenției. Se pare că Suzana i-a încunoaștințat din timp de venirea lui. Îl așteptau ca pe un prezumtiv prieten. Apoi discuții pe care el nu le pricepe. Despre bolnavi, desigur. „Trebuie făcut ceva cu... Era mai bine, dar acum...” „S-a-mbătat?” O să se plictisească de atâtea vorbe despre boli, despre pacienți. Un subiect de conversație aproape universal. Necesar. În timpul serviciului, acasă, la plimbare. Schimb de păreri. Și: „Cum îi merge lui Carol?” „Încă nu mă pot pronunța. I-am dat lapte. Cu forța...” „Cine crezi că l-a otrăvit?”

Antim înțelege că un anume Carol a fost otrăvit. Deci *aici* există și riscul ăsta. I-au dat lapte... Se face mic în scaun. El este alergic tocmai la lapte. În capul lui gândurile se învâlmășesc într-o dezordine cumplită. Se prelinge spre ușă. Nu-i pasă de geamantan. Încearcă s-o șteargă

neobservat. Bineînțeles că-i imposibil. Suzana se mândrește cu o atenție distributivă de speriat. „Ce faci?” „Nimic. Voiam să... Am uitat că... O să vin altă dată...” „O! exclamă Suzana. Te-ai speriat. Da? Recunoaște că te-ai speriat!” „Cine-i Carol?” Bună dispoziție generală. Râd de el. Ce le pasă lor?! Ei nu-s alergici la lapte! Și asta le e meseria, să riște să fie otrăviți de nebuni! Antim n-are chef să moară otrăvit. Nu-i destul că are inima în pioaneze?! „Asta era! pune punct Suzana, și-l lămurește: Carol este câinele doctorului Rocșoreanu, aici-de-față. Doctorul, nu Carol... Un câine. E drept că-i un câine tâmpit. E cel mai tâmpit câine pe care l-am cunoscut în viața mea.” „Nu-ți permit să-l insulti pe Carol!” intervine grav un bărbat scundac, rotund și chel. „Eu, știți – îndrugă Antim cu un aer complet idiot –, fac alergie la lactate...” Râd cu o poftă nebună. Râs de copii. Nu-i nimic de râs în faptul că un om este bolnav. Trebuie să fii nebun, ca să râzi când afli că un om face alergie la lactate. „Sunt nebuni!” conchide Antim. În sfârșit, s-a lămurit: ei sunt nebunii. Și, fără să vrea, zâmbește. „Ei, vezi, îl felicită Suzana, eram sigură că nu ți-ai pierdut simțul umorului.” Apoi iar îl uită. Nu suficient de firesc, încât Antim să nu observe că în toată zăpăceala aceea de vorbe ceva nu-i în regulă. Acum discută despre cineva care trebuie instalat într-o rezervă „la 15“, de o fată sau o femeie cu numele de Măslina – trebuie să fie o poreclă! –,

care i-ar fi spus ieri cuiva, parcă Doman, că ei i-ar plăcea un singur bărbat din spitalul ăsta, dar că ăla, scuzați, regretă foarte mult, a și plâns când și-a dat seama, nu este el. Iar acel Doman a scos un pachet de Kent și i l-a dat, ia, i-a zis, îmi place grozav să discut cu tine. „I-a dat tot pachetul?” „Nu! Cum să i-l dea tot? Numai o țigară. Dar Măslina s-a făcut că nu pricepe și l-a băgat în buzunar la halat.” Antim nu se dumirește ce-o fi de râs și-n afacerea asta. Totuși s-a mai destins. A uitat pentru câteva minute de inima lui bolnavă. De-abia acum își dă seama că în cabinet, în afară de el și Suzana, nu sunt decât trei persoane: doctorul Rocșoreanu – Max, de la Maxențiu –, Victor Binder și Grigoreta. Lui Antim i s-au părut foarte mulți. E convins c-a sărutat mai multe mâini. Că doar n-o fi... Grigoreta și Victor Binder seamănă ca niște frați: amândoi înalți, supli, blonzi și expansivi. Trecuți de 30. Mai corect: sub 40.

Urmează un timp nedefinit, în care întâmplările se îngrămădesc, se încălescă, își fac loc, fiecare, se pare, este foarte importantă, sau crede despre sine că are dreptul la o atenție deosebită. Antim nu-și dă seama decât de continua alunecare printre zeci de oameni necunoscuți, prin coridoare lungi, pustii, ori, dimpotrivă, supraaglomerate. Formalități, hârtii, întrebări, cartela de masă, programări... încearcă să nu se lase copleșit de birocrăția necesară sau vicioasă, sau de neînțeles,

întâlnită oriunde. Se regăsește stors de puteri – nu mai are nici atâta energie încât să-și dorească ceva, orice – pe un pat de fier, într-o încăpere strâmtă, o *rezervă*, cu două paturi, dulap, masă, un scaun, chiuvetă. Intră un bărbat îmbrăcat în halat albastru. Antim remarcă obosit că aici nu se bate la ușă. „Vezi că patul ăla e ocupat de bătrân!” Deci s-a așezat unde nu trebuie. Îl supără singularul: „Vezi că...” „Mulțumesc pentru că mi-ai atras atenția. Pe viitor, vă rog – apasă pe cuvinte, ca pe niște clape, și parcă aude în creier cum vibrează corzi bine acordate – să ciocăniți la ușă. Așa se obișnuiește în țările civilizate. Și vă mai rog să-mi dați o cheie.” „Cheie? De ce? Nu se obișnuiește!” – rânjește infirmierul. Antim se simte nemulțumit. Nu trebuia să spună nimic. El e un biet bolnav care nu are voie să se enerveze. În plus, nu-i bine să te pui rău cu personalul medical, chiar dacă sau tocmai fiindcă unul ca ăsta se poartă ca un gardian de închisoare. Exagerează. Își dă seama. Cineva, afară, strigă, se tânguie. Antim ar vrea să se ridice, dar nu poate. Trăiește – termenul pare exact – o oboseală de moarte. Este iarăși singur. Gratiile de la fereastră aruncă pe cuvertura celuilalt pat umbre reci. Își amintește că a citit undeva o expresie: psihoză carcerală. Nu, nu-l enervează gratiile. Își închipuie că-s necesare. Un bolnav, în criză, se poate exfenestra. Se miră unde a citit-o și pe asta: exfenestra. Că parcă de s-ar arunca pe fereastră n-ar fi tot aia... Revine la

Transfigurarea lui Paul. Nu mai privește dinăuntru. Se află afară, pe alee, se uită la fereastra lui zăbreliată și-și închipuie că... Nu e-n stare să-și închipuie nimic. Nici n-ar avea rost. I se aduce prânzul. Deja! Nu-i este foame. Infirmerul tot n-a bătut în ușă. Antim încearcă pe rând cheile de acasă. Una se potrivește. O scoate de pe inel și o lasă în broască. Își propune să-și aștepte colegul de cameră, dar adoarme brusc.

...Cineva se plimbă pe lângă el cu pași ușori, mici, patru încolo, patru încoace. Este un bătrânel slab, pantalonii atârnă pe el, abia ținându-se agățați de niște bretele foarte late, uzate, probabil marcă străină, cu care cine știe în ce deceniu s-o fi mândrit. Antim îl observă cu plăcere, îi e simpatic, îi aduce aminte de bătrânul lui. De fapt nu seamănă deloc cu taică-său, însă i-ar face bine să aibă prin ce să se întoarcă în trecut și să se înduioșeze de chipurile celor dragi: îi este frică de momentul când se va simți din nou neliniștit și se va îngrijora pentru inima sa. Un cerc vicios: când îi e teamă pentru inimă, când îi e teamă că-i va fi teamă. O situație stupidă, dar degeaba e conștient de asta, că tot nu poate schimba nimic. „V-ați trezit? Dormeați atât de bine... Vreau să spun: atât de frumos... Ați fost desigur obosit... Mi-a spus doctorul... Eu sunt Polceleanu, critic de artă, fost profesor la Belle-Arte. Eu le zic tot Belle-Arte. Cred că infirmerul a adus o cheie. Să ne încuie. O să vorbesc cu doctorul Max. Nu accept să fiu încuiat.

Dumneavoastră cine sunteți? Mi-a spus doctorul, însă cred c-am uitat...” Zâmbește jenat, încearcă să facă haz de necaz, fără să reușească. „Soția mea este o femeie minunată. Ați cunoscut-o? Am fost fericiți. Dar nu vă plictisesc? îmi dau seama că și dumneavoastră sunteți bolnav și să nu...” Antim nu-l mai aude. Omulețul acesta este mai înspăimântat decât el. Frica lui iese prin pori. Se simte mirosul activ, în expansiune, se detașează de izul de stătut, de bătrânețe – are bătrânețea un anumit miros, Antim o știe de mult. „E cheia mea”, îi spune. Îi este milă de Polceleanu și în același timp știe că n-o să-i poată suporta vorbăria. El însuși ar avea nevoie să vorbească, iar bătrânul n-o să fie dispus să-l asculte. Fiecare e preocupat de sine. Probabil că egocentrismul acesta nu-l decât un simptom general, comun tuturor bolnavilor de nervi. Antim se simte preocupat într-o măsură mai mare decât cea normală de persoana sa. De fapt, ce s-ar face fără persoana aceea dragă și unică?!... Surâde. Încă e bine, dacă mai poate fi autoironie.

Mâncarea s-a răcit. Tot nu-i e foame. O să păstreze pâinea... Ia farfuriile, nu știe unde să le ducă, dar se va descurca. Iese pe coridor, dă într-o mică sală de mese – pereții sunt plini de tablouri, lucrări în ulei, peisaje stranii, compoziții nonfigurative nu lipsite de o intuiție a culorii, însă în niciun caz nu poate fi vorba de o știință a îmbinării nuanțelor. Apoi desene în tuș, naturi moarte, catifelate cu tempera, toate degajând o

atmosferă apăsătoare de dezolare, dezorientare, anxietate... în sfârșit, găsește oficiul. „N-ați mâncat, domnu profesor...” constată o femeie tânără, durdulie, în halat albastru. Antim ar dori să-i spună că nu-i profesor. N-are rost. Deși...

Raul Polceleanu stă la masă și notează ceva într-un carnet. „Ați văzut lucrările acelea? Vreau să spun, ale bolnavilor? Foarte interesante. Soția mea, care e medic... Știți, sunt maladii care exacerbează o mică particularitate, o neînsemnată și banală trăsătură de... Nu cumva vă plictisesc? Soția mea este o strălucită cercetătoare, aș zice chiar savantă, în domeniul psiho-patologiei. Sper că ați cunoscut-o. Ea este de părere că normalul, așa cum îl înțelegem noi, este o aberație, fiindcă nu știe nimeni ce-i într-adevăr normal și dacă ar trebui să-l preferăm unui alt tip, mai singularizat, mai... Am uitat numele dumneavoastră...” „Filip Antim.” „O, da. Exact. Acum l-am memorat definitiv. Am un sistem mnemotehnic foarte original. Soția mea spune că, dacă l-aș breveta, ar... Eu cred că normalul, conceptul de normalitate, este relativ, depinzând de factori exteriori, istorici, politici, filosofici. Gândiți-vă ce era normal în Roma antică, în Evul Mediu... și așa mai...”

Ar vrea să facă o recunoaștere. Suzana i-a spus – parcă în alt veac – să nu se sfiască s-o caute acasă, s-o deranjeze la orice oră rezonabilă, dacă se simte singur sau dacă are nevoie de vreo carte

sau dacă ar dori să asculte muzică. La fel și cei doi blonzi, Grigoreta și Victor... N-are chef de vizite. Nici de lectură, nici de muzică. Bătrânul își face de lucru la ușă, cu cheia. Antim se rușinează cu plăcere de curiozitatea care-l împinge să se uite în carnetul rămas pe masă. O filă plină de semne ciudate. Bănuiește că-s stenografice. Nu-s. Nu reprezintă nimic. Raul Polceleanu zguduie ușa. Se întoarce. E pe fața lui o disperare comică, o groază care-l amuză pe Antim. „Ne-a încuiat!” șoptește bătrânul. Antim explică: „Nu ne-a-ncuiat nimeni. Cheia este la noi, pe dinăuntru.” „Da, da, aprobă omul și apasă pe clanță. E-ncuiată!” Numai să nu plângă. „Cheia e-n broască, îi spune Antim. Răsuciți-o spre stânga!” Îl ascultă. Se aude clinchetul zăvorului. Ușa se deschide. Polceleanu se întoarce iar spre Antim, fericit de data asta și triumfător: „Nu trebuia să vă speriați. Cheia este la noi, pe dinăuntru!”

Afară e cald, soarele pripește puternic. Filip Antim se plimbă încet pe alei. Se orientează. Blocul administrativ, laboratorul, fizioterapia. Dincolo de parcul central – așa-l botează el –, în partea opusă, bucătăria, sala de mese, biblioteca și clubul. Ajunge la ultima clădire – o locuință: gospodărie cu găini, câini, grădină... —, de unde începe o pădure de salcâmi. După câțiva metri, pe o cărăruie, se simte undeva, la capătul lumii, în mijloc de junglă, singur. Cântec de păsări, foșnet de frunze, bâzâitul găzelor. Un șarpe mic, de două

palme, îi taie calea leneș. Se sperie puțin. Nu-i plac șerpilor. Acela nu-i veninos, își zice, și se gândește la o situație-limită: el, aici, căzut între ierburi și urzici – sunt o mulțime de urzici! — după un atac de cord, singur, trăgând să moară... Și va muri cu siguranță, va fi descoperit prea târziu, mâine. Îl apucă o milă de sine și *simte* un șerpișor cutreierându-l ondulat... Pe ochi, ca-ntr-o poveste citită nu demult, furnicile. Își freacă pleoapele și pășește mai cu spor. Dă de un gard de sârmă împletită. Merge paralel cu el 20-30 de pași. O poartă. O spărtură, cât să treacă un camion. Dincolo – un dig lung care înconjoară, se pare, toată așezarea. Pe el, zeci de oameni întinși pe pături, pe cearșafuri sau de-a dreptul pe iarbă, fac plajă. Ascultă muzică, învârtesc în mâini cărți de joc. Discută fără chef. Cald. Până în zare – câmpul. Miriște. Pâlcuri de copaci, departe. O pală de vânt, neverosimilă – totul părea atât de inert –, aduce dintr-acolo glasuri și miros de porumb copt. În stânga, lunca râului... îi este numai un strop de teamă. Totuși se îndreaptă spre râu. Sălcii. Meandre. Poienițe cu flori. Ici-colo câte o pereche. Un decor idilic. Poate că ăsta e paradisul. Da, convine Antim, dar nu al cardiacilor... S-ar întinde la soare. Profesorul Micu *i-a dat voie* să se bronzeze. Nu exagerat, desigur. Până acum n-a îndrăznit și știe că n-o să aibă curajul să-și expună prețiosu-i trup la soare. Nu vrea să fie găsit a doua zi acolo, pe dig, țeapăn. Cu inima nu-

î de glumit. Profesorul le știe pe-ale lui. I-au trecut poate mii de bolnavi prin mână, dar el n-are nimic la inimă. Una e să vezi pe altul, alta e să simți pe pielea ta...

Nu?... Se compătimește. „Păcat de mine! Am început s-o sfârșesc prea devreme. Nici n-am apucat să-mi fac puțin de cap. N-am avut timp. Am mun...” Nu continuă, fiindcă știe că minte. Pe lângă el trece o pereche. Merg îmbrățișați și par fericiți. Ea e coafată proaspăt, din cât își dă seama Antim, deși n-are pretenția că se pricepe, este fardată îngrijit și îmbrăcată cu destul gust. El e-n pijama. O privire cam tâmpă... Se ia după ei, spre spital. Aude ce vorbesc. Un dialog sui generis, care-l uimește și-l captivează. De fapt nu dialoghează. E un simulacru de discuție. Sunt două monologuri. Se întrerup cuviincios, calm, fără pasiune, nemotivat. Ea povestește cum o bătea „în cap” taică-su, cum o iubea un băiat, Costică, „uite, mi-am ars numele lui pe mână, cu țigara!”, și altul, cu care a avut un copil, „îl crește mama mea”, că ea n-are posibilități, o doare capul și-i plac țigările bune și dansul; el, destul de neinteligibil, repetă că a fost ofițer, căpitan, la avioane și submarine. Ea: „Te invit de ziua mea, vineri, vrei să vii? Pe cine să mai invit?” „Vineri? Pă' io, cin' mergeam cu avionu', toate gagicile murea dupe mine.” „Da, așa e. Dacă pui mâna vezi c-am o gaură-n cap, de când m-a bătut...” „Io eram căpitan la su'marine, da' m-am făcut mai

corpulent și n-am mai avu loc să intru și să mă bag înontru, și m-a penzionat. Da' mai bine, că nu-m' plăcea în su'marin nici-mort-tăiat-tocat-și-sărat!" „Aveam țigări, fumam toată ziua.” „Io sân' căpitan și gagicile...” „La Costică am ținut foarte mult, un an și opt zile. L-am invitat de ziua mea, că l-am iubit din prima clipă.” „Io nu-s prost. Nu mă duce nimenea cu vorba și cu tichiri-michiri...” „Da' copilu' e foarte inteligent. Îl crește mama mea. Nu e vitregă...”

Din spate, un tropăit puternic. Îl ajunge un băiat încălțat cu bocanci grei, în chiloți negri. Fuge, izbind cu putere tălpile. Zgomot de copite. Antim mai apucă să-i observe mustățile, pe oală, și un dinte galben, lung, depășindu-i buza. A și dispărut după o cotitură.

Antim intră pe altă „poartă”. Spitalul dormitează. Pe o ușă, un anunț: „JOI, ÎN GRĂDINIȚA DE COPII: DISCOTECA! ORA 18 (6 SEARA) SPĂLAȚI-VĂ! ÎMBRĂCAȚI-VĂ CURAT ȘI FRUMOS ȘI POFTIȚI! MUZICĂ: ABBA, BONNY M, POPULARA!” Afișul îl face curios. O să se ducă și el. Nu prea înțelege cum e cu sfatul acesta: „Spălați-vă!” Mă rog. Dacă-i musai... Pe niște trepte, la umbră, un câine lăptos pare neînsuflețit. Alături, un bărbat dormitează. „Unde e grădinița de copii?” îl întreabă Antim. „Îmi dai o țigară?” se înscrie acela în replică. Mai mult nu știe să spună.

La pavilion asistă la un ritual ciudat. Bolnavii, fiecare cu o cană în mână, așteaptă să fie strigați

ca la catalog de o asistentă. Aceasta consultă un caiet, alege dintr-o cutie cu zeci de compartimente două-trei feluri de pilule, le pune în palma omului, numără niște picături în cana cu apă, iar bolnavul înghite tot. Antim încă nu primește nimic, nu i s-a stabilit tratamentul.

Seara, până târziu, în baia lipită de rezerva respectivă, se aud vorbe, râsete, ba chiar și o muzicuță de gură. A deschis ușa ca din întâmplare. O duzină de oameni fumează. Lipit de perete, pe vine, un tânăr citește la lumina chioară. În dormitoare s-a întrerupt curentul.

Credea că n-o să-i mai fie somn, dar cască repetat, cu înverșunare. Domnul Polceleanu e nemișcat și mut. Antim bănuiește, nici el nu știe de ce, că se roagă. Să se roage sănătos, numai să tacă. N-ar fi în stare să-l asculte. Mai cască o dată și apoi doarme cu poftă, dacă se poate spune așa ceva. Visează. Visul se amestecă destul de frumos cu lucruri cunoscute, din realitate. Vede iarăși atelierul, *Transfigurarea*. Este acolo și discută cu Paul. Paul îi spune: „O să le rup gura!” Nu-și dă seama de ce-l obsedează expresia asta. Poate pentru că nu-i place. Antim se desfășoară cu o oarecare pedanterie. Ține un fel de prelegere despre calea de mijloc. „Ce m-o fi apucat se miră și e conștient că visează. Ce-o avea el cu această cale de mijloc? Niciodată n-a fost împăciuitoare. „Calea de mijloc este marele principiu, punctul de plecare al tuturor transformărilor care operează în

univers. Armonia este legea generală a acestor transformări. Când calea de mijloc și armonia guvernează întregul univers, cerul și pământul obțin stabilitatea, iar nenumăratele ființe – perfecta lor dezvoltare!” Nu. Nu el vorbește. Nici Paul. Paul a dispărut. Doamne! Cine recită din capitolul întâi al cărții Chung-Yung? Filip Antim râde. Este chiar Confucius în persoană. Râs în vis – ce-o însemna oare?... Încremenește. Deasupra lui, un chip descărnăt, alburiu... Nu-l vede bine. De fapt nu mai visează. E treaz. Simte cum inima, de teamă, galopează dezordonat, gata să se oprească. „Ce este?” strigă răgușit. Sau: „Cine este?” repetă, pentru că nu se aude. „O, scuzați-mă... V-am trezit... Îmi pare rău...” Bătrânul Polceleanu continuă să-și ceară iertare. „N-am vrut... Credeam că e soția mea, care a murit acum cinci luni. Am auzit-o strigându-mă și m-am dus repede la patul ei. Voia să-mi spună ceva și n-a mai putut. Cred c-a intenționat să-mi ceară ceva sau să-mi mărturisească, poate că simțea că se sfârșește, poate că dorea să-mi... Vreau să spun că... Dar nu vă plictisesc?”

I s-a dus somnul. Încă nu reușește să-și revină. Bătrânul se culcă și aproape imediat adoarme. Geme ușor, ca un copil care continuă în somn un plâns suspinat. Antim îl veghează. Se gândește ce șanse mai are pentru o viață normală sau aproape de linia de mijloc. N-ar accepta în niciun caz să ducă o existență de semi infirm. Nu vrea să

trăiască așa. Nu reușește să-și aducă aminte când a citit *Invariabilitatea în mediu*, opera atribuită lui Tso-so, nepotul înțeleptului, care a consemnat învățătura lui Confucius. Tot ce se poate stabili este că traducerea era proastă de două ori: versiunea românească o dată, și cea franceză – cunoscută de traducătorul nostru – a doua oară. E convins că are dreptate. Fără argumente.

Spre dimineață, toropit, i se-nchid ochii, însă îi este frică: dar dacă adoarme și se trezește din nou cu Polceleanu uitându-se la el? L-a apucat și foamea. Se ridică și caută felia de pâine de la prânz. S-a uscat. O ronțăie încet, cu grijă. I se pare că mestecatul produce un zgomot infernal.

2.

S-a mutat. Stă singur într-un fel de cameră de oaspeți. Mâna Suzanei îl ocrotește. Suzana nu face un secret din faptul că ei doi au copilărit pe aceeași stradă și că dacă ar sta să scotocească bine întortocheatele legături de rudenie, s-ar găsi și un fel de veri... înghite niște pilule, primește injecții, zilnic. Nu întreabă despre ce medicamente e vorba, nu vrea să știe nimic. Se lasă în voia doctorului Rocșoreanu. Are o libertate absolută. I se pare că pentru el nu există interdicții. Parcă-i condamnat la moarte. Parcă n-ar mai avea nimic de pierdut. I se oferă cafea, țigări (își refuză fumatul nu din teamă, ci pentru că nu-i mai simte

nevoia, nu mai are nici nostalgia unei țigări bune după o masă bogată); uneori, în vizită, la Suzana, la Max sau la Binderi, chiar și alcool. Mănâncă și carne grasă, de porc. Încet-încet, nu-i mai pasă de colesterol. O să-și vindece teama și o să se curețe tot de inimă. Dumnezeu cu mila... S-a apucat de o ușoară gimnastică și proiectează crosuri din ce în ce mai lungi. Poate chiar un Maraton. A citit niște articole în gazete: se pare că s-ar fi înregistrat succese uluitoare la cardiacii crosiști. O fi... I s-au făcut o mulțime de teste, la cabinetul de psihologie. Suzana i-a spus că rezultatele sunt concludente. Că este foarte inteligent. El crede că Suzana își bate joc. Totuși nu i-ar fi convenit să i se declare că indicele lui de inteligență este submediocru. „Cât mi-ar mai trebui pentru a fi genial?” „Foarte puțin.” „Și eu să nu-mi fi dat seama?... M-ar interesa însă... restul”. „Restul... nu i se comunică bolnavului.” „E grav?” „Potrivit. Altfel nu te-aș fi luat în serios.”

Umblă în pantaloni scurți, papuci de plastic și maieu la plajă, pe dig. A găsit răchită și încearcă să împletească un coș. Răchita nu se lasă prea ușor lucrată. Se rupe. Probabil că există și-n meseria asta un clenci, o chichiță, pe care Antim 11-are de unde să o cunoască. Încearcă și cu lungi ramuri de salcie plângătoare. Merge. Al treilea chiar își merită numele... Își ia de lucru, cearșaful și... „Bună dimineața.” „Bună dimineața.” Doctorița Feliceanu. „N-ați murit?” Antim crede că

nu aude bine. „Poftim?” „Vă întrebam dacă n-ați murit.” Răspunde idiot: „Nu. Dar de ce? Trebuia?” „Pentru că, de obicei, oamenii bolnavi mor. Într-o noapte, gata. Vă găsim dimineța...” O înjură în gând. Halal medic! Asta da, încurajare! Unde ești, kirie Hippocrates?! Antim are o senzație indescritibilă. Îl apucă frica. Fuge spre Suzana. Nu fuge, merge încet, n-are aer și crede că n-o să mai ajungă. O să cadă din picioare. O să vină vreun făcător de bine, milos, și-o să-l chinuie cu respirație artificială. Exact ce nu trebuie la bolile de inimă. A auzit că așa a murit un agronom, fost coleg de liceu, pe câmp, în urma unei... Antim e sigur că va muri în felul acesta. Totuși este încă în viață când intră în cabinet. „Ce este?” „Mi-e rău.” „Și ce-i cu asta?” „Nimic. Am vrut doar să știi. Trebuia să-i spun cuiva.” „Și de ce tocmai mie? N-ai medic curant? Tu te descarci de-o obsesie și mă împovărezi pe mine. De ce trebuie ca eu să mă încarc cu obsesiile voastre idioate?! Nu ți-e rușine să-mi faci scene de isterie?” „Dar n-am făcut nicio...” „Asta ce-i? Mi-e rău! Nu mai pot!... Sigur că ți-e rău. Doar nu-ți închipui că trebuie să-ți fie mereu bine?! Cine ți-a băgat în cap că trebuie să-ți fie mereu bine? Ești bolnav, o să mori... Cât ai de gând să trăiești? O sută de ani? N-o să poți trăi o sută de ani. O să mori peste 20-30, sau mâine, sau peste zece ani, peste o lună, peste un ceas, la iarnă... Nimeni nu știe când. Dar dacă tot trebuie să mori, ce rost are să te chinui gândindu-te

numai la asta? Dacă ai ști că nu ți-au mai rămas decât două ore, ce-ar fi mai bine să faci? Să plângi și să te văicărești sau să-ncerci să-ți faci plăcute aceste ultime două ore? Te chinui ori petreci – sfârșitul tot va veni *atunci*. Termină, băiete, cu fasoanele de cocoană isterică!... Și aici, în cabinet, să nu mai vii în pantaloni scurți! Cum îți permiți? Aici e un loc de muncă, nu o plajă. Te rog să ieși și să revii îmbrăcat decent. Dacă mai vrei să revii. De fapt, sunt foarte ocupată azi.”

Pleacă furios. Nu știe ce-l oprește să strige c-o urăște. Cu ce drept vorbește astfel cu el? E umilit. Se simte vierme. Își promite că n-o să-i mai calce în veci piciorul pe acolo. Și ar vrea să moară. Acum, în clipa asta. Ce bine-ar fi să moară acum!

A doua zi. „Tot n-ați murit?” Doctorița Feliceanu îi așteaptă zâmbind reacția. Nu se mai revoltă și nici nu se mai sufocă. „Ba da. Acum umblu în chip de stafie. O să vă-ntreb de sănătate într-o noapte.” Se întoarce pe călcâie și o ia spre râu. La jumătatea drumului se oprește. Și-a adus aminte că trebuie să treacă pe la Max, să i se plângă de psiholoagă. Se răzgândește. Ar trebui să se plângă de toți, fiindcă toți, într-un fel sau altul, țin să-i aducă aminte că poate muri în fiecare clipă. Ce i-o fi apucat, de se poartă astfel cu el? Și de ce tocmai cu el? Numai cu el sunt atât de atenți. Ceilalți bolnavi au libertatea să se simtă bine în naiva lor credință că-s nemuritori... Este enervant. Mai că-i vine să moară odată, să scape de... Dă să

pornească mai departe, însă îl strigă Grigoreta. Intră în bibliotecă. Lui Antim îi place aici. Cărți, mese rotunde, balansoare. Nu se așază bine, că intră Victor. „Nu vii pe la mine?” „Nu.” „Bine. Ai văzut care-i regula: vine cine vrea, când simte nevoia...” „Nu e plicticos să-i ascuți pe toți ore în șir?” „E obositor. Da. Dar bolnavii trebuie ascultați... Cum te simți?” E gata să spună că prost. Sau foarte rău. Asta a devenit un automatism. Așa s-a învățat. Acum se abține. Adevărul este că se simte bine. Adică nu se simte rău. Nu-l doare nimic, respiră normal. Când și când își aduce din nou aminte că ar putea să moară și atunci se sperie.

Beau cafea din niște cești uriașe, tare și amară. Soții Binder fumează. Antim nu are nici cea mai mică tentație. E mândru c-a scăpat de boala tutunului și nu scapă ocazia să se laude pentru a suta oară. Victor povestește despre un pacient, grafician talentat, care la intervale fixe trage câte o beție nemaipomenită. „Cum, întreabă Antim, de fiecare dată e nemaipomenită?” Apoi sună Suzana și se plânge că pisica ei siameză e bolnavă și nimănui, absolut nimănui nu-i pasă de ea, nu de pisică – își dă seama că ar cere prea mult –, au uitat-o toți. „O-nțeleg, comentează Grigoreta, dar mie nu-mi place mâța aia.” Grigoreta moare după câini. Are doi, cu urechile blegi, care mătură pământul. Antim nu se pricepe la rase. Și, oricum, preferă pisicile băstinașe, neexcotice.

Victor își amintește cu plăcere de nopțile singaporene, în studenție, în Piața Rosetti. „Acum îi zice Peștera. Ai fost vreodată acolo?” „Am fost, dar n-am mai prins echipa aia mare, cu Ahoe, cu Pică...” Lui Antim, Peștera îi evocă alte amintiri. Înainte de cutremur, cu Gina, fosta lui colegă, la o șuetă bătrânească. Gina locuia chiar în blocul de la doi pași de local, care s-a făcut praf când cu... Ar putea vorbi un ceas despre Gina.

N-a mai ajuns la plajă. De fapt nu era obligatoriu și nici sănătos să se prăjească zilnic. A prins deja culoare. Ultimul coș e gata și nu mai are chef de altul. A descoperit niște pipirig și-l bate gândul să facă împletituri pentru o pălărie. Bineînțeles că n-a împletit niciodată pipirig, nici măcar paie de grâu, dar nici coșuri de nuiele nu confecționase până aici. Totul în premieră mondială... îi întreabă ce mai e nou cu bătrânul Polceleanu. E bine. Demență senilă. O să-l trimită acasă. Însoțit, desigur, altfel, n-ar mai ajunge... E plăcut, e minunat să stai așa la taclale, la nesfârșit. Numai că oamenii ăștia au treabă, n-au timp numai pentru el. Aceste taclale, își dă seama, sunt doar niște pauze. Dar și în pauze, în discuțiile lor revin obsedant bolnavi, boli, tratamente, un permanent schimb de experiență, de opinii. Nici în așa-zisul timp liber ei nu se eliberează de preocupările profesionale. „Este... enervant!” conchide în gând Antim. Pe urmă Victor pleacă la pavilion, îl așteaptă pacienții, și în bibliotecă intră pe rând

vreo 10-15 bolnavi. „Pentru *sofro...*” îl lămurește Grigoreta. Antim înțelege mai mult de-o groază.

3.

„Ce face Carol?” îl întreabă pe Max. „Bine. Mai bine.” Apoi: „Dacă n-ai chef de altceva, nu treci deseară pe la mine?” Sigur c-o să se ducă. Omul acesta îi creează un soi de bună dispoziție calmă. Are ceva tonic în felul de a se purta, deși este oarecum prețios, își alege cuvintele și nu-și permite nicio exuberanță. Antim bănuiește c-ar fi un timid. De-abia așteaptă să vină seara. Îl strigă și Max se întoarce. „Pe la 6 e bine?” „Per-fect!” În curând va fi ora mesei, dar tot dă o raită până la râu. Se așază la umbră, pe trunchiul culcat al unei sălcii. Nu departe, o pereche mai bătrâioară. Își fac curte într-un mod înduioșător. Zeci de atenții caraghioase, care pe ei îi încântă. Antim își spune că-s nebuni, cu îngăduință și poate cu un fel de invidie. „Nu-s nebuni, reia el ideea, sunt numai niște bieți oameni văduviți de tandrețe, care acum, aici, re trăiesc într-o lună câțiva ani de tinerețe regăsită. Asta e nebunie?” Și-i închipuie pe fiecare, separat, acasă, în familia lui: el, cu o nevastă înăcrită de necazuri, cicălitoare, uscată și trecerea spre vârsta a treia, sau, dimpotrivă, obeză, mustind sudoare râncedă, obsedată de nimicuri, de frecat clanțele la uși, de meciul de fotbal la care soțul ei se duce săptămânal, blestematul ăla de

meci, eveniment ce capătă în mintea ei proporțiile unui cataclism cosmic, berea băută pe furiș, reproșurile continue și vechi de când lumea pentru o aventură – adevărată sau numai presupusă – *cu una*, acum douăzeci de ani; ea, cu un bărbat brutal, violent la beție, care-i împrute casa cu mirosul infect de țigări proaste, domn și stăpân absolut, cu tabieturi riguros respectate, cu insulte mai ușoare sau mai grele, adresate zilnic, ca o înjurătură, jigniri mărunte pe care ea nici nu le mai aude, dar care formează un cadru permanent de insatisfacție și de durere surdă... Aici regăsesc o lună pe an vorba frumoasă și mângâierea, să le țină pentru celelalte unsprezece. Oameni necăjiți... Se uită la ei și-i vine să râdă. Îi par caraghioși. În schimb, oligofrenii îi produc o milă nemotivată. Bieții de ei, nu-s conștienți de starea în care se află. Unii nu mai au pe nimeni, sau rudele existente nu mai vor să-i vadă. Vor trăi și vor muri aici. Dar, într-un fel, ei sunt fericiți. Au trebuințe puține: hrană, îmbrăcăminte. Țigări. Muzică... Antim nu-i de mult timp în spital și are deja amintiri. O *vede* pe Micuța – așa-i zice el, alții o strigă Pișpirica – lipită de doctorul Rocșoreanu: „Max, vrei să spui la lume că sunt amanta ta? Că nu mă crede...” Și Max vrea: „Da, Pișpirico, ești amanta mea!” Sau Didina. Lălâie, dezordonată, îngrășată anapoda, cu un rest dintr-o fostă educație. „Sunteți amabil să-mi spuneți numele dumneavoastră?” „Antim.” „Îmi pare bine.

Domnule Antim, sunteți amabil să-mi dați un leu?” După care, cu moneda în mână, își târâie papucii spre punctul alimentar, să bea sirop. „În orice caz, frații aceștia ai noștri n-au habar de criza petrolului, nu le pasă de războiul de mai știu eu unde... Asta nu poate fi numită fericire?”

4.

Max Rocșoreanu face parte din categoria celor care polarizează atenția, privirile, interesul. Nu-ți dai seama prin ce. Nu e înalt, dar te domină și ai impresia că te uiți la el de jos în sus. Nu-i frumos, însă femeile îl plac. Singurul defect pe care Antim i-l cunoaște, pe care i l-a depistat până acum – o să aibă plăcerea să-i constate și altele, mai târziu – este modul puțin emfatic de a vorbi. E sentimental sau vrea să fie și găsește zeci de comparații, face zeci de metafore dulci, bune de dat gata un milion de duducute de prin anii de după războiul de la 1877. Surprinzător, nici contemporanele lui nu rămân de piatră. Preferă o minciună calduță, roză, care sare-n ochi – „Ce frumoasă ești astăzi!” sau „Ești sublimă și inaccesibilă ca o zeiță!” –, șoptită, unui adevăr spus cu spirit, cu autoironie, cum le sade bine ori le place s-o creadă celor cantonați într-o anumită vârstă matură.

Antim îl găsește în spatele casei, ciopbind. Din prima zi a aflat că Max are două hobby-uri capitale,

dar cu siguranță că nu-s numai două. În orice caz, unul este sculptura, pentru care și-a procurat, se bârfește, o sută de mii de scule. Pe un buștean gros, cum există prin măcelării, fixat în scoabe, stă un blocșor de marmoră. Antim intră în posesia unor date prețioase. Blocul a fost cândva, la începutul începutului, mult mai mare. Din el, la sfârșitul sfârșitului, va ieși o lacrimă. Antim e gata s-o ia razna cu gândul: un bloc de un metru cub – exagerează, bineînțeles –, cioplit sistematic, în câțiva ani se va transforma într-o grămadă de așchii, plus o lacrimă cât buricul degetului mic. Așchiile, adunate eu grijă și puse într-un sac de plastic, vor sta cocoțate pe un pedestal pretențios, pe care va fi scris: „Deșeurile unei lacrimi. Max Rocșoreanu, 197...” Tace. Îi e teamă că Max n-ar suporta glumele făcute pe seama lui. Se miră singur că tace. De obicei nu iartă pe nimeni. Nici pe el însuși nu se iartă. Cine-a zis că de dragul unei poante, merită să...? Deocamdată Max cioplește și lacrima nu vrea să se întrezărească. Sau, cine știe, el o vedea-o!

Al doilea hobby este satul Pruni, o localitate de sub poala Carpaților, de unde s-ar trage neamul Rocșorenilor. Locul acela mirific, uluitor, fermecat, extraordinar, mai are doar câteva case și o bisericuță gata să se prăbușească. În curând va fi pustiu. Max susține că acolo ar fi fost leagănul unei civilizații trace neconsemnate de niciun istoric, dar care cu siguranță c-ar fi existat

cândva, înainte de oricine și orice. Ca-ntr-unul din numeroasele mituri ale *Facerii*: „La început a fost Cuvântul, și acela era Pruni!” „Istoria nu a-nceput cu Sumerul, ei cu Prunii. Dacă aș avea ceva posibilități, o subvenție – acolo, pentru început, să zicem, câteva milioane de dolari – aș începe săpăturile și-ți garantez că n-ar fi imposibil să descopăr prima mare bibliotecă a lumii. Fiindcă e imposibil să fie în altă parte. Am dovezi...” Nu glumește. Antim ar vrea s-audă argumentele. „Eu credeam că ești din Rocșoreni...” „Eu? Din Rocșoreni?” E atâta revoltă în vorbele lui, încât Antim își închipuie că Rocșoreniia ăia, unde n-a fost niciodată, trebuie să fie un loc de groază, bântuit de strigoi sau cu nume prost. Iar Max continuă dojenitor: „Cum să fiu din Rocșoreni?!... A, te-ai luat după nume... Nu. Nu-s de-acolo. Să fiu sincer, nici nu știu unde se află satul ăsta. Parc-am auzit de el, există, dar... L-o fi întemeiat vreun strămoș de-al meu...” E doar în slip și-n papuci, a transpirat, dar nu se lasă. Izbește cu îndârjire în daltă. Pia, soția lui, alunecă pe lângă ei – are un mers lin. Neauzit – și aduce cafele și coniac. O face cu o plăcere nedisimulată. Musafirii îi mai îmbogățesc seara. Pentru Max – bere foarte rece. În sfârșit, pauză. „Prunii ăștia, deși nu au monumente megalitice exterioare, la suprafață adică, sunt convinși că ascund comori ce depășesc cu mult cei... 2935 de menhiri de la Carnac... Sau nu-s 2935?” „Max! Te implor! Lasă-i încolo de

Pruni și de menhiri! Mă doare capul când aud de ei...” Rocșoreanu aruncă o privire spre Antim – „Vezi? Ce-nțelege ea?!” – și se resemnează. Pia, ca să nu fie tăcere absolută, le povestește aventura ei, de dimineață, cu un schizofren. Pe Antim l-ar interesa – se suspectează de schizofrenie, dar acesta e un secret la care ține foarte mult –, dacă Pia nu s-ar încăpățâna să nu omită niciun amănunt. Renunță s-o asculte și se amuză privindu-l pe Max. El, desigur, cunoaște întâmplarea, a auzit-o măcar o dată, însă mimează o atenție încordată. Probabil, în sinea sa, se amuză și el cumva, bănuind că Antim se plictisește, dar că se chinuie să pară concentrat. În fond, povestea e foarte simplă. Bolnavul, violent, nu voia să accepte tratamentul și s-a baricadat în salon. Pia a reușit să-l convingă să primească medicamentele. Antim ar fi preferat ceva ca-n filme, măcar cu o fractură, dacă nu cu un salt de la etaj. Este categoric dezamăgit.

Și-a băut cafeaua – a doua pe ziua de azi – și soarbe din coniac. Un coniac bun. Murfatlar. N-a mai fost de mult prin magazine. „Cum mai stai cu inima?” îl întreabă Max. „Merge.” Antim crede că interesul a fost doar de complezență. „Știi, ți-am studiat EKG-ul. Ai avut într-adevăr un infarct. Ceea ce nu-nțeleg ține de comportamentul ulterior al cordului și chiar de al întregului organism. Mai c-aș fi în stare să elaborez o teorie cam fistichie...” Trage din țigară și râde. „Ar fi nostim să fie chiar

așa... Mă gândesc că organismul tău, speriat de modul de viață la care-l supuneai, un fel de sinucidere lentă, a simulat nenorocitul ăla de infarct, ca să te salveze. Să-ți bage frica-n oase și să te facă să devii mai rezonabil... Ce spui?” „Ce să spun? Nu pot să spun nimic. Nu-s pe teren cunoscut, habar n-am de medicină. Dacă zici tu, te cred. Cred tot ce-mi spun doctorii.” În realitate, nu vrea să creadă nimic. Ideea asta cu infarctul simulat îl sperie. Cum, adică, să nu fi fost un infarct adevărat? S-a obișnuit atât de mult cu gândul că a trecut pe lângă moarte și că-i simte în fiecare minut vârful coasei atingându-l între coaste, în partea stângă, încât i s-ar părea că fără acestea ar fi frustrat de ceva al lui, propriu, inseparabil de corpul său. Ar însemna că e sănătos tun. Dar ar mai însemna că deșteptul ăsta de organism ar fi în stare să simuleze fel de fel de boli, ba chiar și o frumoasă moarte, care, din nefericire, ar fi ireversibilă. „Îți mai e teamă?” „Mi-e, cum să nu-mi fie?! Dar încep să progrez, încep să devin indiferent. Prea mă bruftuluiesc toți din toate părțile. Că de ce n-am murit încă... Sau că e posibil să mor peste cinci minute. Păi tocmai de asta mi-e frică și mie. De moarte. Și acum, sătul de atâtea vorbe, am ajuns să-mi fie indiferent. M-au zăpăcit cu... Distracție de psihiatri fără prea multă fantezie. Mai c-aș vrea să le fac pe plac, tocmai când nu se așteaptă...” Max zâmbește enigmatic. Surâde și Pia. „Și nu-nțeleg ce se bagă

ei. Și ei. Doar sunt bolnavul tău.” „Dar ce-ai vrea să ți se spună, că ești nemuritor?” „Știu că-s muritor, dar aș vrea să mai trăiesc.” „Ai vrea, însă nu colaborezi.” „Cu cine?” „Cu organismul tău. În loc să-i dai echilibrul necesar, mai ales că infarctul a fost ușor, îl chinuiești mereu. Îl îndopi cu supoziții care mai de care mai stresante.” „Are dreptate, zice și Max. Ar trebui să te cauți la un doctor bun.” „Tu nu ești bun?” „E prea bun pentru tine. Te ia în serios...” râde Pia. Și Max: „Cu dragostea cum stai?” „Parcă de dragoste îmi arde mie acum?! „Să-ți ardă, că e firesc să-ți ardă!”

5.

Se obișnuise de mult să nu cineze. O gustare, între 5 și 6 seara, era de-ajuns. Pentru astăzi nu are niciun plan. Nu vrea să se ducă la Suzana. O fi vreun film la televizor. Trece pe la terenul de tenis. Un meci acerb de fotbal. Băieți și fete, amestecați. Personal medical, bolnavi, unul dintre șoferii autobuzului, electricianul și un maistor de la ergoterapie. Terenul, în mijlocul pădurii, betonat, pare o imensă colivie de sârmă. Antim privește un timp erupția aceea de tinerețe. Îi place. Dacă nu i-ar fi teamă, ar bate și el mingea. Asta e: teama. Că are 40 de ani, că e *om serios*, nu-s argumente valabile. Ce înseamnă să ai 40 de ani? Ce înseamnă om serios? Nu știe. Are o ușoară neliniște, nu îngrijorătoare, însă trebuie luată-n

seamă. Își controlează pulsul. Iar i-a scăzut sub 70. Nu-i bine să-i scadă sub 70, după cum nu-i bine să-i crească peste 80. Nimic nu e bine. Lui IM ax îi convine să facă speculații teoretice. Infarct simulat! Probabil că un cardiolog ar muri de râs. E drept însă că un cardiolog *bun* ar trebui să țină seama și de subconștientul bolnavului. Reia: speculațiile pot fi numai teoretice. În practică, s-ar chema experimente, nu?

„Cu cine țineți?” O fată foarte brunetă, de un cafeniu gălbui, în șort și tricou, se odihnește. „Trebuie să țin neapărat cu cineva?” „Da. Altfel n-are haz.” „Atunci țin cu dumneata.” „E-n regulă. V-am notat, domnu Antim.” „De unde mă știi?” „Aici se știe tot.” Face o reverență obosită, îndoind piciorul, ca o fetiță din clasa întâi. „Pe mine mă cheamă Măslina. Nu-mi recunosc alt nume.” „Îmi pare bine.” „Sunt drăguță?” „Ești interesantă.” „Interesantă se spune că e o femeie urâtă. Ca să n-o jignești. După cum la un bărbat c-un picior în groapă remarci că arată minunat. Dacă ar arăta minunat, nu i-ai mai spune-o.” „De acord, însă dumneata...” „Nu vă scuzați. E mai bine.”

Începe să se întunece. Antim se pomenește mergând alături de Măslina și se chinuie să-și amintească unde și când a auzit vorbindu-se de ea. Nu reușește. Măslina povestește ceva despre o excursie pe munte, ceva cu o cabană, cu băieți și fete „de comitet”, cu un casetofon stricat. Un talmeș-balmeș colorat, nepoliticos. Se oprește: „Vă

e rău?” „Nu. De ce?” „Așa mi s-a părut. Ați tăcut tot timpul. Sau poate merg prea repede.” „Nu mi-am dat seama... Ei, nu-s eu chiar așa de...” „Ba da, ba da! Tot spitalul știe că sunteți foarte bolnav.” „Multe se mai știu în spitalul ăsta! Despre fiecare se știe tot?” „Normal! Noi ce altă treabă am avea?! În plus, de dumneavoastră se ocupă doctorul Max, doctorul Binder, doamna psiholog – prea mulți ca să nu fiți un muribund... Cunoscut cel puțin trei fete care suspină în taină după dumneavoastră, mai ales c-au auzit că nici nu sunteți însurat, dar se bârfește că după dumneavoastră omul nu poate decât să bocească... Chiar: n-ați murit niciodată până? acum?” Antim constată brusc că e luat peste picior. Așa-i trebuie, dacă intră-n vorbă cu puștoaicele astea: Sunt obraznice și fără pic de respect. Înghite în sec. „Prefer să nu continui discuția asta. Bună seara!” Dar fata nu renunță. „Stați, că n-am terminat! Știați că sunteți antipatic și încrezut? Și-acuma eu închei discuția: salut!”

„Să nu mai apuc ziua de mâine – blestemă Antim –, dacă *ăștia* nu-s toți nebuni! Bolnavii nu-s nebuni, sunt doar puțin deranjați mintal sau cu nervii obosiți, sau pur și simplu idioți, dar *ăștia*...” Nu se dăduse seama cum poate fi el antipatic și încrezut. Și pune punct: „Ia să mă lase-n pace Măslina asta!” Deodată își amintește: Măslina trebuie să fie asistenta aceea care „i-a umflat” doctorului Doman pachetul de țigări. Măslina – un

fel de copil teribil al spitalului, i-a mers vestea că-i foc de deșteaptă – „Și nu e!” afirmă cu tărie Antim –, face fel de fel de șotii, e obraznică, înjură, comentează orice dispoziție, e sensibilă la laude – „Ca orice femeie!” punctează sec Antim –, o mulțime de date pe care el, fără să-și dea seama, le-a înregistrat de ici și de colo. „Vasăzică asta e Măslina!”

În camera lui, cu lumina stinsă, privește prin fereastra deschisă bradul care-i acoperă parcul (Platoul! spun oamenii spitalului; Cadrilaterul! ar vrea să i se spună Dondopol, directorul, de fel din vestitul Caracal) și pentru prima oară de când se află aci simte singurătatea ca pe ceva material, ca pe o haină prea strâmtă sau ca pe neputința de a citi fără ochelari. Îi vine în minte comparația cu ochelarii deoarece a-nceput să îndepărteze de ochi ziarul, însă i-a fost lene să meargă la un oculist. „Aici n-or avea oftalmolog?” se întreabă și nu mai știe nimic. Îl trezește uica Pavel, paznicul, care, trecând pe alee, a văzut fereastra deschisă. Îi ciocăne în pervaz cu bâta purtată de obicei sub braț. Antim sare în picioare, amețește din cauza schimbării bruște de nivel și se teme. Un gând fugar, uitat imediat, îi dă un regret vag: „Și visam atât de frumos!”

6.

Stă întins și-i este frică să se miște. S-a trezit

înainte de 7, a încercat câteva mișcări – așa-zisa gimnastică –, dar a renunțat, se simțea prea obosit, și a pregătit o cafea. Totul normal, până la un junghi neașteptat sub sânul stâng, apoi senzația de leșin iminent, lipsa de aer. Acum nu îndrăznește nici să ridice mâna ca să ia o carte din teancul aflat lângă veioză. Chiar deasupra este un roman polițist neînceput. Aude ciocănitul în ușă și tot ce poate face este să spună slab, mai mult șoptit tare, „Da!”

Într-un timp neverosimil de lung, fiecare mișcare se derulează descompusă în zecile de componente, intră o tânără înaltă, simpatcă la prima vedere, cu un aer obosit. Are în gesturi o nesiguranță, o ezitare care lasă impresia că mereu își repetă zâmbetul chinuit, tremurând în colțul buzelor, pasul târșăit. „Bună ziua. Cred c-am greșit. Cred că...” „Da, ai greșit, spune Antim, și-i este jenă că nu se poate ridica. Cauți laboratorul?” „Nu... De fapt... Acum, dacă tot v-am deranjat, pot să stau puțin?” „Poți.” „Unde să mă așez?” „Unde dorești.” Alege balansoarul. „Pot să fumez o țigară?” „Poți.” „Numai să nu vă facă rău. La inima dumneavoastră.” Zâmbește iar, dar zâmbetul are altă expresie. Antim o vede nu prea lămurit, fiindcă acolo, în balansoar, ea stă cu spatele spre fereastră, spre lumină. „Dar cu o cafea nu mă serviți?” „Nu. Servește-te singură. Deschide dulapul și găsești tot ce trebuie.” Nu se grăbește. Se orientează greu, de parcă s-ar împiedica de un

milion de obiecte. Ajunge totuși la dulap, ia cana, termoplonjorul, caută priza. Pune două cești de apă. Opt lingurițe de cafea. „Nu-i prea mult?” „Nu.” Apoi: „Pot să iau și-un mic calmant de la dumneavoastră?” „Nu. N-ai voie decât ce-ți este prescris de medic.” „Dar sunt cadru medical și știu ce-ar fi... Știu ce-mi face bine.” „Te cred, însă eu nu-ți dau. Cafea, bomboane – vezi că e acolo o pungă! –, dar nu medicamente sau alcool.”

Stă mai relaxată. Fumează. Cafeaua miroase frumos. Antim a refuzat. De teamă. Observă că se poate mișca, ușor, nu-l mai supără nimic. Se ridică și face doi-trei pași, de încercare. Privită de aproape, tânăra pare ceva mai trecută. Un obraz, emaciat, cu zeci de riduri fine, ca un păienjeniș desenat cu o peniță subțire. „Am necazuri, spune cu un glas egal și zâmbește, ca și când s-ar contrazice. Mă supăra o embriocardie, am avut un copil pe care l-am pierdut, pe urmă soțul meu s-a săturat de o epavă ca mine și a plecat în Algeria... Lucrează și acum acolo, la Base Ohanet. Iar eu am început să mă droghez cu neuroleptice... Nu-s nebună. Sunt numai foarte nefericită și proastă.”

Antim s-a întins din nou pe pat. Aude ca prin vis: „Vă mulțumesc și vă rog să-mi dați voie să mai vin...” Ușa s-a închis de mult. „Nici n-am întrebat-o cum o cheamă!” regretă el, pe jumătate în somn.

...E un platou de cretă, orbitor de alb, neted, la vreo 40-50 de metri deasupra mării (sau a oceanului?) care se zbate jos, lângă o plajă

îngustă, străjuită de peretele abrupt. Apa albastră-albastră, soarele atârnă fierbinte – și parcă mai mic decât se știe – deasupra capului. Nevăzută, Aeyo șoptește: „Clipă, oprește-te!” „O, Doamne, spune Yeb, e atât de bine să nu știi de nimeni și de nimic.” „Știi de mine.” „Nu, tu nu ești nimeni și nimic. Tu ești totul.” „Termină cu prostiile, Yeb! Nu-mi plac vorbele mari.”

...Stânca albă arde. Undeva, în lumina dureros de albă, un pâlc de copaci firavi par o promisiune vagă Pași, pași... „Yeb, tu crezi că va fi război?” „Nu. Nu va fi. Nimeni nu vrea război.” „Atunci de ce...” „Taci! Ce-ți veni cu războiul? Ce ne pasă nouă? Noi nu contăm. Cine să se-mpiedice de noi?” „Tocmai, că pe noi nu ne-ntreabă nimeni... Dar de contat... Tu contezi pentru mine mai mult decât șapte miliarde de universuri... Și spuneam că nu-mi plac vorbele mari!” „Nu vreau șapte miliarde de universuri.” „E puțin?” „Nu știu. Nu-mi dau seama. Nu pot să apreciez diferența dintre șapte miliarde și opt miliarde...”

Nu știe cum arată Aeyo. N-a văzut-o niciodată, însă nu i se pare că asta n-ar fi normal. În schimb se miră mereu de faptul că își amintește – și acesta nu este termenul exact – de întâmplări pe care nu le-a trăit niciodată. De parcă și-ar aduce aminte de altcineva, dintr-o altă existență. I-a povestit lui Aeyo. „Vise de noapte!” a pus ea, scurt, diagnosticul. „Eram economist, aiurează Yeb, dar nu-mi făceam meseria, fiindcă îmi pierdusem

luciditatea. Ar fi trebuit să-mi dau seama că niciodată cifrele nu corespundeau realității. Mă îmbătăm cu cifre și mă mințeam că le cred adevărate... Am fost un fel de conțopist pe la o organizație județeană, centralizam date și trimiteam îndrumări prin telefon. Eram un tip mărginit, descalificat profesional, fără vicii și fără calități. Întotdeauna aveam timp de prisos și mă plictiseam... Cred c-am fost și bolnav, într-o perioadă. Poate tot din plictiseală. Organismul meu se săturase să vegeteze la nesfârșit. De-aia și-a găsit o preocupare interesantă. Și mă numeam Filip..." Aeyo nu-i permite să continue.

Există acolo un cort portocaliu, sub care e răcoare. Marea se aude tot mai departe, soarele coboară vertiginos pe boltă și ei doi se iubesc îndelung, cu o frenezie înceată și intensă, ca o moarte minunată și imposibilă. Pe cerul pal trece o rachetă de patrulare. Liniște. „Yeb, dacă tu vrei..." Nu știe ce-a dorit să spună Aeyo. Platoul se cutremură violent, în trei rânduri. În Sud, la vreo cinci *distanțe* se întâmplă ceva. Yeb știe despre ce e vorba, însă nu are poftă să vorbească. Nici măcar cu Aeyo. „Nu se mai astâmpără..." șoptește ea și-l sărută cu disperare. „Aeyo, țin să-ți mărturisesc un lucru foarte ciudat. Acum, în clipa asta, mi se pare ciudat. Numai acum. Nu te superi?" „De ce să mă supăr?" „Eu nu te văd." „Da, și?" „De ce să nu te văd? E firesc să nu te văd?" „N-are importanță. Totul e să..."

...Asta e tot. Simte o liniște și-o descătușare. O satisfacție de om care și-a potolit foamea de dragoste. Și o tristețe lină. „Un vis frumos – își spune și rostește cu glas tare: Aeyo!” Apoi, neobișnuit de clar, judecă și decide că întotdeauna, în vis, femeia e zână. În realitate – ce să mai vorbim?! Și ce e frumos în vis – în realitate ți se-ntâmplă pe dos. O prevestire adică. Femeie în vis – nu-i bine. Femeie goală. Aeyo era categoric femeie, dar n-a văzut-o. Deci dacă n-a văzut-o... Iar răul se poate întâmpla oricum, și fără să visezi femei. Ciudat de tot e faptul că a dormit și-a visat la o oră nepotrivită. Cum să visezi la ora 9 dimineața?! A uitat de inimă. Are în oase o moleșeală plăcută, care nu-l mai lasă acolo în pat. Nu-l mai lasă să zacă. O moleșeală care marchează sfârșitul inactivității. Își comandă: „Scu-la-rea!” E ora 11. Foarte târziu. O să stea la soare doar un ceas.

Pe dig, locul unde s-a obișnuit să se întindă e ocupat. Dă să caute altul. „Nu stați? V-am așteptat.” „O! Toxicomana!” exclamă în gând și constată că nu-i displace s-o găsească acolo. Își dă seama c-o privește pe furiș și-i este necaz. O examinează fără rețineri, ca pentru o evaluare. Îi place. Și contrar firii lui, spune: „Îmi placi.” „Mă bucur.” Soarele pripește. Antim a închis ochii și simte pe pleoape doi bănuți portocalii. Aeyo? Mirosul e altul. Miroase a medicamente. Femeia de lângă el transpiră din belșug. Antim face un efort

și recunoaște izul de *Beuri*. Ar vrea să spună ceva și nu știe ce. Ar vrea să nu tacă. Ea s-a așezat pe o dungă, cu fața, dar nu se uită la el. „Cum te cheamă?” „Meri.” „De la Maria?” „Nu.” Zeci de gâze zumzăie prin aerul fierbinte. Nu departe, cineva ascultă muzică sârbească. Dincolo de șanțul lat care desparte digul de câmp, pe marginea miriștii, un bărbat în pijama stă în genunchi și ține mâinile împreunate ca pentru rugăciune. Meri, fără să deschidă ochii, explică: „E Pipilitu. Așa-l cheamă, dar i se spune Cristos. Nu e sectant. Nu se roagă. Și-a compus o biografie foarte interesantă. S-a născut, cică, în altă galaxie și a fost reîncarnat pe pământ pentru a aduce oamenilor fericirea. La anumite ore, se concentrează și ia legătura cu baza. Povestește atâtea despre planeta lui... Spune că trăiește pe un platou alb, ca de cretă, la vreo 30 de metri deasupra oceanului...” „Nu se poate!” „Așa spune el. De ce să nu se poată?... Locuințele sunt amenajate în peretele platoului, ca niște grote, dar cu tot confortul...” „Mda... murmură Antim. Eu nu puteam să le văd de sus. Ce tâmpenie!” „Poftim?” „Nimic. Te ascult.” „Și ce este cel mai interesant, ei nu se văd între ei...” Antim simte că va trebui să se scoale, gândul i-a rămas în urmă, lângă Meri. „Unde-ai plecat?” o aude întrebând, e deja departe, coboară în șanțul cu smocuri de pipirig și se oprește lângă Pipilitu. „O știi pe Aeyo?” Omul nu pare să fi înțeles. Stă nemișcat. „Aeyo!” repetă Antim inutil. Se întoarce,

inexplicabil de dezamăgit, și hotărăște să se controleze. Ce naiba, doar n-o începe s-o ia razna? „Eu sunt suedeză, șoptește Meri pe tonul unei declarații de dragoste. Sunt suedeză și am studiat psihologia la Upsala. Ciudat, nu?” Antim simte palma ei fierbinte și ușor umedă pe brațul lui. „Ce să fie ciudat?” „Că am studiat la Upsala.” „Și ce-am eu de acolo!” „Nimic, dar recunoaște că-i ciudat. Soțul meu a murit imediat după ce-a aflat. Era foarte sensibil și avea o părere foarte proastă despre mine... Povestește-mi ceva despre tine. Însă ceva nou, ce nu știu. Pipilitu trece pe lângă ei, ținându-și pantalonii cu o mână. „Aeyo nu-i un nume de pe la noi. Poate din altă parte.” „Ce-a spus? Ce-a spus?” „N-am înțeles, minte Antim, apoi nu-și dă seama cum începe să desfășoare o teorie cam încurcată, pe care însă, calm, o rezumă logic și clar: Dacă universul este infinit, apariția și dispariția materiei poate avea loc continuu sau intermitent, universul rămânând tot infinit, un plus sau un minus de materie, oricât de mare, dar finit, neafectând infinitatea lui. Acest lucru contravine principiului conservării masei și energiei, al conservării materiei. Pentru că, dacă finit este ceva ce poate fi reprezentat printr-un număr, numărul, în mod axiomatic, este adevărat. În antiteza, infinitul nu poate fi decât fals.”

Meri a ascultat cu atenție înțelegătoare. Înțelegea, nu mima înțelegerea. Apoi cere o continuare: „Da. Și Antim realizează faptul

incredibil că nu el a gândit ideile acelea. Parcă i-ar fi fost dictate. Sau le-ar fi scos dintr-un sertar al memoriei, unde le-a depozitat cândva, habar n-are când. Acum nu mai are ce să spună. Asta a fost tot. Fără nicio legătură, nici înainte, nici după. Și ce dacă universul este finit? Și cu voce tare: „Și ce dacă universul este finit?” Meri râde: „Asta eu trebuia să întreb... Povestește-mi despre tine... Sau, mai întâi, să-ți spun eu ce știu... Îți dai seama că n-am venit la tine întâmplător. Din greșeală. Sau nu te interesează?”

„Nu mă interesează, însă cine știe...” „Aflasem că te numești Filip Antim, că ești, sau ai fost într-o funcție destul de mare, dar neimportantă, că suferi de inimă, că nu ești căsătorit, că ți-e teamă de moarte și că, în general, ești un tip cu totul și cu totul neinteresant. Și mi-am zis: Țăsta e omul meu! Asta n-o să mă curteze, n-o să-și dea aere de cuceritor, n-o să mă amețească povestind ce-a văzut prin Apus, pe unde-o fi fost în delegații, nici eu n-o să mă-ndrăgostesc de el – eu cunoscându-mi defectul ăsta, că mă-ndrăgostesc repede și des –, și-o să ne ținem de urât în disperările noastre... Mulțumit?” „Mai mult decât atât: indiferent.” „Adică te lasă rece.” „Exact.” „Nu te interesează nici măcar când mă prinzi cu minciuna?” „Nu. De ce? Fiecare declară ce vrea. Nu m-ai obligat să te cred. Deci...” „Ai spus că-ți plac. Ai mințit?” „Nu. De ce? Dar nu te oblig să mă crezi, fiindcă asta e o simplă constatare, fără urmări.” „De exemplu?”

„Fără niciun exemplu.”

7.

„Ce naiba o mai fi cu Paul – se întreabă –, de ce nu-și face timp, doar nu-s la capătul pământului?!“ Îi e dor de rânjetul lui – „*Transfigurare!*” –, de nepăsarea lui în fața zilei de mâine, de cinismul lui dintre niște limite rezonabile. De fapt, bărbosul de Paul este numai un adolescent visător, cu pretenții de bătrân dur și nesimțit – „Nesimțirea mea, ragazzino, este jucată! Mă apăr de mizerii. Asta e: mă apăr!” –, și poate tocmai pentru astea toate Antim îl iubește. I-ar plăcea să aibă aici pe perete, în locul unui decolorat „car cu boi”, cartonul pe care i l-a dăruit într-o seară Paul. O aiureală cosmico-apocaliptică, cu un cer negru, sori multipli, multicolori, pe carton presat – atârând într-un cui, neglijent, strâmb, și i se părea că recunoaște un peisaj văzut cândva. În seara aceea, Paul s-a enervat nemotivat, ca de obicei, și l-a întrebat de ce se tot uită la „povestea aia infectă”. „Îmi place”, a spus Antim și atunci el a smuls-o de pe perete, a scos-o din ramă (Antim își amintește perfect și nu reușește nici acum să priceapă de ce a păstrat rama, era o ramă nereușită, veche, urâtă chiar) și i-a întins cartonul: „Na-ți-o! Că ma enervezi.”

De câteva zile n-a mai făcut nicio vizită. Își împarte timpul între plajă și lungi plimbări de-a

lungul râului, pe malul celălalt, trecând peste un pod de cale ferată nu prea folosit de trenuri, însoțit de Meri. Începea să se simtă de-al locului.

Stă în balansoar, cu picioarele ridicate pe scaunul de burete, un schelet metalic oblojit cu bucăți de plastic spongios, și o așteaptă pe Meri. De obicei ea nu întârzie. E 9 dimineața. Pe alee trece Max. Se oprește și-l strigă. „Cum mai merge inima?” „Ceac-pac...” „Per-fect! Să-mi spui când o sta.” „Bine. N-o să uit.”

Mai târziu, într-o buclă a râului, în iarba înaltă, care-i separă complet, Antim își spune că pădurea aceea de iarbă îi produce frică și plăcere, amândouă la un loc, nu prea clare. Dar nu e singur. Poate vorbi, se aude, i se răspunde. „Au un farmec anume locurile astea, pădurea, spitalul, râul, trebuie să nu ne mințim, au un farmec care te prinde, te cucerește pe nesimțite... Nici nu-ți dai seama când te-a prins definitiv. E și un bine, că ai aici un refugiu. Orice om are nevoie de un loc unde să fugă, unde să se ascundă, unde să se simtă în siguranță în anumite momente. Ai aici un refugiu. Ai unde să vii când nu mai poți să te suporti. Dar, pe de altă parte, e ca o otravă. Oriunde ai fi, oricât de bine te-ai simți, deodată te-apucă un dor, o neliniște, o nevoie să lași tot și să te-ntorci aici. E ca un farmec. O făcătură, așa se spune pe la noi... Ai să vezi. Niciodată n-o să scapi de locul ăsta. Eu mă revolt câteodată, însă știu că sunt învinsă încă înainte de a mă împotrivi. Iau primul tren și vin.

Așa îmi închipui că se simțeau în Eden primii oameni...” „Eden se spune că e un cuvânt care seamănă cu altul, care în ebraică înseamnă desfătări...” „Eu mă desfăt aici, mărturisește Meri. În clipa asta mă simt ca prima femeie, Eva. Știu că eu sunt începutul a tot ce există.” „La început, recită Antim dintr-un imn, și se miră singur, fiindcă nu-și amintește unde l-a citit –, Neființa nu exista, nici Ființa. Nu exista decât timpul acela, nici Moarte, nici Nemoarte, nu era decât Unu. Unu respira fără suflare mișcat din sine însuși. Dincolo de aceasta nu mai exista nimic altceva. La început, Tenebrele ascundeau tenebre. Unu învăluit în vid. Din el se dezvoltă Dorința, care a fost sămânța dintâi a conștiinței...” „Ce e asta? Aduce cu un poet. Cred că este...” „Nu-i spune numele. S-ar supăra admiratorii lui, care nu știu că *asta* e din Rig-Veda.” „Dar seamănă cu...” „S-o fi inspirat și el, se obișnuiește. Oricum, Rig-Veda e mai veche.” Și brusc: „Tu ce meserie ai?” „Nu ți-am spus?” „Mi-ai spus ce ți-a trecut prin minte.” „Are importanță? Nici eu nu știu precis ce-ai făcut tu în 40 de ani de viață.” „N-am făcut nimic. Sau, cel puțin, nu sunt sigur că am făcut ceva demn de reținut... Am vegetat. Cred că... am fost fericit.” „Așa precum un oligofren, care...” „Îmi cunosc teoria” „Nu-i o teorie: era o părere. Atât... Dar nu mi-ai răspuns!” Și din nou gândul cotește neașteptat. „Meri! Știi ce te rog? Dacă mi se face rău... înțelegi? Să nu-ncerci să mă miști. Să mă lași aici și să te duci să-l anunți

pe doctorul Rocșoreanu. Sau mai bine...” „Ți-e rău?” „Nu. Însă pentru orice eventualitate...” „Bine. Am reținut... Te rog și eu ceva: să te abții. Nu-mi priesc emoțiile.” „Mă străduiesc.” Apoi o lungă tăcere. Zgomote nelămurite, îndepărtate. Un strigăt. Un chiot. Probabil cineva s-a aruncat în apă.

„Eu, de fapt, sunt economistă. Am terminat A.S.E.-ul la «fără frecvență». Înainte de tot, *am făcut* franceza și engleza. M-am recalificat în urma unor... E o poveste prea adevărată ca să ți-o spun. Și murdară. Poate altă dată, când o să... În fine, sunt fiica tovarășului Grimanu. Ai auzit de tovarășul Grimanu?” „Am auzit. L-am și cunoscut.” Și cu un glas suspect de vesel: „Am și discutat o dată. O singură dată. Adică n-a fost o discuție. A fost un fel de monolog. El m-a chemat, eu m-am dus, el m-a-njurat «tovărășește» de mamă și eu am plecat. Am plecat, dar nu trântind ușa sau arzându-i un pumn, ci foarte cumințel, ca orice om cu judecată și prevăzut cu o tonă de lașitate.” Prin zidul de iarbă nu se aude nimic. „Te rog să mă ierți. Sunt un... Indiferent de... Mă rog, e tatăl tău...” Meri râde potolit. „Fii serios. Îl recunosc. Ce, crezi că numai cu tine s-a purtat așa? Crezi că eu am scăpat? Dar – și revine la un ton mai scăzut și egal – voiam să-ți spun, că fiind fiica lui, am beneficiat de anumite avantaje. Mă și mir cum de n-am luat-o razna. Ca frate-meu. Am un frate. E tocmai în Australia... Eu am fost destul

de liberă, am trăit, ca să zic așa, în belșug, la 17 ani am văzut Parisul, la 18 piramidele. Numai după ce-a *căzut* tovarășul Grimanu au început necazurile. Până atunci toată lumea îmi zâmbea, orice dorință îmi era satisfăcută. A urmat o întoarcere îngrozitoare. Am simțit din plin ura a sute de oameni. Se răzbunau pe mine pentru cele îndurate, pe drept sau pe nedrept, din partea tovarășului Grimanu. Și așa am început să-l urăsc. Apoi s-a-ntâmplat... În fine, asta – cu altă ocazie.” „De ce să-l urăști?” „Pentru că a *căzut*. Cât era acolo, sus, doar îl disprețuiam. Îi vedeam toate defectele, însă mă bucuram că-s fiica lui. Din interes. Profitam. Îți dai seama ce monstru sunt?” „Nu exagerezi? Sau și asta e... altă poveste...” „Ar fi bine.” „Ce face el acum?” „Scrâșnește din dinți, înjură și așteaptă conjunctura favorabilă, ca să revină. Să urce iar în șa.” „Crede c-ar mai fi posibil?” „De ce nu?!” „Și tu crezi?” „Eu, nu. Tovarășul Grimanu e terminat. Ca și mine, de altfel... Nu trebuia să mă provoc. O să plâng.” „N-am știut.” „Nu te-nvinuiesc.”

Timp de o săptămână Meri nu mai apărui. Antim se interesă la pavilionul ei. Intrase într-o criză prelungită și acum, sedată puternic, nu ieșea din salon.

8.

„Ce i-ai făcut lui Meri?” îl interoghează Suzana.

„Eu?” „Tu! Nici nu ți-a zburat o jumătate de gărgăune din cap și te-ai și apucat de cuceriri. Halal donjuan! Nu ți-e rușine să profiți de faptul că biata fată e bolnavă?” „Eu?” „Tu! Ce te tot miri? Mi-a recunoscut chiar de a doua zi și mi-a povestit cum s-a-ntâmpat. Bărbații obișnuiesc să se laude cu asta, dar nu și femeile.” Antim se sufocă. „Dar nici... Eu n-am... Nu se... Impo...” „Termină cu teatrul ăsta ieftin! Uite la el, cavalerul! Neagă! După ce-a adus-o pe biata fată într-o stare îngrozitoare! Spune: ce s-a întâmplat? Ai părăsit-o?” Antim uită de echilibrul lui, necesarul lui echilibru, pe care și-l îngrijește, îl mângâie, îl întreține, sare-n picioare și urlă: „Ești nebună? Îți jur că doar am discutat cu femeia aia!

— Spune „femeia aia” și-i pare rău, fiindcă de fapt îi plăcea și se simțea bine cu ea.

— Aici toți sunteți nebuni și vreți să mă înnebuniți și pe mine! Duceți-vă dracului!” Pleacă în fugă, nemaiținând seama că starea aceea de nervi îi poate fi fatală, că se poate prăbuși acolo, pe alee – un stop cardiac, nu? —, și adio viață! Nu nimerește broasca ușii, ținea cheia întoarsă, intră, în sfârșit, și-i vine să spargă ceva. Caută în jur. O cană, pe colțul mesei. O ia, o cântărește bine în mână, e o cană ieftină, de faianță, apoi o izbește cu putere de podea. Zgomotul însă a fost prea mic. Aparatul de radio! Pe dulap. Nu l-a deschis niciodată de când locuiește aici. Proiectat în zid, se transformă într-o mulțime de resturi fără

întrebuințare. De data asta, Antim n-a auzit nimic. A văzut cutia aceea, cât două pachete de țigări, cum se dezmembrează, însă totul fără sunet. Și brusc se simte obosit de moarte. Mai apucă să gândească, fără vreo legătură cu ceva, că programase să vadă un film dat pe programul 2 de televiziunea iugoslavă, și cade pe pat într-un somn nefiresc, letargic.

...Sunt tot acolo, pe platou. Marea nu mai este albastră. Yeb știe fără să-i spună cineva, sau i s-a pus în vedere mai înainte, acum nu judecă asta, că nu are voie să se scalde. Apa a devenit acidă. „Sau radioactivă?” se întreabă, iar Aeyo confirmă: „Cam așa ceva...” Aerul, fierbinte, pare să amenințe. „Ce se-ntâmplă, Aeyo?” „Nu te mai gândi. Tot nu putem schimba nimic. Să ne bucurăm de ce ne rămâne și de cât ne mai rămâne.” „Dar de ce să stăm aici?” „Nu ești fericit aici?” „Sunt fericit cu tine, însă din momentul în care am în față o interdicție – nu mai...” „Taci! N-are rost.” „Să tac! Să nu mă gândesc! Să nu exist!” „Existăm. Încă. Iubește-mă, Yeb...” Cortul portocaliu este un mic depozit. Mai ales alimente. Pentru apă au un mic sintetizator. Cât timp va fi aer...

Platoul se cutremură iar, e un dans pe o muzică stranie, ca o prăbușire de bolovani pe octavele cele mai apropiate de infrasunete. Din cort, dreptunghiul de cer pare vesel. „*Transfigurare*” – șoptește. „Da, mi-ai povestit. Mi-ar fi plăcut să-l

cunosc pe Paul. Știu că e imposibil, dar, dacă aș vorbi cu el, cred că nu mi s-ar părea atât de zăpăcit cum mi l-ai descris tu. Eu îl văd prin ochii tăi, dar îl cântăresc cu mintea mea.” „Ce șanse avem?” „Toate. Nu te gânde.” „Iar să nu mă gândesc? N-ai obosit să repeți? Nu-nțelegi că nu pot sta așa să-mi aștept sfârșitul?! Vreau să mă bat, chiar dacă aș fi numai eu din toată lumea...” „Fii rezonabil. Noi suntem muritori. Tot vom muri odată și-odată. Toți oamenii mor.” „Nu-i vorba de oameni, ci de omenire.” „Și ce-ți pasă ție de omenire? După tine, pentru tine, oricum nu va mai fi nimic. Nici măcar nu ai un copil, pentru care ai fi îndreptățit să regreți sfârșitul lumii...” „Aeyo!” „Ascult.” „Încep să cred că tu nu existi decât în închipuirea mea...”

Soarele e umbrit de un nor subțire. Văluri transparente se suprapun mereu, lumina se subțiază, se estompează și piere treptat. „Iubește-mă, Yeb... E singurul lucru pe care merită să-l faci...” Sunt singuri, ca la început sau la sfârșit de lume, și nu le rămâne altceva decât dragostea aceea ciudată. Ca niciodată, în dezlănțuirea ei calmă, Aeyo îl sperie. Se simte devorat. Gustul sângelui. Și neantul... Mai are timp să se ferească, l-a durut să se desprindă: gura ei, nevăzută, a mușcat adânc din umăr.

9.

S-a bronzat de mult, pielea are o culoare aproape

neagră, un cafeniu scrumit, și vara aceea, lunile acelea nu mai trec, sau se derulează la nesfârșit într-un cerc larg dominat de un singur anotimp. I se pare că trăiește aici de un veac. Carol, dulăul lui Max Rocșoreanu, zburdă pe alei într-o joacă prostească – o joacă necâinească –, aleargă apoi ca pe un hipodrom (sau kinodrom), într-un trap interminabil. Față de Max are un comportament la fel de necâinesc, se proptește cu labelle din față pe pieptul stăpânului, ca-ntr-o îmbrățișare, și stă așa. Nimic nu pare să-l dărâme. E prea puternic. Doctorul face fente, caută să scape. Și scapă, de obicei, firește, târziu, cu halatul murdărit. Antim tocmai se apucase să spună. „Stai! șoptește Max. Treci în dreptul meu. Nu te mișca!” Face o răsucire lentă, întorcându-se cu spatele spre alee. „Poate că nu mă observă...” își exprimă el speranța și imediat răsufală ușurat. A scăpat! Carol a trecut în viteză, clămpănind absent din fălci. „De ce zice Suzana că e tâmpit?” „Pentru că este. Însă eu nu recunosc. Nu vreau să-i dau satisfacția asta.” „Acum mă asculți?” „Sigur că te ascult, deși știu ce ai să-mi spui.” „N-ai de unde... Ia privește aici!” Își dezgolește umărul. Max fluieră admirativ. „Formidabil!... Există două posibilități: sau ai fost extraordinar, sau... invers. Oricum, ar trebui să... Măcar un pic de alcool iodat. Nu strică... Dar îmi pare bine că... înseamnă că...” „Lasă-mă să-ți spun, deși e o prostie: am fost mușcat în vis.” „În vis?” „În vis. Mă visez mereu cu o femeie nevăzută,

cu numele de Aeyo. Pe mine mă cheamă Yeb.” „În vis?” repetă Max. „Da. Și nu-mi explic... Am crezut că singur m-am... Dar n-ajung să... Dac-o să susții că mușcătură asta e simulată, mă sui pe turnul de apă și m-arunc de-acolo!” „Stai, nu te pripi. S-o luăm calm și metodic. De ce, în definitiv, n-ar fi posibil să te fi mușcat în vis?!... Hai la mine!”

Pășesc încet, ca-ntr-o plimbare infinită, parcă au uitat de visul lui Antim. Max descrie o pădure fără urzici, ca pe o lume, ca pe un univers fără urzici, se încrâncenează împotriva urzicilor. Apoi trece la ciori, ciorile, stolurile de ciori, ca-ntr-un film de Hitchcock, sau ca-ntr-un vers de Nietzsche. Ajung. „Stai să-ți arăt ceva, spune, și-l conduce prin curte, ocolind casa, spre grădină. E misterios... „Iar pune în scenă o mică reprezentație...” gândește Antim și constată că nu-i displace să fie spectator, cu condiția să fie liber să aplaude sau să fluiere când are chef. „Ce zici?” întreabă Max, mândru și temător, înspăimântat de iminenta judecată la care se supune de bună voie și fascinat de opera lui. „Ce să zic?” Nu vede nimic, deocamdată. Privește aiurit în jur, încă n-a ieșit din miezul gândului său și simte jenat rana din umăr. „Ce să văd?” întreabă și de-abia atunci zărește pe butucul acela de măcelărie obiectul rotund și alb, „ca o petală gingașă pe o secure”, și încremenește. Tace îndelung și se apropie lin, descriind un cerc, o învăluire, tace – nu pentru că n-ar avea ce spune – și, măcar în clipele acelea nu

mai e conștient de sine. În spate, Max s-a împietrit într-un zâmbet stupid.

Deci lacrima...

E o lacrimă, într-adevăr, dar și un sân rotund, de un alb mat, catifelat, se ghicesc și venele albăstirii pulsând sub piele; dar și un pântec arcuit ce cuprinde rodul unui mileniu de dragoste...

„Doamne! E o minune...” Nu găsește alte vorbe. Privește acel sân-pântec-lacrimă, îl mângâie ușor, abia atingându-l cu degetele. Max nu mai zâmbește. E încruntat. Nu-și controlează mimica. Numai prin ochi i se revărsă fericirea, e fericit, desigur. Brusc, parcă rușinându-se, rostește grăbit: „Hai, gata! Să mergem...” Antim îl ascultă. „Sunt un dobitoc, își spune. Mereu mă grăbesc să judec oamenii și mereu trebuie să o iau de la capăt...”

Intră în biroul spațios, decorat cu cele mai neașteptate obiecte, în alăturări paradoxale, unele hilare. O cască de pompier lucindu-și alămurile lustruite, sprijinită de o Biblie, săbii de cavalerist din alte timpuri și o cursă de șoareci *pictată* cu flori, purtând deasupra *intrării* un „Bine ați venit!” sarcastic, dacă nu cinic. Max toarnă un lichid gălbui, un deget numai, în pahare, se întoarce în grădină, de unde revine cu Lacrima, ducând-o ca pe un copil, legănând-o, și o așază pe un pedestal pe care fusese o enormă vază de lut smălțuit. Stă în sfârșit în fotoliu, fumează și așteaptă. Antim înghite câteva picături de alcool și povestește.

„Și ce se-ntâmplă acolo?” „Nu știu. Mai mult deduc din ce-mi spune Aeyo, că de fapt așteptăm un cataclism. Un război sau cam așa ceva.” „Când se-ntâmplă toate astea?” „Nu-mi dau seama. Visez doar. E ca-n vis. Nu mă pot concentra și totul alunecă. Adică...” „Pricep. Spune.” „Nu-s convins nici măcar că mă aflu pe pământ. Aș zice, deși nu-s sigur, că soarele pare mai... mic. Dar e foarte cald.” „Și n-o vezi?” „Pe Aeyo?... Nu. Doar...” „Însă e materială. O simți. Există. Nu?” „Da. Categorie. Este un om. O femeie. Facem dragoste, ce naiba!” „În ce limbă vorbiți?” „Nu m-am gândit la asta. Nu știu. Pot spune doar că înțeleg. Ne înțelegem.” Tac apoi amândoi.

„Nu-mi dau seama care ar fi explicația. Visul e vis. Până aici totul e clar. Cu mușcătura asta e altceva... O să râzi, însă mă gândesc tot la o...” „Te rog!” „Ce să-ți fac dacă organismul tău îți joacă fel de fel de feste?! Nici eu nu cred, dar n-am la îndemână altă ipoteză de lucru.” „Și ce să...?” „Încearcă să te controlezi. Să te desprinzi de tine. În vis. Adică să devii conștient – mă rog, e un fel de a... —, să fii conștient că ești în vis și să nu te lași în voia reprezentărilor din subconștient. Să acționezi tu, conducând întâmplările. Să încerci să afli tot ce se poate afla despre cadrul respectiv, loc, timp, despre această misterioasă Aeyo și chiar despre tine. Cine spuneai că ești?” „Yeb.” „Eventual să te uiți într-o oglindă, să te vezi. Să te compari cu... tine.” „Și ce-o să realizez?” „Ceva mai

mult decât nimic. Altceva nu văd ce-am...” „Și dacă lui Yeb îi trece prin cap să se sinucidă? Îți dai seama?” „Îmi dau. Atunci măcar vom ști sigur că Yeb există în realitate și că tu ești Yeb.” „Râzi...” „Râd. De ce-aș plânge?” „Dar dacă în rana asta s-au vârat niște viruși noi, necunoscuți pe aici?” Max se strâmbă. „Știi ce? N-o lua razna, te rog, că nu te iau în serios. N-am voie?”

Suzana îl ascultă cu atenție. Pare captivată. Ca de un roman polițist bun. „Părerea mea, conchide ea, trăgând lent din țigară, este că devii un tip interesant. Te dezvălui pe încetul. Ești mai complicat decât păreai la-nceput și-ncep să te cunosc. Numai mitoman nu te bănuiam... Ascultă: tu încerci să scrii romane fantastice și ajungi să confunzi ficțiunile tale cu realitatea?” „Ce realitate?” protestează Antim. Nu vezi că totul e un fel de halucinație? Reală rămâne doar rana asta. Și sper că ești convinsă că n-am putut să mi-o fac singur.” „Asta da. Dar încerc să ghicesc cine a...” „Nu pricepi nimic.” „Nu. Recunosc.” „De fapt nici eu nu înțeleg multe. De exemplu, nu-mi explic de ce te porți cu mine ca și cum ți-aș fi dușman.” „E greu de explicat, fiindcă într-adevăr mă port cu tine ca și cum mi-ai fi dușman. Numai că dușmanul meu e și-al tău. E un dușman în tine, în prietenul meu. Filip e un dușman al nostru. Lasă, e timp și pentru asta...”

În dreptul bradului de la fereastră, Meri și-a făcut de lucru, urmărind ceva, o găză poate, jos,

în iarbă. „Te așteptam.” „Eu, nu.” „Mi-am închipuit. Cred c-am spus niște minciuni.” „Numai crezi?” „Am spus, am spus. Măcar de-aș ști ce-am mai inventat... Ce să fac, sunt bolnavă... Mă ierți, nu? Și mă poștești la o cafea? Acum mi-e mai bine. Aproape... E adevărat că tu ești sau ai fost ministru?” „E adevărat, aprobă el abia ținându-și râsul. Ceva asemănător...” Uimit, înregistrează noutatea: e-n stare să râdă. Oare ce l-o amuza atâta? Nu se mai gândește la visul acela. Nici la moarte. Și nici nu mai e supărat pe Meri. „Serios? Ministru-ministru?” „Am eu mutră de ministru?” „N-ai... Dar poate tocmai de aceea. Nici tata nu semăna cu un...” „Care? Grimanu?” „Ce Griman? Pe tata-l chema Dondopol. Era un fel de văr cu directorul de aici.” Antim renunță.

Mirosul de cafea, persistent. „Nenorocirea vieții mele, povestește Meri, a fost sex-appeal-ul. Asta e congenital. Atrag bărbații nu că vreau eu. Eu nu vreau. Însă ei n-au de unde să știe... Odată, când treceam printr-o pădure, au sărit la mine doi tineri necunoscuți. M-au amenințat cu cuțitul, însă eu am absolvit niște cursuri de autoapărare. Unul din ei era spion. Păcat, că arăta destul de bine: blond, cu mustață, ochi albaștri – de parcă erau pictați cu... Pe mine, în perioada aceea, mă preocupa foarte mult problema familiei. Fiindcă, știi, eu am crescut la orfelinat...”

„Domnu Filip! Domnu Filip!” „Sunt acasă.” „Pot să intru?” „Nu știu. Cred că da, dacă ai avea

puțină voință...” Măslina împinge ușa cu putere, de parcă s-ar fi așteptat să i se opună rezistență. „Salut! Vai, ce schimbat sunteți! Sunteți foarte destins, aproape ca un om normal. Adică sănătos.” „Salut. Îmi pare bine.” „Tu ce cauți aici?” i se adresează lui Meri. „Sunt în vizită.” „De ce obosești bolnavii? Tu ești sănătoasă, n-ai nici pe dracu, simulante!” Meri se ridică surprinzător de supusă și se grăbește să iasă. „De ce te porți așa? se supără Antim. E bolnavă. În orice caz, mai bolnavă decât mine.” „De unde știți?” „Așa cred.” „Lăsați-ne pe noi să apreciem cum se prezintă situația cu pacienții noștri!... Toxicomana asta e bolnavă, dar nu chiar așa. Boala o doare prea puțin. Mai mult o îngrijorează Miliția. A fost gestionară la un magazin și i s-a găsit o lipsă destul de...” „Mie mi-a spus că...” „Spune ea multe și mărunte, proasta dracului!” S-a aruncat în balansoar și se leagănă cu plăcere. Se vede că-i face plăcere. „De ce vorbești urât?” „C-așa-mi place și mă doare-n cot de...” E prea pornită și în același timp prea sigură pe ea, ca totul să nu fie decât un joc. „Eu sunt un om antipatic și încrezut. Ce dorești?” „Aha! N-ați uitat! Și v-a durut. Adevărul supără. Aha!” „Ce dorești?” „Eu? Nimic.” Pozează înduioșător de naiv. Dacă ar purta o fustă largă, probabil că ar pune picior peste picior, dezgolindu-și cu nepăsare studiată genunchii, nu căutând un succes ieftin, care de altfel nici n-o interesează, ci pentru a epata, pentru a-l intriga. Pentru a-l șoca. Antim

crede că a intuit mecanismul intim al comportamentului ei. „Atunci... ce cauți?” „Sunt în timpul serviciului.” „Aici?” „Da. M-a rugat doctorul Rocșoreanu să vă supraveghez. Doamna psiholog e convinsă că intrați într-o depresie.” „Și ce poți face dumneata ca să mă ajuți, admitând faptul că ar fi adevărat?” „În primul rând, depresiile sunt oricând probabile în psihozele maniacale. Într-al doilea rând, eu, în afară de adevărul incontestabil că-s interesantă și asistentă medicală, sunt dotată cu o inteligență plină de neprevăzut. Așa că o să vă prindă bine să schimbați o vorbă cu mine... Apropo: cum vă simțiți? Vă place să fiți mușcat?” Antim ar vrea să spargă iar ceva. Fața asta îl enervează cumplit. Și nu numai ea. Ce se întâmplă în spitalul ăsta? Sau ce se întâmplă în el? „Fată dragă, te rog, lasă-mă dracului în pace, du-te cu dumnezeu, plimbă-te, fă dragoste, cântă, joacă fot bal, bea cafea, fumează, îmbată-te, spânzură-te, dar pleacă de-aici!” Măslina îl apucă de mână, ca și când i-ar lua pulsul. „În primul rând, nu-s fată-dragă. Într-al doilea rând, dacă deveniți violent, cer să fiți dus la «12», la cronici. În loc să-mi fiți recunoscător că vă dau atenție, în loc să vă las dracului și să mă duc cu dumnezeu, să mă plimb, să fac dragoste, să cânt, să joc fotbal, să mă spânzur, vă purtați ca un paranoic. Ce mama dracului?! Ce dacă sunteți prieten cu doctorii și ați jucat șotron cu psiholoaga? Mă doare-n...” „Te rog, șoptește

Antim, te rog nu striga.” „Ba strig! Cine v-a băgat în cap că vă mușcă nu-s ce damă în vis? Știam că leșinați de frică sau că n-aveați aer și muriți de inimă. Acuma – alta! Sunteți nereserios. Păi așa nu mai terminați niciodată.”

Deodată Antim se simte neajutorat și singur. Se simte în pericol și nu are cu cine să vorbească. Aici nimeni nu-l ia în serios. Își dă seama brusc, de-abia acum, că în jurul lui s-a organizat un complot, toți sunt înțeleși, toți acționează asupra lui, fac fel de fel de presiuni, un fel de psihoterapie, sau cum dracu i-o zice, altă explicație nu găsește. Ar fi trebuit să-i apară clar din prima clipă că era ceva nefiresc, nemotivat, în faptul că Suzana și ceilalți îl scuturau, îl molestau psihic, în brutală punere la colț, insistența cu care i se amintea mereu că nu-i decât un biet muritor. Și deodată avu în față termenul știut cândva: antipsihiatrie!... Oamenii aceștia buni îl ajutau cum puteau, pe măsura științei lor și pe a firii lui. O sedare cu medicamente n-ar fi înlăturat decât formal și temporar răul.

Acum, *că știe*, se regăsește mai slab, mai neapărat și regretă că a aflat. Înainte se simțea îndreptățit să-i condamne și să-i acuze, neputând totuși să renunțe la favoarea ce i se făcea, aceea de a fi în grija lor, sub ochii lor. Acum va avea mereu sentimentul unei vinovății scârboase, de om meschin, ignorant, mărginit, pe care n-o va putea mărturisi. Cel puțin un timp.

„Da, m-am schimbat mult, destul de mult, numai astfel a fost cu putință să realizez adevărata situație în care exist... Dar ce este cu Aeyo? Aeyo nu este o închipuire bolnavă...” Măslina așteaptă răspunsul. Are răbdare.

„Fată dragă, eu știu că-s bolnav și-s oarecum disperat. Nu ca atunci când am venit aici, e altfel de disperare și din alte motive. Atunci mă chinuiau niște gânduri proaste, care mă priveau numai pe mine, groaza că eu, buricul pământului, mă voi duce dracului. N-aveam, nicio speranță, și totuși am început să mă văd cu alți ochi. Și lumea... Acum e vorba de cu totul altceva. Aș vrea să am încredere în cineva, caut un pic de... în problema asta, o scânteie de înțelegere valorează cât un... Mă ascuți?” Măslina zâmbește ca un copil care pregătește o șotie. „Vă ascult. Dar ce-mi dați?” „Ce să-ți dau?” „Fiți și dumneavoastră galant, ce mama dracului, uitați că sunteți bătrân și faceți-mi curte, tratați-mă cu o bere rece, cu un Kent... Nu?” Antim revine pe un teren sărac, meschin, banal. „De unde bere rece?” „Așa vine vorba. Poa' să fie și-o amărâtă de Bloody Mary.” „Nu cunosc.” „Suc de roșii cu votcă... Glumesc, ce, nu știți de glumă? Iar de fumat – o să-mi aprind dintr-ale mele, Carpați... Hai, dați-i drumul, dar nu fiți plicticos, că nu suport. Eu sunt asistentă, nu psihiatru. Clar?” „Ești imposibilă.” „Știu. Asta e farmecul meu.” „La 40 de ani omul nu e bătrân, ține să precizeze Antim. Maturitatea nu înseamnă

bătrânețe...” Măslina râde. „Eram sigură c-o să protestați. Doamne, de ce-or fi bărbații ăștia atât de proști?! Ce vă deranjează c-am zis așa, dacă eu, care am 22, în loc să mă duc dracului, să mă plimb sau să fac dragoste, stau aici și vă înghit fasoanele – așa le-a botezat doamna psiholog, nu eu! —, și-mi fac nervi și griji și...” „E o sarcină de serviciu, ce te plângi?” „Nu mă plâng. Afirm... Hai, ce vă frământă *acum*?”

Antim povestește despre Aeyo și lumea ei. Măslina îi examinează umărul și fumează dusă pe gânduri. Nu are experiență prea bogată și-i e teamă să-și spună părerea. De fapt n-ar fi prea multe de zis. Ea știe că bolnavul *crede* în adevărul lui atunci când fantazează. Frumos sau morbid, după caz. Dar mai știe că, acum, ea îl *crede* pe Antim, *simte* că el descrie ceva întâmplat în realitate, nu în vis. Rana de pe umăr este reală. Există.

Măslina nu poate afirma, cum l-a auzit pe doctorul Rocșoreanu, că „organismul simulează fel de fel de chestii”, pentru că mintea ei nu o duce atât de departe încât să realizeze cum s-ar petrece un asemenea fenomen. Nu poate fi nici de părerea psiholoagei, care, sinceră sau numai derutată, caută femeia „din spital”, dacnomana. Parcă așa se numește. Dacnomanie: plăcerea patologică de a mușca... Și atunci? Ce rezolvare poate da ea, o fată de 22 de ani, care încă n-a ieșit dintr-o adolescență teribilă și trist-sentimentală? Fără

nicio legătură, se pomenește șoptind – între timp s-a lăsat seara, ei n-au observat că ar trebui aprinsă lumina, și zgomotele de pe platou, „zgomote de seară”, subliniază tăcerea, obligându-te s-o respecti –, nu misterios, insinuant – șoapta presupune puțin mister –, ci simplu, ca decurgând strict necesar din discuție: „Cam înjur eu, dar nu că așa aș fi eu, prost crescută. Când am venit aici, m-au repartizat la cronici. Și mi-era frică de ei. Și-atunci am început să strig și să înjur, ca să-i domin. De fapt, ca să-mi domin teama... Așa că să nu credeți că-s mai rea decât sunt. Nu-s rea. Sunt numai dezorientată, fiindcă în pustiul meu nu există nicio piramidă...” Îi place propoziția. A uitat unde-a citit-o și i se pare c-a ieșit din capul ei. Repetă: „În pustiul meu nu există nicio piramidă... Măcar de-aș avea un talent... Aici nici curvă nu merită să-ncerci să fii!... Dumneavoastră n-aveați de unde ști... Dumneavoastră o aveți pe Aeyo, care vă mușcă... Vedeți, privită din afară, povestea asta cu mușcătura pare tâmpită. Cretină... Din nefericire, nu pot să vă ajut. Și să știți că nu sunteți încrezut și nici antipatic! V-ați putea chiar căsători...”

Acum râde Antim. „Doamne, de ce-or fi fetele astea atât de proaste!” „Dar băieții ăștia de 40 de ani?!” Râd amândoi. „Haideți la plimbare! Nu vă strică puțină mișcare seara. Trecem și pe la doamna psiholog. Azi e joi, sârbii dau un film... Și să nu vă mai fie teamă: perioada de bubuială s-a

dus. Acum nici n-o să mai muriți, nici n-o să vă mai bruftuluiască nimeni. Mi-am dat seama că ați înțeles...”

10.

„Dacă ați putea afla de la Aeyo cine sunteți dumneavoastră, ar fi un pas înainte... Și dacă ați vedea cerul noaptea...” „Fată dragă, *acolo* eu sunt altcineva. Chiar dacă voi ști totul despre Yeb, tot nu voi reuși să fac legătura cu Antim.” „Adevărat, însă... Dar dacă ea știe totuși?...”

11.

Cortul portocaliu acoperă mica platformă-lift, care coboară în interiorul platoului. „N-are niciun rost, spune Aeyo cu tristețe. Nimeni n-are timp de nimeni. Fiecare stă în găoacea lui și așteaptă clipa. Numai niște nebuni ca noi evadează sus.” Același soare puternic, alb, platoul, marea. Yeb își pipăie umărul. „Te mai doare?” „Puțin.” „M-ai iertat?” „Fată-dragă, tu știi foarte bine că n-ai nevoie de iertare...” „Eu nu sunt fată-dragă. Eu...” Yeb își amintește că altcineva a spus aceleași cuvinte. Apoi un gând îl tulbură intens. N-are glas. Aerul e fierbinte. „Cine sunt eu, Aeyo? Se întâmplă ceva, memoria îmi joacă o festă. Nu mai știu cine sunt. Mă-ntreb și unde ne aflăm. Caut locul nostru în univers. Aș vrea să aflu unde dispar... când

dispar...” „Cum să dispari?” „Adică unde sunt când nu-s cu tine?” „Fiecare are treburi. Dacă nu vrei să-mi vorbești despre ele, eu nu te pot obliga. Ce-ar fi să ne *obligăm* la fel de fel de... Când nu ești cu mine, ești în altă parte, unde trebuie să fii. Nu-i posibil să fim în același timp în două locuri diferite. Poate că simți nevoia să fii singur. Poate că te obosesc. Știu că sunt cam plicticoasă... Apreciază-mi sinceritatea!” „Dar cine sunt eu, Aeyo?” „Ești Yeb, iubitul meu.” „Mai clar! Numai atât? Explică-mi ce fac, ce profesie am, vârsta, unde m-am născut, ce pasiuni am, cum apar lângă tine, cum se întâmplă...” Aeyo este îngrijorată. „Tu ești bolnav! Ce-i cu tine?” „Vreau să știu tot!” strigă el și o vrea cu tot dinadinsul. Oglinda! Gândul străfulgeră departe. Ce oglindă? Este ceva cu o oglindă. Nu-și amintește ce anume. Se privește într-un capac metalic bine lustruit. Nu se recunoaște, ca și când nu s-ar fi văzut niciodată. „Tu ești bolnav”, repetă Aeyo. „Înțelege odată că am uitat tot. Mi se pare că visez și că de fapt eu trăiesc cu adevărat în altă lume”. „N-ar fi bine să-i consulți pe Nioe?” „Nioe?” „E medic doar...”

„Visez. Sunt conștient că visez. Deci nimic nu este real.” Își înfinge unghiile în palmă. Îl doare. „Poate să mă doară și-n vis...” Aeyo tace. „Spune-mi, Aeyo, de ce se teme lumea?” Tăcere. Apoi: „Bine... Asta poate că-i un nou joc. Tot timpul inventezi câte ceva. Fie! Deși pe mine mă

plictisește... Tu ești Yeb, ai 38 de ani, te ocupi cu niște statistici insipide... Te-ai ocupat. Acum lumea așteaptă sfârșitul. Își consumă ultimele rezerve. De zeci de ani trăim cu groaza în suflete. Mereu se găsesc doi nebuni care să se înfrunte, și amândoi sunt puternici și convinși că au dreptate. Suntem pe pământ. O planetă de buncăre și cârțițe. Noi doi am rămas ultimii doi nebuni fericiți, care, în loc să se teamă în toate clipele, se bucură de toate clipele pe care le mai au... Ești mulțumit?” „Încă nu. În ce an ne aflăm?” „În 1817.” „Imposibil!” Aeyo tace.

„Imposibil!... 1817? în care eră?” „Era a treia.” „Asta nu e Pământul, Aeyo!” „Noi așa-l numim: Pământ. A 5-a planetă a sistemului nostru solar.” „Nu se potrivește, Aeyo. Nu e a 5-a...” Alt gând: „De când ne iubim noi doi?” „De când ne-am întâlnit.” „Când ne-am întâlnit?” „Acum trei ani.” „Unde?” „La centrul de refacere.” „Nu pricep nimic...” „Nici eu. Și mă chinui... N-ar fi bine să vorbești totuși cu Nioe?”

Simte nevoia să se miște, să-și dovedească astfel că există. Aleargă pe muchia platoului. Toate vorbele acelea le-a mai spus și altă dată. Toate gândurile acelea le-a mai gândit și altă dată. Nici răspunsurile nu-s noi. „Sunt nebun! Cum pot să uit tot?” Aerul fierbinte îi sfâșie pieptul. Încă un pas. „Ce mama dracului, ei nu-și dau seama?” Gândul atârnă undeva deasupra falezei. „Ne bucurăm ca niște proști că stăm deoparte, că

parcă asta ar...” Sare peste o crăpătură a scoarței. A calculat greșit. Cade. O durere ascuțită în glezna stângă. „Puteam să...”

„Salut, Yeb!” „Salut, Nioe!” Se cunosc de când lumea. „Mereu faci câte o boacănă... Acum va trebui să-ți mobilizez glezna. Ai o fisură. O să te rețin aici până mâine.” Strigăt: „Nu!” Yeb nu știe de ce se teme să rămână o zi la Nioe. Nu vrea. „N-ai încotro.” „Dar ce rost are? Cu sau fără fisura asta, tot o să...” Datoria mea e să te vindec. Restul nu mă interesează... Înghite asta!” Liniște și pace. Între somn și trezie, o teamă alburie, diafană, fără niciun înțeles: „Ce-or să creadă în pădure, când...”

...Deschide ochii. Încăperea binecunoscută. „Boii” lui Grigorescu, decolorați. Dreptunghiul ferestrei. Bradul. Cald. Foamea. Trebuie să fie târziu. Este târziu. Ceasul a stat. Acum își amintește că a bătut cineva în geam. Se ridică. Piciorul stâng poartă o gheată gălbuie, tare, țeapănă. Fisura! Deodată i se face teamă. Vrea să strige. Nu are aer. Talpa acelui ghips gălbui este elastică. Țopăie pe covorul depilat și deschide fereastra. Soarele este la amiază. Pe platou – nimeni. O grabă dementă îi accelerează mișcările, i le taie la jumătate. Se îmbracă. Gesturi necoordonate. Iese – șontâc-șontâc – și nu știe încotro s-o ia. Dinspre stația de sterilizare trece agale Măslina. „Salut! strigă de departe. Pe unde ați umblat? Ați fost acasă?” „Nu... Am...” Fata îl vede șchiopătând. „Ce vi s-a...? Vă e rău?” A ajuns

lângă el. Îl sprijină. „Nu vă speriați... Nu vă speriați... Dacă vreți, chem pe cineva și o să... Dar nu vă speriați, n-o să...”

12.

„S-o luăm de la capăt, spune Max. Mai rezisti?” „Rezist” – geme Antim. Se afla de față Suzana și Măslina. Au cooptat-o și pe asistentă în colectivul acela ciudat. Parcă sunt niște conspiratori. Au luat o mie de precauțiuni, nu cumva să se bănuiască pentru ce se întâlnesc, deși nimeni n-ar fi putut – nu să ghicească, ar fi fost imposibil – nici măcar să se-ntrebe ce discută cele trei cadre medicale cu acel pacient. Max i-a avertizat că tot ceea ce se întâmplă cu Antim este prea misterios, prea neverosimil, pentru a nu fi important. O publicitate, în acest caz special, n-ar fi de dorit, i-ar deruta, i-ar deranja pe toți patru. Deci – secret absolut. Încă nu se știe ce vor face și nici ce ar trebui cercetat și aflat. „Zeflemiști există în tot locul. Gândiți-vă numai că treaba asta se întâmplă într-un spital de psihiatrie. Ei, imaginați-vă cum ar putea fi socotită!” Deci Antim o ia de la capăt. Povestește încă o dată, pe larg, tot ce știe. Măslina notează. „N-ar fi bine să înregistrăm pe bandă?” Suzana e de acord. Nici Antim nu se împotrivește, deși știe dintr-o experiență trecută și fără importanță că microfonul îl cam inhibă. „Per-fect!” își dă adeziunea și doctorul Rocșoreanu. Suzana

caută o bandă. N-are niciuna goală și va sacrifica niște cântece de petrecere, fără sare și ușor vulgare, cerute des de o anumită categorie de participanți la discotecă. Tot nu-i plac, ba chiar îi lezează gustul artistic.

Antim relatează egal, ușor trist și impersonal, de parcă ar fi vorba de altcineva și nu de el însuși. Nicio întrebare. Totul este clar, fără să fie clar nimic. S-au făcut deja interpretări ale faptelor, s-au căutat posibile explicații. Nimic nu stă în picioare. Separat, sau puse cap la cap, întâmplările nu par să contrazică o logică a bunului-simț, în afară de amănunte – importante și ele, cum ar fi invizibilitatea lui Aeyo –, atâta timp cât se face abstracție de ideea că ele au loc *în vis*. Le este necesară o dovadă materială. Ea există. Ghipsul acela gălbui nu e ghips, ci un material plastic. Ar fi o probă... Antim a lipsit din spital două zile. Ei au crezut că a plecat acasă, a fugit în oraș, dornic de o evadare. L-au învinovățit: ar fi putut să le spună că pleacă. De fapt n-au fost îngrijorați. Îngrijorați sunt acum. „Să nu ne pripim. Poate că Filip *nu știe* c-a plecat în oraș... Stai, nu te supăra! E o ipoteză. Să-ți explic: la somnambuli...” „Iată-mă și somnambul!” „Nu e o jignire și nicio acuzație, intervine Suzana. Încercăm să eliminăm orice...” „De acord. Dar nu m-a văzut nimeni când am plecat? Sau pe drum? La gară?” „Asta nu putem ști. N-avem posibilitatea să verificăm, să-i căutăm pe cei care, eventual, te-

au văzut. Nici cu Interpolul n-ar fi ușor. Ceea ce e sigur, spune Max, pipăind plasticul de pe glezna lui Antim, mi se pare doar asta. În practica mea n-am întâlnit un material asemănător...” „La noi! opinează Măslina. Dar dacă-n alte țări...” „Deșteapto! o felicită psiholoaga, care o iubește cu asprime de mamă exigentă. Cu ce-ar fi mai simplă problema, dacă alaltăieri lui Filip i s-a aplicat asta la Tokyo?”

Până la urmă, obosiți și iritați, renunță. Cu o foarfecă, Max a decupat o fâșie de plastic și o privește prostit. Cine ar fi în stare să-i spună unde și când a fost fabricat materialul acela? I-au trecut prin minte două instituții: Institutul medico-legal și Miliția. „Cunosc pe cineva la fabrica de mase plastice, îi ghicește gândul Suzana. Dacă ești dispus, dăm o fugă până-n oraș.” „Perfect! Trebuie să existe un laborator, specialiști, nu?” „Să vin și eu?” „Nu, Filip. De ce? Cred că-i mai bine ca ăia să nu știe ce-i cu povestea asta... Sau ți-ar conveni să se audă și să devii un caz?” „Sunt un caz.” „Dar nu de notorietate publică.” „Dacă vrei, îl întărâtă Suzana, anunțăm presa. În câteva zile ajungi celebru.” „Exagerezi. La noi nu-i ca-n Apus.”

Rămâne cu Măslina. N-au chef de nimic. „Știți ce? Ce-ar fi să facem o radiografie?” Ideea nu e rea. Se duc la radiologie. Au noroc. Asistenta doctorului Doman.

o femeie posomorâtă, veșnic preocupată de niște treburi casnice fără sfârșit, nu pune nicio

întrebare și își face meseria. La înapoiere, Antim gândește cu glas tare. Nu i se pare că ar trebui să se sperie. Nu se întâmplă nimic extraordinar, nenatural, care să scape de sub observația directă. E desigur bolnav. Poate chiar grav bolnav. Da, e adevărat, nu reușește să-și explice cum a ajuns plasticul ăsta pe piciorul lui, dar multe lucruri, pentru o zi, un an, sau pentru un veac, rămân inexplicate. Nu-i nimic supranatural. S-a mbolnăvit rău de tot. A plecat de la inimă și a ajuns la... Nu-i demență, fiindcă judecă. Nu că-și închipuie el, doar el, că judecă și gândește corect. Și ceilalți sunt convinși de acest fapt, nu? N-a înnebunit. Se-ntâmplă totuși ceva cu el, în mintea lui s-a stricat ceva – de unde halucinația cu Aeyo. Sunt probabil reminiscențele unui roman științifico-fantastic citit demult. Aeyo, Yeb, par nume specifice unor asemenea romane. Altfel nu se explică. Iar plasticul... Dacă nu l-ar durea glezna când calcă, ar nega existența acestui blestemat de plastic... Dar dacă visează? Acum. În clipa asta, visează că s-a trezit din visul cu Aeyo. „Dar eu nu visez!” protestează slab Măslina. „Dumneata poți să nu fii cea adevărată. Măslina cea adevărată trăiește în realitate și habar n-are de prostiile astea. Dumneata, cea de lângă mine, poți să fii o invenție. O proiecție a realității. În visul meu... Singurul lucru care mă deranjează e că visul e prea riguros întocmit. Cu amănunte. Cu nuanțe. Nimic nu e nebulos. Totul e clar. Chiar și

părțile fără înțeles pentru mine sunt aranjate... ca-n viață, ca-n... Sunt palpabile, sunt... Dar dacă nu e vis? Nu pricep cum ar fi posibilă o asemenea transbordare. Poate că-i impropriu spus transbordare... Mă rog. Nu pricep – nu-i nimic. Dar dacă e de-adevăratele? Și de aici începe teama.” Își dă seama că nu ajunge nicăieri. Nu are niciun punct ferm pe care să se sprijine. Măslina este la fel de neputincioasă, însă vârsta, pe de o parte, iar, pe de alta, faptul că nu-i implicată direct, că se simte numai spectator, o ajută să ia lucrurile mai ușor. „De ce să vă frământați atâta? Ce-o fi, om vedea. Poate că totuși e un fel de somnambulism. Ați plecat fără să știți și v-ați înapoiat, uitând tot. Poate că ați fost la un prieten. N-aveți un prieten?” „Am. Am un prieten. Nu-i exclus să fi trecut pe la Paul, la atelier. Ar trebui să-l întreb. Însă nu cred...” „De aflat tot o să aflați adevărul. Care-i adevărul. Până atunci însă...” „Stai! Bine, am fost în oraș. Dar plasticul? Am uitat de plastic.” „N-am uitat, însă îl omitem până ce avem rezultatul de la laborator.” „Și dacă...” „Dacă o să continuați așa, înnebunim amândoi.” „Nu-nțelegi că mi-e frică? O să-mi fie frică să mai dorm. Dacă o să pic de pe marginea platoului?” „Vă rog... Liniștiți-vă... Haideți să jucăm tenis!” „Nu știu să joc tenis.” „Învățați.” „Nu vreau să învăț nimic. Și nu pot. Mă doare piciorul.”

Nici până acum n-a avut o existență prea bogată în întâmplări, dar de când au început visele cu

Aeyo se simte sărăcit de viață. Aici. Numai *dincolo* totul i se pare plin, variat – cu toată uniformitatea peisajului –, interesant... Și totuși îi este teamă de viața aceea. Dincolo trăiește o veșnică amenințare. Nu prea clară, invizibilă chiar. Ca un aer pe care-l respiri, știind că e otrăvit și că peste un timp nedefinit tot organismul va fi îmbibat de substanța aceea inodoră și incoloră, dar nu mai puțin primejdioasă. „Ce caraghios să mi se-ntâmple tocmai mie!” Constată că era mai suportabilă vechea frică legată de inimă. Ba într-un fel nici nu fusese o frică rea. Dovadă că a trăit cu ea în bună pace, s-au „îngăduit”. El, cel puțin, a și cultivat-o oarecum. „Da, domnule, remarcă uimit, cam așa s-a-ntâmplat! De fapt o îngrijeam și-o alimentam, nu cumva să rămân fără ea... Exagerez, bineînțeles...”

„Spuneți-mi, îl roagă Măslina cu totul și cu totul inoportun, de ce nu v-ați căsătorit până acum?” „Poftim?” „Întrebam de ce nu v-ați căsătorit.” „Eu?” „Da.” „De ce vrei să știi?” „Din curiozitate.” Fata așteaptă răspunsul, dar Antim nu are de gând să-l dea. „Hai, spune în sfârșit, o fi cazul să ne lăsăm în pace unul pe altul!” „Adică?” „Adică îți mulțumesc că mi-ai ținut de urât.” „Să plec? Plec, dacă vreți. Dar să nu strigați după mine.” „Dacă o să mă culc și-o să adorm, poate n-ai să mai auzi de mine.” „O, ce mă speriați! Uitați-vă cum tremur!” „Râzi?” „Râd.” „Atunci... Salut!”

Nu întârzie prea mult pe banca aceea, unde au

poposit am îndoi. Se ferește să calce prea greu cu stângul și, încet, ajunge acasă. Descuie și intră. Și brusc îl apucă somnul. Ca un reflex condiționat. Nu vrea să-i fie somn. Iese din nou și se așază pe scară. Încearcă să urmărească perechile care se plimbă pe platou. Reușește, preț de câteva minute, să-și concentreze atenția asupra unui păianjen care trudește între două crengi ale bradului. Îi este teamă c-o să adoarmă pe scară. Se închipuie adormit acolo și cum, trecând brusc *dincolo*, dispare pur și simplu de aici, sub privirile uimite ale vreunui bolnav aflat întâmplător în apropiere. Nu-i nimic de râs... S-a înserat. Își amintește că n-a cinat. Și o descoperire și mai și: nici n-a prânzit. De ce n-a prânzit? Reface înapoi falsele evenimente ale zilei și conchide că nici Măslina n-a prânzit. Din cauza lui! O compătimește, dar nu simte față de ea niciun strop de recunoștință. „Să-mi fie rușine!”

N-a adormit. Probabil că numai a-nchis ochii, rezemat de tocul ușii. N-a auzit mașina. Înseamnă că măcar o clipă a ațipit. A ațipit și n-a... dispărut! Max îl strigă din alee și el tresare speriat. „Va dura câteva zile, îl informează doctorul. Ei spun că nu. E de la noi.” „Păi sigur că nu-i de la noi!” „Va dura câteva zile, repetă Max. Cum te simți?” „Mi-e un somn de moarte și mi-e teamă c-o să adorm.” „Mda... Mda... face doctorul. Știi ce? Dac-o fi într-adevăr ceva adevărat în aiureala asta ce ți se întâmplă ție, riscul de a suferi un accident nu-i mai

mare *acolo* decât aici, înțelegi? Și aici îți poate cădea o cărămidă-n cap, nu?” „Da, dar acolo e grav că planeta poate exploda.” „De unde știi?” „Nu știu de unde știu. Acum îmi trecu prin minte.” Și imediat se întrebă dacă nu cumva *acolo* e tot pământul. Dar unde? Pe ce continent? Sau *când*?

„Max...” „Ce e?” „Mi-e frică al naibii...” „Iar începi?” „Ce să fac?” „Nu știu. Iartă-mă, dar nu știu. N-am cum să te ajut... Dacă nu te-aș crede, și n-aș fi și eu destul de speriat, aș trata altfel povestea... Te-aș seda bine și gata... Poate c-ar fi totuși o soluție. Măcar ai scăpa de frică. Aici. Iar dincolo – te-ai descurca tu cumva...” „Și dacă nu mă descurc?” „Dacă... Ce vrei? Să vin cu tine? Uite că nu pot să vin cu tine. Și chiar de-aș putea, nu sunt sigur c-aș ține neapărat. Nu-s din neam de martiri pe altarul științei.” „Atunci... lasă-mă dracului!” „Te și las... Dacă te... duci, nu uita să te-ntorci. Pa!” După câțiva pași: „N-ar fi bine să stau cu tine?” „Toată noaptea?” „Toată noaptea.” „Și dacă dispar?... Tot nu... Și mâine ai treabă. Nu-s singurul bolnav din spital... Nu. Du-te. Văd eu...” „Bine.” Se mai oprește o dată, face un pas înapoi. Renunță. „Max!” „Poftim!” „N-o să închid fereastra, numai o împing.

Dacă nu apar, intră și...” „Și ce să caut? Tot nu te-aș găsi... Lasă, bătrâne, nu te mai gândi. Noapte bună!” „Noapte bună!”

E dimineată. Noaptea, pentru el, a trecut brusc. N-a dormit bine. Nu-și amintește să fi visat ceva. Se simte neodihnit, dar piciorul nu-l mai doare ca înainte. Programul de la început de zi s-a terminat. Cafeaua așteaptă în ceașcă. Azi i-a reușit un caimac nemaipomenit.

Apare Meri, într-o rochie subțire, foarte decoltată, și vrea să-i mărturisească marele chin al vieții ei. Antim nu dorește să afle marele chin al vieții ei, însă Meri nu se împiedică de un asemenea fleac. Își prepară o cafea, își aprinde o țigară și povestește curgător, cu un fel de talent al sincerității, cum a devenit zidărița fruntașă, pe când construia cavoul lui Nelu Pasqualino. „L-ai cunoscut pe Nelu?... Păcat. Ai fi putut să-l cunoști. A murit prin 1920 sau 1930...” „Cine știe, reflectează Antim, mi-o fi fost coleg de maternitate. Numai că eu m-am născut ceva mai târziu. Cu vreo zece-douăzeci de ani. Un fleac.” „Da? Ce fericit ai fost. Ai apucat războiul... Cred că era palpitant.”

Măslina vine cu o veste-n dinți: la glezna lui Antim există într-adevăr o fisură. „Vă dați seama?” „Îmi dau. Și brusc: Fetelor, nu vă simțiți jignite, însă vă rog să mă lăsați... Mi-e somn.” „Vreți într-adevăr să...?” „Da.” „Să-i spun doctorului Rocșoreanu?” „Mi-e indiferent. Mi-e așa de somn, că nu-mi pasă dacă trec dincolo.” „Unde, unde?” râde Meri, bănuind o glumă. „În rai.” „Vreau și eu!”

„Ia-o de aici!”

Se-ntinde pe pat, îmbrăcat, cuprins de moleșeala neplăcută pe care i-o dă de obicei oboseala combinată cu neputința de a adormi. Vrea să doarmă. Nu-și explică de ce vizita lui Meri l-a enervat și-l face indiferent la orice i s-ar putea întâmpla. Ba știe. Într-o frântură de clipă, și-a adus aminte de Aeyo. Ca o fluturare de batistă. Ca o boare. Ca o undă de parfum abia ghicită. Îi era dor.

Trecerea este instantanee. O rupere. Probabil că s-a întâmplat numaidecât, chiar în clipa când a ațipit. L-a durut. Ca și când ar fi fost împins printr-un orificiu prea strâmt, care-l presează din toate părțile, sufocându-l. Apoi, deodată, scăpat, se simte proiectat în spațiu. Și brusc mângâierea catifelată a palmei. „Mi-a fost dor...” „Aeyo...” „Da.” A dorit mult să-i spună ceva anume, foarte important. Vrea să-și aducă aminte. E se pare că asta e, deși nu, Paul n-are nicio legătură cu ei. Poate c-ar trebui să aibă. Paul e singurul om de care-și amintește mereu, ca dintr-o altă viață. Restul e vis. E coșmar. E halucinație. „Aeyo...” „Da, Yeb.” „Ce se mai aude?” „Nimic nou. Se vorbește că tot vor începe...” „Și noi?” „Noi suntem singurii oameni care nu ne temem de nimic.” „Chiar nu ne temem?” „Nu. Pentru că știm că nu avem scăpare. Unde nu-i speranță, nu-i nici teamă...” Se revoltă inutil. Știe că n-are nicio putere. Știe că Aeyo are dreptate, dar nu vrea să

accepte evidența. „Nu vreau să decidă alții pentru mine! Tot ce are legătură cu viața mea – eu hotărâsc!” „Nu te zbuciuma. Știi doar că inima ta e slăbită...” „Ce-mi pasă că voi muri de inimă sau, de foc? Sau de schijă? Sau de...”

Măcar să mor cum vreau eu. Dacă nu se poate să mor cum e firesc.” „Moartea nu-i firească.” Strigăt: „Dar cine ne-a programat să fim așa?”

„Mie îmi face rău alcoolul, de-aia nu beau. Nu din snobism.” Are o încăpere plină de obiecte vechi, fără întrebuintare. Lui Yeb îi place, miroase acolo a ceva cunoscut, un miros neidentificat, de vetust, de altă epocă. Recunoaște un cal-de-mare de metal. „Asta e un animal fabulos, l-am găsit la un magazin de fleacuri. În copilărie. Nu există în realitate.” „Există”, o contrazice el, deși e convins că minte. I se pare cunoscut, fiindcă l-a mai văzut acolo, la Aeyo.

Orașul zumzăie. E o moarte care zumzăie. Zeci de televideofoane transmit știri. Mii de știri stereotipe. De mult timp nu se mai nasc copii. Pe falsul cer al camerelor de locuit se văd galaxii pașnice. „Iubește-mă, Yeb!” Din nou frenezia aceea, prea dezlănțuită pentru a fi normală. Filme de un secol, cu iubiri fade, muzică dulceagă, conflicte făcute. Totul se derulează în mod automat, nimeni nu se gândește să întrerupă, nimeni nu dorește altceva. Fiecare se îndoapă cu droguri și așteaptă clipa. „Îți dai seama că e o prostie să tot aștepți, nu, Yeb?... Sunt de părere

să nu mai coborâm. Sus avem totuși iluzia că nu ne privește nimic... Sau să plecăm în altă parte?” „Acolo nu-i tot la fel?”

Pe platou, soarele arde necruțător. Yeb își caută o ocupație. Ar dori să cultive flori. Există flori adaptate la arșița de pe platou, totul e să se ocupe cineva de treaba asta. „Ce rost are?” spune Aeyo. „Are. Nu pot face dragoste tot timpul. Și-n afară de dragoste n-am cu ce să mă ocup. Nu-mi face plăcere. Poate doar să mă lupt cu nebunii care ne-au adus în situația asta. Dar pe ei n-am cum să-i gădesc. S-au ascuns, animalele! Stau în buncăre și-și calculează la nesfârșit șansele...” Florile cresc. Sunt cam țepoase, cu frunze înguste și lucioase. „Mi-ar trebui și niște gâze...” „Yeb, nu-ți forța piciorul. Glezna ta nu e încă vindecată...”

„Cum pot iubi o astfel de femeie?” se întreabă și nu-și dă răspuns. De fapt n-o iubește. Cu Aeyo se întâmplă altceva. Aeyo este cealaltă parte a lui, nealeasă, dată lui, ca un destin. „Dacă totul se duce dracului, ce mai contează cine are dreptate?” bombăne, traversând cărările bătute doar de el, pe platou, „... căci realitatea nu se află în structura moleculară a creierului și nici în cea abstractă a limbajului, ci în... În ce?... Dacă aș avea libertate de acțiune, aș... Nu-i vorba aici de libertate... Libertatea este altă... Ce dracu am? Astea nu-s gândurile mele... A 5-a planetă... A 5-a planetă este... Mercur, Venus, Terra, Marte... Nu știu care este. În orice caz, Pământul este a treia... Asta o

știu sigur. Și după el urmează Marte. A 5-a ar fi una pe care nu mi-o amintesc, sau poate că n-am știut-o niciodată...” Ca printr-o ceață „îl visează” pe zăpăcitul acela de pictor, Paul, nu?, și se vede într-un atelier prăfuit ca toate atelierele, cu sute de lucruri nefolositoare... Îl confundă cu încăperea pe care Aeyo o numește cuib... Nu, e altceva.

Deasupra unui butoi de metal – știe ce este, e-o sobă: cu ajutorul sobelor oamenii se încălzeau altădată, sau se vor încălzi cândva –, deci, deasupra sobei, se află un tablou, o cromolitografie pătată și decolorată. O plută pe care abia se mai țin niște muribunzi. Știe! *Își amintește*: Pluta Meduzei. Cuvintele se înșiruie fără niciun efort din partea lui: Géricault, naufragiul vasului Meduza, 2 iulie 1816... „Aeyo!” „Te ascult.” „În ce an mi-ai spus tu că suntem?” „În 1817.” „Atunci nu cred c-ai uitat de naufragiul Meduzei.” „N-am uitat nimic, dar nu știu să fi auzit de un naufragiu.” „În 2 iulie 1816.” „Nu. Categorie nu... E din vis?” „Poate... Și nu văd legătura... Ce e cu Meduza asta?”

Are o idee: să nu plece de aici, așa cum e mereu tentat și nu vrea să recunoască; să caute răspunsuri la toate întrebările; să cotrobăiască prin cele mai ascunse colțuri ale așezării; să caute rezolvări și la probleme încă nepuse; să-ncerce să-i scoată pe oameni din amorțeală, din pasivitate; să fie sigur că nu se mai poate face nimic... „De ce să fiu sigur? Ca să cad și eu în deznădejde?” Nicio

soluție. Numai vorbe. Și un nou cuvânt îl încearcă sondându-i ici și colo creierul Nu pricepe ce-ar putea însemna. Sună ciudat: *Phaeton*... Nu pricepe nimic. Mereu nu pricepe nimic.

„Yeb, tot te mai zbuciumi?” „Nu mă zbucium!” „Te frământă.” „Nu mă frământ.” „Ba da. Simt... Iubește-mă, Yeb! Asta e singura realitate pe care o putem controla. E a noastră. Ține numai de noi.” Probabil că Aeyo este o mare nevinovată. O naivă. Și o fericită. Pe ea n-o interesează decât dragostea lui... E firesc să nu știe ce s-a întâmplat în 1816. Ce să caute ea în 1816? Ea trăiește în 1817, era a treia. Care eră, a treia? De pe care pământ? De pe care planetă a 5-a?

...Paul s-ar simți bine pe planeta asta, a 5-a. Are culori tari. Semitonurile sunt mai violente decât o rană vie. Aici totul este numai contrast. Două, două, două... Alb-negru, lumină-întuneric, ei-noi, viață-moarte. Totuși Paul înțelege *trecerea*, jumătățile de măsură. Nuanțele. De fapt el nu excelează prin nuanțe, culoarea, la el, nici nu se observă. El te scoate din inerția privitorului indiferent prin idee. Prin gând. De aceea, tablourile lui pot fi povestite. Dacă ai un bun povestitor, te lipsești de expoziție... Paul nu l-a căutat niciodată, adică nu i-a sunat la ușă. Numai la telefon: Alo, am nevoie de ceva biștari... Veșnicile împrumuturi nerecuperate. Nu se obosea nici să explice pentru ce-i trebuie. Am nevoie... și atâta tot. Mai demult inventa

întâmplări neverosimile sau numai tragice. „A murit tata și n-am cu ce să-l îngrop!” Iar a doua zi, vesel: „Alo, tăticu, sunt cu niște fufe. Mai precis, cu una. Sunt la «Cocoșul de aur» și-am rămas în pană. N-am mărunțiș. Vino cu niște foi!” Dar cum poți să...? Taică-tu mort, și tu...” „Bate-te peste gură! A, pricep... Nu te supăra, tăticu: te-am mințit.”

Încă n-a deschis ochii. Recapitulează, recapitulează, o perpetuă întoarcere în cerc, călcând pe aceleași urme. Nimic nou. Ce-o fi cu Paul, o fi terminat *Transfigurarea*?

...O nouă revenire la prima zi. Nu știe cât a trecut de atunci. O veșnicie, nu?, e frumos spus și nedefinit. „N-ai și tu pe cineva, un prieten, o femeie, care să te caute? Care să vină și să se intereseze de tine, ce e cu tine, ai într-adevăr *ceva*, nu ai... Nu-mi închipui că ești atât de singur.” „Nu m-am gândit la asta...” „Bine, omule, dar ce fel de viață ai dus tu?” „Normală, Suzana. Normală.” A dus o viață normală. Sub semnul indiferenței. Atunci cum se explică accidentul cardiac? Explicații...

Pipilitu se plimbă grav pe alee, așa cum îi sade bine unui extraterestru. „Să trăiți!” Cam pământean salutul. „Salut... Ei, ce mai e nou?” „Nimic nu e nou sub soare. Sunt numai niște păreri...” Are dreptate, își spune Antim. „Ascultă, am uitat să te-ntreb: Nu l-ai cunoscut pe doctorul Nioe?” „Pă dom doctor Nioe? Cum să nu... Pă' el

mi-a dat certificat în două rânduri... Fain om!... Dar de doamna aia n-am auzit, vă rog să mă scuzați.” „Nu-i nimic, nu-i nimic...”

Târziu, se surprinde repetând: „Nu-i nimic, nu-i nimic...”

Câteva zile trec plictisite. Antim evită contactele. Îi este un fel de lehamite... Suzana se oprește în dreptul ferestrei doar atât cât să fie văzută. „Mă cauți?” „Nu. Treceam. Ai ceva să-mi spui?” „De unde știi?” „Știu. Spune.” „Îți poți închipui că au fost momente când te-am urât?” „Sigur că da. Erau planificate, ce crezi?!” „Dar putea să nu iasă bine...” „Putea. O luam de la capăt într-alt fel.” „Nu intri?” „Nu. Am treburile. Însă eu așteptam să-mi spui altceva.” „Altceva – nu. Sunt trist.” „Și eu... Te las.”

...Desigur că n-a fost tot timpul singur. A existat o perioadă încărcată, cu prieteni definitiv, zburăți la prima adiere, cu Dalma. Cu Dalma. Asta s-a petrecut foarte demult, pe vremea când putea crede orice. E de mirare că a ratat ocazia să *facă* un lucru uriaș, ceva minunat, extraordinar. Epocile de mare încredere nasc amintirile triste de mai târziu. Cu Dalma nu s-a întâmplat nimic deosebit și, amintindu-și de ea, nu se întristează. Nici nu se bucură. E doar puțină nostalgie pentru anii aceia, în care, întâmplător, a trăit alături de Dalma. Sau ea a trăit alături de el...

A aflat că plasticul, eșantionul acela, a dispărut. S-a autodizolvat înainte de a se fi putut prinde

vreun fir. Ar mai tăia o fâșie, însă bandajul se sfarmă singur și dispare treptat. Max crede că nu întâmplător se degradează. E programat să piară la vindecarea fisurii. Un motiv în plus pentru a crede în lumea *din vis*. Sau tot nu-i suficient?

Meri nu-l mai vizitează. E ocupată. Trăiește o splendidă poveste de dragoste cu un miner vânos, cam schizofren, care o bate cu duioșie. Măslina a obosit să se prefacă interesată de cazul Antim și, când iese din tură, joacă fotbal până la epuizare.

Caută singurătatea și nu se complace în ea. Tot ce rămâne din această pendulare este o nemulțumire sâcâitoare... Joi. A aflat cândva de la Măslina – ce iz de întoarcere în timp, cu veacuri, are cuvântul! — cum sunt pregătiți pentru discotecă bolnavii cronici. Cum asistentele și infirmierele le fac toaleta. Părul trebuie pieptănat, nu? bluzele trebuie călcate, nu?... Antim încearcă o evadare din sine. La grădinița de copii, vis-à-vis de morgă, Kenny Rogers, pe bandă, prin două difuzoare. Nu e o glumă macabră, așa s-a-ntâmplat să fie așezată morga! Și ce-ar fi să ne obișnuim odată cu gândul că între grădiniță și morgă nu-i prea mare distanță?! Și, în consecință, să ne folosim mai rațional timpul ce ne-a fost... afectat...

Între băncile de pe margine, iarba tunsă scurt și... zece, douăzeci, treizeci de oameni... dansează. Se poate spune și așa: dansează. Bolnavi de toate categoriile. Nicio regulă. Nicio restricție. Nicio

interdicție. Deși există niște reguli. Fiecare face pași cum dorește. Invitațiile nu se refuză. Egalitatea e deplină. Belmondo – e o poreclă pe care și el și-a însușit-o ca nume – nu știe mai mult de treizeci de cuvinte. Sau măcar atâtea folosește. Belmondo dansează cu o studentă la electronică, internată de vreo săptămână în urma unui delir fantastic. Gică, bărbat de 30 de ani, copil încă, mintal, cu un singur dinte pe maxilarul superior, privind ușor cruciș, veșnic zâmbitor, bălângănindu-și dezordonat mâinile mari, cu care duce cutiile de gunoi la locul de depozitare, se învârtește în loc, clătinându-și capul, a mare fericire, râde, e chiar fericit. „Servus, Gică!” „Servus.” „Ce mai faci, Gică?” „Bine.” Râde. Încearcă să spună o minciună: cum că i-ar fi venit familia în vizită. Și i-ar fi adus mâncare. „Mânca’ e muu’tă, și păjitu’i muu’tă și bu’e!” „Ești fericit, Gică?” „Da”. Pe Gică nu-l caută nimeni. Ca și când n-ar mai avea pe nimeni. Poate că nici nu mai are pe nimeni.

Dorica, palidă, subțire, într-o neconținută frângere de mijloc. Un fel de tic-tac mereu. Își apleacă trupul până aproape de genunchi. Acum stă singură în mijlocul „ringului” de dans. Și-a convertit mișcarea aceea de pendul în doi pași pe care-i face, de fapt o schimbare a centrului de greutate, când pe un picior, când pe altul... Pișpirica e transfigurată. *Simte* muzica. Pentru ea nu mai există nimic altceva. Surâde. E-n ritm...

Ceilalți joacă în cerc sau perechi. Câte unul o invită pe doctorița de gardă. Dansează și asistentele prezente aici pentru a-și supraveghea pacienții. „Doamne! exclamă în el Antim, ce lume nebună, nebună, și nefericită, și inconștientă!” Pleacă, deși Suzana încearcă să-i dilueze însingurarea, chemându-l prin microfon: „O să dedic acum prietenului nostru Filip Antim o melodie cântată special pentru el de alt prieten al nostru, Joe Dassin: «Et si tu n'existais pas»”.

Teama apare ciclic. Nu se mai teme de ea. Singurul lucru care îl preocupă intens este situația de *dincolo*. S-a retras în el, și meditează. Nu caută soluții, fiindcă știe că nu există. Sau, cel puțin, nu sunt la îndemâna lui. Pronosticurile-s inutile. Apoi se întoarce *acolo* și face dragoste cu Aeyo. Se simte cretin.

14.

Aeyo s-a schimbat mult, e aproape o alta. Nu mai susține că izolarea lor, sus, pe platou, este unicul lucru inteligent pe care l-ar putea face și că salvarea n-o pot găsi decât în dragoste, știind că, oricum, totul se va sfârși. Acum o îngheață o teamă animalică pentru ce va fi. Nu este posibil să facă dragoste mereu și, treptat, chiar în momentele de extaz – dorite cu înrâncenare, vrute, comandate, cerute, cerșite –, frica se strecoară perfid între ei și amândoi devin lucizi,

speriați și nefericiți. Nu mai urcă pe platou, stau închiși în încăperea aceea cu aer vechi. Ascultă la nesfârșit comunicatele. Încă se duc tratative. Se afișează zâmbete crispate. Nimeni nu cedează. Fiecare se simte îndreptățit să ceară garanții de securitate, fiind convins că e normal ca adversarul să-l creadă pe cuvânt. Yeb nu-i sigur că jocul acesta e doar luptă pentru supremație. Bănuiește că poate fi și altceva: urmarea unor dereglări psihice tratate inadecvat în zecile de ani de încordare. Acum Aeyo este cea care se revoltă și caută soluții pentru a acționa. Cum să acționeze? Ei, într-un fel, nu-s chiar între dinții angrenajului, se află undeva, într-un loc ferit, într-un unghi mort. Ei nu iau parte la înfruntare. Ei sunt neutri. Și-au cultivat de secole neutralitatea. Ei n-au nimic cu nimeni. Nu cer. Nu dau. Numai că de data asta nu vor scăpa. Nioe se îndoiește că se va mai salva cineva. Și râde. Nioe și-a construit un râs al neputinciosului, care se vrea nepăsător. Se transmite că tratativele s-au întrerupt. Apoi, din nou, o mică speranță: ar exista, se pare, motive pentru a fi reluate. Cât timp se discută, oamenii mai trag nădejde. „Măcar de nu ne-am chinui...” spune Aeyo. Și se chinuie. Chinul este acum. Permanent.

Și nu se întâmplă nimic. Faptele conținute în știrile transmise din oră în oră sunt relatate pe un ton impersonal, de parcă acei crainici s-ar teme să nu supere vreuna din cele două părți care se

înfruntă. „Noi nu ne amestecăm, parcă acum ar mai conta o vorbă în plus sau în minus! zâmbește Nioe. Suntem niște caraghioși siniștri. Suntem pe marginea prăpastiei și încercăm să salvăm niște aparențe... Vai, vai, ce proști suntem! Vai, vai, cum ne mai merităm noi soarta!” „Încetează! strigă Aeyo. Te rog!” Yeb nu aude. Tace. Caută să-și amintească ce este cu milenarul conflict care împarte planeta în două. Mereu află și mereu uită. S-a înspăimântat de sute de ori gândindu-se la mijloacele de distrugere de care dispun bătrâneii aceia simpatici, șefii aceia mari, gata în orice clipă să râdă „optimist”, cu gura până la urechi, să salute fotogenic mulțimea ce aclamă. Mereu înțelege sau i se pare că înțelege și mereu crede că trebuie s-o ia de la capăt, îmbinând cu răbdare ideile, pentru a le nimeri continuarea logică. Și mereu se oprește, blocat, în fața întrebării: ce este mai bine, pentru a trăi, să existăm, sau să ne sinucidem? Atunci râde și el, dement, descoperind că întrebarea nu-i demnă decât de un idiot.

Tensiunea ajunge să fie o stare permanentă, ca o condiție a existenței. Spitalele de psihiatrie sunt pline de oameni obosiți de stresul continuu. Randamentul activităților pe care din obișnuință sau de nevoie le mai îndeplinește o parte din populație se subțiază simțitor. Oficialitățile laudă binefacerile neutralității, însă lipsa de convingere este evidentă. Cine să mai creadă că acea biată neutralitate le va salva viețile? Prorocii de ocazie

se înmulțesc. Se promite o edenică viață de apoi, în schimbul unor cotizații substanțiale. Secte religioase cu nume aberante sau comice sau cu iz pseudoștiințific proliferază ca o pecingine, dezmațul atinge cote incredibile, iar drogurile devin valută forte. Și deasupra tuturor – teama. Un apocalips fără foc și apă.

Apoi, brusc, cataclismul. Cineva a declanșat mecanismul acela, acum nu mai are niciun rost să se știe cine a fost, care a început, nu mai are rost nimic. Uncheșii aceia simpatici n-o să se mai acuze reciproc: Ba tu! Ba tu!... Probabil că planeta s-a zguduit. În mijlocul bunkerului natural de sub platou, oamenii n-au simțit decât cutremurele obișnuite. În rest – nimic. Stau aici, în subterane, la adăpost, și așteaptă focul atomic. Și focul atomic n-a ajuns până la ei. Ei simt doar tăcerea. Posturile de radio și de televiziune ale celorlalți și-au încetat activitatea. Acolo nu mai e nimic. Acolo e pace. În sfârșit.

Deci asta a fost! S-a și terminat. Speranța nu îndrăznește să se manifeste în niciun fel. Așteptarea devine mai enervantă. Acum știu că nu mai au nicio șansă. Într-o zi, într-o săptămână, într-o lună, atmosfera toată va fi infestată radioactiv. Cenuși radioactive se vor depune pe sol. Mii de razi¹ le vor ataca organismele. Își consumă ultimele rezerve de alcool. Nimeni nu mai

¹ Rad unitate de măsură pentru doza de radiații absorbite.

e stăpân pe sine. Un psihopat – și cine nu mai e psihopat? — trage de-a lungul coridoarelor-străzi rafale cu un automat luat cine știe de unde. Postul local de radio a tăcut și el. Cui îi mai pasă de ceva sau de cineva? Aeyo vrea să facă dragoste. Mai speră într-o uitare măsurată într-o jumătate de oră.

...Antim povestește. Suzana și Max fumează în neștire, agățându-se de firele de fum, ca de un lucru sigur, care le-ar putea oferi măcar o amăgire. Alături, profesorul Bandu, pus în temă, are un rictus de plictiseală. De fapt este foarte atent, nu venise întâmplător în pădure. Cazul i se pare interesant, însă concluziile doctorului Rocșoreanu le socotește fanteziste. Una e să asculți fascinantul delir al bolnavului și alta e să crezi că poveștile acelea s-au petrecut și se petrec în realitate. „Vă dați seama, spune Antim, că nu pot să nu mă întorc acolo, dar pe de altă parte, cu mine sau fără mine, situația nu se schimbă. Și nu mi-e rușine să recunosc: mi-e frică...” „Frică ți-a fost întotdeauna...” îl liniștește profesorul, la curent cu antecedentele lui Antim. „Nu m-ați înțeles. Nioe mi-a spus că există depozite uriașe de bombe, care, nemaifiind controlate de nimeni, pot oricând să explodeze și să distrugă toată planeta. S-o spargă...” „Mă rog, e posibil, însă nu văd ce te-ar interesa pe dumneata această eventualitate. Oricum, comunitatea aceea... neutră, a dumitale, tot nu mai are nicio speranță de supraviețuire.”

„Păi tocmai asta este: eu ce fac?” „Nu faci nimic. Stai aici liniștit, o să te sedăm puțin, dumneata îți dai seama că e necesar, și-o să treci și de hopul ăsta...” „Nu-nțelegeți... Dar eu plec dincolo! Plec! Fie că vreau, fie că nu vreau!”

15.

Nioe rămâne mai departe calm. E poate singurul care își păstrează luciditatea. „Știți că avem totuși o șansă, le spune cu zâmbetul acela al lui, enervant. Dacă nenorocita asta de planetă nu crapă și dacă am reuși să ne izolăm, fabricându-ne aer pentru vreo sută de ani, am supraviețui. Dar cu o condiție...” Nu-l ascultă nimeni. Yeb n-are astâmpăr. Într-un fel, se simte vinovat de tot ce s-a-ntâmplat. De tot ce se întâmplă. Deși n-are nicio vină. Ar vrea să vadă ce este sus. Știe că este inutil, dar cine mai face acum ceva util, rațional? Liftul-platformă, ca prin minune, încă mai funcționează.

Nicio schimbare. Doar soarele pare mai estompat, mai puțin strălucitor. Și copacii... Cei câțiva copaci din marginea platoului nu mai au frunze. Nici ramuri. Sunt acum doar niște cioturi negre. Însă Yeb nu observă. Aerul e fierbinte și atât. Nu-s nori, numai o pânză transparentă care acoperă tot cerul.

Simte un regret copleșitor, infinit, pentru ceva imprecis. Caută în gând și nu găsește nimic.

Singurul lucru frumos de care-și amintește este prezența lui Aeyo. I se pare din nou ciudat că a uitat tot. Ca printr-o deschizătură întâmplătoare țâșnește ideea că Nioe este fratele lui Aeyo. Nu se miră, nu se bucură... „E cam fără sens existența asta...” conchide el, deodată foarte obosit, și coboară.

Mai târziu, nu reușește să precizeze când, începe să se tulbure. Se simte extenuat, are grețuri. Fața și mâinile se scrumesc de o arsură uniformă. Înțelege și-i este indiferent. Mai bine mai devreme decât prea târziu. Aeyo plânge departe. Totul este departe, departe...

...Bolnavul ar trebui transportat de urgență în Capitală, unde eventual să se încerce imposibilul. Se caută explicații. Max și Suzana declară tot ce știu. Nu-i puțin, însă este prea fantastic. „Să nu pierdem legătura cu realitatea!” îi aduce la ordine Dondopol. Un necunoscut, care s-a legitimat discret directorului, pune întrebări ciudate: „Cine ar fi avut interes să-l distrugă pe Filip Antim?” „Termină, domnule, cu fleacurile! izbucnește Max Rocșoreanu. Pieri o lume, o omenire, și dumneata umbli după potcoave de cai morți!” Totul se rostogolește într-o grabă sufocantă, ca și când nimeni n-ar mai fi răbdător o desfășurare firească a faptelor. E un zor găfâit. Antim se simte rău și cu toate acestea e liniștit: știe că pentru el totul se va termina în curând. „Lasă, îi șoptește lui Max, că n-o să vă mai dau bătaie de cap. Plec...” „Fii serios!

Așteptăm să ne comunice Aviasanul când o să...”
„Bine, bine... Mi-e cam somn... E timpul să...” Și
regretă intens, până la lacrimă, numai că nu s-a
ntâlnit de atâta timp cu Paul.

16.

Cu totul și cu totul inexplicabil, Filip Antim
dispăru din patul său. Și, ca să anticipăm, nimeni
n-o să-l mai vadă niciodată.

Accidentul

1.

Mi-am revenit târziu, la o săptămână după
accident. Era ciudat că, aruncat la câțiva metri pe
asfalt, prin parbriz sau odată cu el, în momentul
ciocnirii, n-am suferit nicio contuzie. Dar despre
asta am aflat mai târziu și nici acum nu-mi sunt
clare toate amănuntele. De exemplu, spun „în
momentul ciocnirii”, însă nu-mi amintesc să se fi
petrecut vreo ciocnire. Pe de altă parte, faptul că
am zburat din mașină nu poate fi explicat decât
așa.

Atunci, când am deschis ochii și-am fost
conștient că exist – am înregistrat un asemenea
moment, în care am descoperit pur și simplu că
exist –, l-am văzut pe ofițer. De fapt nu știam că e

ofițer, fiindcă nu era în uniformă. M-a-ntrebat dacă mă simt bine. Am zis că da. Nu-mi dădeam seama ce e cu mine. De undeva, dintr-un fel de apă neagră, măloasă și adâncă, răzbăteau la suprafață bule de aer care, spărgându-se, eliberau câte o informație. De pildă că mă simțeam bine. Adică nu mă durea nimic, numai că aveam în mine ceva nebulos, o zăpăceală a simțurilor și a gândurilor.

Nu ascund că sunt foarte încântat că mă exprim atât de frumos și de exact. Întotdeauna mama a susținut că-s deschis la cap, însă cine s-o creadă?! Uneori, e drept că rar, n-o credeam nici eu, deși am avut pretenția că mă cunosc perfect.

Asta e, că mă cunosc într-adevăr perfect, dar atunci mă simțeam cumva derutat. Făceam gesturi pe care nu mi le puteam controla, reacțiile cele mai mărunte mi se păreau deplasate, nu mi le recunoșteam și cu toate că încercam să mă supraveghez nu reușeam să fiu stăpân pe mine. Bineînțeles că aceste observații le-am judecat după aceea, când am izbutit să fiu conștient de modificările din organismul meu.

— Puteți să-mi răspundeți la câteva întrebări?

— De ce să nu pot?!

De-abia atunci am realizat unde mă aflu. M-am controlat cu privirea, am mișcat degetele de la picioare, de la mâini. Eram într-un spital. Mă simțeam bine, repet, doar puțin amețit, ca de-o lene. Altfel aș fi-ntrebat ce caut acolo.

— Sunteți Vidolm Septimiu, născut în 1951, septembrie 20, la Ulmu...

— Da.

Și brusc ceva s-a revoltat în mine și-am protestat:

— *Pas du tout, m'sienr! J'suis Jean Lhomme, moi, né à Meule-de-Foin.*

Tot brusc, cu glas tremurat și speriat, fiindcă, vă dați seama, m-am speriat, am zis:

— Nu! Ce naiba-i cu mine? Ce s-a-ntâmpat?

De unde până unde eu să vorbesc franțuzește! N-am învățat niciodată limba asta, doar am mai auzit câte ceva. *Bonjur* și *mersi* știe oricine. Și culmea nu e numai c-am vorbit, dar am și-nțeles ce am spus: adică, nu știu cum să povestesc, eu eram unul Jean Lhomme și m-am născut, cică, în... Meule-de-Foin. Aproape să-mi vină să leșin.

Ofițerul, uluit și el, îngăimase un „Poftim?” și i s-o fi părut că i se pare.

— Ați suferit un accident de circulație. Nimic grav. Numai că nu știm cum s-a petrecut și vrem să aflăm de la dumneavoastră circumstanțele.

Parcă îmi spusese cineva, demult, ceva.

— Să vă reamintesc: mergeați spre Cârligi și, la curba de după pod, de cum ați ieșit din autostradă, deși asfaltul era uscat și nici nu rulați cu viteză mare, mașina a derapat, s-a izbit lateral de un... V-aduceți aminte? De ce anume v-ați izbit? Cum s-a...

— Nu știu.

— Încercați să...

— Nu știu.

— Spuneți-mi ce v-aduceți aminte.

— *Il s'agit peut-être de quelq'chose très...*

Mi-am înghițit vorbele. Iar o luam razna.

— Ceva cu un foc. Ardea ceva.

— Are legătură cu accidentul?

— Nu-mi amintesc de niciun accident.

Inexplicabil, simțeam un fel de aversiune față de omul acela și parcă nu eram dispus să-l ajut. Aveam impresia că nu voiam să-i spun ce știu, deși într-adevăr eu știam *nimic*. Într-o memorie pâcloasă îmi apărea o vâlvătaia care tinea o parte din orizont, pe deasupra unei păduri.

Ofițerul de la Circulație nu mai avea ce discuta cu mine. Mi-a zis să-l caut, când o să-mi revin complet, și s-a dus. Să fie sănătos și să-și facă meseria, că de-aia e plătit!

Rămas singur, am încercat să mă lămuresc dacă nu cumva mi se slăbise un șurub sau mi se descentrase vreo rotiță din creier. Știam că mă cheamă Septimiu Vidolm, însă tot atât de adevărat mi se părea și numele de Jean Lhomme, nume pe care mi-l recunoșteam. Măi, să... Era să spun o vorbă urâtă. La noi, la Autobaza 2, se vorbește cam porcos. Nimeni nu se uită la cuvinte și nu ține seama nici dacă e vreo femeie pe-aproape. Eu, nu că mă laud, mă pretind mai școlit și mai educat, dar cu șoferii cum să nu-njuri? însă numai acolo mă mai scap, în rest mă păstrez la un anumit

nivel, ce dracu!

Se aflau în mine doi oameni foarte diferiți. Se supravegheau, cu o curiozitate temătoare, neîncrezătoare, simțindu-se legați unul de altul pe deasupra voințelor lor și dorind să se desprindă, să se îndepărteze. De aceea nu puteam afirma cu tărie: *ăsta sunt eu!* Eram doi și în același timp niciunul. Enervant! Uite, mă trăgeam mereu de mustață și nu-mi sta-n obicei. Sau, după fiecare propoziție, exclamam chiar și-n gând: *V'là!*

Toată noaptea m-am chinuit. Când eram eu, Timi Vidolm, cu problemele mele, că aveam destule, slavă Domnului!, când... Mă tot gândeam ce să fi căutat eu la Cârligi și cu a cui mașină, că eu n-am. Pe urmă, nu-mi ieșea din cap Nicoleta. Mă urmărea ființa asta și-n somn. O visam noapte de noapte și numai într-un fel. Nu plăcut, s-o fi mângâiat, știu eu?, ci retrăiam mereu momentul când am lovit-o. Probabil că-n subconștient regretam al dracului c-am pălmuit-o, însă făceam pe nebunul și mă tot autoconvingeam că nu-mi pasă și că bine i-am făcut. Ce?! Adevărul este că destul de des mi se porneau picioarele singure să mă duc să-i cer iertare, însă mă ambiționam: ce fel de bărbat sunt eu? Păi, există un milion de femei care-ar sta-n genunchi în fața mea, numai să le dau voie!

...Și când eram Jean Lhomme, tot eu, cu problemele mele, cu pădurea – de unde și pădurea asta? —, cu Simone. Mai ales cu Simone. Și

gândeam franțuzește. O geană de foc, care ivește cu roșu scrumit pădurea. Departe, un incendiu apocaliptic. Fugeam. Călare. Calul de-abia ne mai ducea, pe mine și pe Simone. Îmi era frică, nu-mi dădeam seama (acum) de ce eram îngroziți și de cine fugeam. Simone: o femeie mlădie, de o aparentă fragilitate. În realitate, învățată cu greul, cu munca, răbdătoare, dar și plină de năbădăi... Vasăzică mi-o aminteam. Da. Și sprâncenele subțiri, frânte într-un unghi care sugera o permanentă uimire în fața vieții. În orice caz, o iubeam.

Mă uitam la stele. Mari și limpezi. Atârnau ciorchini-ciorchini. Se va lăsa ger...

Nu găseam, revenit cumva între cei doi, nicio explicație a fenomenului. Oi fi citit undeva și mi-a rămas în minte. Sau dintr-un film. Bine, fie și-așa! Dar când am învățat eu franțuzește, ce, sunt nebun?

Nu m-aș fi apucat să scriu toate chestiile astea – parcă de scris îmi ardea mie?! —, dacă nu m-ar fi sfătuit doctorul Roșa. Așa mi-a zis: „Scrie-le, domne, pe hârtie, tot-tot, că le uiți și, poate, cine știe, or folosi la ceva. Pentru că, e clar, categoric ceva nu e-n ordine.”

Asta a fost a doua zi dimineăta. Doctorul Roșa e un om în vârstă, om serios, cam pedant – așa mi-a făcut mie impresia – și cu un permanent surâs ironic, de parcă tot timpul ar vrea să spună: Habar n-aveți voi ce știu eu!

M-a ciocănit, m-a pus să mă uit ba-n stânga, ba-n dreapta, după degetul lui, am stat pe vine, m-a lovit cu un ciocănel în genunchi, în mână, și în sfârșit m-a terminat. Mai era și-o asistentă, ochioasă și cam fâțâită, dar n-am băgat-o-n seamă. Ce, ea știa franțuzește? Sunt sigur că habar n-avea.

— Unde lucrezi? m-a-ntrebat doctorul.

— La Autobaza 2. Și-am adăugat de-al dracului: Am fost șeful Autobazei (Mințeam. Cum să fi fost șeful Autobazei?), însă m-au retrogradat. (Asta era adevărat. M-au dat jos din funcția de șef de birou exploatare. E-o poveste frumoasă, dar n-are nicio legătură cu accidentul meu.)

— Nu erai prea tânăr pentru o astfel de funcție?

— Nu-s prea tânăr. Am treizeci și doi de ani. Și-s capabil. Am fost șef un an de zile și treaba n-a mers rău.

— Atunci de ce te-au retrogradat?

— V-aș putea minți, dar mai bine tac. În orice caz, nu pentru incompetență sau pentru necinste... Sau...

— Lasă... m-a-nterupt doctorul Roșa.

Știu că-l chema Roșa, după ecuson. Asta ca să fie clar.

— O să-ți dau drumul acasă, mi-a zis. Se pare că n-ai nimic. Deși... rămân o mulțime de semne de-ntrebare... Te simți bine?

— Da.

— Nu simți nimic deosebit?

— Nu, am răspuns eu, dar... Dar de ce măntrebați?

Ce, să m-apuc să-i povestesc de Jean Lhomme și pe urmă să mă trimită la nebuni?!

Doctorul Roșa a stat puțin în cumpănă: să-mi spună, să nu-mi spună... Asistenta se tot fâțâia și până la urmă i-a cerut voie să plece nu știu unde. L-am simțit parcă mai hotărât.

— Uite de ce... Cât ai fost inconștient ai vorbit numai franțuzește. Despre o fată, Simone. Cine ești dumneata în realitate?

Am oftat. Deodată am avut o încredere totală în el.

— Nu știu, dom' doctor. *Acum* nu mai știu.

— Vorbeai o limbă pe care n-aveai cum s-o-nveți în școală. Fluent și cu abrevieri. Înțelegi? Sau ai lucrat cu specialiști de-ai lor?

— Unde? La noi, la Autobază? În școală nici n-am făcut franceză. Numai ceva rusă și engleză. *Nie znaiu* și *aim sori*. Habar n-am de unde...

Îmi rămăsese o urmă de teamă. Hotărâsem să nu-i spun și totuși până la urmă i-am povestit de Jean Lhomme. Și-am încheiat rugându-l să mă lămurească și pe mine cam ce-ar putea fi. Că nu-s prost, și pricep.

Doctorul Roșa a dat din mână, ca și cum brusc s-ar fi supărat.

— Ia-ți hainele de la magazie și înainte de a pleca să vii la mine în cabinet.

Și a ieșit.

M-am gândit că poate n-o fi nimic, numai așa, un fel de halucinație. Se-ntâmplă. Câte nu se-ntâmplă?! Zici că ești întreg, normal, că totu-i în regulă. Și deodată – hop!, te pomenești că mintea ți-a plecat cu sorcova și, niciuna – nici două, te-apuci să turui în limba... hononuleză!

Le dix août, quat'vingt douze: data nașterii mele. 92. 1892? 1792? Categorie, m-am scrântit!

M-am îmbrăcat în mare grabă, mi-am vârat în buzunare portmoneul cu acte și bani, inelul cu chei și batista. Nu mai aveam nicio țigară și tare-aș mai fi fumat una. Oricum, Nicoleta nu mai era, să-mi adulmece răsuflarea și să-mi reproșeze că „miros puturos” a tutun. Am avut noroc că doctorul fuma și m-a ghicit după uitătură. M-a servit cu un Kent (să fiu sincer, prefer Marlboro, însă nu-mi permite buzunarul) și-am tras amândoi câte un fum lung, uitându-ne unul la altul. Eu curios și nerăbdător, el bătrânește, cercetător – avea niște ochi albaștri, spălăciți, cu pleoape grele, încrețite – și trist, de parcă mi-ar fi găsit un cancer și desigur că ținea secretul pentru el.

— E grav, dom' doctor?

— Nici vorbă, dragă Vidolm. E numai ciudat.

Și mi-a spus că a citit undeva, într-o revistă, acum câțiva ani buni, despre un caz asemănător. Cică un țaran englez, sau cam așa ceva, a fost bolnav de nu știu ce, a avut febră mare și deodată s-a trezit că vorbește într-o limbă necunoscută. L-

au cercetat medici renumiți și unul a constatat că bolnavul vorbea limba portugheză, sau cam așa ceva. Sau țăranul era portughez și vorbea araba. Mă rog, asta n-avea importanță. Mai mult, niște savanți, de la academie, au pus punctul pe i. Tipul nu vorbea o portugheză oarecare, ci limba din secolul al XVI-lea! Deci cazul meu nu era unic și încă puteam fi fericit că rămăsesem și Vidolm, nu trecusem tot în Lhomme. Să-mi închipui numai ce s-ar fi întâmplat dacă nu mai știam nicio boabă românește. Și nici meserie... Vai de capul meu!

— Și nu există nicio explicație?

— Cum să nu!? Orice fenomen are o explicație. Științifică. Numai că, eu cel puțin, nu-s în stare s-o găsesc. Ce legătură putea exista între un portughez din secolul al XVI-lea, și... Sau să-i lăsăm pe aceia! Doar te am pe dumneata în față. Ce legătură poate exista între Vidolm, născut în...

— 1951.

— ...și acel Lhomme...

— Născut în '92 – cred că 1892 –, la Meule-de-Foin.

— Cel mult, putem face niște speculații... Să zicem că acel Lhomme a ajuns în România...

— Înțeleg. Și că bunică-mea l-a înșelat pe bunicul...

— Așteaptă!... Să zicem că acel Lhomme a ajuns, nu interesează cum, în România, iar dumneata i-ai fi un fel de nepot. Nu *un fel*: nepot... Undeva, în codul genetic s-au înregistrat și s-au transmis

niște date, care au rămas depozitate până acum, când, în urma unui șoc, au ieșit la iveală. Ar fi o ipoteză...! Ar trebui să fii cercetat, ținut sub observație...

— Mă nenorociți! am exclamat eu. O să mă târâți prin spitale, om sănătos, până-nnebunesc.

— Nu-i chiar așa. Îți dai seama? Nu te-ntâlnești în fiecare zi cu un caz atât de interesant. Pentru știință. Îți dai seama? Ar fi un...

— Lăsați-mă câteva zile măcar. Mai trec eu pe la dumneavoastră.

— Bine, dar notează-ți tot ce ți se pare neobișnuit, tot ce are legătură cu Lhomme. Ba nu: chiar și fără legătură.

Nici nu-mi venea să cred c-am scăpat. O cam băgasem pe mânecă.

Am pornit-o spre centrul orașului. La început grăbit, apoi m-am mai domolit. Mă împiedicam, ceva nu era în regulă cu picioarele mele. Mergeam spre centru, știam desigur unde mă aflu, cunoșteam adică locurile, strada, nu trebuia să fac niciun efort pentru a mă încadra în peisaj. Eram în stare – am și făcut-o, e drept, cu oarecare teamă, nu cumva să mă lovesc de niște pete albe, de spații goale și de perioade de timp dizolvate în vid –, puteam să-mi repet tot ce ținea de mine, cel din totdeauna. Am repetat bucuros că nu omit nimic, că sunt eu însumi și că mă recunosc: eu sunt Septimiu Vidolm. Am avut un accident... Aici se încurcau lucrurile. Nu-mi mai amintesc ce

căutam la Cârligi și cu ce mașină. A cui. Și ce se-ntâmplase cu mașina? Asta ar mai fi lipsit, s-o fi făcut praf și s-o plătesc până mi-or ieși ochii. Pentru mine n-am fost în stare să strâng atâția bani... Deci rămânea de lămurit povestea cu mașina și cu drumul la Cârligi. Pe cine cunoșteam eu la Cârligi?

Îmi dădeam seama că făceam o mie de cotituri, o tot lungeam, numai ca să amân. Încercam să mă-nșel. Trișam ca un ageamiu. Nu mă puteam duce cu vorba la nesfârșit. Treaba asta cu mașina, cu drumul la Cârligi, cu accidentul, va fi clarificată cumva. O să mă duc la Autobază și-mi vor spune băieții. Măcar unul dintre ei trebuie să știe ce și cum. Important era altceva. Important. Și inexplicabil: ce era cu Jean Lhomme? Ipoteza doctorului Roșă mi se părea fantezistă. Las', că nici nu mă pricep. Ce știu eu ce-i aia genetică? Sincer, aș fi preferat o explicație în care să fie amestecați și niște extraterestri. Asta da. De-ar fi fost ceva cu extraterestri, nimic n-ar mai fi părut exagerat, straniu, inexplicabil, totul s-ar fi dezlegat de la sine.

Recapitulam:

Mă întrebase ofițerul de la Circulație, iar eu am protestat. Eu mă știam Jean Lhomme din Meulede-Foin, născut în '92. Mai încolo datele se amestecau. Existau momente care se succedau lent, întrepătrunzându-se, în care ba eram Vidolm, ba Lhomme. Dacă viața lui Vidolm – uite

că începeam să vorbesc de mine ca despre altcineva! —, repet, dacă viața lui Vidolm, a mea, o puteam pune cap la cap, într-o succesiune logică, a lui Lhomme, adică tot a mea, știută din bucățelele acelea trăite, rețrăite, fără vreun motiv aparent, fără a fi determinate de ceva, mi se părea nebuloasă, lipsită de contururi sigure. Dar, parcă în compensație, cu intense stări de spirit... Ce-aș putea spune despre Jean Lhomme? *Qu'est-ce que j'aurais pu...* M-am surprins gândind firesc în cealaltă limbă.

M-am oprit la un chioșc și mi-am luat țigări. Mă lăsasem de fumat de dragul Nicoletei, apoi n-am avut pentru ce să mă mai abțin. Mi-am aprins una și m-am așezat pe o bancă în fața statuii lui Vlad Soroceanu. M-am întrebat poate pentru a suta oară cine a fost acest Vlad Soroceanu și ce merite a avut el față de lume... M-aș fi dus acasă și totuși m-am îndreptat spre Autobaza 2. Un șofer m-a observat și-a oprit să mă ia.

— Salut!

— Noroc! Am auzit c-ai avut un...

— Îhî.

— Cum a fost?

— Habar n-am.

— Dar ai scăpat.

— Am scăpat.

— Ai avut noroc.

— Am avut.

— Batic era furios, când i-au dat telefon de la

Circulație, dar s-a potolit imediat, dacă i-au spus că mașina n-are nimic. Lui numai de mașină îi era... Parbrizul l-a și pus.

Parcă începeam să înțeleg. Batic, șeful meu, m-a trimis cu mașina lui la Cârliști, la socri, să iau de acolo... Ce să iau? N-avea importanță. Deci aflasem. O chestiune se lămurise. I-am zis șoferului să oprească. Ce să mai caut la Autobază? La Autobază o să mă prezint a doua zi, ca de obicei, la lucru.

M-am înapoiat pe jos. Nu m-am întâlnit cu niciun cunoscut. Doar în fața blocului, o vecină, doamna Istrate, care se recomandă „tovarășa Angelica Istrate, văduvă și membră în biroul comitetului de locatari”, mi-a aruncat o privire miloasă.

— Bine c-ai scăpat, domnu Timi! Mă bucur, să știi. Și să poftești la o cafea sută la sută adevărată, dacă ți-o fi aminte.

Nu-mi era aminte, dar această Angelică masivă, pavoazată cu niște veșnice bigudiuri strălucitoare, mi se părea o femeie cumsecade. De aceea am zis și eu ca să nu tac:

— Eu scap întotdeauna, coană Angelico. Nu degeaba sunt de zece luni consecutiv pe panoul frunțașilor, c-a pierdut cheia de la panou șeful de la sindicat și-a fost de părere că și-așa fotografiile s-au decolorat de nu mai știe nici dracu cine-i acolo sub geam!

— Ho-ho-ho! s-a amuzat doamna Istrate. Ești un

dulce, domnu Timi. Să n-am parte!

— *Au revoir*, madame! am salutat-o ceremonios cu o plecăciune, nu știu ce mi-a venit, și am șters-o pe scări.

Am făcut un duș, m-am schimbat și mi-am turnat un pahar mare de bere – aveam o sticlă-n frigider –, mi-am aprins o țigară și-am șezut în locul meu favorit, pe un scăunel îngust, lângă fereastră, cu spatele lipit de caloriferul rece. Mă simțeam excelent. Un pic de lene. M-am sculat să pun ceva muzică: o casetă cu Joe Dassin. Recunosc că sunt cam sentimental. O melodie – nu-i știam cuvintele – care-i plăcea și Nicoletei. O ascultam de câte trei-patru ori la rând. Și Nicoleta zicea: „Omul ăsta trebuie să fie fericit.” „De ce crezi?” „Dacă poate să ne dea nouă atâta mulțumire...” Când am auzit c-a murit, Nicoleta a plâns o după-amiază întreagă. Nu cu hohote. Tăcut, îi curgeau lacrimile, și atât. Fără încetare. Pe urmă, de câte ori punea melodia asta, la fel. Odată mi-a spus: „Tu parcă mi-ai citit dintr-o carte, că nu rămâi decât cu ce dai... Eu ce-ți dau tie, Timi?”

Era să uit ceva: când am urcat pe scări, la etajul I am auzit, mi s-a părut că aud un tril de pasăre și mi-a adiat pe la nas un miros de rășină, de scândură de brad, de brad proaspăt tăiat.

„Dacă tu n-ai exista, eu pentru ce-aș mai fi...” Nu mă miram că înțeleg textul.

Banda se derulase de mult și aparatul se blocase

automat.

...Ciopleam un par, îi făceam vârf. Lângă mine se mai găseau încă vreo douăzeci de bucăți. Socotisem câți îmi trebuiau pentru țarc. Mă simțeam tare singur și fluieram ca să mă aud. În același timp, eram și mulțumit. Primăria mă confirmase în post, adică, după moartea bunicului meu, eu aveam în grijă pădurea. Nu era ceva de joacă. În pădure nu aveai deloc timp destul. O știam, doar crescusem acolo, dar îmi plăcea. Mi se părea că-s omul cel mai liber din lume. Mai era și Simone...

...îmi tot băteam capul și acum mă lăsam convins că ipoteza doctorului Roșa șchioapătă. Să facem o socoteală. Eu m-am născut în 1951. Tata, în 1928. Când s-a născut tata, bunicul avea 23 de ani. Scad 23 din 1928. 1905. Deci bunicul s-a născut în 1905... Așa...’ *Moi, j’suis né* în ’92. În 1905 aveam 13 ani. Nu văd nicio legătură „de sânge” între Jean Lhomme și bunicul lui Vidolm... Totuși: în 1928, *eu* aveam 36 de ani... Oare câți kilometri or fi între Ulmu și Meule-de-Foin?

Ei, doctorul Roșa încerca și el să găsească o explicație. N-o să-i tai capul dacă n-o să reușească.

2.

Înfiptă în rama oglinzii stătea o fotografie ruptă într-un moment de furie, pe care mai apoi o

refăcusem lipind cu migală bucățile pe un carton. De acolo, de pe scăunel, o aveam drept în față, pe peretele celălalt, la o distanță suficient de mare ca fotografia să pară întreagă, cu zigzagurile rupturii estompate, și destul de apropiată ca s-o văd bine, să mi se pară că Nicoleta e prezentă și-mi zâmbește cum numai ea știa s-o facă: „Timi, hai să fim puțin neserioși și să visăm cai-verzi-pe-pereți!”

Am cunoscut-o la Meri-Blonda (pentru a o deosebi de colega ei Meri-Roșcata), la un fel de petrecere. O onomastică. În vară, anul trecut. Meri locuia la etajul I, deasupra doamnei Angelica. Îmi plăcea, i-am spus-o și ea nu m-a-ncurajat nici măcar în glumă, dar păstram relații prietenești. Avea planuri mari, știam de la madam Istrate, pusese ochii pe un responsabil de bufet, voia să se mărite cu el. Ala, băiat frumușel și cu venit așijderea, conștient că place fetelor, nu se gândea decât la distracție. Nici eu nu mă gândisem serios la Meri. Îmi plăcea și atâta tot. Nu strălucea prin nimic, doar că era veșnic gătită ca pentru parada modei și avea un zâmbet dumnezeiesc. Cu Nicoleta era prietenă de mult, locuiseră pe aceeași stradă de la marginea de atunci a orașului, în copilărie se jucaseră împreună și-și împrumutaseră reciproc accesorii de îmbrăcăminte la primele întâlniri cu băieții.

Am dansat o singură dată, apoi ne-am retras pe balcon și-am vorbit până când ceilalți ne-au adus

înapoi în mare gălăgie și-n glume nesărate. La sfârșit – petrecerea se spărsese –, Nicoleta m-a întrebat firesc, de parcă ar fi zis că e sâmbătă sau că îi este sete: „Pot să dorm la tine?” A fost ca un duș rece. Altfel o *văzusem*. „Locuiesc departe și...” „Dar ce vor spune ai tăi?” „Pentru mama nici nu exist, atunci când n-o deranjez, iar pe tata aproape că nici nu-l mai țin minte. Sunt o fată pierdută, mă!” Chestia asta cu fata pierdută mi-a plăcut, pentru că era autoironică și nu mi se părea adevărată. „Și sunt majoră”, a adăugat. „Bine”, am acceptat eu fără să mă bucur. Aveam un sentiment confuz. Venisem acolo pentru Meri-Blonda și nu visasem c-o să dau de o fată care, atât de fără fasoane, să mi se ofere.

Sunt în stare să-mi amintesc și cel mai neînsemnat amănunt. Ar fi o dovadă că nu aiurez și că lucrurile astea au fost, s-au întâmplat în viața mea. Sau n-ar fi o dovadă sigură?

Nicoleta era înaltă și avea un mers cam țeapăn, de parcă s-ar fi temut tot timpul să nu alunece. Din cauza tocurilor de 10 centimetri. Noroc că eu, cu toate acestea, o depășeam în înălțime, altfel am fi fost o pereche de mai mare mila. Mie mi se părea frumoasă, deși, dacă i-aș fi căutat defecte, aș fi găsit cu duiumul. De exemplu, părul, cânepiu, fără luciu, nu putea fi îmblânzit cu nimic: o claie nu dizgrațioasă, dar în orice caz neglijentă. Sau ochii: verzi-maronii, puțin bulbucăți a permanentă mirare, dar o mirare calmă, pasivă, aproape

tâmpă. Doar gura, frumoasă într-adevăr, bine desenată, cu buze proaspete și dinți albi, regulați, nu avea niciun cusur.

Atunci, la Meri, când mi-a întins mâna, mi-a spus că mă cunoaște de când mă mutasem acolo, în bloc, și că știe o groază de lucruri despre mine. Pe balcon am discutat despre filme. În domeniul ăsta avea mai multe cunoștințe decât mine. Frecventa un cineclub și-mi mărturisise cu un fel de mândrie rușinată că a jucat într-un film de scurt metraj făcut de băieții de la cineclub despre paza contra incendiilor.

„Dacă vrei, mi-a spus în seara aia, când am intrat la mine, pot să-mi fac autobiografia sentimentală, însă nu știu la ce ți-ar folosi. Nu-s atât de rea pe cât oi lăsa impresia.” „Nu țin neapărat să aflu ceva, am râs puțin jenat. Zic că e mai bine să te consider băiat, și să ne culcăm. Dar nu vād cum.” „Ca oamenii, dragă. Normal.” „Să-ți dau o pijama...” „Dă-mi. Și nu mai fi așa de crispat. N-a mai dormit nicio fată la tine?” N-am răspuns. Nu eram un timid, ci doar un tip calm, incapabil de exuberanțe și oarecum nepregătit sufletește pentru prezența ei acolo, la mine.

Ne-am culcat, am stins lumina și-am stat un timp nemișcați, păstrând între noi o distanță.

„Timi...” „Da.” „Să știi că eu nu-s o... Numai că... Și cred că te cam iubesc, mă.” Am luat-o-n brațe și i-am spus că e o mincinoasă. De-abia apoi am sărutat-o, ne-am sărutat, neîncrezători parcă de

existența celuilalt alături. Și, de fapt, totul era neverosimil.

Recunosc că era prima fată care se poftise singură la mine și faptul ăsta, în loc să mă facă să mă simt mândru, mă punea într-un soi de inferioritate. Nu știu dacă aș fi fost mai încântat s-o fi chemat eu și ea nici să nu fi stat pe gânduri. Nu știu cum ar fi fost mai bine. Pe urmă m-am gândit că poate de sute de ori, cu sute de bărbați, i-o fi venit ei așa, plăcându-i să facă tot ce voia. Și-n loc să fiu gelos pe toți bărbații aceia, adevărați sau numai bănuți de mine, mi-am zis că un gest ca ăsta, o fată ca ea nu-l poate face decât cel mult o dată în viață, și mai degrabă niciodată. O fată ca Nicoleta.

A doua zi ea n-a dat semne c-ar dori să plece și eu n-am spus nimic. Era duminică și-am rămas amândoi uimiți – eu sigur și cred că și ea – cum ne purtam, de parcă am fi fost împreună de când lumea. Și n-a mai plecat deloc. Și-a adus lucrurile – nu avea cine știe ce, ca și mine, de altfel – și-am făcut casă amândoi. Nu după mult timp am descoperit c-o iubeam. O poveste cu un început ciudat, dar la urma urmelor, în rest, o poveste obișnuită. Ne duceam la lucru – ea avea un post de merceolog la *Icere*, trăgeam acasă cu drag și totul se desfășura calm și în liniște. Ne împrumutaserăm micile plăceri, filmele ei, muzica mea, eu mai tăcut, mai reținut, ea mai vorbăreată, mai neastâmpărată. Am întrebat-o odată, după

vreo șase luni: „Noi ce facem, nu ne căsătorim?” Ea m-a privit lung. „Dar nu suntem căsătoriți? Vrei cu... acte? Și dac-o să mă lași? Ca să ne facem de lucru cu divorțul?” „Ce vorbă e asta?” „E o vorbă foarte serioasă și foarte judecată... Timi, eu am văzut ce-a fost în casa părinților mei... Eu, Timi, te iubesc.” „Și eu te iubesc. Tocmai de aceea.” „Eu te iubesc oricum. Și fără acte. Și nu-ți cer nimic. Dar mi-e frică. N-aș fi vrut să-ți spun, însă mereu mi-e teamă c-o să mă lași. Mă stăpânesc. Câteodată și plâng. Singură. Să nu mă vezi tu. Sunt geloasă, Timi. Sunt foarte geloasă.” „Eu te iubesc, am repetat. Nu ți-am dat niciun motiv să...” „N-am nevoie să-mi dai tu motive. Asta ar fi de nesuportat. Îmi dau eu. Sunt geloasă și fără motiv.” „E ca o boală, am bâiguit eu. Și nu știu ce-aș putea face.” „Îmi dau seama... Știi că te-am urmărit de câteva ori?” „Tu? Pe mine? Păi, Nicoleta, noi suntem aproape tot timpul împreună.” „Nu chiar... E o prostie... N-ar fi trebuit să-ți spun. Dar să nu-ți pese. E chinul meu. Poate că-mi și place.”

...Simone venea la mine în fiecare vineri, când avea o după-amiază liberă de la stăpânul ei, Jacques Martin, hangiul din târg. Venea tot într-o fugă și eu, după ce-o iubeam ca un apucat, o chinuiam cu întrebările. O bănuiam cu toți mușteriii jupânului Jacques. Ba chiar și cu hangiul, și cu fiii lui, că avea doi, amândoi niște zdrahoni care speriaseră lumea cu glumele

proaste pe care le puneau la cale. Se distrau după cum îi ducea mintea lor puțină și de multe ori hangiul era nevoit să plătească oalele sparte, capetele sparte sau câte o magazie căreia Jeannot și Victor îi pusese rădăcină, ca să-l sperie cica pe proprietar. Ea se jura și-și făcea cruce, se lăsa în genunchi în fața crucifixului de la capul patului, că n-are nimic cu nimeni, că jupân Jacques doar o muncește ca pe o sclavă, numai de asta putea să se plângă. „Atunci de ce nu vrei să stai cu mine?” Știam de ce nu voia. Avea contract cu hangiul pe cinci ani și-i era teamă că-și pierde simbria pe care stăpânul nu i-o da-n mână și pretindea că i-o păstrează pentru când se vor încheia cei cinci ani. Știam, însă mă încăpățânam să n-o cred. Și ea tot venea, cum venea, Dumnezeuule, tot într-o fugă... Iarna, ajungea pierită de frica lupilor și mie nu-mi trecea prin minte s-o aștept la marginea pădurii.

În celelalte zile ale săptămânii colindam, cunoșteam fiecare loc, fiecare copac, umblam cu urechea ciulită – se mai găseau și dintre cei care încercau să taie vreun lemn. Pe la vremea prânzului, dar nu întotdeauna, fiindcă, făcându-mi un obicei, în intervalul acela de timp puteau să dea iama-n pădure hoții sau braconierii, intram la hanul jupânului Jacques de la marginea târgului – că mai avea în centru, lângă primărie, un altul, tot han, dar pentru obraze mai subțiri, supravegheat îndeaproape de doamna Martin, unde trăgeau domnii din împrejurimi veniți pentru

vreun proces sau să cumpere vreo marfă mai fină „adusă direct de la Paris” –, și ceream o cană de cidru. Cum intram eu, Simone se îngălbenea și începea să nu-și mai stăpânească mâinile. Ba vărsa o cană de băutură, ba scăpa o farfurie. Știam că-i era teamă. Îi urmăream fiecare mișcare, fiecare privire, ca apoi, vineri după-amiază, s-o iau la rost de ce-a întârziat la masa cutărui ins, de ce s-a uitat nu știu cum la altul. Și-o întrebam la nesfârșit de ce mă vrea ea pe mine – sau, după cum pretindea, numai pe mine –, un șchiop...

Stop! Deci eram șchiop. Revenit brusc în pielea ceastălaltă, a lui Timi Vidolm, îmi explicam, cu o oarecare îndoială, de ce călcam strâmb, părându-mi-se că un picior nu mă ascultă, că e mai țeapăn și mai lung. Dreptul. Însemna că fusesem șchiop de dreptul. Mi se părea mai lung, fiindcă îl avusesem mai scurt.

...Da, aveam 30 de ani. În timpul războiului nu fusesem mobilizat din cauza piciorului. Îmi aduceam aminte cum s-a-ntâmplat atunci... Nu. Mi s-a părut numai că-mi amintesc. Nu știu. A fost ca o sclipire de-o clipă. Am scăpat-o. Nu mai știu.

...Mi-am făcut o cafea și numai după aceea m-am trezit că ar cam fi fost timpul să mă duc la masă. Mi-era însă lene, trebuia să traversez o jumătate de oraș și n-aveam chef. Puteam să-mi prăjesc și singur niște cartofi, în frigider se mai găsea o bucată de șuncă – mă descurcam eu. Și nici nu mi-era foame.

Ceva totuși s-o fi întâmplat: să fiu aruncat câțiva metri și să nu pățesc nimic – nu-mi venea să cred. Să nu pățesc nimic... De parcă nu era suficient că mă tot simțeam altul! M-am uitat la ceas: 1 și jumătate. Vecinul meu, profesorul Cosma, ajunsese acasă, fiindcă deschisese aparatul de radio.

M-am mutat pe pat și-am adormit.

Am visat-o pe Nicoleta. Venea spre mine și drumul nu i se mai termina. Făcea niște pași mari, ca și când ar fi alergat, dar mișcările erau foarte lente, descompuse, ca-ntr-un film rulat cu încetinitorul. Venea și nu mai ajungea și asta, în loc să mă enerveze, îmi da o stare de neînchipuită fericire.

Am sărit din pat, speriat. Suna cineva la ușă, lung, nerăbdător. Nu putea fi decât Radu. Am făcut un pas spre hol și brusc am intrat în pădure.

Țineam în mână o toporișcă. Pușca o aveam în bandulieră. Era cald, cu toate că soarele nu pătrundea prin frunzișul des. În aer plutea un praf fin de frunze uscate, sfărâmate. Mergeam încet, încercând să nu fac zgomot. O văioagă, cu firicelul de apă limpede, din care-mi plăcea să beau o gură, când treceam pe-acolo...

Asta a fost așa, ca niște imagini derulate rapid, dar pe care izbutisem să le văd, să le simt și să le-nțeleg. Nu duraseră mai mult de o secundă. Cât să fac încă un pas și să ajung la ușă.

Era într-adevăr Radu.

Nu știu dacă trebuie să scriu și despre el.

— Ciao, bătrâne! Ce faci, mă? Unde-ai fost! Ce ți s-a-ntâmplat? E-adevărat c-ai avut un accident? Habar n-ai cine mi-a spus! De ce nu mi-ai dat un telefon?

Stilul lui. O mie de întrebări, în trombă, fără să ți se lase răgazul să răspunzi măcar la una.

Cu Radu făcusem armata și acolo ne-am împrietenit. S-a-ntâmplat să ne-ntâlnim și după ce-a terminat facultatea și uite c-am rămas prieteni chiar și după ce el s-a-nsurat cu Rori. Rori e o scorpie de femeie, care se poartă cu el incredibil de frumos. Îl iubește și e și deșteaptă, știe când trebuie să pună picioru-n prag și când să încline steagul. Ce e al ei e al ei, recunosc. Pe mine nu mă poate suferi. Simpatizează numai bărbații căsătoriți (legal) și așezați în posturi bune, fără retrogradări și fără iubite netitate –, însă nu l-a-mpiedicat pe Radu să mă viziteze. Totul e să nu-ntârzie și eu să nu-i sun mai des de o dată la două săptămâni.

Radu a făcut imprudența să-i povestească tot ce știa în legătură cu Nicoleta, cum s-au întâmplat lucrurile între noi, și Rori a tras concluzia că Nicoleta este o femeie periculoasă, care e-n stare să amenințe orice cămin pe o rază de o sută de kilometri, și nu l-a mai lăsat pe Radu să intre la mine ne-nsoțit de ea, inger păzitor, pe post de observator federal înarmat până-n dinți. Făcea s-o vezi cum își privea unghiile – și are niște unghii

de te-ngheață numai la gândul că te-ar putea amenința – încordată în permanență, atentă la nuanțe. Față de Nicoleta avea un zâmbet condescendent, aproape jignitor, dar noi n-o luam în seamă. După dispariția Nicoletei a răsuflat ușurată, dar nu pentru mult timp. L-ar fi-nsoțit în continuare pe Radu – de fapt el nu mă sufoca de tot cu vizitele – bănuind că la mine el ar fi putut întâlni o fată pusă pe răpit, pentru uz propriu, soți ideali din citadele familiale. O oprea doar ideea că „nu se face” să vină la un bărbat singur, chiar gardată de bărbatul ei legitim. Era mică și alcătuită parcă numai din pernițe pufoase, veșnic cocoțată pe tocuri înalte, care-o obligau să facă pași mărunți și caraghioși. I-am pus eticheta de scorpie, din răcă. Pentru că era snoabă și antipatică. În fond, nu-mi păsa de ea. Și la drept vorbind nu puteam să spun cu mâna pe inimă că-i fată rea. Pentru Radu părea chiar foarte bună.

Radu mi se părea cel mai perfect om din lume. Îl admiram fără rezerve, însă asta nu mă împiedica să nu-l aprob întotdeauna. În primul rând, îmi plăcea la el fizicul. Aș fi vrut să fiu și eu așa. Adică un atlet din naștere, fără să fi fost nevoit să-și crească mușchii în exerciții zilnice, plicticoase. Pe urmă, avea un ce care-l făcea simpatic al naibii. Era tare simpatic. Plăcut. Plăcea tuturor, chiar și bărbaților geloși și invidioși. Apoi, se putea lăuda cu o minte excepțională, cu voință, cu bună dispoziție, cu optimism, bunătate, cu o cultură

solidă și diversă, cu incapacitatea de a dușmăni pe cineva, cu o cinste de om prost... După modesta mea părere, avea toate calitățile posibile. Mă mândream cu prietenia lui și apreciam faptul că el, doctor fiind – el zicea „dințar”, adică stomatolog –, nu se debarasase de mine și nu-și căutase prieteni de altă condiție socială.

I-am spus, bineînțeles, ce se-ntâmplase cu mine, i-am povestit tot și el a rămas un timp tăcut, privindu-mă cu o îngrijorare neascunsă.

— Bătrâne, e chiar așa, ori faci bancuri?!

Aveam în casă o carte mai veche, cumpărată de la anticariat, o istorie a artei, în franțuzește, cu reproduceri în alb-negru. O luasem pentru reproduceri, să văd și eu cam cum arată cutare tablou sau cutare statuie. Atâta știam și eu să citesc: numele artistului și titlul lucrării. Am scos cartea din raft.

— Urmărește-mă!

Și am început să citesc direct pe românește, traducând. După o pagină, m-a oprit.

— Destul, bătrâne! Dacă nu te-aș cunoaște bine, aș bănuî c-ai învățat pe ascuns și acum mă faci pe mine praf. Te cred. Nu-mi trebuiau demonstrații. Te cred, dar tot nu-mi vine să te cred. Este inexplicabil.

— Orice fenomen are o explicație științifică, l-am citat eu pe doctorul Roșu, numai că deocamdată, în cazul meu, n-o găsim.

— Și ce-i de făcut?

— Nimic. Îmi vād de treabă, îmi notez tot, poate o fi cuiva de folos, sau chiar mie, și atât.

— Te supără... povestea asta? Te deranjează?

— Nu. Acum nu. Este cam enervant să mă tot pomenesc altul și *să-mi aduc aminte* fel de fel de chestii, dar... Cumva sunt intrigat de ce se-ntâmplă, de ce s-a întâmplat cu celălalt. Sunt curios ce s-a petrecut cu el, cu Simone. Aș vrea să-mi amintesc totul odată, să mă lămuresc și s-o termin.

— Deci nu te îngrijorezi. E-n regulă. De fapt, n-are rost. Ia-o așa cum e și... om vedea. Și nu-ți bate gura, că mâine-poimâine o să spună lumea că te-ai țicnit.

Pe urmă mi-a mărturisit că de accidentul meu aflate de la Nicoleta. Venise la el la cabinet cu o nevralgie banală, dar mai înainte fusese la spital și se interesase de mine.

— Tu știi că Jean Lhomme era gelos?

Nu știu ce mi-a venit să întreb asta.

— Are vreo importanță?

— Are. Că o chinuia pe biata Simone și se chinuia și pe el. Aproape o-nțeleg pe Nicoleta.

— Bătrâne, în probleme de dragoste nimeni nu știe nimic. De-aia nici nu-i bine să te bagi și să dai sfaturi.

M-a lăsat brusc, amintindu-și că trebuia să se ducă după benzină. Am mai fumat o țigară, fără poftă, și am constatat că n-aveam nimic de făcut. Ceasul arăta ora 5. Afară era o atmosferă toridă.

O simțeam, deși la mine fereastra dădea spre nord și soarele nu-mi bătea niciodată în casă, deci nu mă puteam plânge de căldură. Nu-mi pierise lenea, deși mă săturasem de somn.

Odată, când Nicoleta se afla la mine, am rămas închiși în casă de sâmbătă de la prânz și până luni dimineața. Anul trecut, în iulie. Am vrut să vedem dacă ne puteam suporta unul pe altul, stând într-o singură odaie și obligați să nu ieșim. Un fel de test. A fost bine. Atunci mi-am montat în baie rafturile de geam pentru care meșterisem un suport de sârmă de 5 mm. Tot timpul cât am lucrat am fluierat, iar în pauze Nicoleta îmi dădea sfaturi imposibil de urmat. Nu ne-am plictisit. N-a existat niciun moment de gol, care să ne împingă că căutăm o ocupație oarecare. Ne-am și iubit, firește. Și m-am mirat că nu mă deranjează să știu că am ușa încuiată, fără să mi se permită s-o deschid.

De obicei nu mă plictisesc nici singur. Timpul nu-mi ajunge niciodată. N-am răgaz să visez cai-verzi-pe-pereți, vorba Nicoletei. Nu că fac cine știe ce lucruri extraordinare. De la slujbă vin obosit. Când ai de lucru cu șoferii, obosești, fără doar și poate. Te cerți. Înjuri. Nu că ei ar fi oamenii dracului, dar într-o întreprindere de transporturi în fiecare minut se ivesc zeci de probleme de rezolvat. Mereu altele. Plus cele permanente. Combustibil. Piese de schimb. Și așa mai departe. Cât am fost șef la exploatare, eram băiatul bun,

care se descurcă, se zbate, aranjează, omul de neînlocuit. Apoi a venit Batic. Inginer. Spre pensie. Nu se putea să-mi fie subaltern. Fusesse director la un S.M.A., parcă, și coborâse. Nu mă interesează pentru ce motiv. Fapt este că el a ajuns în locul meu și eu nu mă puteam supăra. N-aveam voie. Adică m-am supărat, însă degeaba. Nu mi se părea drept, dar Batic avea prioritate. Mai mult, ca să arăt că înțeleg situația, că nu-i port pică deloc, ca prostul, am acceptat să-mi fac treaba ca și până atunci, minus diferența de salariu, ba pe deasupra să-i îndeplinesc „rugămințile părintești”, ca atunci, cu drumul la Cârliști. Asta pentru că știa să mă măgulească, să-mi gâdile amorul propriu: „Tu, feciorule, ești foarte bun, oriunde te-aș pune! Ai cap! Te pricepi la toate! Pe tine *nu te-ntoarce* niciun mecanic și niciun șofer! Și nici chiar șeful-contabil!”

Deci veneam acasă obosit. Ascultam muzică, mă relaxam. Citeam. Trebăluiam prin casă. Când te gospodărești singur, sunt atâtea de făcut. Câteodată, nu rar, dar nici prea des, mă apuca așa un fel de regret. Mi se părea că viața îmi curge, mi se scurge printre degete prea ușor, că ar trebui să întreprind ceva mai acătării, ceva extraordinar. Mă simțeam în stare de ceva nemaipomenit, însă nu găseam ce anume. Eram nemulțumit de mulțumirea și de liniștea mea.

Înainte de Nicoleta cunoscusem câteva fete. Le lăsasem repede în pace. Mă agasau cu pretențiile

lor de a le scoate în lume, la dans, la spectacole. Nu era de mine. Aveam impresia că mereu sunt obligat să fac lucruri aiurea, fără niciun chef. Mă scoteau din fire aluziile mai mult sau mai puțin subtile la însurătoare. Doamna Istrate mi-a mărturisit că-s o partidă bună, că mă laudă peste tot că-s om liniștit, nebețivan, nezurbagiu, necartofor, neafemeiat, în general fără vicii, gospodar și oarecum prezentabil. Și se mira că n-a pus nimeni laba pe mine.

O pusese Nicoleta, dar uite c-a plecat și nu s-a mai întors. Dacă ar fi avut planul să se mărite cu mine cu orice preț, n-ar fi fost greu. Deja reușise să mă aducă în stare să-i ciugulesc din palmă.

Deci eu nu mă plictisesc niciodată, însă mereu am nemulțumirea asta, că aș fi capabil de altceva mai bun, mai important, care să-mi dea o satisfacție mai deplină. Și nu găsesc ce anume ar trebui să fac.

Mă repet și nu văd legătura cu Jean Lhomme. M-am apucat să scriu și-i dau înainte. Recunosc, e un fel de descătușare. Mă scriu pe mine și parcă nu mai simt gustul acela fad de prea puțin, dacă nu chiar de inutil.

Ce naiba, am cele mai importante lucruri din lume și tot sunt nemulțumit! Am liniște, muncesc cu plăcere, am satisfacții, am pace, nu mi-e frig, am ce mânca, am ce-mbrăca, nu am vise irealizabile nici măcar în glumă, ca de exemplu să câștig la loterie – nici nu joc! — un milion. Nici n-

aș avea ce să fac cu un milion, dacă m-aș gândi mai bine. Banii, când sunt peste necesar, servesc doar pentru a-i face pe alții să te invidieze.

O să-mi găsesc o fată, mi-am zis, și deodată, din senin, m-am înfuriat pe Nicoleta. Ce, o crede poate că toată lumea stă-n ea. Ei bine, nu stă. O să-mi găsesc o fată, una frumoasă și, dac-o să mă străduiesc puțin, și cu studii superioare, nu o amărâtă de merceoloagă, ca ea! O să-i arăt eu!

Mi-am tras pe mine un tricou alb – știam că-mi stă bine-n alb –, și blugii originali și-am ieșit în oraș. Îmi și făcusem planul, într-o secundă: o să mă duc la cinema și-o să agăț o puștoaică. Mă răzgândisem. Nu mai voiam o licențiată. Nu știu de ce.

În seara aia am văzut singur, încrunțat, un film muzical, comic, la care spectatorii se prăpădeau de râs. Eu am scrâșnit tot timpul din dinți. O porcărie de film, fără pic de haz!

3.

Iarăși incendiul acela. Calul obosit. Îl alergasem destul toată ziua. Nici n-avusesem răgaz să-l adăp. Simone, lipită strâns de mine, tremura. Mi-am amintit că n-avea pe ea decât fusta și bluza în care servea la han. Așa fugise la mine, în pădure, să-mi spună. Alergase. Pierduse un sabot și continuase drumul desculță. Se lăsase frigul. Când e frig, și încă n-a nins, pădurea e parcă mai

rece și mai dușmănoasă. Venise să-mi spună.

N-am ascultat-o. Am pălmuit-o. I-am zis: „Târfă!” Și-am luat-o cu mine. Nu voia. De frică. Am pălmuit-o din nou și-am urcat-o pe cal. Nu știam de ce-am ținut s-o aduc cu mine. Nu știu nici acum. De fapt, acum știu mult mai puțin din cât știam atunci. Calul, am mai spus, era obosit. L-am îndemnat, „Hai, tată!”, l-am izbit cu călcâiele în coaste. În mers, mi-am controlat cuțitul din carâmb și cartușiera. Aveam cartușe destule, cu alice de lup. Mi le aranjasem de dimineață. Niciodată nu e pentru cine se pregătește. Simone plângea cu sughițuri și cerul se înroșise... Nu. Asta a fost la înapoiere. La dus era numai întuneric și foșneau frunzele încă necăzute. Foșneau metalic. Aveam o ură în mine, uriașă, împotriva întregii lumi.

Am oprit la marginea târgului. Am legat căpăstrul de un ciot. Era bine să fi avut niște apă. Și eu aș fi băut. M-am gândit, însă n-aveam timp. Deși, pentru o clipă, mi-am zis că aș face mai bine să aștept să se-nnopteze bine și jupân Martin să rămână fără mușterii. Dar n-aveam timp.

Ne-am îndreptat amândoi spre han. Pe Simone o împingeam înainte și ea acum nu se mai împotriva. „*Comune tu veux, toi!*” Înainte de a intra, s-a-ntors și m-a-ntrebat ce-am de gând să fac. I-am răspuns: „*On verra*”, deși nu știam. Am dat ușa la perete, izbind-o de zid. Înăuntru erau doar doi oameni dintre obișnuiții casei, matoliți.

Știu că era luni. Lunea, oamenii mai stăteau pe acasă.

Le-am spus:

— Gata! Duceți-vă! Socotiți c-ați băut în contul meu!

Și i-am amenințat cu arma.

S-au mișcat iute, surprinzător de iute. Mai târziu, Simone mi-a povestit că atunci nu mai semănăm cu mine și că o înspăimântasem. L-am strigat pe jupân Jacques. A apărut din bucătărie, mare, burduhănos și cu obraji stacojii, cum îi avea din tinerețe.

— Jupâne, i-am șoptit răgușit – deodată nu mai aveam glas –, am venit cu Simone ca să-i dai simbria pe cei trei ani slujiți.

A deschis gura să strige, știam ce-ar fi putut să spună că eu n-am niciun drept să mă bag, dar m-a privit bine, mie mi se albiseră degetele strângând arma, și a dat drumul numai la miere. Că el are o înțelegere cu fata, că fata n-a fost împotrivă, că el a mai închis ochii, de exemplu astăzi, când ei nu i-a păsat de mușterii, de n-a văzut-o nimeni la han toată seara.

— S-o luăm pe rând, jupâne, că n-am timp să le-amestec. Mai întâi că azi ai și vorbit cu ea, când ți s-a plâns de feciorii dumitale. Și ce-ai zis? Că pe dumneata nu te privește cu cine se culcă ea. Așa că minți. Într-al doilea rând, înțelegerea cade, din moment ce v-ați purtat cu ea ca porcii.

— Jean, Jean, m-a dojenit el fals, *on doât bien*

réflechir avant que...

— Banii! Acum! N-am ce mai vorbi și la ce mă gândi!

Atunci au intrat numelele lui, Jeannot și Victor. Simone s-a pitit în spatele meu.

— Ce vrea șchiopu' ăsta? a râs cel mare, trăgând din pipă.

Jupânul n-a avut timp să răspundă. Victor a venit amenințător către mine.

— Unde ești, puicuțo? Nu te-ai săturat și ai chef de porția a doua?

— Stai lângă perete, porcule! i-am poruncit. Și să nu te miști!

— Fugi, bă ăsta! Că te sfarm între degete!

A înaintat, cu brațele date în lături, să mă apuce.

Am ridicat arma și-am tras în rafturile de sticle. Îmi face plăcere să-mi amintesc cum au sunat sticlele, spărgându-se. Parcă fiecare într-alt fel, cu alt sunet.

— Simbria fetei, atâta cer. Dreptul ei. E nevasta mea și am dreptul să cer banii ăștia. Iute!

Jupân Jacques a oftat și a vârât mâna în sertarul tejghelei.

— N-am destui. Tre' să mai aștepți.

— Dă-mi cât ai! Toți.

În clipa aceea, Victor s-a prăvălit peste mine.

...Suna telefonul. Am ridicat receptorul.

— Băi tovarășe Vidolm, ce faci acolo, dormi? Ce-i cu Motocu? Unde trebuie să fie acum Motocu?

— La Valea Ra, tovarășe director. Cu un

transport de...

— Nu-i la Valea Ra, Vidolm! Face un ditamai ciubuc. Cară nisip de la balastieră pentru unul care-și face vilă.

Mi-am aprins o țigară. Ce era să mai zic?! Batic rânjea. Pe el nu-l lua nimeni la rost. De fapt nu era treaba mea unde se află șoferul ăla. Avea un șef, care răspunde.

— Am înțeles, tovarășe director...

...Am tras. Victor a pierit din fața mea. M-am ferit instinctiv. Pe lângă ureche mi-a trecut o sticlă. Am tras din nou și într-o clipă am băgat alte cartușe pe țeavă. Al treilea foc.

— Ce-ai făcut? Dumnezeuule!

— Taci!

Am sărit peste trupul lui Victor și peste tejghea. Am adunat banii din sertar și i-am îndesat fără să-i mai număr în buzunare. Simone, împietrită, se holba la mine.

Am luat o sticlă de rachiu și mi-am turnat pe gât. Când am pus sticla jos, am văzut-o pe bătrâna Rose, în pragul bucătăriei, cu mâna la gură. Sora hangiului nu prea era întreagă la minte. Nu i-am dat atenție și i-am poruncit Simonei să-și ia lucrurile și să se îmbrace mai bine. Până să mai trag un gât de rachiu, fata s-a și întors. Am scos-o afară pe bătrână și-am spart cele două lămpi care luminau încăperea. N-a fost nevoie de nimic altceva. Petrolul ardea minunat.

Am ieșit. În capătul străzii se adunaseră câțiva

oameni. Am slobozit un foc în aer și-am mai băgat pe țevi două cartușe. Am stat apoi acolo, în fața hanului, până ce focul s-a întetit. Apoi am luat-o spre pădure. Mă simțeam ușurat, dar nesatisfăcut. Nu-mi dau seama ce mă nemulțumea.

...Faptele mi se păreau vag cunoscute. Le judecam acum, cu mintea lui Timi Vidolm. Mi se păreau cunoscute și totuși neadevărate. Îmi scotoceam creierul: le citisem undeva, mi le povestise cineva? Prea aduceau cu poveștile cu haiduci auzite în copilărie.

Sâmbătă am plecat mai devreme de la Autobază și-am prins trenul de două, o cursă muncitorească plină ochi. Elevi care se hârjoneau, tineri cu aparate de radio cu tranzistori, bătrâni navetiști care, odată așezați pe banchetele tari, își puneau pe genunchi gențile ponosite drept „masă” și începeau să bată cărțile. Alții dormeau, completându-și somnul puțin de dimineață.

Îi făceam mamei o surpriză. Mă duceam la Ulmu. Cam o dată la două luni. Acum era peste plan. Odată, demult, înainte de-a o cunoaște pe Nicoleta, vrusesem s-o aduc la oraș, să stea cu mine, însă mama nu s-a-nvoit. „Ce să vin eu acolo? Să te-ncurc? Și-apoi eu aicea-s învățată, aicea am trăit o viață. Încă mă mai ajută mâinile și picioarele, nu-mi dă nimeni cu lingura-n gură.” Se mai ajuta cu Polina, vară-mea, care locuia peste drum. Polina avea doi copii mici și mama le purta

de grijă.

Am coborât din tren și-am luat-o pe-o potecă, scurtând drumul, pe lângă canton. Aici, în copilăria mea, era o baltă – raiul rațelor și găștelor satului –, acum doar un smârc scorjit. Lumea vorbea că locul o să fie umplut și nivelat, și pe el se vor construi niște magazii ale cefereului sau blocuri cu două etaje, pentru intelectualii satului. Nu mă privea treaba asta. În general, nu mă mai privea nimic din ce se-ntâmpla în sat. Mă rupsesem de tot. Reveneam aici străin și ulițele mi se păreau pustii și bătrâne. Un fost coleg din clasele primare, Corcheș, ajunsese președintele ceapeului, dar nu m-am dus o dată să-l întreb de sănătate. Ce, el mă căutase pe mine? Nu mă căutase.

Mama, ca toate mamele, mă certa că nu mănsor. Ba într-un timp îmi tot spunea, cercetându-mă îngrijorată: „Ce e cu tine, mamă, de te-ai însingurat și parcă te-ai înrăit? Ce necazuri ai? N-avem niciun necaz. Îmi mergea bine, nu mai rău decât altora. Nu vedeam din ce-mi ghicea ea însingurarea și înrăirea. „Cui am făcut eu vreun rău?” am întrebat-o. „Ție, mamă. Ție îți faci rău. Că te văd eu că te frământă ceva și nu spui ce.” „Nu mă frământă nimic.” Eram convins că nu mă frământam defel, n-aveam pentru ce.

Am trecut pe lângă casa Dariei. Și-o ridicase într-un singur an, cu etaj, cu scară interioară, la marginea satului. O gospodărie bogată, cu un

solar bine întocmit, temeinic, pe lotul ajutător. *Aveau*. Daria îmi plăcuse mult „pe vremuri”, însă ea îl preferase pe altul, un zootehnist venit nu știu de unde. De fapt, dacă mă gândesc bine, nu ne-am fi potrivit. Era o fată ambițioasă și cu simțul banului în sânge. Eu n-am avut niciodată simțul asta. Mi-a plăcut întotdeauna să am ce-mi trebuie, însă n-am știut să adun. „Semeni cu taică-tău, îmi reproșa mama, el toată viața a visat să fie altul și n-a putut să fie așa cum trebuia să fie.” „Dar cum trebuia să fie?” „Mai strângător. Alții au făcut averi.” „Și ce făceai cu averea?” „Făceam. Îți dădeam și ție și soru-ti, și ți-ar fi fost mai ușor.” „Nici așa nu mi-e greu.”

Nu mințeam. Nu-mi era greu. Soru-mea o ducea bine, nu-i lipsea nimic. Poate doar bărbatul, care era fot plecat prin Africa, unde mereu avea contracte, în construcții. Mărioara venea rar la Ulmu. O dată pe an, vara, cu copiii. I-ar fi fost și peste mână, că locuia tocmai la Constanța.

Iată-mă în fața casei bătrânești! Mama e la gard, vorbește cu țața Nuța, vecina noastră. De peste drum, de la vară-mea Polina, se aude un huruit surd: cineva curăță porumb cu mașina de mână. Latră un câine, nu departe. Miroase a bălegar. De unde?

...Stăm într-un grajd, pitit după o iesle și așteptam să se facă întuneric. Casa, înaltă, cu pivniță largă și scară de piatră, ovală, se pregătea de culcare. Era ora cea mai bună. Îl plătisem pe

grăjdar să mă ascundă acolo. El nu pierdea nimic. Casă de oameni bogați. Domnul Cheville era șeful jandarmilor din district. O să-l jumulesc bine și-o să-i ard cuibul...

Așteptam. De doi ani umblam de ici-colo, dând lovături neașteptate. Viață de câine hăituit. Vara, în păduri, nu aveam grijă. Iarna era mai greu. Era foarte greu.

Venise timpul. M-am ridicat, mi-am controlat cuțitul din carâmb și arma. Aveam și-un revolver mic, jucărie, luat de la un perceptor din Saint-Jean-du-Bois. Mi-ar fi fost mult mai ușor de n-aș schiopăta. Mă trăda piciorul, când aveam nevoie să ies în lume.

Am cercetat curtea. Liniște. O fereastră mică luminată. Ușa din spate trebuia să nu fie încuiată. Era greu să lucrezi singur, doar cu ajutoare întâmplătoare, dar mi se părea mai sigur. Unde-s doi, e și un posibil trădător. Uite că până acum nu m-am prins. Și nici n-or să mă prindă. Viu.

...Am întrebat-o pe mama dacă-și mai aduce aminte poveștile cu haiduci pe care mi le spunea când eram copil. Nu le uitase. Mama nu uita nimic. I-am cerut să mi le spună pe toate, pe rând, fără grabă.

— Doamne, mamă, dar ce ți-a venit?

— Fii liniștită, n-am dat în mintea copiilor! Mi-a venit așa, să le mai aud.

— Numai pentru asta ai făcut drumul până aici?

— Da de unde! Am avut un răgaz, ce crezi?!

Mi le-a spus. Toate erau cam pe același calapod, *cur* boieri hapsâni, cu haiduci chipeși, curajoși și drepți, cu hangițe bune de gură și iubețe, cu boieroaice îndrăgostite de acei cavaleri ai dreptății, dar până la urmă trădătoare. Recunoșteam toate datele „mele”, însă ceva totuși nu se potrivea. Nu de aici știam eu faptele lui Jean Lhomme. Atunci de unde? Pe deasupra, neașteptat, făcusem și-o descoperire care m-a întristat: poveștile cu haiduci, atât de iubite altădată, nu mi se mai păreau minunate. Eram tentat să le găsesc noduri în purpură, repetările unor situații, naivitatea unor eroi, neverosimilă...

— Ce gând te chinuie, mamă?

— Nimic. A fost așa, ca o toană.

Am stat până a doua zi și-am plecat dezamăgit. Mă chinuiam, într-adevăr. Pe de altă parte, înțelegeam că acum aveam parte de acel *altceva* după care tânjeam de mult. Mereu îmi dorisem să fac ceva neobișnuit, ceva care să depășească banalitatea existenței mele, a lui Timi Vidolm – trebuia precizat asta –, să-mi satisfacă nevoia de acțiune. Înțelegeam și nu eram mulțumit. Nu-mi dorisem o asemenea aventură. Nu-mi doream aventuri, ci punerea la încercare a posibilităților pe care bănuiam că le am. Și iarăși reveneam la gândul că viața lui Jean Lhomme nu mă satisfăcea. O retrăiam cu ciudă, cu disperare. Și deodată s-a trezit în mine omul practic: ce-ar fi să profit de faptul că știam bine o limbă străină și să

cer să lucrez într-o țară străină cu soțul Marioarei. Mi-ar fi plăcut să văd și alte meleaguri. M-am dezumflat. Oi părea caraghios, motivai mi se părea mai mult un pretext de om slab și sentimental: cum aș fi rezolvat situația asta încurcată, cu Nicoleta?

Cu Nicoleta ce-aș fi făcut?

Îmi aminteam, cu o acuitate de speriat, serile calme cu ea, când simțeam o pace binefăcătoare așternută peste noi. Cu Joe Dassin și căldura cămăruței noastre, cu prezența Nicoletei în fiecare ungher: ridicam ochii și-i vedeam clăia nemblânzită de păr – nu știu de ce, dar *asta* mă emoționa întotdeauna –, întindeam mâna și ea era acolo, calmă. O chemam și-i auzeam glasul. O fi o prostie, un fleac, oamenii ar trebui să fie mereu mobilizați de gânduri înalte, de țeluri mărețe, însă fericirea mea era așa, simplă. Nu-i prea mult spus: fericire? Nu toți oamenii au calitatea de a-și dori luna de pe cer. Mai sunt și de-ăi ca mine, care se mulțumesc cu puțin. Cu puțin? Nu mi se pare puțin sau un lucru de nimic siguranța și liniștea și pacea. Și dragostea.

...Simone părea că se subțiază, că devine transparentă, că se estompează și-și pierde consistența. Îmi apărea din ce în ce mai rar, în ascunzișul nostru, în bârlogurile noastre – cămin precar, improvizat. Mai des mă aflam în hărțuiala cu jandarmii sau în timpul „loviturilor”. Nu-mi aminteam ce făceam cu prada. Nu retrăiam niciun

moment în care aş fi împărţit haiduceşti bani unor sărmani. Cred că trăiam doar pentru actul în sine, de a-i jefui pe bogaţi.

...V'là! Mă durea piciorul şi mereu mă împiedicam de el, de parcă mi-era-n plus. L-am masat cu spirt medicinal – atâta mi-a dat în gând. Radu mi-a spus că e o durere falsă. Fictivă. Ca la cei cărora li se amputează un membru şi multă vreme au senzaţia de mâncărime sau de durere tocmai acolo unde de fapt nu mai există nimic. De acord, însă asta nu mă încălzea.

Aseară am re trăit o întâmplare obositoare.

...Iarăşi iarnă. A câta? Bordeiul ăsta – cine ştie cine l-a făcut, pare destul de vechi – nu-i rău deloc. E destul de spaţios şi are şi un cuptor care încălzeşte foarte bine. Lemne sunt, vânat este. Nu-mi pot aminti de unde şi când am adunat o mulţime de lucruri trebuincioase: pături, oale, un cazan de aramă. Cartofi. Ba chiar şi miere de albine într-un vas de lut. Simone s-a schimbat mult. Nu mai este fetişcana sărmană şi necăjită de altădată. S-a învârtoşat şi are în privire o sclipire de sălbăticiune, de lup. De multe ori, noaptea, am crezut chiar că-i văd ochii prin întuneric lucind. Nu mai e supusă şi deseori sunt nevoit s-o croiesc pe spinare cu ce-mi vine-n mână. Se plânge de viaţa pe care-o ducem şi-mi reproşează că *atunci* am făcut ce nu trebuia să fac. Că nu trebuia să-i împuşc pe porcii ăia. De dat foc, da. Trebuia. Era drept. Se cădea să-i pedepsesc. „Ai fi vrut să mă

„omoare ei pe mine?” strigam eu, obosit de atâtea vorbe. Ea nu răspundea și revenea cu încăpățănare la ideea ei, că orice poți să-i iei omului, numai viața – nu. „Ți-a plăcut de ei, ha? urlam eu și vedeam roșu în fața ochilor. Atunci de ce-ai mai venit la mine? Ai uitat cum ai alergat desculță și dezbrăcată prin pădure, cu fusta ruptă și bluza sfâșiată? Tu ești vinovată, fiindcă din cauza ta am apăsător pe trăgaci!” „Nu din cauza mea! Ți-a fost frică, de-aia! Că Victor venea spre tine și, dacă nu trăgeai, te sfârâma!”

După ce-o băteam, se potolea un timp. O zi. Apoi o lua de la capăt. Am amenințat-o c-o las acolo, singură, și-o să-mi iau lumea-n cap, o să mă îndrept spre graniță și poate-o să trec în Belgia sau în Germania. „Ucigașule!” mi-a spus și asta nu i-am iertat-o, deși era un adevăr. Depinde însă de unde-l privești. Eu nu i-am ucis din bună voia mea, ci am fost obligat s-o fac. Așa a fost să fie.

Ne depărtasem mult de Meule-de-Foin, dar faima aceea rea mă urmărea. Deseori simțeam că nu mai sunt în stare să duc o asemenea viață, însă n-aveam cum s-o schimb.

N-aș fi crezut că jandarmii o să-mi ia urma acolo, în pădure. Bordeiul se afla la distanță mare de satele dimprejur și nu-mi trădasem prezența în niciun fel. De aceea surpriza a fost cu atât mai mare când într-o dimineață am auzit glasuri. Mi-am luat arma și-am dat să ies.

— Jean Lhomme, predă-te! Ești înconjurat! N-ai

scăpare.

Și un foc de pușcă.

Habar n-aveam ce să fac. Niciodată nu m-a dus capul să-mi fac cine știe ce planuri. Mă conduceam după cum se prezenta situația, pe loc, după cum simțeam că trebuie să fac așa și nu altfel. Eram încă zăpăcit de somn. Simone se îmbrăcase în grabă și se lipise de mine.

— Fugi! mi-a șoptit. Îi țin în loc un timp, cât oi putea, pe urmă văd eu. Dacă m-or prinde, sunt femeie, n-or să... Scap eu cumva. Sau mă scapi tu mai târziu.

Ea judeca mai bine ca mine. Nu-mi era la-ndemână s-o las acolo, în mâinile lor. Pe de altă parte, nu vedeam cum am putea să ne strecurăm amândoi din încercuire. Era aproape imposibil și de unul singur. În spatele bordeiului aveam un țărc cu acoperiș de frunze, aproape acoperit de zăpadă, unde-mi țineam calul, bătrânul meu cal. Călare n-aș fi reușit să scap. Zăpada era mare și calul s-ar fi poticnit în nămeți. N-am mai stat pe gânduri. Simone a ridicat cocoșii armei. Mi-am înfundat căciula pe cap și am ieșit târâș. Am strigat:

— Cine se apropie vede pe dracu!

Tot târâș, prin pârția din jurul bordeiului, ca printr-un tunel, am ajuns la cal. Am deschis poarta țărcului și l-am îndemnat să iasă. Dobitocul a fornăit pe nas și nu s-a mișcat. „Hai, tată, dă-i drumul!” În sfârșit, s-a mișcat, parcă

nevenindu-i să creadă, a părăsit îngrăditura și s-a oprit iar. M-am gândit să-l sperii *cu* un foc tras la ureche, dar era obișnuit cu împușcăturile. L-am rugat, l-am împins, l-am lovit. A mai făcut doar câțiva pași. Nu voia să plece. Și unde să se fi dus? Eu contam ca fuga lui să atragă atenția jandarmilor și să-i deruteze. Am renunțat și l-am lăsat acolo. M-am prelins prin zăpada moale, încet. Nu-mi auzeam decât răsuflarea. M-am târât drept înainte, la noroc. N-aveam de unde să știu unde lanțul jandarmilor era rupt sau mai larg. În dreapta, după un copac, mi s-a părut că zăresc o manta albastră. Am împietrit o clipă. Din partea opusă, dinspre intrarea bordeiului, cineva a strigat din nou:

— Jean Lhomme, predă-te!

Drept răspuns, un foc de armă. Arma Simonei. Și-o-njurătură, din pădure.

Am mers mai departe.

Nu știu cât m-am târât. Poate un ceas. Poate o zi. În spatele meu răsunau tot mai dese împușcăturile. Nu mă vizau pe mine. Când mi-am dat seama că am ieșit din cercul jandarmilor, m-am ridicat și-am continuat să mă îndepărtez. Îmi era mai ușor.

Aici amintirea se rupe.

Mă văd cu un jurnal în mână, citind despre sfârșitul Simonei. Plâng. Cred că plâng. Sunt într-un oraș mare și locuiesc la margine, într-o căsuță de oameni săraci, care mi-au închiriat o odăiță.

Tai lemne la gospodăriile înstărite și am protecția polițistului din cartier, căruia i s-a năzărit că semăn cu bătrânul lui, mort în război. Se pare că de la fuga mea din pădure n-au trecut mai mult de trei săptămâni. De ce-am părăsit-o pe Simone? — o întrebare la care caut o mie de răspunsuri de laș, toate scuzându-mi fapta.

Am bani destui – nu știu cum, în ce moment i-am luat din bordei. Nu-s bogat, însă mi-ar ajunge să trăiesc într-alt fel.

...Și totuși... Am trecut pe la doctorul Roșu. I-am citit ce-am scris. El a ținut să citească eu. Mi-a spus că e altfel dacă mă aude pe mine, că glasul meu poate dezvălui niște semnificații ascunse, niște nuanțe de care eu nu-mi dau seama. M-a sfătuit să continui. O să avem până la urmă toate amănuntele despre viața Tai Jean Lhomme.

— Bine, dar ce folos? Ce câștigăm din asta?

— Habar n-am, însă ce altceva poți să faci? Important este ca povestea asta să nu-ți deregleze viața. Te deranjează?

— M-ați mai întrebat. La început mă deruta. Acum, nu. Deși nu înțeleg cum se petrece... cum de mi-amintesc atâtea... nu mă mai tulbur. M-am gândit c-or fi niște false amintiri, din cărți sau din filme, amestecate și aranjate cumva în subconștient. Ca un fel de vis. Numai limba, că n-am învățat-o, rămâne un fapt real și cu atât mai... straniu.

— Continuă să-ți notezi. Calm.

— Continuu. Asta a devenit o nevoie. Notatul. În același timp am ajuns să mă gândesc la lucruri la care nu m-am gândit niciodată. La viața mea, așa cum e. Și la ce-ar trebui să fac mai departe.

— Nu te-ai hotărât s-o cauți pe Nicoleta?

— Nu. Nu știu... Vedeți, domnule doctor, viața noastră ar fi mult mai ușoară și mai plăcută, dacă nu ne-am împiedica de fleacuri. Și de cuvinte. Cuvintele acestea, care ne dau iluzia comunicării, a înțelegerii exacte a faptelor, a gândurilor, și care, de obicei, ne pun degeaba mintea pe drumuri.

— Mare filosof mai ești, Vidolm! a râs doctorul Roșă!

4.

La drept vorbind îmi era milă de acel alter ego al meu, Jean Lhomme. Încă nu știam o mulțime de lucruri despre el, însă din cât *îmi aminteam*, nu fusese un om prea fericit. Însemnat de soartă cu o infirmitate, dragostea lui pentru Simone – poate singura femeie care l-a vrut și l-a acceptat, deși mă gândesc că pentru vremea aceea a fi pădurar presupunea totuși o situație dacă nu prosperă, măcar deasupra mediei – îl adusese în stare să intre în tagma tâlharilor. Nu reușesc să-mi închipui cum aș fi procedat eu în locul lui, dacă aș fi fost sau nu capabil să înfăptuiesc o crimă. Nu știu. Sunt tentat să cred că nici nu m-aș fi dus la jupân Jacques Martin. Poate doar i-aș fi pus foc

într-o noapte, calculând – zic asta eu, acum, cu mintea mea de om al altui timp, amator de romane polițiste –, aranjându-mi în prealabil un alibi. Când *sunt* el, judecata mea nu-mi pare prea întortocheată. E simplă, chiar prea simplă, fără să mă intereseze consecințele unei fapte, neștiind să prevăd, ca la șah, mutările viitoare. Probabil că Jean Lhomme nu strălucea în inteligență.

Mi-era milă de el și parcă aș fi dorit să-l ajut cumva, lucru imposibil. Îmi aminteam, nu trăiam efectiv. Nu eram sigur nici că a existat într-adevăr, bănuind mereu că nu e decât o plăsmuire a creierului meu. De-aș fi avut posibilitatea să verific, aș fi-ncercat să aflu dacă există în Franța o localitate (târg, deci nu un sat uitat de Dumnezeu într-o viroagă) Meule-de-Foin și, mai ales, dacă acolo a trăit un pădurar cu numele de Jean Lhomme. Urmărit de jandarmi, *eu am citit* într-un jurnal despre moartea Simonei: ar fi trebuit să existe undeva vreun act, vreun raport, vreun proces-verbal. Sau poate mai trăiau oameni care să-i fi fost contemporani și să-și amintească de el. Dar cum să aflu? Pentru o clipă am fost tentat să scriu la Ambasada Franței și să-i rog să mă ajute. Am renunțat la idee. Oamenii aceia numai treaba asta n-o făcuseră. Și, de fapt, ce rost ar fi avut? Cui ar fi servit? Ce s-ar fi întâmplat dacă eu aș fi știut sigur că Jean Lhomme a existat sau că, dimpotrivă, n-a existat?

Important pentru mine era că trăirea asta

paralelă, cu intermitențe, mă făcea – deși n-aș putea explica prea clar cum se petrecea fenomenul – să simt din ce în ce mai acut singurătatea și regretul după viața mea, aceasta, din timpul cât Nicoleta fusese la mine. Nu spun că Jean Lhomme mi-a deschis ochii. Spun numai că, astfel, evadând într-un trecut. Care-mi aparținea și cu toate acestea îmi era străin, înțelegeam mai bine, într-alt fel, rostul meu și viața mea.

Ciudat este că, deși despre „aventura mea temporală” nu aveau cunoștință decât doctorul Roșă și Radu, într-o zi am constatat că și la Autobază se aflase ceva. Bineînțeles că simplificată la maximum și complicată prostește de fiecare „dătător cu presupusul”. Așa s-a întâmplat că Batic m-a luat la rost, aparent aspru, dar făcând cu ochiul celorlalți băieți, ca pentru a se asigura de complicitatea lor:

— Ce-i cu tine, feciorule, vorbește lumea c-ai învățat franțuzește-n vis... Ia zi: *Parlé fransé*?

— *Oui, mon chef, c'est sûr que mes rêves sont pleins de langues étrangères!* nu m-am putut abține să nu-i răspund așa.

— E-te-te, mă! a căscat gura Batic și n-a mai zis nimic un timp. Mai târziu a reluat între patru ochi: Tu puteai să-mi spui orice, și-n limba americană, că eu tot nu pricepeam, nu? Este c-ai vrut să-ți râzi de mine?

— Nu, dom' șef, nu mi-am bătut joc.

— Dar cum ai învățat-o, mă?

— Bine. Din cărți.

— Dar lumea zice fel de fel de...

— Prostii!

— Dar nu te interesează ce zice?

— Nu.

— Dacă eu aș fi putut învăța, și-a amintit cu nostalgie, să fi știut și eu o limbă străină, aș fi colindat lumea, ambasador mă făceam, că mi s-a propus când m-au luat la facultatea muncitorească...

La prânz, un șofer, trecând pe lângă mine, a spus tare, să-l aud:

— Trebuie s-avem grijă cu francezii ăștia, domne!

Nu l-am băgat în seamă. Atât mi-ar mai fi lipsit, să mă necăjesc pentru reacția lor, normală după părerea mea!

...Rătăcesc dintr-un loc într-altul. Acum am acte. Acte bune. Mă numesc Jean Belbet. Nu-mi place, dar așa m-a botezat ăla care mi-a întocmit prima carte de identitate falsă. Am încercat ceva negustorie. N-a mers. Nu-mi stă mintea la negustorie. Într-un loc îmi găsisem o muiere. Am lăsat-o. Nu-mi ardea de ea, de muieri. N-am poftă de nimic. M-aș întoarce pe meleagurile mele. În pădurea mea. M-aș duce în pădurea unde-am stat cu Simone în iarna aceea. N-am curaj. Însă până la urmă tot o să mă duc. Poate dau de jandarmul care-a împușcat-o. În jurnal scria că „în timpul schimbului de focuri, un glonț a lovit-o mortal pe

iubita banditului un glonț... Dar al cui? Recunosc că n-am chef de nicio răzbunare. Mi-e doar o lene nesfârșită și am în mine o nerăbdare, ca înainte de a te culca, obosit, până ce nu te-ai așezat pe pat. Există o asemenea nerăbdare...

O stradă întunecoasă, strâmtă, cotită, puțind a zoaiele vărsate de la ferestre direct pe caldarâmul desfundat. Nu știu ce caut acolo. Merg încet, parcă cercetând fiecare casă...

...Mi-am pregătit îndelung hotărârea. Pe etape. Întâi am decis că în dragoste orgoliul nu face uneori nici două parale; că înțeleptul de aia-i înțelept, ca să cedeze; că de fapt eu purtam vina cea mare; că o iubeam și că ar fi fost o prostie să continui să mă lipsesc de ea; că ea suferea îngrozitor, iar eu nu aveam dreptul s-o las să se chinuie așa la nesfârșit. Asta a fost baza teoretică. Apoi am fixat ziua: sâmbătă. Ora: 5 după-amiază. Vineri mi-am călcat pantalonii de la costumul gri-deschis și mi-am cusut un nasture la o cămașă albastră. Sâmbătă, când am plecat de la Autobază, am stat o jumătate de oră în fața unei florării: să iau flori, să nu iau. Am zis să iau, dar nu aveau decât ghivece. M-am dus în piață și n-am găsit nimic care să-mi convină. Nicoletei îi plăceau trandafirii galbeni, or trandafiri galbeni nu erau. Am renunțat în cele din urmă. În definitiv nu mă duceam să-i cer mâna. Mă duceam s-o iau acasă. Și să-mi cer iertare pentru palma aia. Florile mi-ar fi dat un aer festiv. Nimic mai fals. Nu mă duceam

la o sărbătoare, nu eram sărbătoritul și nici Nicoleta. Eram un penitent. Poate că mi s-ar fi potrivit mai bine un sac drept îmbrăcăminte și cenușă-n cap în loc de cuvinte. Ceva din mine se răscula: e greu al naibii să-ți calci pe suflet și să-ți recunoști o vină. S-o recunoști cu vorbe spuse, nu numai în gând.

Am găsit-o singură, așa cum sperasem. Maicăsa tocmai ieșea împopoțonată cu fel de fel de zorzoane, coliere, brățări, medalion, cercei, broșă, plus o pălărie-mușchetar – colac peste pupăză.

— Oooo! s-a mirat lung, modulat. A sosit marele amorez!

— Oooo! am imitat-o. Doamna marchiză se cară!

— Fire-ai al dracului de golan! Și cu o blândețe suspectă: Ia-o odată, nu mi-o lăsa pe cap!

— Nicio grijă, madam! Adio!

Nicoleta era la fereastră, dar nu părea să fi auzit dialogul. Cred că se prefăcea. Am sunat, mi-a deschis cu o oarecare întârziere și mi-a sărit de gât, dând drumul unui șuvoi de lacrimi, pornit ca la comandă.

— De ce-ai întârziat atâta?

Avea fața senină și nevinovată. Lacrimile se uscaseră.

— Am așteptat să te-ntorci tu.

— Eu? După ce m-ai bătut?

— Nu te-am bătut. Mi-a scăpat doar palma.

— M-ai bătut, însă nu-ți cer să-ți ceri iertare. E suficient c-ai venit. Eram îngrijorată.

— Și dacă n-aș mai...

— Asta nu se putea, măăă! Tu mă iubești, inconștientule, și numai eu, unica din lume, ți se potrivește... Am avut timp să mă gândesc: de acum înainte ne schimbăm viața. De tot. Eu n-o să te sâcâi cu prostii iar tu n-o să-ți ieși din fire. O să ne asigurăm la nemurire printr-un urmaș, doi... Spune-mi: e adevărat ce mi-a spus Radu?

Deci Radu nu putuse să-și țină gura.

— Lasă, c-o să-ți povestesc. Acuma, hai!

— Hai!

— Te măriți cu mine?

— Mă.

— Te felicit!

— Și eu!

Nu m-am așteptat să fie atât de ușor. Dacă știam, nu-mi mai făceam degeaba gânduri și fugeam într-o seară s-o iau acasă.

N-a fost nevoie să-și strângă lucrurile. Mi-a mărturisit, ca pe un mare secret, că m-a așteptat zilnic cu bagajul pregătit.

Nu m-a răbdat inima să nu gândesc cu voce tare:

— Nu era mai bine să nu fi plecat? Să-mi fi dat palma înapoi... și gata?!

— Ce spui? Să ne fi bătut, ca proștii?... Să-ți intre-n cap, iubitele: n-am plecat ca să fac... fițe. Nu exista altă soluție. Trebuia să ne gândim bine amândoi ce facem cu viața noastră.

I-am dat dreptate și ne-am înapoiat. Eu, fericit, dar oarecum jenat că ne vor vedea vecinii – ea,

victorioasă, călcând țeapăn, parcă sfidător. Se agățase de brațul meu, încleștându-l, și o simțeam fragilă și puternică în același timp, cerând ocrotire și ocrotindu-mă.

N-aș putea adăuga nimic în plus. Asta a fost.

Doar seara, târziu, după ce am urmărit serialul la televizor și-mi aprinsesem o țigară – Nicoleta n-a zis nimic, doar mă privea –, pe când mă pregăteam să-i povestesc de Jean Lhomme, am simțit în nări mirosul cunoscut de copac tăiat și-n urechi îmi susura firicelul acela de apă din pădure, deasupra căruia ingenuncheam să beau direct cu gura. Apoi, brusc, alt miros, fetid.

...Străduța îngustă și puturoasă, iar eu, în întuneric, pășind nesigur pe pietrele alunecoase. Un oblon trântit cu putere răsună ca o împușcătură.

— Ne dai punga dumitale?

Un glas mic, delicat, ca de copil. Doi bărbați, cu șepci mari, înfundate până deasupra sprâncenelor.

Mi-e foarte indiferent totul. Am la mine trei-patru franci.

— V-o dau, zic, și mă las pe vine, apucând cuțitul din carâmb. Izbesc de jos în sus, ridicându-mă la fel de brusc, e o mișcare exersată de nevoie, în atâtea împrejurări. În același moment, ca o pișcătură neînsemnată, simt într-un timp nesfârșit cum ceva mă pătrunde prin spate, sub omoplatul stâng. Ultimul gând este: „Ce stupid!”

...Nu cred să fi durat mai mult de-o clipă. Am întâlnit privirea Nicoletei îngrijorată, speriată.

— Ce s-a-ntâmpat? Ai albit deodată.

— Am murit, am șoptit și am simțit nevoia s-o îmbrățișez.

— Ce glumă e asta? s-a împotrivit ea.

I-am citit ce-am scris. Nu mai eram în stare să-i spun nimic în plus. Aveam în mine o oboseală care îmi secase cuvintele. Am completat doar cu ultimele întâmplări.

— Și totuși nu există o explicație?

— O exista... Nu știu ce să spun.

— Și chiar știi franțuzește? Spune-mi ceva, că eu n-am uitat chiar tot ce-am învățat.

A fost un moment de stupefacție. Îmi regăseam creierul gol. Nu-mi venea pe limbă nimic. Doar „V'là!”

— Am uitat. S-a terminat, Nicoleta.

— Vrei să spui că nu mai știi?

— Nu mai știu.

Mă așteptam să fie dezamăgită, așa cum eram eu atunci. A bătut din palme încântată.

— Vai, ce bine-mi pare!

— Nu văd de ce te bucuri...

— Mă bucur. Înseamnă că ai scăpat de prostu' ăla de Jean Lhomme. Ești iar numai Timi Vidolm. M-aș fi simțit penibil să știu că în tine sunt mereu doi oameni.

Mi-am mai notat și discuția asta cu Nicoleta, pentru ca doctorul Roșă să aibă „raportul”

complet. Habar n-am ce concluzii o trage el din toată povestea. Eu unul știu doar că sunt fericit, ca la un început de drum care-mi promite numai bucurii. Simt că viața e frumoasă și neînchipuit de simplă. Sunt mulțumit că mai am multe de făcut. În primul rând, un cămin. Nu-i puțin lucru, sunt convins.

Salt în mâine

I

1.

Lunga stradă de burg medieval, îngustă, i se scurgea pe sub picioare la vale, un torent de piatră cubică, se pierdea în multele cotituri unde casele înalte, cu ferestre ogivale și balcoane închise cu zăbrele de fier forjat, se împreunau deasupra caldarâmului; în dreapta și-n stânga, porți masive de stejar înlănțuite cu bare metalice, porți sumbre cu încuietori complicate și ruginite. Urca tot mai sus, spre vârf, acolo așteptau cetatea, zidurile cariate, negre, cerul întotdeauna senin, larg, panorama văii cu albele cartiere de la margini. Avea buzunarele goale, își înfipsea în ele pumnii osoși; și-i descleștă, urmărindu-și pașii, și simți între degete praful moale de cretă. Pantofii erau negri, de un negru mat, ușori, cu talpă subțire de

azbest, fețele obosite se scorojiseră și un șiret atârna. Pașii cădeau, unul câte unul, cu regularitate calmă, fără osteneala urcușului. Strada era pustie. Copiii erau la școală, părinții la munca de toate zilele, iar buncii stăteau ferecați între ziduri. Acolo era liniște și pustiu de carantină. Orașul se întindea jos, în vale, urmărind alb scurgerea domoală a râului; de jos, tăcerea se refugiase spre cetate, între morminte neștiute sau în orice caz uitate. Pietrele erau cenușii, niciodată n-au fost altfel, pantofii le pătau cu negru și petele se alungeau oblic, se prelungeau, picioarele, apoi trupul definitivau o excrescență mobilă, ieșită parcă de-a dreptul din caldarâm. Mirosea a insecticid sau a mucegai, un miros persistent de sală de așteptare ori de pivniță. Eugen își examina pantofii și își zicea că ar trebui aruncați, de fapt Minerva îi spusese să-i arunce, îi vorbise și de manșetele cămășii, roase încât li se vedea pânza aspră pusă drept întăritură, și de cravata care își pierduse culoarea. Da, toate ar trebui aruncate, gândi și îl duru ușor capul. Pantofii – reluă gândul de la capăt, dar se opri, rămase pe loc, cu un picior înainte, o jumătate de pas, iar cu celălalt înapoi, ascuns de genunchiul îndoit. Spaima din fața lucrurilor neînțelese, curiozitatea, apoi numai o neliniște. Laba piciorului era goală, degetele scurte, albe, strânse, înghesuite, se vedeau clar, sau asta e un fel de a vorbi, privirea lui înregistra doar albeața

pielii și unghiile, oricum una era vânăată, urma să se desprindă, îl duruse tare atunci când îi căzuse tabla pe picior. Se încordă, se complăcea în neliniști, dar își dorea certitudinii, și pentru o frântură de clipă întrezări oasele metatarsiene. Refăcu jumătatea cealaltă de pas, avea acum amândouă picioarele alături ca într-o aproximativă poziție de drepti și amândouă erau goale. Se uită împrejur, amuzat numai, fiindcă nu găsea o oarecare legătură cauzală și spaima de la început, spontană, reapăru cleioasă și-l imobiliză. Liniile severe ale zidurilor, conturul acoperișurilor, limitele pietrelor cubice își pierduseră proprietățile, lucrurile păreau amestecate, ici și colo se interferau imagini sau crâmpene de imagini cunoscute, dar de neconceput acolo, suprafețele dispăruseră, deveneau ceva amorf; lipsite de margini, corpurile păstrau o singură dimensiune, adâncimea, însă aceasta mai complexă decât ne comunică lapidar cuvântul, o adâncime multidimensională; culorile șterse, între care predominase cenușiul, se înviorau, fiecare loc câștiga o valoare cromatică aprinsă, variată și totuși amestecată confuz, un univers orfic². Un zid, care nu mai era zid, nu mai semăna cu nimic din ceea ce reprezintă noțiunea de zid, se deschidea ca un hău luminat discret în care două siluete omenești, sau poate că era o părere,

² Privitor la Orfeu, care se referă la doctrine, mistere, concepții filosofice atribuite acestuia.

îndeplineau un fel de ritual, mișcând membrele lent; cerul se văzu negru, o nuanță de negru, cu stelele știute, iar pavajul, transparent, își descoperi dedesubturile, straturi albăstrii și cafenii, și, într-o parte, o încăpere boltită plină cu cartofi. Mirosul deveni violent. Apoi, brusc, lucrurile se separară; își recăpătară suprafețele, marginile... Eugen avu o părere de rău nemotivată, fără obiect, regreta ceva nedefinit și porni mai departe. Era o halucinație, desigur, a băut prea multă cafea, auzise pe cineva afirmând că în unele cazuri abuzul de cafea dă naștere unei stări propice halucinațiilor, dar nu era convins de aceasta și dorea o altă explicație. Mergea în virtutea unei obișnuințe, nu căuta nimic acolo, sus, la cetate. Gândurile nu urmăreau ceva anume, treceau fără să lase urme, și el le uita numaidecât. O oră scursă lent îl odihnea, era porția lui zilnică de liniște, de tăcere, de gol, iar drumul, la început obositor, îi împlinea nevoia de mișcare... Da, își spuse, pantofii aceștia trebuie aruncați! Minerva era bibliotecara școlii, o femeie micuță, fără rotunjimi. Fusesse șefă de promoție și i se prezisese un viitor strălucit. Adesea se întâmpla să discute mult, cu înverșunare, de obicei își lua locuri pe extreme, evitând astfel orice tentație spre compromisuri. Ei știau că era un joc al minții, însă aventura aceea falsă le dădea o împăcare, ca o plăcere inedită. Ea uza de argumente ilogice, de fapt o logică sui generis,

feminină, și raportând totul la înfățișarea lui. În secret, Eugen se uita în oglindă și constata că era normal, adică un bărbat oarecare, se străduia chiar să nu iasă din comun, nu-i plăceau extravagantele. Minerva, în schimb, se insinua, chipul ei gălbejit, de adolescentă bătrână, obliga privirile străine, le polariza. Vorbea curgător, dar își alegea cuvintele, voia să atragă atenția: uitați-vă, sunt o femeie deșteaptă! Stârnea interesul, câteodată specula senzaționalul, însă toate acestea se sfârșeau printr-o jenă, bărbații descopereau de-abia atunci că au în față o femeie și că femeia aceea era dizgrațioasă. Își aminteau – colegii evitau să treacă pe la bibliotecă și în cazuri excepționale uzau de serviciul vreunui elev mai dezghețat – că ea renunțase la catedră deoarece nu reușea să se impună în clasă, unde prezența ei, în mod paradoxal, stârnea dezordine. Când discuta cu Eugen, asta o simțeau amândoi mai de mult, o dezbatere aridă de filosofie sau de artă – cele mai frumoase și mai apropiate lucruri deveneau frumoase în sine, excluzându-se cantitatea intrinsecă de emoție –, avea un tremur interior, o stare de hiperexcitație, primea vorbele ca pe niște mângâieri care o înfiorau. În momentele acelea, se cufunda într-un spasm prelungit, o ezoterică îmbrățișare, din care ieșea frântă, ca să intre într-un soi de scurtă catalepsie. Eugen o credea nebună, dar avea nevoie de ea, i se părea că ea îi înțelege totuși goana, era o goană

absurdă după un fel de piatră filosofală: dorea să poată avea o privire exactă și completă asupra lucrurilor. Nu știa la ce-i va folosi, însă căutarea continuă îi oferea un echilibru. Minerva îl socotea un om deosebit și se sugestiona că ei amândoi trăiesc o poveste de dragoste, o dragoste încă necoaptă, în care obsesia lui se traducea uimitor de simplu, acea privire exactă și completă asupra lucrurilor, cu alte cuvinte cunoașterea esenței universului nu putea fi altceva decât capacitatea de a descifra marele mister al vieții, adică al împreunării bărbatului cu femeia. Îl știa necăsătorit și nu auzise că ar avea vreo femeie, o femeie obișnuită, el trăia singur cu cărțile lui, cu albumele lui și cu șevaletul acoperit mortuar de un deceniu. Povestea cu șevaletul i-o spusese chiar el într-o „fereastră”. Îi mărturisise – de fapt ea îl întrebase de ce nu pictează – că în adolescență visa să devină un pictor mare, dar că încă din facultate își dăduse seama, asta nu a venit ca o revelație, ci pe încetul, prin acumulări, că nu va putea fi decât un epigon. Din nefericire, nu avea pic de originalitate, dar era orgolios și știa că în artă mediocritățile sunt mai vizibile decât oriunde. În ziua când s-a împăcat cu sine – nemulțumirea pentru tot ce pune pe pânză ajunsese la paroxism – a acoperit șevaletul cu o husă neagră. Îl mai ținea în camera lui de burlac, pentru decor sau pentru tradiție, așa cum pe măsuta de lângă ușă, o masă cu trei picioare

pirogravată, moștenire de la părinți, păstra un album cu fotografii de familie legat cruciș cu sfoară și pe care nu-l răsfoise niciodată. Minerva aștepta ziua când el o va prinde nestăpânit în brațe, acolo, în bibliotecă, era necesar ca el să facă pasul acesta, oricum trebuia să-și regăsească echilibrul, o mână de femeie care să-i întoarcă manșetele uzate și să-i dăruiască un copil. Ea aștepta un sărut, își amintea că o sărutase o dată, pe când era elevă, un coleg, la un ceai, știa însă cum este un sărut mai mult din cărți și simțea, își porunca să simtă, buzele lui pline, frumoase, fierbinți – își închipuia că sunt fierbinți – și asprimea bărbiei rase neglijent, și – ca un corolar – îmbrățișarea totală, o jumătate de moarte, ca un pas spre neant, o clipă de conștiință a neantului... Eugen cunoștea o femeie, pe Germina, era funcționară undeva, la poștă ori la calea ferată, o femeie cumsecade, ținea la cinstea și la onoarea ei de văduvă, nu voia să se recăsătorească și venea la el de două ori pe săptămână, intra neobservată și ieșea la fel: era sau ținea să fie o personalitate a orașului, un model de văduvă. Mai purta doliu și încă nu se dumerise ce fel de om fusese soțul ei și de ce i se dădea o pensie atât de mare după el. Eugen o privea nu cu indiferență, îi plăcea trupul ei cărnos, dar cu un soi de uitare de sine. Putea afirma că n-a fost în stare niciodată să moară pentru o femeie și de aceea nici nu s-a căsătorit. S-ar fi vrut copleșit de un sentiment capital,

esențial în existența lui nu numai biologică. De sus, de la cetate, orașul vechi apărea ca o îngrămădire de acoperișuri ascuțite, sufocând între ele curțile interioare dintre ziduri, acoperite cu țigle cenușii pe care crescuse mușchiul verde, mușchiul clădirilor vechi, fără soare, un fel de mucegai mai puțin diafan; apoi, parcă ieșind din coasta dealului de piatră, râul albicios și, însoțindu-l până departe, unde un alt deal, mai lin, odihnitor de verde, îl făcea să dispară, casele albe ale noilor cartiere, ca niște cutii de chibrituri. Apoi halele de sticlă ale fabricii de porțelan, grațioase totuși în masivitatea lor, coșurile înalte și lunca... Piatra era rece. Eugen se ridică și înconjură cu pași egali ruinele. Zidurile aruncau umbre scurte. De aproape o mie de ani nu-și schimbaseră umbrele. Aici fusese o cetate, o ridicaseră niște stăpânitori cărora le plăcea să se creadă puternici. De acolo, de sus, priveau departe, dar văzute de departe lucrurile păreau mici și neînsemnate. Oamenii nici nu contau. Poate că un cutremur venit din adânc le-a dărâmat zidurile sau poate o forță închisă în mijlocul pietrelor... Ora de liniște trecu și Eugen coborî. Se opri doar o dată, acolo unde persista mirosul de mucegai sau de insecticid, privi cu atenție în jur și își continuă drumul. Era o după-amiază ce se revărsă fierbinte asupra lui de îndată ce ajunsese jos, la marginea orașului vechi. Își descheie nasturele de la guler și lărgi nodul

cravatei. De fapt nu simțea căldura, ci, mașinal, se adaptase. Oamenii se ștergeau de sudoare cu batistele și se înghesuiau în jurul unei vânzătoare de răcoritoare. Eugen se surprinse stând între ei, așteptând să-i vină rândul. Se smuci dintre trupurile transpirate, căutând să iasă la margine. Nu-i era sete. Stătu acolo, pe marginea trotuarului, fără să ia vreo hotărâre. Se auzi strigat. Văzu un prieten vechi, cu care se vizita rar, iar când se întâlneau repetau câteva fraze stereotipe. Mai demult fuseseră prieteni adevărați, dar pe nesimțite n-au mai avut ce vorbi. Omul i se socotea totuși apropiat și se bucură că-l vede, altfel nu l-ar fi strigat, bucuria aceea neprefăcută, dar fadă, din fața unor oameni cu care nu ai nimic de împărțit, nu ai ce să le mai dai și nici nu aștepti să-ți dea ei ceva. Îl întrebă desigur ce mai face – undeva, bine ascunsă mai păstra o urmă de invidie, gândindu-se că Eugen nu era însurat, și puțină compasiune izvorâtă dintr-un sentiment neclar pe care-l avem pentru oamenii fără căpătâi, adică neregăsiți – și Eugen îi răspunse absent că ar fi interesant dacă i-ar spune ce face într-adevăr. Prietenul acesta purta un nume obișnuit, N, și muncea la o mică fabrică de obiecte de uz casnic. Era inginer sau tehnician, despre asta nu venise vorba niciodată. Se cunoșteau din liceu. După bacalaureat nu se mai întâlniseră până acolo, în orașul acela vechi, pe atunci orașul nou nu exista. Îl îndemnă să-i spună, doar erau prieteni, dacă are

vreun necaz, el o să-l ajute, fiindcă sunt atâtea motive care să nu-l împiedice de a acționa omeneste și altruist. Eugen îl privi, trebui să ridice ochii, N era înalt, și simți iarăși o ușoară durere de cap. Și prietenul dispăru – se opriseră în fața unui magazin alimentar –, iar Eugen nu mai văzu decât o roată de cașcaval, un cașcaval de reclamă, din ghips. „Te ascult – zise prietenul – sau, dacă vrei, mergem undeva, la mine, eventual, tot n-am treabă”, și se gândi că soția nu este acasă, soția nu-l prea simpatiza pe Eugen, noroc că se întâlneau foarte rar. Eugen nu mai văzu cașcavalul, ci un vârtej de pete sângerii, fâlfâind, rostogolindu-se ca într-o centrifugă. Închise ochii, strânse pleoapele cu putere, dar rostogolirea amețitoare a culorilor nu înceta. Își înfipse unghiile în palme – intrase în derută – și simțind durerea totul reveni la real, în lumea palpabilă, cunoscută. „Ți-e rău?” întrebă N și Eugen se bucură pentru prima oară după mult timp că avea un prieten și că nu era singur în momentul acela. „Să stăm undeva” – îi spuse și meraseră într-o grădină unde se găsea bere. Acolo, la masă, povesti că i s-a întâmplat să nu mai perceapă obiectele din jur, nu știe precis ce este asta, dar totul se amestecă, el vede parcă în adâncime, însă din nefericire nediferențiat. Era ceva atât de nou și de neașteptat, încât s-a speriat. N comandase două halbe. Sorbi spuma și râse. Pe Eugen l-a știut dintotdeauna un om cu idei originale,

povestea aceasta e o glumă bună, o să i-o spună și soției și soția se va amuza. „Nu – insistă Eugen –, este un lucru serios. Sunt îngrijorat pentru că nu pricep ce se întâmplă cu mine; dacă aș ști, aș fi mulțumit și liniștit.” „Atunci – zise N – problema se pune altfel, ai halucinații din cauza nervilor slăbiți, nevrozele astea sunt boala secolului. Am cunoscut pe cineva care avea nervii slăbiți, dar după ce s-a tratat n-a mai avut nimic. Să mergi la un medic, e singura soluție, nu-i nicio rușine, altfel a s-ajungi somnambul ca ăia de pe vremuri, care pe lună plină se plimbau pe acoperișuri. Aveam în secție o femeie care se credea împărăteasa Iozefina și-și punea o oală pe cap, una dintr-acelea smălțuite, de un litru și trei sferturi. Cunosc eu un medic, îi dau un telefon și te recomand...” „Nu – protestă Eugen –, n-am halucinații, așa credeam și eu prima dată, dar în toată povestea asta amestecată există totuși o logică. Dacă ți-aș spune despre mirosul de mucegai și despre pivnița plină cu cartofi de sub nivelul străzii, atunci mi-ai da dreptate...” „De vină este viața ta dezordonată – conchise celălalt, începând să se plictisească –, ți-ar trebui o femeie, hormonii dirijează totul și am auzit că în învățământ n-o să mai țină decât oameni căsătoriți...” Eugen își dădu seama că în felul acesta n-o să-și poată clarifica nedumeririle și că ar fi bine într-adevăr să: consulte un medic, oricât, medicii sunt oameni cu vederi largi, unii dintre ei

sunt și artiști; să discute cu un medic, de la om la om. Își lăasă prietenul acolo, la masă, nici măcar nu-și ceru scuze că-l părăsește, și se duse acasă. Avea o cameră mare și un antreu în care, după un paravan, putea găti, adică își fierbea un ceai sau o cafea. Camera părea mică din pricina unei neraționale așezări a mobilelor. Un pat masiv ocupa un perete întreg. Dacă ar fi fost împins mai spre colț, spre peretele cu fereastra largă dinspre stradă, în colțul opus ar fi rămas loc pentru biblioteca din bare de metal vopsite care era înghesuită între masa pirogravată și altă masă, tip birou. Se mai afla un dulap cu trei uși cu oglindă groasă, venețiană – Eugen nu se pricepea la oglinzi –, șevaletul, două scaune și un fotoliu vechi. Pereții zugrăviți vesel se asortau cu imensul covor de pe podea, ros, depilat, un persian standard, ale cărui culori se păstrasera ca prin minune vii. Pe pat era întinsă o pătură, Eugen îi zicea macat, cu motive geometrice în zig-zag-uri portocalii și verzi. În dreptul ferestrei, într-un vas de lut creștea un cactus cărnos primit de la o serie de elevi ce absolviseră liceul. Eugen avea un loc preferat, se simțea bine la masa-birou, lumina venea din stânga, pe un scaun cu spătar drept, incomod, dar care îi alunga lenea. Pe masă nu ținea nimic, lemnul lustruit era gol, doar când se așeza lua hârtia sau cartea de care avea nevoie. Într-un sertar, ultimul din stânga, masa avea douăsprezece sertare, păstra cea de-a doua

memorie a sa, fișele în care concentra de zece ani tot ce i se părea demn de reținut din lecturile făcute sau din observațiile zilnice. Tot acolo se găseau filele unui manuscris, o lucrare ce promitea să fie monumentală, cel puțin în privința întinderii, intitulată provizoriu „Psihologia artei”. De câteva săptămâni nu mai adăugase niciun rând. Îl apucase un fel de indiferență, el știa că e ceva trecător, o pauză pe care i-o impunea creierul, nu forța lucrurile, ci aștepta pofta aceea, ca o foame, când degetele îi înțepenesc pe creion, iar oboseala nu-i decât o stare euforică... Pe pereți nu avea tablouri, nici fotografii, doar o icoană veche, pictată pe lemn, lemnul era mâncat de carii și lăsa să cadă pe parchet o pulbere fină, galbenă. Demult, în primii ani de catedră, își umpluse pereții cu reproduceri după picturi celebre. Într-o seară ca aceasta a aruncat totul în foc. David i se părea un fotograf, bătrânii olandezi numai niște meșteșugari. Dali poate l-ar fi satisfăcut, parțial, prin inventivitate, dar Eugen nu-l cunoștea aproape deloc sau chiar deloc, fiindcă despre el nu auzise decât o aprigă critică a decadentismului său și anagrama făcută de Breton... De la el însuși nu aștepta nimic. Renunțarea sa îi provocase un șoc, o teribilă senzație de gol absolut, paralizant. În mod paradoxal, urmarea a fost prima pagină din manuscrisul acela, o pledoarie pentru ridicarea artei la gradul de necesitate imediată, ca aerul și ca apa, și așa a crezut că descoperă

factorul esențial al existenței. „Esențialul”, un cuvânt bine definit, îi releva o diversitate de aspecte, unele contradictorii. Arta – factor esențial... Dar ce era esențial într-adevăr? Reușise să se încurce într-o încâlceală de definiții. Subiectivismul său, era mândru de el, „asta mă individualizează!”, îl îndemna să aleagă una sau alta, dar el voia adevărul absolut, valabil în orice condiții, în orice timp și-n orice domeniu. „Esențialul” rămânea o noțiune abstractă, obiectivată doar de mințile oamenilor într-un anumit loc și-ntr-un timp delimitat exact, legată cu mii de fire de o serie uriașă de factori determinanți și de determinat; devenea un *factum* variabile care nu admitea absolutul. Or Eugen căuta un numitor comun ce se confunda cu absolutul...

A doua zi renunță la plimbarea obișnuită până la cetate și se duse la clinica de neuro-psihiatrie, unde ceru să fie primit de doctorul un nume ales pentru sonoritate de pe tabelul de la poarta clinicii și, din întâmplare, acesta se afla acolo, nu era prea ocupat și îl primi în cabinet. Doctorul W avea ochi blânzi, albaștri, și mâini prelungi, cu degete îngrijite, cu vârfurile pătrate. Ținea mâinile pe masa de metal și sticlă și-l examina cu un fel de amuzament intim, peste lentilele ochelarilor. Eugen citi pe halat, pe marginea buzunarului, „Dr. W”, voi să se retragă, cerându-și scuze. Nu mai avea poftă să spună nimănui nimic și apoi de unde

să știe dacă a dat sau nu peste omul potrivit? Întâmplările de ieri îi apăreau ca niște amintiri neclare dintr-un coșmar, dacă un coșmar poate fi plăcut, și nu mai era sigur pentru ce venise, ce rezolvare aștepta de la doctorul W. „V-a trimis cineva la mine?” – întrebă acesta și Eugen se grăbi să nege. „V-am ales de pe tabelul de la poartă, este la poartă un tabel cu tot personalul, numele, adresa și numărul de telefon. V-am ales la întâmplare, deși nu cred în hazard, dar nu-mi plac recomandațiile sau altceva de acest fel. De altfel cred că nici n-am nevoie de un consult, fiindcă nu cred că m-ați putea ajuta.” Tuși ușor și totuși povesti cât mai pe larg ce i se întâmplase și încheie spunând că ar dori să afle în special opinia omului cu numele de W, și nu a medicului W. Constata singur o oarecare contrazicere, dacă nu declarată, măcar în el, depistată în germene, însă nu se împiedică de asta. Mai spuse că el consideră că nu a fost o simplă halucinație și că ar fi dispus să ceară părerea unui oculist, nu cumva ochii lui să fi suferit o modificare... esențială, a cărei urmare ar fi câștigarea unor proprietăți necunoscute în literatura medicală, dar existente și verificabile pe viu... Doctorul W nu se arăta niciodată uimit, nimic nu reușea să-l uimească, și, imperturbabil, așa cum îi sade bine unui duhovnic, îi luă un interogatoriu care decurse satisfăcător, adică medicul voi să afle cât mai multe amănunte din viața pacientului, iar Eugen răspunse cât mai

exact, adăugând cu încăpățănare observația gratuită că nu poate fi ajutat de nimeni. Doctorul W lăsă impresia că discuția aceea era condusă după voia întâmplării, totul părea atât de firesc, încât devenea suspect de adevărat. Eugen se întristă deodată și se ridică. Doctorul W îl apăsă cu delicatețe pe umăr, poftindu-l să aștepte, și își expuse părerea potrivit căreia se afla în fața unui caz tipic de sindrom nevrotic, da, era vorba numai de o oboseală nervoasă. Nu se punea problema unei internări în clinică, va fi suficientă odihna combinată cu un tratament, nu, nu cu somnifere, bolnavul avea somn, ci cu uşoare tranchilizante. Va suprima orice activitate intelectuală, iar în cazul că va mai avea impresia că intră în haosul acela colorat, va căuta să se observe pe toată durata stării anormale, pentru a raporta medicului în mod detaliat.

Eugen, fiind un intelectual, un tip inteligent și cu fantezie, va da o mână de ajutor medicului, întru clarificarea spinoasei chestiuni a lumii interioare a individului. „Dar pivnița, mirosul de mucegai?” – strigă Eugen indignat că este tratat ca un astenic banal. „Pivnița? Da... Era o simplă asociere între miros și noțiunea de loc închis și umed. Mirosul declanșase, chemase imaginea. Dacă ar fi să cercetăm în locul acela, în mod cert nu există nicio pivniță cu cartofi. De notat că mirosul de mucegai putea fi luat drept miros de insecticid, deci ar fi posibil ca în vreuna din casele

vecine să se fi făcut o deparazitare...” „Deci sunt nebun!” – conchise Eugen fără convingere și medicul îl asigură că nu era vorba decât de oboseală. Dădu cu încetineală câteva definiții din cursul său de parapsihologic pe care-l ținea la Facultatea de medicină, vorbi despre eidetică („Nu este exclusă nici posibilitatea de a avea de-a face cu un caz de eidetism³, explicabil la copii, dar ciudat la dumneavoastră...”); cu acestea, consultația se sfârși și Eugen plecă nemulțumit. Ieși în stradă și își controlă ceasul. Nu era nevoit să se grăbească. Deci nu văzuse nicio pivniță, imaginea fusese declanșată de miros. Dar dacă pivnița exista totuși, faptul rămânea o simplă coincidență; era inutil să verifice. Dar dacă medicul greșea? Se uită încă o dată la ceas și o porni spre orașul vechi. Urcă strada înclinată și încercă să-și întocmească un plan de acțiune. Strada nu mai era pustie, nu mai lăsa impresia de oraș mort. De undeva venea o muzică sincopată, o femeie tânără, blândă, cu părul strâns într-un coc greu, scutura prin fereastra deschisă cârpa de praf, o pisică târcată își freca spinarea de stâlpul unei porți, iar ceva mai încolo un copil bătea de unul singur mingea, o minge mare, roșie, cu buline albe. Roșul acela era de ajuns ca întreaga stradă să capete o înfățișare sărbătorească.

³ Formă specifică a memoriei vizuale, care constă în reprezentarea cu o mare acuitate vizuală a obiectelor văzute anterior (ca și cum acestea ar fi prezente).

Tonurile cenușii deveneau un gri catifelat, iar încâlceală de bare metalice a balcoanelor și a porților aducea cu un desen abstracționist. Cerul îngust se revărsa pe caldarâm și pietrele erau azurii. Era un ceas mai târziu față de timpul plimbării sale zilnice spre cetate și nu și-ar fi închipuit niciodată că numai o oră poate schimba totul într-atâta, încât să fie obligat să-și reconsidere impresiile odată definitivate. Dar mirosul: acela persista. Se opri, încă nu știa cum să procedeze, și se apropie de zid, acolo, în stânga, unde „văzuse” pivnița. O poartă de tablă groasă, nituită, cuprinsă în zid, părea închisă pentru eternitate. „Ce doriți?” – auzi o voce ruginită, venind de nicăieri. Ridică ochii. Nicio fereastră nu era deschisă. „Căutați pe cineva?” I se păru stupid să răspundă, ar fi fost ca și când ar fi vorbit singur, totuși spuse că l-ar interesa să afle dacă în clădirea aceea se afla o pivniță cu cartofi. „Da, este!” – confirmă vocea și el nu mai auzi nimic altceva decât zgomotul făcut de mingea copilului izbind în caldarâm. Desigur că nu era satisfăcut, dar mai mult nu putea spera. Se întreba dacă într-adevăr vorbise cu cineva sau nervii obosiți – sindrom nevrotic! — îi jucaseră o festă. Era târziu și se grăbi să coboare. Avea ore la școală și de obicei nu întârzia. Iuți pașii, aproape alergă și ajunse gâfâind. Intră în sala profesorilor, salută și luă catalogul. „Ce mai faci?” – îi zâmbi directorul, care nu zâmbea niciodată, credea că nu este bine

să fie altfel decât încruntat, deci plin de griji, și Eugen nu știa ce să răspundă. Directorul era un bărbat cu statură sub cea medie, negricios, cu haine bleumarin și cravată roșie, purta tocuri înalte, aproape înalte, și trecea drept un om intransigent. „Am auzit – spuse acesta și zâmbetul îi încreți obrazul albăstriu, proaspăt bărbierit – că vezi prin lucruri. E adevărat?” Și zâmbetul deveni un rictus. Se făcuse tăcere, toți așteptau, de fapt discutaseră despre asta până la sosirea lui. Vestea o adusese profesoara de matematică. Auzise în autobuz, un bărbat înalt pe care-l cunoaște din vedere îi povestea unei femei și aceea râdea: „Cine?... Îl știu. E profesor sau cam așa ceva...” „Adevărat?” – se mai interesă cineva. „Încă nu – zâmbi el –, încă nu pot afirma cu certitudine.” „Dar ceva-ceva este, nu?” – i se adresă încurajator profesoara de matematică, lungă și ciolănoasă ca un cal de povară. „Este ceva – cedă Eugen –, sunt cam obosit” – și voi să se retragă. „Povești – spuse profesoara de matematică –, parcă nu-l știți?! Nu este el acela care susține că nu există științe oculte?...” „Nu face rău nimănui – îi luă apărarea profesorul de istorie – și istoria cunoaște exemple care...”

Nu-l lăsară să sfârșească fraza. Eugen ieșise de mult. Ei continuau să discute, îi recunoșteau cu imparțialitate crispată meritul de a fi un bun dascăl, dar îi pretindeau calități pe care ei credeau că pot părea să le aibă, el nu era în rândul lumii,

avea opinii năstrușnice care nu se potriveau cu ceea ce știa sau nu știa direcțiunea; avea relații neclare cu bibliotecara și biata femeie îl suporta cu prețul unei măcinări a nervilor, fiindcă nervii sunt cele mai sensibile organe, ei obosesc și mor și nimeni nu-i înlocuiește... Discutară despre nervi până când unul dintre ei își aminti că-l așteptau elevii și toți se grăbiră lent să-și ia cataloagele...

Eugen se străduia să-i facă pe copii să vadă în spațiu, să perceapă și partea pe care obiectele o țineau ascunsă privirii. Era mulțumit și uitase vorbele din sala profesorilor. Reușise până atunci să „scoată“ câteva serii bune, nu viitori plasticieni, e drept, dar oameni ordonați, pregătiți să se descurce în fața unei planșete, apți pentru a gusta o operă de artă. Se obișnuise să nu-și încarce memoria cu fapte banale și de aceea, de multe ori, scăpa lucruri importante. Când suna de ieșire își aminti totuși de zâmbetul rar al directorului și se gândi cu un fel de teamă că-și va întâlni din nou colegii. Aceștia însă îl lăsară în pace, doar profesoara de matematică vorbea ca și când n-ar fi interesat-o dacă el o aude sau nu, explica doct, cu emfază, ca și când ar fi comunicat niște descoperiri proprii, că științele oculte nu intră în sfera palpabilului și a rațiunii, deci trebuie respinse ca niște aberații. Eugen nu se putu stăpâni, subiectul îl pasiona și observă că de obicei respingem ceea ce nu reușim să înțelegem, fiindcă atunci când vom izbuti-o totul ni se va

părea extrem de simplu și de logic. „Dumneata crezi în magie!” – strigă profesoara și întinse spre el un deget lung, galben, acuzator. „Nu știu nimic despre magie – zise el – și nu cred într-un lucru pe care nu l-am cercetat. Dar nici nu-l refuz până ce nu-l verific. Nu resping nimic a priori. Dumneata, colega, sper că faci distincție între ceea ce constituie obiectul unei științe și șarlatanie.” Directorul surâse larg, opină că da, avea dreptate, știa s-o-ntoarcă frumos, însă ceva nu suna bine, fiindcă întotdeauna îl surprindea voină cu tot dinadinsul să fie mai altfel decât ceilalți, încercând să sugereze că ar fi mai cult decât ei, o exagerare condamabilă, deoarece, slavă Domnului, toți sunt intelectuali, cu studii superioare și din familii sănătoase... Soneria îi chemă la clase și toți acei intelectuali se împrăștiară pe coridoare.

Era o zi când Germina trebuia să-l viziteze. În drum spre casă cumpără niște ziare și o pâine. Lăsă ușa descuiată și se așeză în fotoliu. Luă un ziar și, odată cu gestul, ușor, îl duru capul, știu în mod precis clipa din care începu să-l doară și se încordă bucuros că se va produce din nou fenomenul acela ciudat. Privi spre ușă și deodată, ca printr-un abur, zări o femeie care pășea neauzit pe coridor, purtând sub braț un pachet alb. Auzi scârțâitul clanței și imediat imaginea pieri. În aceeași clipă un gând iute îl făcu să se ridice și să se apropie de fereastră, se întoarse cu spatele, ba mai mult, își acoperi ochii, apăsând pleoapele cu

palma. Îi cunoștea respirația întretăiată de urcatul treptelor și de emoție. Germina salută și închise ușa. „Stai acolo – o rugă el, poate fără blândețe – și spune-mi dacă ai un pachet alb sub braț!” Ea râse de ciudățenia asta a lui și confirmă. Se miră de unde știa el de existența pachetului, nu cumva se uitase pe fereastră așteptând-o să sosească? El se întoarse, îi sărută mâna și-o pofti să se așeze, fără să-i răspundă. „Ți-am adus ceva – spuse Germina. Acum bănuiesc ce este cu pachetul alb: ți-ai închipuit c-o să-ți fac un cadou și numai întâmplător ai ghicit culoarea.” „De ce cadou?” murmură el absent. „Fiindcă azi e ziua ta, deși de când suntem prieteni nu ți-ai amintit niciodată.” Desfăcu pachetul. Îi adusesese o cămașă albastră cu monogramă, un lucru cusut de mâna ei pricepută, făcut cu dragoste, erau la modă culorile vii, și-l puse s-o încerce. El mulțumi fără bucurie, nici nu se prefăcu măcar bucuros, și se supuse, apoi ea se dezbracă și se admiră în oglinda șifonierului. Era încă tânără, trupul rotund nu era obez și ei îi plăcea să creadă că suplețea nu este o calitate. Făcu patul și se culcă, așteptându-l. El întârzia și ea îl zori. Dorea să sărbătorească ziua lui, dusese copii la o rudă și putea rămâne la el toată seara și noaptea. Eugen își scoase pantofii cu o încetineală ce o enerva și în sfârșit se așeză pe marginea patului. „Mă mai iubești?” – întreabă ea și nu așteaptă răspunsul, ca și când ar fi fost de la sine înțeles că o iubea, de ce n-ar fi iubit-o? — „Ar fi

trebuit măcar un pahar de vin, dar am uitat!” Spre dimineață era nevoită să plece. După ce-și atârna poșeta de braț, se apropie și-l sărută. Îi promise c-o să vină mai des, deși el n-o rugase, poate chiar în fiecare zi, cu mici excepții. El se dezmetici brusc, moleșeala somnului de dimineață pieri, și ascultă cu un fel de spaimă. „Da – zise scurt, ea aștepta o explozie de mulțumire, îl cunoștea, însă nu și-l închipuia decât așa cum și-l dorea –, dar sunt cam bolnav și voi pleca din oraș.” Ea era dispusă să plângă și să-l certe că nu i-a spus mai demult, însă ar fi întârziat la serviciu. „Dacă n-ar fi pensia – suspină, cu ochii la ceas –, chiar mâine m-aș mărita cu tine și te-aș îngriji!!!” Rămas singur, Eugen își zise că până la vacanță mai este o lună și că nu mai are răbdare. Se sculă și se spală, apa îl învioră, se bărbieri și-și puse cămașa nouă. Hotărî să-și calce pantalonii, ceea ce și făcu, avea o anumită dexteritate, deși nu rutinată, și ieși din casă vesel, cu intenția de a se duce la dispensar. Medicul se plictisea completând niște formulare statistice, avea chef de vorbă. Se informă prin telefon, discută prelung cazul doctorului W și surâzând sterp îi înmână un certificat medical, o lună de odihnă. Îi recomandă o stațiune montană și-l rugă profesional să nu se gândească la nimic. „Bine – promise Eugen –, n-o să mă gândesc!” Trecu pe la școală și-l anunță pe director. Acesta voi să vadă certificatul, îl citi cu atenție și decise: „Vezi, ai grijă, să nu pierzi vremea

de pomană și nu cumva să te întorci nerefăcut. Trebuie să recunoști că ești grav bolnav și de aceea e bine să-ți cunoști interesul.”

2.

Călătoria cu trenul, drum de noapte. Era cald, în compartiment mirosea vag a sudoare stătută. Simțea alături coapsa nervoasă a femeii care înainte de a stinge lumina îi ceruse un calmant, iar el îi răspunse că nu are. Femeia își schimba mereu poziția și el se mira cum de poate dormi în condițiile acelea, pe banca tare și îngustă, cu picioarele atârănând. La fereastră, cu fruntea lipită de masa pliantă, sforăia un bătrân. Eugen nici nu încercase să ațipească. Era odihnit și se bucura de călătorie ca un adolescent. De câteva ori se surprinsese fredonând un început de melodie. Piciorul cald al femeii de alături îl atingea într-un balans ritmat de legănarea vagonului și Eugen descoperi că asta nu-l deranja, dimpotrivă, îi trezea un fel de curiozitate. Acum se căia că pe lumină nu și-a privit vecina mai cu atenție. Nu-și amintea chipul ei, știa doar că era tânără, sau poate că nu era deloc tânără, la lumina slabă din compartiment n-ar fi fost imposibil să se înșele. „De fapt nu mă interesează! — își zise, dar continuă să înregistreze plăcut atingerea piciorului străin. Ceea ce se întâmplă acum – reluă totuși mai târziu – nu e decât urmarea firească a

legănării acesteia dulci, a întunericului și a intimității forțate în care se află oricine în tren. Există și instinctul care te trezește foarte rațional, deci nimic n-ar fi neobișnuit. Plăcerea e puțin perversă, dar perfect normală, sunt un bărbat obișnuit, sunt încă tânăr plăcerea este în același timp și nevinovată, nu mă pot acuza de lipsa mai știu eu cărui principiu etic. Aș fi totuși curios să văd cum arată.” Se gândi că starea aceea a lui, ciudată, ar putea reveni acum, dori chiar să-l doară ușor capul și să vadă, însă nimic nu se întâmplă. Femeia dormea mai departe, respira liniștit. „O fi căsătorită, soțul o va aștepta într-o gară, o avea și copii, și cu câtă inconștiență se dăruiește somnului lângă un bărbat necunoscut care acum poate să-i așeze o mână pe genunchi, s-o mângâie încet... Sau, cine știe, o fi o femeie ușoară, de-abia așteptând un bărbat îndrăzneț... Ușoară... O femeie ușoară, așa le numim pe acelea care acceptă bărbații pentru bani, dar și... Există și cealaltă categorie, a temperamentelor aprinse, la care instinctul primează și își pierde capul în fața oricărui mascul. Sunt și bărbați care... Evident, eu nu mă număr printre ei, deși... Eu îmi pierd capul, însă nu îndrăznesc, nu sunt atât de inconștient, pentru că mi-e rușine. Rectific: nu-mi pierd capul, creierul îmi rămâne treaz, numai trupul mi se pierde, nu-l mai simt al meu, îl simt ca pe ceva odios de animalic. Poate de aceea mi-e rușine.” Pe Germina o cunoscuse în chipul cel mai banal cu

putință. Voia să cumpere niște zahăr de la o băcănie, ea se afla în urma lui și el îi cedase întâietatea. Apoi îi venise rândul și vânzătorul i-a atras atenția că are un ceai bun, abia sosit dintr-o țară asiatică. Germina își aranja cumpărăturile în sacoșă. „Da – i s-a adresat, ca unui vechi cunoscut –, e foarte bun, l-am încercat deja. Are o aromă deosebită.” Au ieșit împreună din magazin... „Sunteți foarte politicos – i-a spus Germina –, rar se întâlnesc în ziua de azi bărbați binecrescuți. V-aș invita la un ceai, dar, regret din suflet, mi-e imposibil, sunt văduvă, am doi copii și ce-ar zice lumea?”, „Lăsați, nici nu-i nevoie!” a protestat Eugen. „O, ba da, ba da, nu se cade să răsplătesc cu o necuviință un gest atât de frumos! Notați-vă numărul meu de telefon și dacă voi putea vreodată să vă fiu de folos, sunați-mă!” „Dar nu-nțeleg, a fost un fleac, nici nu m-am...” „O, ce fin sunteți! V-ați notat? Aștept! La revedere! Ah, nici nu v-am spus, cereți-o pe Germina. Eu sunt. La revedere!” N-a căutat-o. Peste câteva zile a întâlnit-o din nou. A salutat-o și ea s-a oprit. „Am așteptat, să știți. Eu sunt o femeie serioasă și îmi place să-mi respect obligațiile... Întâmplător mă pot face liberă astăzi, voiam să merg până sus, la cetate, n-am mai fost de mult...” Au urcat împreună și seara au intrat amândoi în odaia lui de burlac. De atunci a trecut un an întreg. „Oare Germina ce fel de femeie este?” – se întrebă el și își întinse picioarele amorțite. Vecina se îndreptă și-i

atinse brațul: „Nu cumva aveți o țigară?” Pe culoar fumară în tăcere. Era într-adevăr tânără, dar chipul îi părea obosit, încercănat. Degetele cu care ținea țigara îi tremurau. „Mergeți departe?” – voi să știe și cu mișcare bruscă a capului își aruncă pe spate părul blond. „Știu că am plecat – surâse el –, însă nu am un țel precis.” „Nici eu n-am – zâmbi ea, avea dinți frumoși, albi, nu egali și impecabili ca o proteză –, s-ar putea să n-ajung nicăieri.” Eugen stinse țigara în scrumiera rotundă de metal fixată pe peretele vagonului și dădu să intre în compartiment. I se părea firesc ca el să nu știe unde se va sfârși drumul lui, dar afirmația femeii îl intriga. „Nu vrei să stăm de vorbă – spuse ea mai mult ca o constatare –, nu te tentează o aventură în tren, o femeie necunoscută?” „Ba da – recunosc Eugen –, dar nu sunt obișnuit să mi se întâmple și nu știu ce înțeles are cuvântul. În general nu știu multe, nu m-au interesat decât anumite lucruri, iar de câteva zile sunt obsedat de o singură idee”. „Care?” „Nu pot să-ți spun.” „Nu-mi spune... îmi pare rău. Înseamnă că nu-ți permiți nicio abatere de la drumul dumitale. Eu ți-aș fi propus să coborâm în prima gară.” „De ce?” „Am nevoie de un bărbat.” Eugen nu știa ce să creadă și așteptă, dar ea nu continuă decât mai târziu, când el începuse să socotească în gând de câte ore călătoria cu trenul acela de noapte, un calcul inutil. „Poate că totuși vei accepta să coborâm în prima gară. Știu ce gară

urmează. E o clădire foarte veche și până în oraș ne va duce o trăsură la fel de veche, anul trecut încă mai făcea curse, cu un cal bătrân și slab. Muntele coboară până în centrul orașului și putem urca sus, e o cabană, sau să închiriem o odăiță în casa vreunui țăran. „Pentru ce?” „Așa. O să-ți spun mâine.” „Nu cumva ești puțin nebună?” – râse el fals, încercând să atenueze brutalitatea întrebării. „Nu cred, probabil că da, dar nu am putere să fac vreun rău. Coborâm?”

Își luară geamantanele cu o grabă febrilă și străbătură culoarul până la capăt. Nu-și mai vorbiră. Când trenul opri, se treziră pe un peron sărac, pustiu, luminat de un singur bec. În spatele gării aștepta într-adevăr o trăsură hodorogită, cu un om pirpiriu pe capră. Era spre dimineață, încă nu apăruse alburia lumină ce precedă zorile, potcoavele calului bocăneau bătrânește pe drumul cotit mereu. Mirosea puternic a brad și a umezeală. Apoi apăru orășelul, o stradă, altele pornind din ea în pantă, cu vile mici, un orășel mort și rece. „Unde să vă duc?” – întrebă omul de pe capră. Eugen tresări, vocea era profundă și ezitantă și femeia răspunse că ar dori să doarmă undeva sub acoperiș. „Aha!” – făcu acela și atinse în treacăt cu biciul un copac oarecare de pe marginea drumului. Exista un hotel mic, acolo opriră și birjarul își luă plata și plecă. Hotelul era însă plin și ei rămaseră în hol. Era cald, într-o sobă groasă de fier ardea mocnit un buștean. Se

așezară pe un fel de canapea cu spătarul drept, care îi amintea lui Eugen de scaunul său preferat. Ațipiră acolo, șezând sau dormiră un ceas sau două, în orice caz, se făcu lumină și prin hol începură să treacă oamenii, excursioniști pregătiți de drum, ei se ridicară și, ca și când ar fi fost înțeleși, ea o luă înainte și el o urmă. Străbătură orașul în lung și lăsară în urmă. Vilele, urcară pe o potecă subțire, de piatră, și curând fură singuri, îi înconjură doar pădurea amestecată, rară, fagi, goruni și brazi, pășeau singuri, în liniște, ea înainte și el urmând-o. Din spate, nu-i vedea decât cizmele mici, delicate, fusta închisă la culoare, un cenușiu nedefinit, și părul blond, aproape alb, revărsat peste gulerul jachetei de catifea albastră. Îi părea slabă, deși își amintea că avea o față rotundă și sâni bogați. Îl asaltau gândurile, dar le îndepărta, nu voia să gândească și, pentru, că totuși nu reușea să-și creeze vidul cerebral dorit, inventă o poveste în care ea deținea rolul principal. O poveste în care ea era un duh al muntelui, atrăgea bărbații în mijlocul pădurii și-i sacrifică unui zeu puternic și inexistent. Povestea îl preocupă atât de mult, încât – poate merseseră câteva ceasuri – fu uimit că simte un gol în stomac, că îl cuprinde foamea ca o durere gălăgioasă și sprintară. „Ți-e foame? — zise ea fără să se întoarcă și râse găfâind ușor, ca la urcuș – Am ajuns!” Eugen încă nu vedea nimic. Poteca făcu o cotitură bruscă și descoperi o poiană în

miniatură, ca o ogradă țărănească. De sub poala muntelui se ivea o casă de bârne împrejmuată: de un gard masiv din trunchiuri de copaci prinși cu scoabe. Un câine lătră subțire și în pragul casei apăru o femeie tânără, o țărăncă vârtoasă. „Bine ați venit!” – îi întâmpină ea. Ați picat tocmai la vreme. De-abia am fiert laptele!... N-ați mai trecut de mult pe la noi, doamnă. „Nu, Maria, n-am mai trecut...” „Dar domnul cine este?” „E bărbatul meu de acum, Maria.” „Și domnul...?” „Domnul acela nu mai este.” „A murit?” „Nu, dar nu mai este.” Intrară. Casa părea mai încăpătoare când te aflai înăuntru, avea trei odăi și în cea în care îi conduse Maria ei își așezară geamantanele pe podea și stătură o clipă nemișcați, uluiți parcă, încă netreji. Se spălară apoi pe prispă, Maria le turnă apă dintr-o cană albă cu flori albastre și șezură la masă. Băura hămesiți laptele și Maria râse cu indulgență. Le aduse ouă și brânză și ei le mâncară și pe acelea. „Acum – spuse gazda – vă odihniți, oți fi osteniți de drum și eu o să vă trezesc la prânz. Pe urmă om vorbi. Somn ușor!” Odaia avea două ferestre înguste ca două creneluri, una dădea spre poiană, cealaltă spre un hățiș aninat de o pantă abruptă ce se pierdea undeva departe. Eugen privi prin amândouă. Pe jos, podeaua de pământ bătut și vărui era acoperită de un preș de trențe. La colțuri, mănunchiuri de pelin. Mobilier simplu: un pat înalt, o masă și un scaun. Un cuptor de cărămidă ocupa un sfert din încăpere,

iar în uşă erau bătute la distanţe egale cuie mari pentru atârnat hainele. „Spune-mi Diana!” – zise ea urmărindu-l cu privirea. „Bine, Diana. Eu sunt Eugen!” – şi fluieră a pagubă. Ea se apucă să-şi scoată lucrurile din geamantan. „Nu ți se pare că suntem caraghioşi?” – întrebă el, așezându-se pe scaun. „Nu. Numai stingheriți, dar asta o să treacă. Grăbește-te, că acum vine prânzul!” „Pic de somn, însă cum o să dormim?” „Acum ești într-adevăr caraghios!” Se dezbrăcă, ferindu-se unul de celălalt, şi se vârâră sub plapuma rece. „Somn ușor!” – îi ură ea. Stăteau nemișcați, fără să se atingă. Şi adormiră.

Îi trezi Maria. Buimăcit, Eugen nu ştia unde se află. Dădu cu ochii de Diana şi avu tresărire. Nu-şi amintea de unde o cunoştea. Apoi se dezmetici şi constată calm că Diana îi apărea ca o femeie absolut străină, cu care nu ai nici măcar dorința să schimbi o vorbă, îi era indiferent dacă pleca sau rămânea cu el în odaia aceea. Îşi spuse că întâmplarea care îl adusese acolo era stupidă, dar se bucură de locul pustiu şi frumos, de aerul tare şi se întrebă dacă va putea să-şi pună în aplicare planul întocmit în linii mari înainte de plecare. „La urma-urmei, n-are decât să locuiască împreună cu mine, dacă-i place, numai să nu mă deranjeze...” „La ce te gândești?” – se apropie Diana, întinzându-se leneş, cu relaxarea obișnuită doar în intimitate, şi el răspunse că moare de foame. La masă, Maria le povestea despre bărbatul

ei, „Al meu”, care venea acasă doar din două în două săptămâni, lucra undeva la o exploatare forestieră. Nu-i era urât singură, se obișnuise să trăiască așa, nu-i lipsea nimic, avea parte de mulțumire, numai că dorea să aibă copii și nu putea să-i aibă, din vina ei sau a lui. Mai pica vreun excursionist, îl găzduia o zi, o săptămână, pleca, și ea rămânea iar singură. Viață... Apa era bună, rece, dar nu sătura, „apă de izvor”. „E liniște la noi, iarna e mai greu, că fără schiuri nu poți...” „Vrei să-ți arăt pădurea?” – propuse Diana. El acceptă și ieșiră în poiană. Eugen o înconjură cu pași mari, ca un exercițiu de înviorare, respiră adânc de câteva ori, reținând aerul în plămâni, alergă puțin, apoi nu-și mai dori nimic, nici să vadă pădurea – o pădure oarecare –, nici să audă exclamațiile puțin afectate ale Dianei. Era plictisit sau numai cuprins de o indiferență pe care și-o știa selectivă. De fapt se simțea în stare să lucreze. Totuși trecu de primii copaci din marginea poieniței, călca pe frunze putrede, totul era verde închis și cafeniu, auzi un ciripit neidentificat de păsări și se opri. „Mi se pare că m-am înșelat – spuse Diana, ajungându-l și rezemându-se de un trunchi subțire de sânger⁴, elastic, ce-și pierdea frunzele undeva, sus, la înălțimea celorlalți copaci

⁴ Sângerul (*Cornus sanguinea*) este un arbust nativ din cea mai mare parte a Europei și Asiei de Vest, acesta apare și în nordul și sudul Angliei, Scandinavia de sud și la est de Marea Caspică. Acesta este larg răspândit ca plantă ornamentală.

maturi –, credeam că o să mă adori, că o să pot crede că mă adoră cineva două-trei zile sau o săptămână... Te enervez?” „Da. Nu mult. O să-ncerc să te ador.” „Nu-i nevoie. N-ar mai avea haz. Probabil că ești preocupat de lucruri foarte serioase și n-ai timp și pentru mine. Eu sunt o femeie care încearcă în felul ei să găsească ceva. Ți-am promis că o să-ți povestesc...” „Nu-mi povesti!” „Atunci povestește tu!” „Ce anume?” „Orice.” „Orice nu pot.” „De ce te-ai ferit tot timpul de mine?” Eugen înțelese între ce limite se încadra acel timp, și tăcu. Ea nu insistă. Veni aproape și se sprijini de el. „Haide, fii mai altfel!” – îl rugă. „Atâta aș vrea să mă simt iar copil! Vrei să ne jucăm de-a v-ați ascunselea?” O strânse ușor de mijloc și surâse. „Eu mă ascund prima, bine?” „Bine.” „N-o să trișezi?” „Eu nu trișez niciodată.” „Acoperă-ți ochii și numără până la o sută! Dar cum recunoaștem casa?” Și fără să mai aștepte își dezlegă baticul subțire, albastru, și îl înnodă ca pe o fundă de sângerul acela tânăr. Eugen își puse palmele la ochi și ea dispăru printre copaci. Numără în gând. Ajunse la o sută. Se uită împrejur și nu văzu decât pădurea. „Acum trebuie să încerc! — își zise și-și opri gândul acolo, ca înțepenit între canaturile unei uși prea strâmte – Vreau să văd!” – spuse tare, dar nu-și auzi glasul. Nu mai vedea nimic, privirea parcă se întorsese înspre el și pipăia retina. Se încordase, mușchii toți erau contractați, își reținuse și respirația, dar

împrejur nu erau decât copaci obișnuiți, în culorile lor obișnuite, cu marginile lor zgrunțuroase. Obosise, încordarea îl obosea și nu voia să creadă că nu reușește. Se încăpățâna și-un gând străin, dezolant, îi prăbuși încrederea. Mușchii se destinseră și voi s-o strige pe Diana, să-i spună că e prea copilăresc jocul. Simțea cum în tâmpile îi pulsează sângele, respiră cu nesaț și-l cuprinse o amețeală, o durere surdă, abia simțită. Se bucură și închise ochii, se făcu întuneric, apoi și-i deschise și privi cu teamă printre pleoape. O lumină alburie îl înconjură ca o ceață. Se afla singur într-o vale imensă înecată în ceață. Privi în toate părțile, era surescitat și bucuria se amesteca de astă dată cu o teamă nouă, încă nelămurită. „Trebuie s-o văd!” – strigă și-i zări silueta, ca un nor. Se îndreptă într-acolo și căzu trăsnet la pământ. Se ridică imediat și ceața dispăru. Rămâneau pădurea și durerea arzătoare dintre ochi. Ocoli copacul, porni mai departe, păstrând direcția și Diana fugi din calea lui. El alergă și-o prinse. „Mă doare” – spuse, și Eugen îi dădu drumul. Apoi o prinse din nou și-o strânse în brațe. O sărută mărunț pe obraz, pe păr. Ea îi căuta gura și el nu-și dădea seama... Se desprinse, îi mai ținea încă între palme umerii ascuțiți și, privind-o – ea citi în ochii lui admirația tulbure, de bărbat – îi spuse fericit că e fericit. „Sărută-mă!” – îi porunci Diana, dar entuziasmul lui se transformase brusc, primise o trăsătură nouă,

substanțială, și nu-l mai putea exterioriza printr-un gest. Ar fi dorit să fie singur. Bucuria aceea complexă n-avea nicio legătură cu femeia de lângă el, Diana nu-i condiționa sentimentele, ea nu fusese decât făptura vie capabilă pentru o clipă, cel puțin virtual, de a i se împărtăși, fără să cunoască punctul de plecare, cauza bucuriei. Acum dorea să fie singur, să judece calm reușita. Îi era teamă să încerce a doua oară, gândea că nu este bine să forțeze destinul; un eventual eșec – era conștient – l-ar fi inhibat pentru un timp îndelungat.

Deci reușise! Ceea ce îi apăruse ca o întâmplare ciudată, incredibilă, se dovedise realizabil la comandă, prin voință. Până atunci înlăturase rezervele cu o nepăsare copilărească, dar de fapt îl stăpânise o imensă nesiguranță. „Va trebui să-ți povestesc ce este cu mine – spuse Diana, reculegându-se și pășind încet spre copacul de care își legase baticul –, sunt datoare s-o fac. Sunt orgolioasă și-mi pasă mult de ce vei gândi despre mine după ce ne vom despărți. Mă asculți?” „Te ascult” – zise Eugen și socoti că este nevoie s-o lase să vorbească, n-ar avea rost s-o respingă, asta ar provoca explicații... Mai ales că ar trebui să-i fie recunoscător, doar Ea îl adusese aici! „Când te-am întâlnit – începu Diana și amândoi o porniră fără țintă prin pădure –, mai bine zis înainte de a te întâlni, am hotărât să intru în vorbă cu bărbatul care va sta lângă mine sau pe locul cel mai

apropiat de mine. În fiecare an îmi rezerv o săptămână de aventură cu un bărbat necunoscut. Eu am senzația unei aventuri și asta mă face fericită pentru un an întreg. Nu sunt nebună. Am familie, un soț pentru care sunt invidiată, doi copii reușiți... Soțul meu – și-o să zici că într-o aventură orice femeie începe prin a se plânge de căsnicie, dar nu-mi pasă! — este un bărbat frumos și slab, slab sufletește, nu se poate stăpâni, o fi dreptul lui, și e încă tânăr. Vor mai fi încă multe femei în viața lui până când se va liniști, nu sătul, dar obosit. Asta însă m-a obosit pe mine, nu-l mai iubesc și nu mă decid să-l părăsesc. Mă răzbun în felul meu. Ca acum. O săptămână pe an. El știe că sunt undeva în provincie, la o soră a mea... Tu ești al patrulea... Primul a fost...” „Asta te rog să nu mi-o spui!” – o întrerupse Eugen. „Știi. Orgoliul masculin... Ți-ar plăcea să fii cel dintâi. Unicul!” „Nu mi-ar plăcea nimic. Nici primul, nici al patrulea!” „Nu te cred!” Se opriă la marginea poienii fără să-și dea seama că se înapoiaseră, și el râse ușor, cu superioritate: „Ești proastă. Te amăgești cu un paleativ. Dacă m-aș interesa îndeaproape de viața ta, ți-aș putea dovedi că povestea ta este numai o poveste. Adevărul este altul, dacă există un adevăr.” „Nu te-am mințit!” – protestă ea mânioasă. „Nu are importanță – surâse el –, iartă-mi egoismul, însă acum mă preocupă un singur lucru foarte important pentru mine!” „Spune-mi-l! Să știu cu cine sunt nevoită să mă

bat!” „Încerc să văd miezul lucrurilor și vreau să reușesc!” „Îți bați joc de mine sau nu ești întreg la minte? Asta nu e posibil!” „Nu-mi bat joc și sunt foarte întreg dar n-are importanță...” „Ce este, la urma urmelor, important pentru tine?” „Să fiu singur.” „Vrei să plec?” „Mă simt mai bine singur.” Ea nu mai spuse nimic și plecă spre casă. Eugen se așeză pe ciotul unui copac tăiat cu ferăstrăul.

„Vreau să fiu și eu regină măcar câteva zile, să mi se dea impresia că sunt crezută pe cuvânt, să fiu înconjurată de atenție și să par o femeie interesantă. Tu, la rândul tău, vrei același lucru pentru tine, nu ești dispus să faci concesii, altfel ce rost ar fi avut să afirmi ineptia aceea?” Era seară, el stătuse până nu demult pe ciotul acela, cu dorința reținută de a încerca să vadă ce se petrece în casă. Ea plânsese puțin în odaie, pălăvrăgise cu Maria, apoi îl chemase. Se așezaseră pe prispă și fumau. „Acum nu mai are rost să-ți spun adevărul despre mine, fiindcă tot nu m-ai crede. Ar trebui poate să plec și să-ncerc să mă răzbun. Pot să te fac să suferi, dar nu-ți voi spune în ce fel. Inițial nu voiam să știu cine ești și cum te numești, acum însă m-am răzgândit. Te-am căutat prin buzunare și ți-am găsit actele. Îmi pare rău, ar fi fost o săptămână plăcută, de care ți-ai fi amintit la bătrânețe, cu nostalgie și cu regret, și asta ți-ar fi făcut bine. Bătrânii supraviețuiesc cu hrana asta... îmi pare rău și nu știu ce mă oprește să-ți dovedesc cât sunt de

puternică. Ți-aș răzvrăti simțurile și rațiunea ta n-
ar mai prețui nimic. Ai deveni, pentru o zi,
nepotolit și eu aș fi unica femeie de lângă tine și
m-ai diviniza...” Eugen privea cum moare ziua
acolo între munți, soarele se ascundea mai
devreme și umbra cucerea pădurea. Maria tăia
lemnle lângă casă, cioplea cu toporul așchii subțiri
pentru aprins focul. „N-ai noroc de data asta – zise
el în sfârșit –, eu trebuie să îndeplinesc o muncă
extraordinară și de aceea nu mă pot risipi. Mi-e
necesară o voință trează. Și forță fizică. Sunt prea
stăpânit de o idee și probabil din pricina ei nu mai
observ nimic în jur. N-aș vrea să te supăr, în fond
locul acesta îmi place și l-am găsit numai datorită
ție. Aș vrea să-ți mulțumesc, dar nu văd cum.”
„Pentru ce trăiești tu?” – îl întrebă ea, ca și cum
nu i-ar fi auzit vorbele. „Eu? — se miră Eugen, și-
și aprinse o țigară, – Până acum o săptămână
trăiam pentru o carte. De o săptămână înapoi
trăiesc pentru satisfacerea practică a unei
trebuințe, aceea de a vedea miezul lucrurilor.” „Mi-
ai mai spus-o, însă mi se pare că în clipa asta te
înțeleg altfel. Crezusem că vrei neapărat să vezi cu
ochii, la propriu.” „Nu te-ai înșelat. Așa mi-a spus:
să văd. La propriu!” Diana izbucni într-un râs
subțire: „E posibil?” „Da. Am văzut!” Ea râse din
nou și-și ascunse mâinile la spate. „Spune-mi ce
țin în pumnul stâng?” Râse și el. Apoi deodată voi
neapărat să privească prin trupul ei, o ambiție,
orgoliul omului care cunoaște un adevăr și nimeni

nu-l crede. Încrâncenarea. Voi cu tot trupul, cu toată ființa lui, și privirea își deschise cale. Văzu pumnii strânși, pumnii micuți, care nu strângeau nimic. Vorbi ca în transă, dorind să curme vraja ce-i dădea starea aceea de euforie, de bucurie plenară: „N-ai nimic!” Se întoarse spre casă, Maria, între timp, intrase cu brațul plin de găteje⁵, și porunci: „Du-te!” Diana se ridică numaidecât stăpânită de glasul care ordona și deschise ușa. „Închide-o!” Și ea o închise pe dinăuntru. „Mă auzi?” „Te aud.” „Uită-te la Maria! Chiar acum ține în mână găleata cu apă. O vezi?” „O văd!” – veni răspunsul strangulat de emoție. „Acum fă tu un gest, fă ceva, indiferent ce. Un gest pe care eu să nu-l pot ghici... Haide! Nu-ți mușca degetul! Destul! Dă sângele!” Din casă se auzi un țipăt. Eugen o văzu prăvălindu-se pe podea și peretele luă ființă între ei. Sări de pe prispă și năvăli în casă. „Doamne, ce s-a-ntâmplat?” – strigă Maria. O ridicară și-o întinseră pe pat. Eugen o palmui și ea deschise ochii. „E posibil?” – bâigui, privindu-l înfricoșată. El o mângâie lin pe frunte și o rugă să nu se gândească la nimic. Știa că e un sfat medical. Îi spuse că nu era ceva supranatural, deci nu avea pentru ce fi atât de speriată. „Dar ce s-a-ntâmplat, Doamne? — se mira Maria – Vorbea cu dumneavoastră și deodată...” „Du-mă dincolo!” – ceru Diana. El o luă în brațe și trecu pragul.

⁵ Creangă sau nuia uscată, subțire, cu care se aprinde sau se ațâță focul.

„Acum stai lângă mine. Iartă-mă că te-am judecat greșit. Sunt o proastă.” „Liniștește-te – zise Eugen –, n-am știut că asta te va impresiona atât...” Ea îl privi cu ochii dilatați, cu un fel de religiozitate. Îi luă mâna și i-o sărută. „Nu cred în Dumnezeu – șopti înfiorându-se, probabil că n-o spusese niciodată cu glas tare –, dar te rog să...” Nu continuă. Eugen o lăsă singură și ieși să-i ceară Mariei un pahar de rachiu de afine. Se înapoie și-o îmbie. Băură amândoi pe rând. „Acum ridică-te, trebuie să te plimbi puțin.” Făcură ocolul poienii, fără să-și vorbească. Era întuneric, un întuneric dens și rece... Cinară în silă și se retraseră în odaia lor. Diana îl prinse de mână și-l rugă: „Măine plec, dacă tu vrei, dar aș dori mult să mă îmbrățișezi. Să te culci cu mine. E atât de greu să te culci cu o femeie? Te rog mult. Eu n-am copii. Aș vrea să am unul. Și simt că-l voi putea avea. Sunt roaba ta, cere-mi ce vrei, numai să...” Eugen nu înțelegea. „Te rog, spune-mi că mă accepți. Măine voi pleca. Te las singur cu misiunea ta. Ești atât de obosit, cum n-am putut vedea? Am fost oarbă! Sau nu ești om?... Ești, nu se poate să nu fii, ești, am simțit eu, ești și om!” „Sunt numai om, Diana. Dacă dorești, o să-ți explic, deși nici eu nu înțeleg mecanismul. Probabil că retina mea emite un fel de raze Roentgen care, ajungând până într-un anumit loc, se reîntorc și retina le reprimește ca un ecran, realizând imaginea. Sau...” „Nu există explicație! — strigă ea cu o exaltare neașteptată.

— Nu vreau să înțeleg nimic, vreau numai să fii bărbatul meu! Restul nu mă interesează. Ești om, sau zeu, sau dracul, n-are importanță! Nu îndrăznesc să-ți spun că te iubesc. Tu trebuie să știi. Te divinizez! Ești unic!” Surescitarea ajunsese la paroxism. Eugen îi porunci să se culce și Diana nu voia, scâncea ca un copil. Atunci îi promise că va veni lângă ea... în pat, trupul femeii, rece, tremurând, zgribulit de un frig interior, îi făcu milă. O îmbrățișă și-o sărută patern. Ea se cuibări la pieptul lui într-o așteptare plină de teamă și adormi sub mângâierile lui liniștitoare. Abia atunci se destinse, crisparea mușchilor dispăru și Eugen simți lângă el femeia tânără. Ea se trezi ușor, îl sărută și Eugen o iubi... Trecuse miezul-noptii. Căută bâjbâind pe scaunul de la capul patului pachetul de țigări, dar nu apucă să-i atingă. Diana plângea. „De ce plângi?” – o întrebă uluit. Ea se ridică și-i îmbrățișă tălpile. El încercă să și le retragă, dar Diana le ținea strâns, udându-le cu lacrimi. „Doamne! — exclamă printre suspine, și începu să-i șteargă picioarele cu părul ei lung.

— Iart-o, Doamne, pe păcătoasa Maria Magdalena și pe mine!” Apoi se prăbuși peste el, sărutându-l ca o nebună. Eugen își aminti vag că scena aceasta o întâlnise descrisă într-o carte.

„Diana a plecat, ciudată femeie, și nu sunt sigur dacă exaltarea din noaptea trecută s-a datorat unei temeri mistice – iată o categorie de oameni, cu puterea lor de înțelegere și de interpretare! sau unui joc sublim, unic în viața unei actrițe de duzină, repetat prost în zeci de ocazii numai pentru plăcerea intimă a jocului în sine. De acum încolo va trebui să încep munca, va fi o muncă obositoare, extenuantă, și nu voi da înapoi niciun pas.” Gândea că va exersa zilnic, metodic, pornind de la declanșarea voită a fenomenului în orice clipă și-n orice loc. Apoi, treptat, își va alege distanțele dintre el și obiecte, va măsura lungimea privirii în spațiul gol și în sfârșit va încerca pătrunderea obiectelor, reglând adâncimea. Va reuși, fără îndoială, va fi stăpân pe tainele lucrurilor și abia atunci va căuta cauzele fenomenului, deși poate aceasta nu ar avea rost. El nu este și nu va fi un om de știință, nu-l va interesa fundamentarea științifică a faptului, nu va măsura lungimea de undă a privirii lui, ci se va bucura doar, cum se bucură inconștient copilul la primii pași. Nu va fi interesat nici de găsirea unor aplicații practice, ce-ar putea face, la ce ar sluji străpungerea suprafețelor. Pentru asta existau aparate, mașini complicate. Nu-și va oferi ochii unor cercetători care să-l transforme într-un cobai, ci va îndrăzni să creadă că fiecare om are poate calitatea aceasta, dar o ignoră și nu și-o perfecționează; oamenii, în general, sunt

consecvenți în conservatorism; oamenii se cunosc prea puțin și cred că știu totul despre ei; oamenii nu îndrăznesc decât atunci când sunt nevoiți, când obligația îndrăzelii devine acută; ei visează noul, este foarte ușor să visezi, dar nu cred în el; vizionarii sunt socotiți nebuni și părerea aceasta nu este reconsiderată decât după secole; oamenii pot înfăptui o infinitate de lucruri imposibile, pot zbura, își pot transmite gândurile direct, de la creier la creier, dar nu au curaj să creadă că sunt capabili de toate acestea; oamenii sunt niște ființe sceptice, nici moartea n-o acceptă și așteaptă un mesager *de dincolo*, care să le povestească și pe care să-l batjocorească; oamenii râd prea ușor de ceea ce nu cunosc... Diana plecase de dimineață, o femeie tristă, copleșită de griji închipuite, se pierduse pe poteca ce ducea spre oraș. El rămăsese acolo, pe prispă, fumând, până când Maria se apropiase de el, își făcea de lucru împrejurul lui, neavând curaj să-i vorbească. „E adevărat – îndrăzni totuși – că puteți vedea așa cum a spus doamna?” „Da.” „Doamne!” – zise cu un fel de ușurare, ca și când curiozitatea odată satisfăcută își pierdea orice urmă de rost. Se întoarse la treburi și începu să fredoneze o melodie târăgănată. Eugen părăsi prispa și plecă în pădure, lucru pe care avea să-l facă zilnic de aici înainte, invariabil. Era o plimbare înceată ce-l ducea departe, nu se temea că se va rătăci, colinda valea aceea neumblată. Se așeza pe un trunchi

putrezit, răsturnat de furtuni, memoria i se învăluia în ceață, o ceață apăsătoare, și tentația renunțării revenea ades, un fel de intoxicație de efort reclama societatea, vălmășagul de oameni, de zgomote, freamăt urban de viață. În schimb, descoperirile zilnice, mereu altele, îl reconfortau. Își regăsise candoarea copilăriei, stătea minute întregi urmărind truda schimnică a unui cariu⁶ din lemnul unui copac falnic, dar pe jumătate mort, goana organizată a furnicilor dintr-un mușuroi. Număra cercurile anilor din trunchiul unui gorun sau, obosit, asculta zgomotele nedefinite ale pădurii.

Într-o zi văzu un om mergând aplecat de povara unor desagi plini, îl văzu de departe, pe firul potecii, pășind măsurat; frunzișul tufanilor⁷ îi atingea obrazul, el nu se ferea, ci își urma calea, urcând. Atunci Eugen simți că privește un tablou, o picătură animată, imaginea omului din toate timpurile. Psihologia artei i se păru o dezbatere sofistică și descoperi calmul agitat al mersului. I se făcu dor să țină în mână un creion moale și-și aminti fără rost – remarca îi aparținea, reușea să-și păstreze ironia pe care o întrebuița des – o întâmplare din copilărie. Să fi avut 10-11 ani și citea o poveste despre un băiețaș atent și curios

⁶ Nume dat mai multor specii de insecte mici, dăunătoare, din ordinul coleopterelor, cu corpul păros și cu picioarele scurte, care trăiesc în lemn și se hrănesc cu acesta.

⁷ Specie de stejar (*Quercus pubescens*).

care povestea oamenilor lucrurile văzute. Nimeni însă nu-l credea, fiindcă nimeni nu avusese imboldul de a cerceta ce i se părea de necrezut. Era o convingere neghioabă, suficientă. Plânsese atunci cu gândul la copilul acela și-l desenase, o ilustrație care trăda textul, îl traducea, îl transfigura: un copil strivit între o mulțime de capete, capete uriașe, dar goale. Învățătoarea îi găsisse desenul într-un caiet, îl lăudase pentru liniile sigure, însă neînțelegând nimic îi ceruse să deseneze o casă. Și el desenase o sobă cu plită, iar pe plită o oală fumegând. „Dar unde este casa?” – îl întrebase învățătoarea. „Asta este!” „Ești prost!” Amintirea aceasta chemă altele și le retrăi la timpul prezent... Revenit din celălalt prezent, se învinuia de slăbiciune și Diana, uitată prea iute, îl sâcâia cu prezența ei din subconștient... într-una din seri, Maria, servindu-i cina, lăsă din greșală brațul pe umărul lui și se aplecă într-atât, încât el îi simți răsuflarea fierbinte pe ceafă. Faptul îl paraliză. Aștepta nemișcat îndepărtarea femeii și își spuse că oamenii sunt animale denaturate – își amintea de o carte citită demult, dar dădea expresiei alt înțeles și altă adresă –, pentru ei împerecherea ajunsese un scop în sine. Și, deși îi plăcea mirosul de lapte pe care îl emana Maria și se surprindea urmărind-o cu ochi indiscreți, o întrebă fără echivoc: „Așa faci cu toți bărbații pe care-i găzduiești „Dacă-s mai mult singură?!“ – râse ea cu buzele roșii și lui i se păru neasemuit

de vulgară. Diana era numai nebună. Avea un concept al lui despre cinste și-l aplica în orice domeniu. De multe ori singur își bătea joc de el și regreta hotărârile luate. Îl mânia amestecul de puritate și josnicie din părerea de rău. Iar Maria nu era decât un om simplu și normal.

Devenea nerăbdător. Nu mai avea nimic de învățat, se stăpânea în mod perfect, își stăpânea privirea; mai mult nu putea realiza, nu mai era nimic de făcut, dar întârzia să plece. Se obișnuise cu liniștea. Totuși se hotărî să-și strângă lucrurile. Se bărbieri cu grijă – privind în oglindă își dădu seama de abia atunci cât de mult se schimbase – și-o întrebă pe gazdă de plată. Maria îi înmână o hârtie gata pregătită, pe care se înlănțuiau strâns cifre. Suma era neașteptat de mare, dar Eugen nu se tocmi, nu spuse nimic și plăti. Dormi chinuit – își reaminti de unele nopți de acasă –, somn greu, cu vise urâte, și dimineața îl găsi trist. Plecă pe potecă, cu geamantanul într-o mână, iar în cealaltă ținând țigara al cărei fum iute vicia aerul dens și umed.

II

1.

Pe masă îl aștepta un plic. Scrisul îi era necunoscut și de aceea Eugen îl cercetă în grabă, curios. Ștampila poștei indica drept loc de

trimitere Capitala. Îl lăsă și se dezbracă. În oraș
vara se simțea fierbinte, trecerea bruscă de la
clima de munte îl topise. Rămase doar într-un slip.
Voi să bea apă și aceasta i se păru fără gust.
Plictisit, luă scrisoarea și se lungi pe pat. „Iubitul
meu Eugen, iartă-mi îndrăzneala de a te tulbura,
dar trebuie să afli ce urmări are existența ta pe
acest pământ.” Căută semnătura și descoperi un
d mic scris umil în colțul de jos al ultimei pagini.
Hârtia părea veche, îngălbenită de timp, și mirosea
ușor a tutun. „M-am căsătorit foarte tânără și
soțul meu m-a luat fiindcă eram foarte tânără, el
mai avusese două soții, amândouă, spunea el, nu-
i mai corespundeau, el înaintase repede, ajunsese
om mare, iar ele rămăseseră niște femei simple. Mă
simțeam neînsemnată lângă el și-i datoram totul,
deși părinții mei nu au fost de acord cu această
căsătorie, ei sunt oameni săraci și cumsecade și-
și doreau nepoți și un ginere tânăr pe care să nu
se sfiască să-l viziteze și eventual să-i dea sfaturi.
Nu știu cum au trecut anii și m-am trezit lângă un
bătrân. Și atunci (nu te-am mințit) am început să
mă plictisesc (povestea mea poate să ți se pară
banală) și am căutat *ieșiri* în care aveam măcar
iluzia că trăiesc...” Eugen întrerupse lectura și
enervat aruncă scrisoarea. Nu-l interesa. Se
răzgândi, întinse mâna și o ridică. „O să ți se pară
ciudat, dar tu m-ai făcut să am convingerea că
viața este o povară pe care trebuie s-o duc așa cum
este...” Eugen strânse hârtia în pumn.

„Inexplicabil... — murmură. De unde până unde?...” Îl pândeau un fel de neliniște și de aceea sări în picioare și începu să-și miște brațele, o gimnastică dezordonată, cu scopul de a se înviora. Se spălă apoi cu apa aceea călâie și se șterse cu un prosop aspru. Era spre seară, de sus, dinspre cetate, se lăsa o boare umedă și tăcută. Asfaltul încins trimitea împotriva valuri fierbinți, uscate, cu miros de smoală și cu un fel de scrâșnet continuu și moale al firelor de praf obosite. Liniștea molcomă, tulburată de zgomotul automobilelor, îl apăsa. Se duse la bibliotecă și scoase din rafturi, fără vreun scop anume, câteva cărți. Le răsfoi distrat, cu gândul aiurea, apoi le puse la loc. Examină cactusul din vasul de lut. Una din frunze se îngălbenise. Parcă ar fi dorit să-i bată cineva în ușa. Era din nou neliniștit, aștepta ceva și totuși nu aștepta pe nimeni și nimic. Dacă și-ar fi analizat cu seriozitate simțămintele, poate ar fi găsit o singurătate dezolantă, singurătatea fiind adeseori un sentiment. Se îmbracă încet, cu mișcări măsurate, reținute conștient, dar nu avea unde să se ducă. Cineva strigă, un țipăt înăbușit: „Julia!” În apartamentul alăturat locuia o familie numeroasă. Eugen privi prin zid. O femeie îmbrăcată foarte sumar – își aminti că o văzuse o dată pe scări, îi remarcase chipul ofilit, încadrat de bucle demodate, de un negru albăstrui – schimba scutecele unui copil, iar un puști de vreo trei-patru ani se cățara pe un scaunel ca să ajungă

la o jucărie, o paiată de placaj, cu membrele mobile, vopsită țipător, atârnată într-un cui bătut în tocul ușii. Scutecul murdar, aruncat neglijent pe pat. Scaunul aplecându-se periculos, pe două picioare, și copilul clătinându-se. Eugen își opri privirea. Zidul deveni opac, iar Eugen continuă să se uite, văzând numai desenul vesel al zugrăvelii. Imboldul de a privi dincolo venise spontan, nu chemat de o curiozitate nesatisfăcută până atunci. Își promise c-o să se stăpânească. Nu voia să spioneze pe nimeni. Nu voia să vadă ce se petrece dincolo și nicăieri. Ieși din casă puțin furios, nemulțumit de sine, și-o porni pe străzi încercând să se bucure de orașul vesel și agitat. Dacă se putea bucura. Treptat, uită de întâmplarea de adineaori și se simți și el vesel, o veselie calmă, izvorâtă din nimic. Două fetișcane îl salutară și el le recunoscuse, erau eleve în ultima clasă. Se opri și se uită după ele, admirându-le pulpele sănătoase și șoldurile rotunde, erau de acum domnișoare; la 16-17 ani fetele, unele, se mărită, altădată se măritau foarte multe la vârsta aceasta, ba încă și mult mai devreme, și i se păru caraghioasă o poveste cu profesoara de matematică, pe care și-o aminti, surâse și numaidecât o și uită. În schimb îi veni în minte niște vorbe – unde le auzise? —, „era în ultima clasă și la un control medical s-a constatat că era gravidă...” Înaintea lui, o pereche foarte tânără, ei cu mâna în buzunar, ea agățându-se cu amândouă de gâtul lui. Se

strângeau unul în altul și se sărutau. „Am îmbătrânit – își spuse el –, lucrurile acestea mă intrigă... “ Deodată îi pieri orice poftă de plimbare. Orașul deveni cenușiu și el își dădea seama că nu era adevărat, zidurile albe se înroșeau, asfințitul, în zilele senine de vară, e colorat, cenușiul nu este o culoare, ci numai o absență îndulcită a culorilor, își dădea seama, însă nu putea scăpa de senzația aceea deprimantă că totul devenise cenușiu. Cenușiul e mai groaznic decât negrul, deoarece își mai lasă o speranță, una singură, anemică, leșinată, de care ești conștient că nu-i decât o amăgire. Negrul e pur, total, categoric, după cum albul este ambiguu, un amestec, înșelător prin candoarea ce i-o conferă la un loc roșul aprins, ca o rană, oranjul livid al fardului, galbenul scrumit ce precedă sfârșitul, verdele vegetal, hrănindu-se din viața intrată în putrefacție, albastrul fals al cerului – mincinosul! –, indigo și violet, sumbre și apoplectice. Undeva suna un clopot de biserică, pe-o dungă, apoi fluieratul strident al unui agent de circulație. Pe un perete atârna o reclamă: *Cumpărați ciorapi bărbătești!* Eugen se răsuci pe călcâie și se întoarse acasă.

De abia intră și ușa se deschise în urma lui, Germina găfâia, urcase scările în fugă, probabil îl văzuse de departe, trecuse întâmplător pe acolo sau se interesase cumva, să nu dea de bănuț, în fiecare zi la portăreasă ori la vreun vecin; fapt este că acolo, pe coridor, îl cuprinse emoționată cu

brațele și Eugen îi simți prin cămașă subțioara jilavă. „Ai sosit?” „Am sosit” – răspunse el și nu avu poftă să dea alte explicații. „Sunt sigură că nu mi-ai fi telefonat!” – se alinta ea, așteptând protestul. „Ai dreptate, nu ți-aș fi telefonat!” Pătrunseră în odaie și ea voi să uite vorbele lui și-i spuse că l-a visat în fiecare noapte, era cu o blondă, că nu mai putea răbda, că ar fi înnebunit singură. „Trebuie să mă înțelegi, sunt femeie...” „Termină!” – o întrerupse el, brutal. „Nu mă mai iubești – îngăimă, și-și trase la loc fermoarul pe care tocmai și-l deschisese până la jumătate –, e păcat că nu mă mai iubești, fiindcă o să-mi vină foarte greu să găsesc pe altul. O să-mi aduc mereu aminte de tine și-o să-l compar cu tine... Unde mai pui – adăugă cu un regret și mai evident – că n-a aflat nimeni de noi doi...” Totuși cu o mișcare hotărâtă își deschise fermoarul de la rochia albă de olandină, râse – „N-o să pot rămâne decât o oră!” – și se dezbracă. Eugen n-o privea. Se așezase pe marginea patului, absent. „Ce rost au toate astea?” Germina se admira în oglindă, mângâindu-și coapsele. Pentru el toate acestea nu mai însemnau nimic, nicio fibră nu tresărea în el, totul îi era indiferent. Avea o ușoară mândrie, un orgoliu trist, dar se întreba de ce s-a bucurat când și-a desăvârșit talentul de a vedea. Ce rost aveau toate acestea? Ceva, ca un capriciu de copil, îl îndemna să spună, să arate oricui, să demonstreze. Pentru ce? Mâine se va duce la

școală. Ar mai putea sta acasă, însă nu avea nevoie de odihnă, avea nevoie de altceva, un lucru încă nedefinit, neînțeles, nenumit. Ce era esențial în viața lui?... Când o cunoscuse pe Felicia, Felicia o fi acum o femeie planturoasă, cu mici necazuri neimportante, dar care își complică existența, cu un soț ajuns la sațietate, cu niște copii, soț, copii, necazuri, fleacuri, niște fleacuri uriașe și fără însemnătate; când o cunoscuse... De atunci n-a mai avut niciodată senzația că se sufocă de drag, de dor... Prostii... Germina încremenise lângă el, goală, în picioare. Să mă îmbrac?” – întrebă inutil, și fără să aștepte răspunsul, încuviințarea, își trase rochia. Îl sărută ușor pe frunte și plecă. El înregistră toate aceste gesturi și i se păru că le-a mai trăit cândva, sau că le-a văzut într-un film, sau că a citit despre ele într-o carte. „În anul 2000 vor exista șapte sau opt miliarde de oameni, probabil câteva milioane de pictori, alte câteva de scriitori, de critici de artă...” Se ridică iute, mânat de ceva mai presus de voința sa și răscoli sertarele mesei. Găsi manuscrisul neterminat, notele, fișele, le adună înfrigurat, cocoloșindu-le, și le înghesui în sobă. Aprinse un chibrit, le dădu foc și numai după aceea căută o țigară. Frunza îngălbenită a cactusului. Un vierme dolofan, alb, își rotea capul într-o mișcare continuă, neobosită, săpând un tunel întortocheat. „Nu știam că și cactușii pot avea viermi!” Luă un cuțit bine ascuțit și tăie cu atenție frunza. O zvârli în sobă. Apoi îl cuprinse o

liniște nesperată și adormi trântit de-a latul patului. Când se trezi, picioarele îi erau amorțite, recapitulă un vis lung, părțile obscure le înlocui rațional, inventând fapte și oameni, și fu mulțumit. Peste câteva minute se afla într-un magazin. Cumpără pensule, vopsele, pânză. O săptămână întreagă munci cu furie sau cu deznădejde, sau cu amândouă împreună. Ușa o ținea încuiată și nu cobora decât pentru țigări și pâine. Timp de o săptămână nu se gândi la nimic.

2.

I se părea ciudat că miezul are culoare, că odată cu privirea lui pătrundea până acolo, în adânc, lumina care releva nuanțele. Alerga grăbit peste pânză și unul după altul lucrurile i se dezvăluiau așezate de penel în cadrul dreptunghiular al ramei. Nimic nu semăna cu cele cunoscute, dar el le recunoștea. Era un fel de beție, simțurile răscolite jucau o horă a pașilor făcuți la întâmplare, nimic logic, nimic omenesc; o explozie colorată, fără legi, fără canoane; și cu toate acestea, nimic mai aproape de realitate. Bătăi în ușă, unele violente, rămase fără răspuns. Scrisorile vârâte pe deasupra tocului, împinse cu piciorul la o parte, nedeschise...

Seruna era figurativist din conformism, dar declara că pictează icoane bizantine dintr-un sentiment de revoltă împotriva imposturii snobilor

care aplaudau aberațiile descoperite și uitate de cincizeci de ani și reînviată inutil, sub aceeași etichetă obosită de avangardism în zilele noastre. De fapt nu mai lucra deloc, mulțumindu-se să scrie despre munca altora. Eugen nu-l agreea, nu-i plăcea omul acela rotund, cu o față de lună sătulă, îmbuibată, dar cariată de niște erupții puberale, îl jenau judecata apriorică și sentințele categorice. Pentru Seruna, Eugen era un individ nesemnificativ, un profesoraș oarecare. De aceea, când îl întâlnește, el – bonom, salutând cu gesturi largi pe cunoscuți, Eugen – grăbit, cu obraji supti și nebărbieriți, ținând sub braț o jumătate de pâine neînvelită nici măcar într-o bucată de ziar, îl opri indiferent și-l întreabă fără interes ce mai face. Eugen spuse „mulțumesc, bine“ și dădu să plece. Seruna n-ar fi avut nimic împotriva, însă observă că mâinile lui Eugen sunt murdare de vopsea, ba chiar pe cămașă existau câteva pete. Lucrul acesta îl intrigă și de aceea Eugen nu reuși să scape. „Domnule, dumneata lucrezi!” – îl împunse cu un deget în pântec Seruna și dădu din cap cuprins de compasiune. „Îmi arăți și mie ce lucrezi? Dacă nu-mi arăți, scriu un articol în care te desființez!” Eugen nu înțelese. Ce articol? Pentru cine? Pentru ce? „Când te-ai apucat de lucru?” Nu putea scăpa. Nu avea obișnuința debarasării de inoportuni. Seruna îl obliga să gândească și să dea un răspuns. Ieși ca dintr-o apă mocirloasă, verzui-maronie. „Ești în transă,

te-am ghicit. Nu te deranja, nu scot o vorbă, numai să văd.” Eugen nu zise nimic și Seruna îl urmă. În odaie se făcu lumină. Eugen o simți cu toată suprafața trupului și se jenă de dezordinea ce domnea. Știa că furia trecuse și că iarăși va arunca penelul. Seruna luă pânză după pânză, mizea ochii și exclama scurt: „Ia te uită!” Apoi își scutura mâinile ca de praf. „Îți aranjez eu sala pentru expoziție! Peste – și arată mâna desfăcută, cu degetele străvezii și rotunde – patru zile! Rapid! Trebuie să fie un șoc. O fac de amorul artei. Părerea o să mi-o exprim în scris. Pa!” Și fugi să dea de veste că Eugen se zbate între nebunie și geniu, oricum, profesorașul era anormal. Simțea o nemaipomenită plăcere să-l laude în fața confrăților pe care îi detesta.

Eugen, rămas singur cu pânzele, rupse o bucată din coaja pâinii proaspete, o molfăi în silă, apoi fumă dezgustat o țigară. Îl doborî o oboseală care începea de la picioare – nu-l mai țineau picioarele – și se culcă. Dormi somn lung în care creierul stătea la pândă, auzea toate zgomotele din casa aceea mare și de pe stradă, dar nu se putea mișca, dormea totuși, parcă înverșunat, o ambiție inconștientă de a se odihni; poate trupul vlăguit cerea odihna, o cerșea, și Eugen nu putu răspunde la chemarea de afară, cineva îl striga și bătea în ușă. Se trezi târziu, o trezire completă, era noapte și se îngrozi că nu avea cum să-și treacă timpul. Zilele următoare le consumă într-o criză

lentă. Satisfacția copilărească de la început, când teama de necunoscut se amesteca nesesizabil cu amuzamentul și curiozitatea, pierise, urmasa munca aceea fără scop, ca o aruncare în gol, tentația pe care o ai stând pe un pod sau pe marginea unei prăpăstii, imboldul de a sări, chemarea hăului, și acum toate acestea îl terorizau. Manuscrisul – până nu demult lucrarea aceea fusese un fel de ancoră – nu mai exista, îl distrusese într-o clipă de hotărâri inexplicabile, la școală așteptau copiii altora. Undeva, în trupul său, n-ar fi putut să pună degetul pe locul acela, un regret creștea ca un cancer...

Seruna năvăli în el din nou, cotrobăi prin toate colțurile. Mai erau câțiva oameni necunoscuți, aceștia luară pânzele și plecară. Seruna spunea ceva despre un atelier unde vor fi înrămate, îi arăta un ziar în care, într-un chenar ce sărea în ochi, era anunțată expoziția. Eugen însă era incapabil să înțeleagă. A doua zi urcă la cetate, hoinări până departe, în luncă, și reveni târziu. În lunga plimbare hotărâse să se întoarcă la școală. Dimineața îl găsi treaz. Masajul briciului de bărbierit îl întineri. Bău o cafea mare și amară, își contorsionă trupul în niște figuri vechi de gimnastică și, aproape vesel, îmbrăcat curat, era gata de plecare. Pe măsuță – teancul de scrisori nedesfăcute îi atrase atenția, ca și când le-ar fi văzut pentru prima oară. Le filă ca pe niște cărți de joc erau scrise de aceeași mână, și ieși

indispus.

În cotidianul ce apărea în oraș, Seruna publică o avancronică în care îl opunea pe Eugen tuturor plasticienilor din țară. Era un fel de manifest, un strigăt mândru: Iată-mă, eu sunt omul care l-a descoperit! Vorbea de exercițiile gramaticale lipsite de accente personale, combinații aride și monotone, fără tensiune intelectuală și afectivă, ale „moderniștilor”, de compozițiile care literaturizează hibrid, fără suflu tragic, în care subconștientului tradus plastic nu i se aplică psihanaliza, nici psihologia formei, nici simbolurile cifrate, ci sunt stranietăți, grimase anagramate care violentează bunul-simț și creează un disconfort spiritual. Eugen reabilita intențional abstracționismul, aducând cu el, în această criză de audiență emoțională, fluiditatea aparenței, digresiunea culorii, o experiență informată și un mod de organizare sintactic, în spațiu. Eugen triumfa prin invenția formală a introspecțiilor tragice, cu aparență temperată, intra în senzoriu sfidând repugnanța criticilor sentimentali... Operele sale erau insolite printr-un neofauvism⁸ sideral – și astfel se născu un nou curent. Existau desigur inadvertențe în articolul lui Seruna, îi scăpaseră printre degete, însă efectul fu cel așteptat. Lumea se interesa de expoziție, câțiva confrăți luară atitudine *de jure* și îl atacară pe

⁸ Neo-Fauvism a fost un stil poetic de pictura de la mijlocul anilor 1920, ca o provocare pentru Surrealism.

Seruna. La vernisaj, Eugen fu adus într-un taxi, se lăsa condus cu o indiferență ce părea afectată și primea absent felicitările. Seruna vorbi despre neofauvismul sideral, descoperind în pânzele expuse poezia Căii Lactee. „Sunt peisaje – dacă nu cumva cuvântul nu se traduce exact – inexistente și imposibile, dar previzibile, presimțite. Sunt coșmarurile noastre galactice, cu simfonia violentă de culori, cu adâncimea infinită a spațiului gândirii! Sunt convertit!” Eugen se gândea că în asemenea cazuri un protest hotărât n-ar avea niciun rost. Înlătură tentația de a spune că lucrările expuse nu-i aparțin. De altfel nici nu le semnase. Nu știe ale cui sunt. El nu le recunoaște. Să-l creadă toți nebun, dar să-l lase în pace. Spuse cu totul altceva. Îl întrebară și trebui să răspundă. Era de acord cu termenul interesant (voiau să zică fantezist) găsit de Seruna? „Nu – le spuse –, tot ce se află aici sunt imagini ale lucrurilor reale dimprejurul meu. Sunt imagini văzute dinăuntru, sunt miezurile lucrurilor. Nu, nu e vorba de o viziune a mea asupra lor, ci practic, concret, eu am văzut ce se află acolo. De aceea dumneavoastră nu recunoașteți nimic, deși totul intră în sfera palpabilului, a observației directe. „Cum? — se întrebară cei de față –, este posibil să vezi altfel? Ai folosit un aparat special cu raze X?” „Nu. Eu văd pur și simplu prin lucruri!”

Expoziția fusese organizată în holul teatrului. Pereții de marmură, coloanele multe, pe două

rânduri, dădeau senzația vagă că te afli într-un templu. Era o încăpere nu prea mare, circulară, plafonul fără înălțime comprima aerul pătruns prin cele câteva scări de acces, monumentale dar strâmte, și predispunea la o tăcere dacă nu religioasă, cel puțin respectuoasă. Pânzele, așezate pe câteva panouri dispuse simetric între scări, înviorau prin policromia lor atmosfera albă.

„Nu. Eu văd pur și simplu prin lucruri!” Suna straniu în holul acela, ca o provocare sau numai ca o ironie gratuită. „Hai să fim serioși!” – se auzi un glas și altele se încâlciră, lovind pânzele de pe margini. Într-o clipită adunarea se sparse și se regrupă la loc, vorbeau toți fără să se asculte unii pe alții, fiecare se simțea lezat, insultat. Eugen îi privea năucit, nu avea aerul că făcuse o gafă, ci semăna cu un om trezit brusc din somn, și se întreba ce au oamenii aceia, ce le-a venit să strige, nu ghicea motivul pentru care se supăraseră. Și nici pe cine se supăraseră. „Dumneata ești un farsor!” – îl împunse cu bastonul cineva venit foarte aproape încât îl atinse. Eugen se retrase instinctiv și nu recunoscuse în sine că lui îi erau adresate cuvintele. Seruna se agita, trecând de la un grup la altul. Erupția puberală de pe obraz strălucea. Era fericit, totul mergea mai bine decât a calculat. Mizase pe o înfruntare între tradiționaliști și moderniști, dar nu-și închipuisese că va fi scandal. Dorea de fapt scandalul dintr-o plăcere de a vedea oamenii pierzându-și calmul și

comportându-se anapoda. Eugen rămăsese izolat. Prin golurile dintre oameni vedea bucăți din pânzele sale, își amintea de fiecare parte și pentru că nu-i venise ideea să plece, de fapt nici nu-și pusese întrebarea ce rost avea prezența lui acolo, începu să le studieze, apelând la memorie, ca pe niște lucruri străine de el, ca pe opera unui alt om, necunoscut. „Farsor!” – își aduse aminte de cuvântul spus și-l însoți mental de un baston subțire, negru, întins ca o floretă. „Farsor!” – zise în fața culorilor amestecate pe pânze, beția roșului sângieriu, ca o rană proaspătă, nu-i trezea nici cel mai banal sentiment, „formula” lui Amiel cădea aici, dar nu din cauza lui Amiel, amestecul de incredibile forme nu-l interesa. Nu reușea să admire nimic, nici să înțeleagă, nici să se bucure sau să sufere. Și se îngrozi. Lumea aceea l-ar fi adulat, dacă el i-ar fi propus convenția, nimeni n-ar fi încercat să facă apel la rațiune, la simțuri, ci numai la simțul acela care pune o trăsătură de unire între niște acumulări de cultură și neconformismul secolului. Nimeni n-ar fi strigat: „Peisajul acesta mă face să visez!”, „Compoziția aceasta mă obosește!”, nici acum nu striga nimeni altfel, dar nu s-ar fi iscat tumultul acela, furia aceea. El îi obligase să se trezească în fața unor imagini „reale” și ei se simțeau frustrați de dreptul lor la interpretare. El le poruncea să vadă și ei nu vedeau, nu reușeau să asocieze obișnuitul cu fantasticul din existența lor și de aceea respingeau

totul, fără discernământ. Incapacitatea lor de a vedea era un dat funciar ce nu se putea travesti...

Se retrase încet, încât plecarea lui n-ar fi părut nimănui o fugă, ocoli oamenii, urcă scările până la intrarea principală și acolo se opri. Se uită în urmă. Se auzea murmurul vocilor din hol. În stradă, dădu să se întoarcă. Tardiv, se întreba ce rol avea în toată povestea Seruna. Peste câțva timp, când îl va întâlni din nou, Eugen își va pune aceeași întrebare, dar fără interesul de acum. Va uita de expoziție. Izbucnirea, odată înăbușită, va rămâne înregistrată în el doar cât o trecătoare nevralgie și nu se va ști niciodată cu precizie dacă pierdea sau câștiga ceva arta în general sau oamenii... În zilele care urmară, Eugen pierdu timpul. Făcu plimbări lungi și judecă orice idee cu seriozitate. Dezbătu o întreagă dimineață, în sine, cel mai bun răspuns la o întrebare născută într-o doară: De ce orașul nou avea o eleganță rece? Stabili că liniile clădirilor erau zvelte; că albul pereților înnobila construcția; că străzile largi aveau ceva atât de urban, încât prezența vreunui reprezentant al ordinii publice părea anacronică; dar tuturora le lipsea un factor esențial. Și se miră entuziasmat că rezolvarea era de-o simplitate neașteptată și se întristă că fiecare, poate, observase lacuna, însă... Râse. Nici el n-o să facă nimic. Să meargă la primăria orașului și să ceară? Ce să ceară? În întregul cartier se găseau mii de flori. Din nefericire nu se aflau decât câțiva copaci.

Clădirile se înșiruiau matematic, despărțite de ronduri bine calculate, de căile de acces asfaltate. Dar copacii...

Brusc, ca o revelație, simți că era privit. Niciodată n-a dat atenție necunoscuților al căror drum se întretăia cu al său și aceasta îl izola, îl lăsa liber cu sine. Nu știa de când, din care clipă observase privirile străine, dar deodată descoperi, se descoperi în centrul atenției. Își trecu palma peste obraz, o fi murdar, de obicei oamenii reacționează copilărește în fața unor amănunte, o pată de cerneală pe frunte, un nasture descheiat. Apoi înfruntă cu jenă indiscreția trecătorilor. Aceștia își plecau ochii, dar, de îndată ce îl depășeau, întorceau capul după el. Nu găsi nicio explicație, nici nu se obosi s-o caute. El nu aflase, nu avea de unde, că peste noapte devenise celebru. Se vorbea că ar fi un mare artist, unii susțineau că nu întâmplător, până atunci, nu fusese cunoscut, existau interese de grup care ar fi fost lezate de apariția unei personalități de primă mărime, alții erau convinși că Eugen era un arivist⁹ notoriu, își calculase mutările de așa manieră, încât să producă senzație. Exista și a treia opinie, conform căreia el n-ar fi decât un biet nebun liniștit, convins că este mai altfel decât ceilalți oameni. Comentariile îl precedau, oriunde s-ar fi dus, vestea i-o lua înainte și el își făcea

⁹ Persoană care caută să parvină la o situație în societate prin orice mijloace.

lungile plimbări, lipsite de scop, surd, ignora totul și pe sine, pășea pe un drum care nu ducea nicăieri. În câteva rânduri, surprins de golul pe care-l ghicea, însă fără să-i bănuiască dimensiunile, se întreba dacă nu cumva doctorul W avea dreptate. Acasă, începu să citească scrisorile Diane, regăsea în frazele înfierbântate de adulație, paradoxul, un alter ego mort și îl apăsa din ce în ce mai mult o tristețe completă, fără putință de schimbare, ca o presimțire. Vecinii îl salutau cu deferența obișnuită față de oamenii foarte bătrâni sau foarte bolnavi și el uitase să mai cerceteze miezul lucrurilor. Nu știa la ce i-ar servi.

3.

Ar fi putut să stea liniștit acasă, însă timpul se dilatase nefiresc și Eugen se pierdea în spațiul dintre ore; nu avea poftă să lucreze ceva anume, iar inactivitatea nu-i pria; cursurile se încheiau peste vreo zece zile, urma vacanța mare, înfricoșător de mare. Se duse la școală, avea de gând să-i spună directorului că începând cu a doua zi va fi prezent la ore, încă nu se sunase pauza și cancelaria era goală. Se așeză pe un scaun și așteptă. Apoi se răzgândi, ieși pe coridor și merse la bibliotecă. Minerva tresări, auzind ușa, și ascunse cu iuțeală o carte. „A – exclamă ușurată –, tu erai? Bine-ai venit! Nu ți-am dus dorul, dar m-am gândit deseori la tine, mai ales în ultimă

săptămână.” „Bine te-am găsit, dă-mi mâna să ți-o sărut!” „Nu, sunt murdară, nu știu de unde se așază atâta praf pe cărți! Sărută-mi obrazul, dacă vrei!” Eugen ezită o frântură de clipă, se aplecă și i atinse obrazul uscat cu buzele. „Observi, m-am emancipat, recitesc Decameronul – și-i arată cartea ascunsă –, și-l suspectez pe Boccaccio de frigiditate.” „Ce mai e nou?” „Tu. Tu ești ultima noutate. Unii spun că ești nebun, alții că ești escroc. Stai jos, lângă mine!... Îți mulțumesc pentru cele câteva mesaje pe care mi le-ai trimis!” „Ce mesaje?” „Știi tu. Am observat mai demult că putem comunica mental, chiar și de la distanțe mari... Am recepționat: Fii liniștită, sunt sănătos și am mintea mai limpede ca oricând!... Corect? De aceea nu i-am luat în seamă pe cretinii ăștia – și arată cu mâna în jos, spre parter – Eu – și glasul îi tremură odată cu genele – te cred. Te cred și-ți voi sta alături. Nu am nevoie de dovezi ca să mă conving, eu te cred pe cuvânt.” Era emoționată de declarația aceea puțin patetică, tremura și mâna uitată pe masă se învecina cu pumnul lui osos. „Ce anume crezi?” „Totul!” Ea aștepta un cuvânt, ceva, un gest. Eugen încremenise acolo, sprijinindu-se ușor în pumnul închis. „E o prostie – spuse încet – că se discută atâta despre...” „Ba nu este o prostie, oamenii trebuie să discute. Este atât de neobișnuit... Hai, descarcă-ți sufletul: ce ai de gând să faci? Povestește-mi: pe unde ai umblat? Ai mai lucrat? Ce a fost cu expoziția aceea?” El

surâse ironic: „Doar ți-am transmis! N-ai recepționat?” „Ba da, dar n-am înțeles prea bine. Era un fel de bruiaj... Știu că te-ai gândit la mine.” „Nu, nu m-am gândit, n-am avut timp!

— Se ridică.

— Mă duc. Trebuie să sune.” „Să vin și eu?” „Pentru ce?” „Să fiu lângă tine. Vei fi singur.” „Mi-e indiferent.”

Profesorul de istorie intră cel dintâi în cancelarie ducându-și grăbit catalogul prea mare pentru trupul puțin și prea dreptunghiular pentru capul rotund ca o sferă netedă, aplecat înainte, gata să cadă sau s-o ia înaintea picioarelor. Purta mustață tunsă scurt și povestea că mustața și istoria au fost idealurile adolescenței lui. Era un om blând și elevii îl iubeau. El nu punea niciodată note, ci le lăsa la aprecierea copiilor. Mărturisea că notele propuse de ei au fost întotdeauna drepte... Când dădu cu ochii de Eugen, se grăbi și mai tare, aproape se împletici. Aruncă pe masă catalogul, apoi spuse cu glas subțire: „Îmi pare bine că te văd, colega!”. Îl îmbrățișă și Eugen simți în îmbrățișarea aceea neobișnuită și nemotivată intenția bătrânului, sentimentală, de a-l ocroti. Și nu-i mulțumi, i se părea că profesorul de istorie confunda evenimentele de moment cu marea istorie. Îl bănuî că se vede într-un rol pe scena unui secol trecut și că se emoționează vrând să se depășească pe sine. „Dacă ai timp, te-aș ruga să-mi povestești cum e cu... Vorbește tot orașul!”

Rând pe rând intrară și ceilalți și Eugen nu avu timp de povestit. De fapt nici nu intenționase să-i explice bătrânului profesor, după cum ar fi dorit acesta, pe larg, evenimentul. Totuși va fi nevoit s-o facă, asaltat de întrebări încrucișate, un fel de interogatoriu disimulat. „Ei, cum stăm cu celebritatea? — își strâmbă directorul obrazul, dar nu reuși să zâmbească.

— Am auzit că ești un fenomen.” „Cum îți argumentezi afirmațiile – se insinuă profesoara de matematică, desfăcând grupul care-l înconjură și ajungând în față, aproape –, sper că o să-ți fundamentezi strict științific aberațiile!” „Ce este, domnule, cine te-a încondeiat așa de rău?” – spunea altul indulgent, sugerându-i o scăpare. Directorul ridică palmele, nu, astfel nu se poate discuta, el a fost întotdeauna împotriva discuțiilor neorganizate. Dat fiind că Eugen este un cadru didactic, era de dorit să nu fie escamotată problema și în concluzie dânsul propunea convocarea unui consiliu pedagogic, în aceeași zi, după-amiază, la ora 16. Se va întocmi un convocator și toți îl vor semna. Nimeni nu avu de obiectat nimic și Eugen scăpă sau cel puțin amână înfruntarea. Deci, la patru!... Venise la școală cu speranță, era necesar să reintre pe vechiul făgaș, ce rost avea existența lui fără școala aceasta? Aceasta sau alta, dar o școală, cu elevi, cu gălăgia recreațiilor, cu un director îmbrăcat în haine bleumarin și cu cravată roșie... „Ce-am făcut, ce

rău, ce au cu mine?” – se întrebă departe de școală, intrând într-un scuar anemic amenajat între zidurile caselor dimprejur. Șezu pe o bancă fierbinte și, toropit de soare, închise ochii. Ar fi ațipit pentru câteva minute, ca un pensionar cumsecade. Pensionarii ațipesc din pricina veșnicei oboseli a bătrâneții, dar poate și voit, un mijloc de a evita timpul. Pensionarii simt probabil acut inutilitatea existenței lor, dar ei, cel puțin, au în urmă o viață întreagă în care au produs, s-au zbatut, au iubit, au plâns... Eugen se afla în fața lui Eugen, prietenul necunoscut care inversase ordinea firească a lucrurilor. Începuse cu pensia, era deci un pensionar fără trecut, deci cu atât mai mult inutil. Nici măcar nu se gândea la ceva, la un țel chiar foarte îndepărtat și imposibil de atins. Și lumea organiza în jurul lui dezbateri, și el ar fi vrut să uite de obiectul acelor înfruntări verbale fără rost. Fără rost... Pe stradă treceau automobile în viteză, dar zgomotul motoarelor devenise un lucru obișnuit, Eugen nici nu-l mai auzea. Deodată fluieratul unui reactor ricoșă în ziduri, violent. Eugen știa că este un avion, n-ar fi trebuit să-i dea atenție, totuși deschise ochii și privi cerul. Soarele îl orbi. În timpul războiului, odată, prin aprilie... Trăi inexplicabil același moment și văzu pata albastră a pardesiului... Fugiseră mult, el și cu mama lui, ieșiseră din oraș, orășelul liniștit de pe marginea fluviului. Drumul de țară era pustiu, oamenii puțini se ascunseseră, numai ei doi

fugeau, se împiedicau de pietre, își zguduiau măruntaiele prin hărtoape, alergau înnebuniți... Și deodată vuietul dens, ca o răsuflare de balaur, al zecilor de avioane argintii, dărele albe de pe cerul senin. Mama a părăsit drumul și a intrat într-o arătură. Și-a dezbrăcat din mers pardesiul și l-a așezat pe brazde, cu căptușeala pe pământ, să nu se murdărească stofa. Stofa albastră, cerul albastru, sau de argint viu, soarele, pata albastră a pardesiului, moartea, coborând din cer, vuietul dens și, în sfârșit, scrâșnetul bombelor, secundele lungite nefiresc, exploziile-covor, fumul și flacăra, în urma lor orașul, fumul, exploziile, albastrul pardesiului și soarele. Să nu se murdărească stofa. Era bunul cel mai de preț... Eugen își duse mâna la gât. Avea acolo un nod. Frica... Și drumul la întoarcere, molozul... Și cântecul unui pluton cenușiu, străin: „Soldaten müssen / die Mädchen küssen...” Atunci dorea intens să aibă un avion de vânătoare, să fie un pilot excelent, aparatul să atingă o mie de kilometri pe oră și să... Prostii... Primele și ultimele versuri datau din perioada cu inimi străpunse de săgeți strâmbe. Pe frontispiciul capitolului respectiv de istorie era bătută în cuie o inimă de păsăruică. „Timp gelos! E posibil ca aceste momente de beție, în care dragostea cu lungile-i valuri ne dăruiește fericirea...” „Felicia, privirile tale sunt lumină pentru mine...” Prostii... „Înnebunește-mă, Doamnel”... Zgomotul măturase orașul, în sfârșit trecu. În scuar mai

poposi o femeie tânără cu un copil sfios. Ea îi spuse „Joacă-te!”, își potrivi pălăria cu borurile mari, ochelarii de soare, fusta pe genunchi, și își aprinse o țigară. Copilul nu se dezlipea de bancă și femeia îi mai spuse o dată „Joacă-te!” Atunci copilul începu să numere pietricelele de pe alee, sau poate că nu le număra, ci numai și le arăta cu degetul. Apoi îndrăzni să se îndepărteze – femeia răsfoia acum o revistă de modă – și ajunse lângă Eugen. Era un băiețel blond, trist și palid. Privea spre bărbatul așezat pe bancă, îl examina cu o curiozitate intensă, de parcă n-ar mai fi văzut până atunci un om. Obosi și se așeză jos, pe pietrișul aleii și femeia strigă un „Nu sta jos!” lipsit de convingere. Eugen dori să-i vorbească, să-i spună ceva copilului, dar nu știa cum să înceapă. „Cum te cheamă?” i se părea o prostie, în fond, doi oameni pot comunica și fără să-și cunoască numele. „Câți ani ai?” era la fel de inutil. Copilul încă îl mai privea și Eugen nu găsea ce să-i spună. Fu mâhnit. Dorea din tot sufletul să se joace de-a ceva cu puștiul acela blond, însă rămase mut pe bancă, țeapăn. De când se apropiase copilul – simțise – nu mai stătea degajat. „Nene, tu ai un briceag!” Surprins, dădu să se ridice, avea într-adevăr un briceag, copilul îl cerea, iată un mijloc simplu de a începe o discuție. „Vrei să ți-l dau?” „Nu.” Și femeia strigă: „Vino lângă mine!” Copilul o zbughi ceva mai vioi și Eugen rămase singur. Se uită la ceas. Hotărî să bea o limonadă și să

mănânce un biscuit. Apoi se va duce la școală.

La ora 16 cancelaria era plină, nu lipsea nimeni și domnea acolo o nerăbdare rău ascunsă, o curiozitate oarecum legitimă. Eugen se așezase la capătul mesei, pe colț, și cineva i-a atras atenția că bărbatul de la colț de masă nu se va însura în următoarele două decenii. Directorul tuși, se făcu liniște, și argumentă hotărârea luată: a convocat consiliul întrucât cine, dacă nu ei, trebuie să afle ce se petrece cu un coleg de-al lor? Satisfăcut de rezultatele excelente obținute pe tărâm pedagogice, el nu putea sta impasibil la zvonurile care circulă pe seama profesorului de desen, zvonuri care sunt pe alocuri întemeiate, deoarece însăși presa a comentat detaliat câteva aspecte. Eugen voia să fie calm, și era într-adevăr, dar își permise să-l întrerupă pe director și să-l întrebe: „Ce crimă am comis?” Directorul se enervă și pierdu șirul motivației, tuși din nou și trecu la introducere. Avea pregătit de acasă un chestionar, scoase hârtia din buzunar, o netezi cu palma și-i ceru lui Eugen să răspundă. Problema esențială care trebuia rezolvată spre liniștea sufletească a colegilor era exprimată printr-o întrebare “ „Este adevărat că dumneata vezi prin obiecte?” Eugen ar fi răspuns cu un „Da” sau cu „Acesta e un lucru care mă privește numai pe mine și nu vă poate aduce niciun fel de prejudiciu!”, însă întrebările celelalte disecau răspunsul prezumtiv, se agățau de fiecare vorbă și nu permiteau eschiva. „Da!” –

afirmă, și toți răsuflară ușurați, de parcă s-ar fi temut de o negație. „Cum explici dumneata proprietatea aceasta de a pătrunde cu privirea prin obiecte? Bineînțeles, așteptăm o explicație științifică!” Eugen văzu ochii iscoditori, care îl împungeau, și se simți vinovat. „Nu sunt un om de știință, deci nu pot să dau explicații științifice. Văd și atâta tot!” „Dumneata crezi în Dumnezeu?” „Asta n-are legătură cu subiectul!” – strigă subțire profesorul de istorie. „Ba are!” – și directorul repetă întrebarea, fără să spună despre ce legătură era vorba. Eugen surâse chinuit. „Îmi dau seama – e foarte ciudat, dar deodată mi-am dat seama, și asta acum, în clipa aceasta – că dacă aș răspunde afirmativ, m-ați acuza de misticism. În concluzie, eu văd datorită unei investiții divine. Dumneavoastră ați socoti că sunt un exaltat sau pur și simplu un șarlatan. Dacă aș spune că nu cred, m-ați acuza că încerc să reabilitez științele oculte, că văd datorită unor proprietăți magice, obținute cu ajutorul unor practici vrăjitorești. Și concluzia ar fi aceeași. Dumneavoastră nu v-ați mulțumi nici cu argumente, să zicem, științifice, și mi-ați cere confirmarea scrisă și ștampilată a unui institut de cercetări. Ceea ce cred sau nu cred eu nu vă interesează. Pe dumneavoastră ar trebui să vă privească – și aceasta dacă eu însumi v-o admit – dacă spun adevărul sau dacă mint. Eu n-am pus prea mult preț pe ochii mei, dar dacă dumneavoastră vă face plăcere, sunt gata să văd

și să vă spun.” Directorul părea încurcat. Se gândea că ședința convocată în urma unei hotărâri luate ex abrupto putea să ia o întorsătură neplăcută, organele superioare vor auzi și el va fi tras la răspundere. Firește, acum nu avea cum să dea înapoi. Ceilalți vorbeau tare, toți deodată, vrând să-și impună opinia. Profesoara de matematică, de pildă, dorea să afle de la Eugen ce se găsește în poșeta ei. Altul ținea pumnul strâns, îl ridicase în aer și dorea să i se spună ce-a ascuns. Directorul scăpase oamenii din mână și nu reușea să-i potolească. Eugen avu o înseninare scurtă. Toți i se păreau niște copii bătrâni, caraghioși. Le promise că va ține seama de dorința fiecăruia. Pe rând. După cum sunt așezați la masă. Dacă e vorba să „se producă” cu un număr senzațional, apoi circ să fie! Și începu. Exclamațiile de uimire nu mai conteneau. Directorul se prăbușise pe scaun și nu știa ce să creadă. Avea impresia că asistă la o demonstrație în genul unei ședințe de spiritism și se speria. Profesoara de matematică își făcu o cruce pe cerul gurii, cu limba. Eugen nu ezita și nu greșea. Se dezlănțuise. Citi un catalog închis, apoi îl obligă pe director să scoată din buzunarul de la spate un teanc de fotografii pornografice, cu care acesta se amuza în strictă intimitate. „Sugestie în masă! — strigă directorul, găsind în sfârșit cuvântul salvator.

— Hipnoză! Dar... și se corectă numaidecât: Dar nici hipnoza nu este fundamentată științific.” Toți

erau obosiți, încordarea le măcinase nervii. Eugen se ridică. „V-am satisfăcut curiozitatea. Acum v-aș ruga să nu mai discutăm despre asta. V-aș ruga să mă lăsați în pace. Eu nu umblu după senzație, dumneavoastră prin rea intenție m-ați obligat să vă demonstrez. Îmi fac datoria aici, în școală, v-aș ruga să nu-mi cereți nimic altceva. Bună seara!”

În urma lui tăcerea dură puțin. Erau năuciți. Apoi își reveniră, căută să înțeleagă și nu le sta în putință, și atunci, pe rând, negară tot ce li se păruse nu demult evident. Căutau sprijin într-un cuvânt care-și pierduse conținutul, rămăsese numai învelișul, o coajă sonoră, implorau ajutorul unui biet cuvânt, „științific”, și inconștient îi dădeau un înțeles magic, „științific”, adică ceea ce era mai presus de orice, la înălțimea lor și peste ei, la un punct spre care tindeau, le era imposibil să-l atingă, însă își închipuiau că se confundă cu el. Și conchiseră confuz că Eugen nu putea vedea prin obiecte. Afirmatia lui nu era decât o diversiune, o batjocură, o sfidare.

4.

„Eu te cred – îi spuse Minerva –, te cred fiindcă știu că ești cinstit și că nu minți, nici nu găsesc motivul pentru care ai minți, cred tot ce afirmi, dar – te rog să sesizezi nuanța – nu accept ca pe un adevăr afirmația ta. Tu nu minți, însă te poți înșela. Nu judeci, nu-ți dai seama că este imposibil

să pătrunzi prin lucruri? Sunt legi ale fizicii, legi stricte care ar fi contrazise. S-ar dărâma un întreg sistem de observații directe asupra proprietăților materiei. Tu ai vrut să dovedești practic, dar nu m-ai convins. S-ar putea să fie vorba de telepatie, tu ghicești obiectul ascuns de mine în poșetă nu pentru că îl vezi, ție ți se pare că îl vezi, dar în realitate recepționezi ceea ce îți transmit eu involuntar despre obiectul cu pricina. Mă înțelegi? Este necesar să te gândești cu seriozitate și să fii mai rezonabil, altfel te vor părăsi toți. Toți au bun-simț, dacă nu și altceva, ceea ce propui tu contravine bunului simț. Este o aberație, iartă-mă că nu te menajez, este ca și cum ai susține că poți să zbori, să te ridici în aer numai cu ajutorul voinței.” „Și dacă aș putea-o face și pe asta?” „Aș crede că tu simți că ai învins gravitația, însă aș rămâne convinsă că este imposibil să fie adevărat.” „Ei, Minerva, și eu te credeam nebună!” „Da, și ce-i cu asta?” „Nebunii acceptă mai ușor imposibilul!”

În acele ultime zile de școală, Eugen fu liniștit, nimeni nu-l sâcâia cu întrebări, nimeni nu-i da atenție. Numai spre sfârșitul perioadei simți din plin izolarea, era înconjurat de un gol, ca un lepros. Nimeni nu-i vorbea decât dacă era întrebat, și atunci, neapărat, în prezența unui al doilea. Un elev din ultima clasă îl ajunsese o dată din urmă pe coridor și îi spusese emoționat că-l asigură de toată simpatia lui. Eugen nu ceru lămuriri și fu impresionat, deși consideră inutil gestul băiatului.

Începu vacanța mare.

O lungă călătorie prin țară i-ar fi prins bine. Voia să viziteze orașelul de pe marginea fluviului, orașul adolescenței, și satul apropiat, satul copilăriei. Semn de bătrânețe, simțea acut dorul de aceste meleaguri. Se apucase să-și pregătească bagajul, când cineva bătu la ușă. Era portăreasa, grasă ca toate portăresele din lume, soioasă și cu ochii veșnic cârpiți de somn. Ea avea grijă de curățenia odăii lui Eugen și se achita conștiincios de treaba aceasta bine remunerată și deloc complicată. „Vă deranjez, domnu' profesor?... Ce ziceți, a venit și vara, și vacanța, ce om fericit sunteți dumneavoastră acum, nu ca noi care nu avem posibilitatea de vacanță! Plecați undeva? Desigur, într-o călătorie de plăcere, o meritați, mai ales că nu prea aveți parte de bucurii în viața asta, că de multe ori am zis: Vai de capu' dumnealui, ce pricepe el de la viață? Și vă rog să mă credeți că am dreptate, eu cunosc la oameni, dacă eu nu cunosc, atunci nu se există altul!... Arătați cam tras la față, ei, ce să-i faci, necazuri, toți avem necazuri, că e greu să-i împaci pe toți, unu vrea una, altul alta, și cineva trebuie neapărat să se supere. Cum îi spuneam chiriașei de la parter, doamna aceea sfrijită, bărbat-su lucrează la pastă: «Ce-aveți, pentru numele lui Dumnezeu, cu domnu' profesor, că nici n-ai zice că locuiește în casa asta, nici nu-l simți când vine și când pleacă, nu face chefuri, la dumnealui nu vin, ca la alții,

femei, și chiar dacă ar veni, ziceam eu, ar veni una singură, dar și aia o doamnă, nu una de-alea!, cu ce vă deranjează domnu' profesor de nu-l mai suferiți de vecin și amenințați că ăia, chiriașii de la *doi*, că îi cereți evacuarea?» Dar ea, cică, «I-o cer și nu mă las până nu se mută, că n-avem nevoie de spioni în casă!» «Cum spioni?» te vede și nu mai ai chef de nimic, și când te speli, și când îți numeri banii...» Așa că vedeți, domnu' profesor, cum e lumea, eu am căutat să vă apăr, că nu-i adevărat, dar ei zic că nu-i minciună, că și dumneavoastră singur-singurel ați declarat, și-a scris și-n ziar că așa este, și n-am putut să-i potolesc, de-aia, eu care țin ia dumneavoastră și ne-am ajutat unul pe altul creștinește, vă sfătuiesc cu mintea mea neînvățată să vă căutați în altă parte, să n-ajungeți pe la tribunale, că nu-i frumos pentru dumneavoastră, ca profesor și om intelectual, să vi se întâmple una ca asta...” Eugen o lăsă să-și deșarte sacul, apoi îi mulțumi: o să vadă el cum va face, în orice caz ea să fie liniștită, că nu se va întâmpla nimic rău. Portăreasa voia însă o confirmare în legătură cu opacitatea pereților, dar Eugen se prefăcu surâzând că nu pricepe și o expedie cu tact, împingând-o ușor de spate... După ce închise ușa, nu mai avu nicio poftă să plece. I se părea de-a dreptul o fugă, fugea, îi era teamă. Și nu-i era teamă! De cine să-i fi fost? Va rămâne aici toată vara, n-a făptuit nimic rău, reprobabil, nu-i era rușine de nimic...

Voi să-și alunge gândurile și găsi un remediu: va merge să vadă un film, o comedie muzicală, va râde, apoi va bea o halbă de bere... Măine se va duce la ștrand...

În fața casei, grupuri mici de oameni se opriseră ca din întâmplare, grupuri gălăgioase ca acelea în care se vorbește despre fotbal. Când Eugen ieși în stradă, oamenii, observându-l, tăcură și-l priviră pe furiș. Se auzi doar o șoaptă: „Ăsta e?” Răspunsul fu un semn, un deget dus la buze. Îi făcură loc să treacă și Eugen întinse pasul. În centrul orașului, unde se aflau cinematografele, întârzie lângă un panou cu reclame, voind să-și aleagă după titlu un film. Pe trotuarul celălalt trecea N, vechiul său prieten. Privirile li se întâlneau, dar omul întoarse capul. Intrigat, Eugen îl strigă și traversă strada. Ciudat, altădată nu prea se bucura de întâlnire, iar acum îl striga și alerga după el. „Ce e cu tine, nu mă mai cunoști?” „Scuză-mă – îngăimă celălalt –, nu te-am observat, eram cu gândul aiurea, că sunt grăbit, am de rezolvat o mulțime de treburi.” Parcă se făcuse mai mic, își îndesase capul între umeri și ochii-i căutau cu disperare împrejur. „Ce mai faci?” – întrebă Eugen cu o satisfacție secretă, dar era nemulțumit și se gândi departe, în timp, la un oarecare ins excomunicat. „Bine. Tu?... Eu, iartă-mă, trebuie să...” îi întinse cu grabă o mână și dispăru printre oameni, aproape în fugă... Eugen văzu filmul, nu-i plăcu fiindcă nu înțelese nimic,

nu se putea amuza, deși toată sala chicotea, și, spre sfârșit, ieși tiptil. Știa că-și mai dorise ceva și de abia își aminti de bere. Intră în berăria cea mai apropiată, se așeză la o masă și-i făcu semn chelnerului. Era lume multă, venită să petreacă două ore cu bani puțini, mirosea a carne prăjită și orchestra cânta aceeași bucată de Mascagni din fiecare seară. Grădina era izolată de stradă printr-un gard viu. Seara, la lumina becurilor, frunzele mici căpătau fiecare în parte o autonomie neașteptată și în ansamblu peretele verde se asemena – asociația o făcuse cu altă ocazie: i se întâmpla să lege lucrurile între ele, lucruri diferite și depărtate în spațiu, comparându-le, era ca o joacă și lui Eugen i se părea foarte firească –, totul semăna cu atmosfera și apa Tamisei din *Apusul de soare la Londra* al lui Derain. „Ura, maestre!” – țipă cineva. Eugen nu-și închipui că salutul îi era adresat lui și de aceea nu reacționează în niciun fel. Fu surprins, speriat chiar, când Seruna se prăbuși lângă el pe un scaun. „Ura! Sunt un invitat onorat!... Ce faci?” „Stau și privesc.” „Bravo! La care? La aia? — și arată spre o femeie într-o rochie de un roșu violent.

— Ia uită-te mai cu atenție și spune-mi dacă poartă sutien!” Eugen nu zise nimic. „Oho, ești absent. Te-ai ajuns și faci pe indiferentul!... Râse cu indulgență și-l bătu pe umăr: Ai văzut cum te laudă Iulian? Așa și pe dincolo... Să fiu sincer, te invidiez, deși, recunoaște, eu te-am săltat. Tu ești

aiurit, ți-o spun eu, că mă pricep, nu-ți cunoști interesul. Ar fi trebuit să te fi dus în Capitală, să faci puțin zgomot pe la reviste... Ei, dar și-așa comisia ți-a acceptat patru bucăți pentru bienală. I-ai înnebunit pe toți: toți te-njură... Băiete! O bere și-un rom!... Noroc că m-am interesat eu, altfel... Mă mir însă ce te-a apucat să faci declarații. N-aveai nevoie de așa ceva. Eu planificasem niște discuții pe muchie de cuțit, ăia se certau, te contestau din admirație, ca să nu zic din invidie, eu mă distram și tu cădeai bine. Ce taci?” „Ce să spun?” „Păi vorbește, ce tot urlă lumea? Am auzit că te-arată pe stradă cu degetul și tu te ții tare...” Eugen sorbi o înghițitură din berea caldută și oftă. „Nu-nțeleg ce are lumea cu mine.” Seruna izbucni în râs și cei din jur întoarseră capul spre el. „Sfântă naivitate! Sau nu! Sfântă nerușinare! Pe mine vrei să mă convingi că nu știi? L-ai citit și tu pe franțuzul ăla cu «Ai privit vreodată cum curge un fluviu?» Nu? O chestie: unul l-a-nvățat pe altul cum să facă niște aiureli și cum să răspundă la întrebări. Tipul a ajuns celebru, i se vindeau aiurelile pe capete, și omul l-a-ntrebat... O, știi, imposibil să... O carte scrisă de... Mauriac? Sau Maliroux. Ori Maurois? Mereu îi încurc. În orice caz...” „Lasă asta! Spune-mi, nici tu nu mă crezi că pot vedea prin lucruri?” „Vorbești serios?” „Foarte serios!” „Du-te dracului!” „Asta-i răspunsul tău?” „Asta! Doar nu-s tâmpit!” „Bine... Hai să discutăm despre altceva...” Seruna băuse

berea între timp. „Băiete! Romul l-ai uitat!”, răsufă greu, epuizat, se șterse cu batista pe față și pe gât și nu mai spuse nimic. Ședeau amândoi tăcuți. Eugen privea înspre oamenii de la mese, Seruna nicăieri, sau poate numai așa părea, frământat vizibil de un gând. Într-un târziu se aplecă la urechea comeseanului și șopti: „Tu joci o carte mare, simt, dar nu ghicesc pe care. Mă întreb cum dracu te-ai folosit de mine, fără să mi-o ceri... Oi fi într-adevăr vreun geniu și eu habar n-am, că nu mă pricep la genii. Oi fi!” Apoi se apucă să povestească despre un autoturism de ocazie, care l-ar interesa, însă n-are bani destui. Eugen și-l închipuia la volan, rotund și strălucind de mulțumire. „Numai că am încurcat-o – continuă Seruna –, mașina ca mașina, dar o prietenă de-a mea o să aibă un copil și nu sunt sigur că eu sunt autorul. Asta mă roade cum nici n-ai crede! Dacăș fi sigur, m-aș însura...” Se lamentă îndelung și Eugen își aminti de Germina, cu indiferență, și de Diana. Și fără să-și motiveze hotărârea se gândi că tot va trebui să plece din oraș.

A doua zi primi un vizitator neobișnuit. Crezu că acesta greșise ușa și aștepta să i se aducă scuze pentru deranj sau eventual să dea o informație în legătură cu vreun vecin. Dar vizitatorul, în sutană, închise ușa și pătrunse în odaie. „Bună ziua, domnule profesor! Sunt parohul bisericii Sfânta Maria.” „Luați loc!” „Mul... — căută un scaun, alese din ochi fotoliul și se așeză – ... țumesc!”

Eugen șezu și el pe marginea patului. Preotul era un om în vârstă, slab, cu un barbișon rar și cărunt. Ochii aveau o mobilitate stranie, se părea că nu pot sta ațintiți într-un loc mai mult de o clipă. „Nu v-am văzut niciodată la biserică – încep, în timp ce fără să-și dea seama bătea darabana cu degetele-i lungi pe brațul fotoliului – , desigur că tinerii de azi nu prea își îndreaptă pașii spre Casa Domnului, dar sunt convins că în sinea lor conceptul de divinitate joacă un rol important și hotărâtor. Trăim într-o epocă a oroarei de exteriorizare. Este un fel de rușine, dacă mi-ar fi permis aș asemăna-o cu jena pe care o simt bărbații la teatru sau la cinematograful, când le vine să plângă, dar li se pare că plânsul ar fi sub demnitatea lor de bărbați. Nu? — nu așteaptă confirmarea.

— Firește, nu vă reproșez faptul că nu veniți la biserică, vă puteți ruga și acasă, în singurătate, Dumnezeu este în tot locul. De altfel, dețin informații date de câțiva enoriași de-ai mei, oameni de mare cinste și încredere, că sunteți un tânăr cuviincios, serios, nu aveți destrăbălarea în sânge, nu v-a văzut nimeni beat, mă rog, în stare de ebrietate, și nici nu v-a auzit înjurând. Este drept că pentru o viață spirituală completă, pentru o adevărată viață spirituală ar mai fi ceva de făcut, dar, după cum spunea un filosof, Dumnezeu însuși ne va aprecia faptele abia după judecata de apoi, deci să nu fim noi mai exigenți ca El...”

Preotul întrerupse darabana de pe brațul fotoliului și trase aer în piept, de parcă vorbele i-ar fi consumat tot oxigenul din plămâni. Eugen era intrigat, însă reuși să-și stăpânească impulsul de a riposta net: „Nu mă interesează!” Profitând de pauză, căută pachetul de țigări și instinctiv îl îmbie și pe musafir. Își dădu seama numaidecât că a făcut o gafă, dar era prea târziu pentru a disimula gestul. Preotul însă întinse mâna și luă o țigară. „Buruiana dracului, ierte-ne Cel-de-Sus!” Pufăiră amândoi. „Nu vreți să intrați în subiect?” — îl pofti Eugen. „E o idee! — râse preotul, parcă el însuși amuzat de introducerea inutilă.

— Domnule profesor, ce mai, m-au amețit enoriașii, nu mi-au dat pace până ce n-am promis c-o să mă ocup de cazul dumneavoastră. Pe scurt, ei vor să știe dacă este adevărat că puteți vedea prin ziduri, prin fier și prin alte materiale. Adică, de fapt, ei au aflat că ar fi adevărat. Iertați-mă, eu personal nu cred, dar am venit aici nu dintr-o curiozitate intimă, ci dintr-o însărcinare. Enoriașii mei vor să fie siguri de ce origine este acest... talent al dumneavoastră și, mai pe scurt, cine v-a investit: Domnul sau Satana. Dacă Dumnezeu a vrut asta, atunci este vorba de o minune pe care se cade s-o arătăm lumii, ca pe o manifestare a puterii Sale nemărginite. Dacă și-a vârât coada Satana, atunci va trebui să luăm măsuri pentru izgonirea duhului rău din ființa dumneavoastră.” Eugen nu îndrăzni să râdă, deși tare ar fi avut

poftă s-o facă. Preotul era grav și părea ușurat acum când în sfârșit își formulase dorința. „Eh, părinte, dumneavoastră credeți că povestea aceasta are o explicație metafizică. Probabil că profesia vă obligă să aveți opinii atât de ferme. Eu însă nu vă pot ajuta. De unde să știu eu cine poartă vina, Dumnezeu sau Dracu? N-am avut nicio revelație, nu mi s-a arătat niciunul nici măcar în vis...” „Deci e adevărat că vedeți! — sări preotul și se înecă de fum.

— Dacă nu știți de unde vine, înseamnă că sunteți o unealtă inconștientă.” „Probabil. Dar a cui?” „A Binelui sau a Răului! Tertium non datur.” „Și ce-i de făcut?” „Trebuie gândit. Nu pot lua hotărâri într-o clipă. Vom vedea...” Stinse țigara și se ridică. Eugen îl conduse până la ușă, înapoindu-se în odaie, izbucni în râs, un râs de unul singur. Se auzi și deodată încremeni. „Asta-i râs de nebun!” Dar continuă să hohotească, „Unde ești, drace?”, până obosi. Și brusc i se făcu lehamite de orașul acela, îi venea să plece imediat la gară și de acolo oriunde. Nici măcar nu mai știa dacă posedă acea calitate ciudată și își zise că nu va încerca să se convingă. „Vreau să fiu un om obișnuit. M-am săturat!”

În oraș, cazul lui era dezbătut pe toate fețele. Era ultima noutate și oamenii nu renunțau la plăcerea de a face supoziții, de a se entuziasma sau de a respinge cu ură. Eugen fu asaltat de câțiva curioși, o bătrână voia numai să-i atingă hainele, în

credința că se va vindeca de o eczemă veche, îi baricadau drumul, și de aceea el se încuie în odaie. Nu mai păstra legătura decât cu portăreasa care îi cumpăra mâncare și țigări. Nimeni nu mai reuși să pătrundă până la el, cu excepția unui bărbat cu ochii ieșiți din orbite, care lăsa impresia că e dement. Bătu violent și, văzând că nu-i răspunde nimeni, forță ușa. Eugen, în orele de singurătate, devenise irascibil, era un fel de deznădejde, și văzându-l pe omul acela furios, se pregăti de apărare. Dar omul își aranjă ținuta, salută umil și-și ceru scuze pentru intrarea sa demnă de un film polițist. El era funcționar la bancă, își iubea ca un nebun soția și ea îl înșela. Nesiguranța îl distrugea, îl îndobitocea treptat și de aceea îl implora pe Eugen să-l ajute. Să vină cu el până la o casă anumită, la o oră știută, și acolo, din stradă, Eugen să se uite și să-i spună dacă nu cumva soția lui se afla înăuntru cu un bărbat. Să aibă milă Eugen și să-i salveze creierul și așa destul de zdruncinat... Eugen refuză și nu se lăsă înduplecat de plânsul omului... Deci, în afară de acela, nimeni nu-i călcă pragul. Veniră reprezentanții ordinii publice, fiind sesizați de niște binevoitori, și urcară până la Eugen. Bătură, își declinară prin ușă calitatea și Eugen îi întrebă politicos ce au cu el. Ei erau însă însărcinați să păstreze liniștea și ordinea în oraș și căutau să extermini cauzele tulburărilor. „Deci – zise Eugen – ați constatat că eu tulbur liniștea și ordinea și

vreți să mă exterminați?” „Nu, ne-ați înțeles greșit, ne-am exprimat greșit, dați-ne o mână de ajutor, lumea vorbește fel de fel...” „Toți cereți ajutor de la mine... Eu n-am nicio vină.” „Totuși, vă rugăm să deschideți ușa!” „Am dreptul să țin ușa închisă.” „Deschideți!” „Numai dacă aveți mandat!” Și reprezentanții ordinii nu răspunseră. Plecară și chemară ajutoare. Pe seară sosiră doi dintre maimarii lor, însoțiți de un medic. Eugen baricadase ușa. Vocea medicului îi părea cunoscută și fără să vrea privi prin perete. Era doctorul W. „Doctore – strigă –, înțeleg pentru ce ai fost adus aici. Chiar dacă vei conchide că sunt nebun, eu nu-s un nebun periculos și n-ai dreptul să decizi internarea mea într-un ospiciu!” „Sunteți foarte periculos – ripostă doctorul W –, creați o psihoză nedorită. Se cere arestarea dumneavoastră.” „Și dacă nu-s nebun? Eu îți dovedesc. Te văd. Ești îmbrăcat în gri, cravata ți-e strâmbă, în buzunarul din stânga ai o legătură de chei, cinci chei, dintre care una e Yale. Ce m-a vrei să-ți spun? Că ai toți dinții, minus o măsea, și o singură coroană de aur? Domnii care te însoțesc nu vor să afle câte ceva despre dumnealor? Dumneata, cel de lângă balustradă, ia mâna, e șubredă și poți cădea în capul bătrânului aceleuia de jos, acela cu păr roșcat și cu umbrelă!” „De necrezut!” – strigă doctorul W.

— E imposibil!” „E nebun!” „Nici nu mai este nevoie de consult!” „Deschide!” – porunciră

oamenii ordinii. „Spargem ușa!” Eugen refuză din nou. „Mă voi apăra. Dacă tot m-ați declarat nebun, îmi pot permite să mă apăr cu orice mijloace.” Cei de afară se sfătuiră în șoaptă. Aveau un plan complex de acțiune care înlătura posibilitatea unei ciocniri generatoare de accidente regretabile. Vor mobiliza pompierii și vor ataca din două părți, și pe fereastră, utilizând gaze lacrimogene.

Dacă până acum disperarea îmbrăca la Eugen forme care nu afectau încrederea în anumite lucruri bine stabilite prin legi și tradiție, după plecarea grupului de pe coridor, teama pătrunsese pe deasupra pragului și puse stăpânire pe tot spațiul. Privi în stradă. Ici și colo, câțiva cetățeni se plimbau cu pas regulat. Pe scară urca încet, furișându-se, portăreasa. Eugen simțea că femeia nu-l dușmănea. Se repezi la ușă, împinse dulapul cu care o baricadase, și-o deschise. „Ah, domnu’ profesor, m-ați speriat! Tocmai vă aduceam două scrisori. N-am putut să vi le dau mai devreme. Eu nu știu ce-or avea cu dumneavoastră, că doar ce rău faceți?! Acum mă duc, să nu mă vadă careva și să-nceapă iar balamucul! Dac-o mai ține mult așa, o să iau câmpiile! Așa zic, c-ar fi mai bine să plecați undeva, până uită lumea. Tot aveți vacanță. Noapte bună!” Eugen rămase un timp în prag, cu plicurile în mână. „... fiind în posesia unor vești care vă privesc, vă invităm... cazul dumneavoastră ne preocupă în cel mai înalt grad, bineînțeles sub rezerva înlăturării oricărei urme de

subiectivism...” Profesor doctor T...” „Iubitul meu iluzoriu, nu mi-am găsit liniștea dorită și nici n-am devenit mamă, așa cum... Dumnezeu m-a pedepsit să...” Eugen își lăsă capul pe masă. Era obosit. Ațipi și se trezi, tresărind speriat. Târziu, scrise câteva rânduri pentru portăreasă, lăsă într-un plic bani de chirie și îngrămădi într-o sacoșă câteva lucruri strict necesare. Ieși în vârful picioarelor și se strecură în stradă ca un hoț. Se piti într-un gang până trecu omul în uniformă care își făcea rondul, apoi se grăbi spre gară.

5.

Era emoționat. De zece ani nu mai coborâse în gara aceea și deodată lucruri și întâmplări pe care le credea uitate de mult îl împresurară. Călătorii grăbiți urcau în taxiuri, mașinile tăiau drept prin parcul de trandafiri de pe malul fluviului, pe o autostradă aglomerată. Eugen vedea doar trăsurile vechi, birjarii vorbăreți, pufăind din lulele, drumul în serpentină ce urca spre oraș. Merse pe jos și recunoscuse aleea de castani, băncile largi de piatră. Vilele cochete de pe bulevard, din amintire, se uniseră într-un hotel paralelipipedic de metal și sticlă. „Gogoși, gogoși caldeee!” Nu striga nimeni. Era un oraș civilizat, fără maghernițe și fără vânzători ambulanți. Niciun cunoscut. Fețe străine. Eugen le cerceta lacom în van. El era străinul. Va căuta o mașină, aici era

prea singur, și va descoperi, poate, un alt sat, satul lui, în care se va simți străin și nedorit. Acolo trăia o mătușă bătrână, unica lui rudă rămasă în viață, și ea îl va întreba pe cine căută. Sau ce dorește. Sau ce vânt îl aduce. Da, așa îl va întreba, firesc și fără prea mult interes, ca pe orice călător întârziat din întâmplare, în fapt de seară, la o poartă străină. Și-l va recunoaște apoi bătrâna, va lăcrima pentru toți morții din neamul ei, cunoscuți sau uitați, și-și va aminti de părinții lui... li va pregăti cina și patul și va încălzi apă pentru spălat, iar a doua zi dis-de-dimineată, înainte de răsăritul soarelui, va merge la cimitir să tămâieze mormintele și să spună bocetul însăilat pe loc, cuprinzând toate necazurile ei de bătrână singură, și vestea, să afle morții și să se bucure că iată, a venit unul de-al lor, unul despre care nu mai știau nimic și-l credeau poate rătăcit prin vreun cotlon al tărâmului de dincolo...

Mătușa nu mai era în viață, în casa ei locuia acum un sanitar pripășit în sat. Un vecin, auzindu-i numele, își aduse aminte că Eugen îi fusese coleg de școală și-l pofti să intre la el, să vorbească și să-i dea găzduire. Se părea că trecuse un veac. Așa trebuie să se fi simțit Făt-Frumos reîntors acasă de prin locurile unde tinerețea era fără bătrânețe, iar viața fără de moarte. Eugen căuta un pumn de liniște și o rădăcină de care să se poată încleșta. Era liniște în sat, dar tăcerea singură nu-l liniștea. Rădăcinile le rupsese el

însuși demult. Nu mai avea pentru ce să întârzie acolo. Vorbi cu vecinul, acesta amintea mereu de oameni cu nume care nu-i spuneau nimic lui Eugen, apoi tăcură amândoi. Nu voi să rămână peste noapte. Plecă spre oraș pe drumul vechi, neîngrijit, rămas în afara marilor direcții și căi, și merse încet, fără grabă, ca omul mulțumit de ziua încheiată, cu o oboseală calmă. Orașul îl întâmpină somnolent și Eugen îl străbătu indiferent până la gară. Știa că nu se va reîntoarce niciodată și de-abia acum se gândi că nu trecuse pe la cimitirul satului, să vadă mormintele părinților. Nu se învinui, moartea e o plecare ca toate plecările, de fapt mormintele lor erau numai simbolice, deoarece în sicrie nu fuseseră îngropate decât niște haine; trupurile lor nu existau nicăieri, le pulverizase pe amândouă o bombă, într-un adăpost, în oraș. Cimitirul lor era deci întregul oraș... Va lua primul tren, la întâmplare, fără țintă. Mai începuse nu demult o astfel de călătorie, dar atunci se simțea într-o adevărată vacanță, mergea nicăieri pentru a întâlni certitudine. În noaptea aceasta, drumul va deveni o alunecare inconștientă spre nimic.

Singur în compartiment, încercă să se înșele și să doarmă. Era ostenit, dar somnul nu se apropia. Își luase bilet până la capătul liniei, la T, un oraș de pe litoral, însă nu era sigur că va merge până acolo. De fapt nu voia altceva decât să se piardă pentru trei luni, să uite de el și de întâmplările

prin care trecuse. Probabil va rătăci din loc în loc, așteptând toamna. Școala, în ultimă instanță, rămânea unica lui rațiune de a exista. Și, voind să înlăture tristețea, se gândi la școală ca la un lucru nespus de apropiat, cu elevi inteligenți și cu oameni – colegii lui – cumsecade. Nu-și aminti nici pentru o clipă de profesoara de matematică, nici de director... Apoi, când apărură zorile, își zise că e omenesc și plăcut să te trezești având o femeie alături. Surâse și se întrebă dacă n-ar fi bine să se căsătorească. Se muștră, încruntându-se: fugea de singurătate, dar nu iubea pe nimeni. Nu iubea o femeie anumită și unde ar putea-o găsi? Germina nu revenise la el și el nu i-a simțit lipsa. Gândul îi sări la un articol dintr-o revistă, nu mai știa care, atunci când l-a citit nu i-a dat atenție, despre un copil oare deosebea culorile numai cu ajutorul degetelor... Era, desigur, cu totul altceva, nu avea nicio contingentă¹⁰ cu... Un copil... în scuarul acela, un copil i-a spus: „Tu ai un briceag...” Înaintea lui se afla o vară întreagă și el nu știa ce să facă cu ea.

Se luminase de-a binelea. Într-o gară deschise fereastra și ascultă zarva de afară. Apoi se ocupară locurile. Îi era foame. O tânără așezată în fața lui îl privi cu interes. Eugen își zise că o părea foarte obosit – deși acum, se simțea uimitor de proaspăt – și de aceea atrăgea atenția. Se contrazise: era

¹⁰ Care poate să se întâmple sau să nu se întâmple.

încă tânăr, în floarea vârstei, și deodată îi fu foame de viață. Nu mai avea astâmpăr. „Nu vă supărați – i se adresă tânăra –, aveți o gănganie pe umăr!” Era o buburuză. „Halal noroc!” – gândi înciudat și-și rezemă capul de pernă peste puțin adormi și visă că zboară.

III

1.

Vara trecuse prea iute sau prea încet, zilele nu puteau fi numărate, zilele scurse într-o continuă și nouă uitare, cu sentimentul unei desprinderi de sine, dar în același timp searbede, vechi, aceleași culmi de pe care se întrezăresc alte culmi, până în zarea unde se bănuiește toamna așteptată. Colindând prin țară de ici-colo, fără un itinerar precis, Eugen reușise să depună în el de-a valma peisaje, oameni, orașe, păduri, lucruri bune de teaurizat pentru mai târziu, când va avea nevoie de evadare și nu va izbuti să iasă din atmosfera citadină. Aștepta totuși toamna optimist, se gândea la munca lui ca la un paradis părăsit pentru o clipă doar, ca să-l poată dori mai intens și ca să se bucure de el mai deplin.

Orașul îl primi calm la orele acelea de dimineață, când oamenii au ajuns la locurile de muncă și pe străzi, pentru un timp, se așază liniștea împăcată. Câteva frunze îngălbenite anunțau sfârșitul de

anotimp; de fapt, calendaristic, încă mai era vară. Casa era tăcută și Eugen intră fără să întâlnească pe nimeni. Deschise ușa. Odaia nu avea mirosul încăperilor nelocuite, aerul părea curat, reîmprospătat de curând, și nu se zărea niciun fir de praf. Pe măsuța pirogravată așteptau câteva reviste și o scrisoare. Era bine acasă! Eugen intenționase să se odihnească după noaptea albă din tren, dar nu simțea deloc oboseala. I se întâmplase de multe ori, de-acum se cunoștea, ca trupul lui să reacționeze pe dos. Se spală și se bărbieri meticulos, cu un fel de bucurie. Mângâie cotoarele cărților din bibliotecă, apoi se așază în vechiul scaun. În toată vacanța nu citise decât în treacăt câte o pagină de ziar și acum era flămând de cuvinte tipărite. Citi revistele cu atenție și nerăbdare. De mult nu avusese senzația aceea de împlinire și de bună dispoziție. Scrisoarea, după cum își închipuise, era de la Diana. O ultimă scrisoare – scria ea –, s-a săturat să tot scrie și să nu primească răspuns. Parcă ar corespunda cu un mort. „Probabil că nu ai timp pentru o femeie ca mine, de aceea trag concluzia că îți este străină iubirea creștinească pentru aproapele tău. Piei, drace! Te iubește și se roagă pentru sufletul tău pierdut d.” „În sfârșit – își spuse Eugen –, m-a trecut în cealaltă tabără!” Zâmbi și zâmbetul îi rămase încremenit. Se gândi la zarva din primăvară și se întrebă dacă oamenii au uitat. „Desigur că n-au uitat, dar s-au potolit. Eu sunt

vinovat. Asemenea lucruri nu se spun nimănui fără risc...” își petrecu o jumătate de zi printre cărți, răsfoind albume și operând mici schimbări de poziție în bibliotecă. Apoi se plictisi și dori să-i bată cineva în ușă, n-avea importanță cine, numai să-l viziteze un om, să discute, să se simtă în societate. Inventă fel de fel de treburi mărunte pe care le îndeplini cu migală, dar trebui să recunoască faptul că se temea să iasă din casă, o teamă imprecisă de ceva nenumit. Vru să analizeze starea aceea, însă își dădu seama că recurgea din nou la un subterfugiu datorită căruia să amâne plecarea. Atunci îl cuprinse un tremur nervos și pulsul i se înteeți. Își simțea inima bătând în coșul pieptului și nu-și putea stăpâni senzația paroxistică de teamă. Fusese de ajuns să-și amintească, și întâmplările din primăvară să revină din subconștient, să-și impună retrăirea lor pe un plan interior și de aceea mult mai acut și mai intens. Eventualitatea unei bătăi în ușă, amintită din nou, fugar, îl îngrozi. Era necesar un act de voință care să-i zdruncine reprezentările monstruoase din creier, care să-i dea încredere în limpezimea minții sale. Deschise ușa hotărât, și pășind peste prag intră într-o negură alburie. Aerul era sărac și Eugen deschise larg gura, se înăbușea, dar imediat – totul durase o secundă – își spuse că acesta era un simptom tipic al unor boli de inimă, or se știa sănătos. Coborî scările, tropăind voit, bătut în geamul portăresei și femeia

ieși mirându-se. „Ați și sosit? Cum a fost vacanța?... Chiar ieri am făcut curat, am aerisit... Totul este în ordine.” Eugen mulțumi, tremurul îi dispăruse, și-o rugă să-i aducă ceva de mâncare. Se miră cum de ceruse de mâncare, când el avea de gând să iasă în oraș. Brusc simți oboseala, abia se mai ținea pe picioare. Se întoarse în odaie. Acum era liniștit, ar fi trebuit să analizeze starea prin care trecuse, însă nu avea putere. Se culcă, portăreasa, mai târziu, încercă zadarnic să-l trezească, îi adusesse mâncare, și adormi dus până a doua zi.

Era târziu, se repezi la masă și mănă tot ce găsi acolo, rece. „Foarte curios că portăreasa n-a amintit nimic de ce s-a întâmplat și de fuga mea precipitată. Înseamnă că... totul este în ordine.” Își schimbă hainele – dormise îmbrăcat – și vesel, n-ar fi putut explica de ce era vesel, o porni spre școală. Drumul îl parcurse agitat, o agitație interioară, ca o nerăbdare ce nu izbutea să se reverse afară, în gesturi, în mers sau într-o melodie fluierată ritmat pe bătaia secundelor. Nu întâlnește niciun cunoscut și i se făcu dor să audă glasul directorului. „Hm... îmi doresc lucruri pe care le-am repudiat. Un fel de obișnuință cu urâtul, cu...” în fața școlii se opri să admire fațada vopsită proaspăt în culoarea nisipului. Fiecare fereastră era încadrată de câte două false coloane albe, iar două vase enorme cu flori străluceau întrarea. Niciodată nu stătuse atâta s-o privească.

I se părea cunoscută și totuși nouă. În sfârșit, spunându-și cu o reținere voită că-i este dragă școala aceasta, sări câte două trepte deodată și intră în cancelarie. „Bună ziua, bine v-am găsit!” – salută în gura mare. Cei prezenți acolo, câțiva profesori numai, răspunseră morocănoși, ca și când i-ar fi supărat veselia aceea nepotrivită cu aerul încăperii. Eugen înregistră frunțile încruntate, ochii șovăitori și mâinile care întârziiau să fie întinse. „A murit cineva?” – întrebă, dar nu-i răspunse nimeni. Fiecare se prefăcea ocupat cu un lucru oarecare. „Vasăzică aici n-a uitat nimeni nimic!” Se așeză pe un scaun și intră în muțenia generală. Nu se plictisea. Pe fereastră vedea o porțiune din stradă, un chioșc de ziare lângă care stăteau de vorbă două femei. Încercă să ghicească din gesturile lor subiectul discuției și i se păru că se află foarte aproape de adevăr. Era vorba desigur despre niște zarzavat pe care una din ele îl cumpărase, iar cealaltă... Se deschise ușa și intră directorul. Profesorii se grăbiră să-l salute, dar acesta văzându-l pe Eugen uită să mai răspundă. Fără veste își pierdu prestanța afișată cu plăcere și constanță, era chiar încurcat, umilitor de mic, încât părea gata să-și ceară iertare. „N-ai primit... ăăă... Na-i primit o...?” „Eu? Ce să primesc?” „O... O scrisoare... O... o... adresă oficială...” „Nu. De ce?” Directorul deveni mobil, își agita membrele, parcă erau descleiate, și îngâna vorbe desperecheate. Eugen se străduia să-l înțeleagă,

nu se gândea în momentul acela la cauzele bâiguielii, la motivele pentru care directorul nu măi părea el însuși. „Zici că n-ai primit adresa?” „Nu. Despre ce adresă este vorba?” – „Sigur – se răzbună directorul –, poștașii ăștia mănâncă de pomană banii statului, nu sunt în stare să ducă o scrisoare la adresa indicată. S-au văzut destule cazuri... O să trimit o sesizare la Ministrul poștelor, este inadmisibil...” „Bine – îl întrerupse Eugen –, de acord, dar ce-i cu adresa?” Directorul începu din nou să bâiguie ceva, o incoerență enervantă, apoi găsi un cuvânt și se agăță de el cu furie: „Așteaptă! Du-te acasă și așteaptă adresa oficială! E cel mai bun lucru. Poșta nu poate să nu... Așteaptă!” Eugen se întristă, presimțea că actul acela nu i-ar fi adus nimic bun. „Nu plec de aici până nu aflu despre ce este vorba!” „Spune-i, domnule, omului – zise unul din profesori –, să știe ce are de făcut, că doar...” „De ce să-i spun eu? Există act, adresă oficială... De ce să... Și pe urmă să... Eu nu vreau să...” Eugen citi clar în ochii lui o frică animalică, de individ slab. „Aștept un minut! — hotărî, ridicând glasul. Directorul alunecă în lături și se așeză pe partea cealaltă a mesei. Ce este?” – porunci Eugen. „Este că n-ai fost încadrat la liceul nostru...” „De ce?” „Nu știu... Și ce mă-ntrebi pe mine? Ce, eu te-am pus să vorbești prostii? Eu te-am rugat să declari tot felul de aberații? Singur ți-ai făcut-o! Nu hotărâsc nimic singur. Aici e conducere colectivă. În iunie,

din cauza dumitale, s-au iscat o mulțime de zvonuri nesănătoase...” Lui Eugen nu-i venea să creadă. „Serios?” „Da. O să primești adre...” „Bine.” Se ridică. Încă nu putea să-și dea seama dacă era sau nu un dezastru. Și tocmai când descoperise că iubea școala aceasta! „Bine, domnule director!... Norocul meu este să trăim în secolul al XX-lea. Dacă ar fi fost altul, ați fi fost în stare să mă ardeți pe rug. Acum îmi luați doar pâinea... În unanimitate, nu? M-aș fi mirat...” Merse încet spre ușă și ieși pe coridor. „Aici nimeni n-a uitat...” Nimeni nu-l strigă din urmă, măcar să-i dea un sfat de circumstanță. Se miră că primise vestea cu ușurință, că nu se supăraseră cum ar fi fost firesc, că decizia aceea se părea că nu-l privește. Portarul îl salută cu o deferență în care Eugen crezu că descoperă o nuanță de milă. Nu plecă, așa cum voise, ci urcă scările la etaj. De la Minerva trebuia să-și ia rămas bun, dacă o va găsi.

Minerva sări de pe scaun cu o vioiciune care nu-i stătea bine și, după ce-i mărturisi că tocmai se gândea la el, îl întrebă dacă a aflat. „Da, mi-a comunicat directorul.” „Săracul de tine, acum o să trebuiască să te zbați ca să te repună în drepturi. Au comis o ilegalitate, asta o văd toți, dar nu îndrăznește nimeni s-o spună. De fapt sunt mulți care sunt de acord și se bucură că n-o să le mai fi coleg. Și nu pricep de ce... Să-ți fac o cafea? Am și puțin rom.” Eugen încuviință. O cafea i-ar prinde

bine, o cafea cu rom și o țigară bună limpezesc mintea. Minerva trebuia după un raft, acolo unde avea reșoul electric, și pe negândite începu să lăcrimeze. „Ce faci?” – vru să știe Eugen, în sensul că prea întârzie cafeaua promisă, iar ea înțelese că o întreabă de ce plânge. Lucrul acesta îi dădu o neașteptată mulțumire sufletească și plânse mai tare. Îi era milă de el, o milă complexă, în care intra și dragoste, și calculul lucid dintre paratezele unor închipuiri. Ar fi dorit să-l ajute, pe de o parte, dar, pe de alta, îl învinuia. Brutalitatea lui inconștientă o incita la hotărâri capitale. Va proceda și ea brutal, își va reprima orice urmă de sentiment. Aduse cafeaua, își aprinseră țigările și se priviră liniștit, ca-ntr-o vizită calmă, după-amiaza, plictisiți că nu au ce să-și ceară și ce să aștepte unul de la celălalt. Minerva stătea la pândă, Eugen încerca și reușea să nu se gândească la ce se va mai întâmpla cu el. „Sunt fericită – începu ea – că nu disperezi și că te stăpânești, însă ghicesc cutremurul din tine. O să-ți fac o propunere. Știi foarte bine că noi doi ne iubim – Eugen, uimit, nu putut protesta –, că între noi există o comuniune pe care tu o negi dintr-o ambiție neînțeleasă. Eu am fost prea exigentă ca să accept un bărbat necorespunzător și de aceea nu există vreunul care să poată spune că i-am permis vreun gest deplasat. În privința aceasta sunt liniștită și nu-mi reproșez nimic. Tu, este puțin probabil că vei reuși să anulezi hotărârea de

a te lăsa fără catedră, vei fi pus în situația de a face tot ce nu-ți place ca să-ți câștigi existența. Eu îți propun să clarificăm poziția mea față de tine și a ta față de mine. Ne căsătorim și eu voi lupta pentru amândoi. Am putere, nimeni de aici nu cunoaște meritele mele din primii ani de după război, prietenii mei de atunci mă vor ajuta, și în afară de asta femeile răzlesc mai ușor. Dar trebuie să am calitatea de soție – altfel lumea m-ar crede nebună, cum să mă bat pentru un simplu fost coleg?” Eugen nu reușise să-și revină. Țigara îi ardea degetele și el nu simțea. „Nu pot, Minerva, eu nu cred că e vorba de dragoste între noi doi. Mă știi, mă cunosc și... Nu m-am gândit niciodată la tine ca la o... — voi să spună femeie – iubită, iar ție ți-e milă de mine și încerci să te convingi că ai face-o din dragoste. Nu pot accepta să mă căsătoresc cu tine și tu să mă întreții ca pe un invalid.” „Dar și tu vei munci – strigă Minerva și pentru o clipă umerii obrazilor căpătaseră culoare –, vei termina de scris cartea...” „Nu există nicio carte. Am ars tot. Nu mai lucrez la nimic.” Minerva, descumpănită, păru că va ceda primului impuls și va cere lămuriri. „Vei picta! Mi s-a spus că pânzele tale au fost apreciate și că, dacă n-ai fi vorbit ce nu trebuia, ar fi...” „Nu sunt pictor! Sunt dascăl? Îmi trebuie o școală, copii și o cretă!” „Nu te va lăsa nimeni să educi copiii! Le-ai da noțiuni false și i-ai învăța să nu respecte legile naturii!” „Asta e o prostie, cum aș putea face eu așa ceva?”

„Ai putea, de îndată ce afirmi că ești unic!” „N-am afirmat niciodată...” Minerva tremura și uitase punctul de plecare. Se angajase într-o dispută și Eugen îi părea un dușman pe care trebuia să-l învingă. „Ești nebun! Te vor interna într-un balamuc!” „Hai, liniștește-te... — îi vorbi cu blândețe, trecu lângă ea și o mângâie ușor pe braț – Bea un pahar de apă!” Neașteptat, Minerva țipă: „Nu pune mâna pe mine! Ce vrei? Crezi că vei putea cu forța să...” Se înecă și nu reuși să continue. Izbucni într-un hohot convulsiv. Eugen avu tentația să o zguduie puțin și să-i tragă două palme. Se retrase în grabă și trânti ușa. De abia în stradă se uită peste umăr și nu văzu decât clădirea școlii, pustie.

2.

Nu era cheltuitor, singura extravaganta pe care și-o permitea era cumpărarea cărților – el o socotea ceva firesc, o trebuință ca oricare alta –, însă economiile lui nu depășeau o sumă ce i-ar fi permis să trăiască timp de două-trei luni. Deci se puneau și problema banilor, implicit a existenței. La început, amărât de înlăturarea din școală, nu se gândi decât la durerea lui spirituală. I se părea că duce o viață fără rost, cursurile încă nu începuseră, dar el nu se mai simțea inclus în febra aceea de toamnă. Naiv, se convinsese că povestea cu adresa oficială pe care n-o mai primise nu era

decât o glumă proastă pusă la cale de profesoara de matematică, femeia căreia el îi vedea întotdeauna ochelarii de cal. Îl ura, fără îndoială, și poate că nici ea singură nu știa pentru ce-l urăște. Dar îndepărtă ideea: directorul ar fi socotit că prestața lui ar fi fost știrbită și nu s-ar fi lăsat niciodată convins să intre în complot. Directorul ar fi luat parte la orice complot posibil doar dacă ar fi primit ordin de la superiorii săi... îi pierise pofta de citit, se plimba de unul singur și discuta cu portăreasa. Ea vorbea mult, aflase de undeva, vestea înconjurase orașul, că Eugen fusese dat afară, îl compătimea și nu amintea nimic de întâmplările din primăvară. Și portăreasa îi spuse într-o seară ce rău face el că nu reclamă, să meargă la șefii cei mari și să-și caute dreptatea. Eugen dădu din mână, a lehamite, dar noaptea sfatul portăresei nu-l lăsă să doarmă. Da, ar trebui să se ducă undeva, la Consiliul comunal sau la Minister, și, fără precedent, deși parcă l-ar fi gândit din totdeauna, descoperi un amănunt administrativ, un fleac nebăgat în seamă, dar foarte important: hotărârea direcțiunii școlii nu-l scotea în afara corpului didactic, această școală nu-l mai voia, foarte bine, motivele nu erau de ordin etic, profesional sau juridic, ei bine, atunci la o altă școală se putea găsi o catedră liberă, cum de nu-i trecuse asta prin minte?

Se duse la Inspectoratul școlar, era prea devreme și trebui să aștepte mai mult de o oră.

Secretara îl întrebase de nume și când l-a auzit a tresărit. „Vă cunosc – a mărturisit –, s-a discutat mult despre dumneavoastră.” Aștepta interesul lui Eugen, ce s-a discutat?, însă el n-a zis nimic și secretara n-a rezistat: „Am auzit atâtea despre dumneavoastră, încât n-am reușit să-mi fac o părere. Văd că sunteți... normal.” „Firește că sunt normal!” – a râs Eugen. Femeia era micuță și durdulie, dispusă să râdă mult. „Spunea cineva, a venit aici și-a povestit că vă credeți preschimbat într-o mașină cu raze X. E nostim, nu?” – și a chicotit amuzată. „Asta tot ar mai fi cum ar mai fi – s-a înveselit și Eugen, acum era optimist –, dar ce s-ar fi întâmplat dacă m-aș fi metamorfozat într-un microb?” „Microbii mă sperie, însă dumneavoastră sunteți simpatici „Mulțumesc.” „N-aveți pentru ce. Eu spun întotdeauna ce simt. Vedeți, faptul că v-am cunoscut, că vă am în față, așa cum sunteți în realitate, mă face să mă ntristez. Lumea e foarte rea, nici nu-și dă seama când e rea.” „Înțeleg” – a zis Eugen și a voit s-o întrebe ce șanse avea în legătură cu o catedră la o școală oarecare. Sosi însă șeful Inspectoratului. „Dânsul?” „Vă aștepta pe dumneavoastră.” „Azi n-am zi de audiență!” – și intră în birou. „Încercați – îl sfătui secretara pe Eugen – nu e om rău, o să înțeleagă...” Eugen își zise că într-adevăr nu se putea să nu înțeleagă șeful, pesemne că el nu știa cum stau lucrurile și când va afla adevărul va lua măsurile de rigoare. Bătu la ușă și intră fără să

aștepte invitația. „Am spus că azi nu e zi de audiență!” – se răsti acela. Eugen își ceru scuze că n-a știut, dar acum că tot era acolo cerea permisiunea de a adresa o plângere. Se prezentă, auzind numele șeful se încruntă, și întrebă la care școală va fi profesor începând cu noul an școlar, deoarece a fost încunoștiințat verbal chiar de director că vechea catedră nu-i mai aparține. „Cunosc cazul dumitale – spuse grav șeful –, într-adevăr, acolo nu se mai putea să fii menținut datorită impresiei detestabile pe care ai lăsat-o direcțiunii și colegilor. Ba încă mai mult, au existat părinți care au cerut să nu-ți mai fie încredințați spre educare copiii lor, din motive de ordin subiectiv. Noi trebuie să ținem seama de dorințele părinților, mai ales că depindem de ei în primă și ultimă instanță, noi răspundem pe scară ierarhică nu numai față de ministerul de resort, dar și față de Consiliul comunal. În concluzie, dumneata nu ai fost încadrat la acea școală și vei rămâne la dispoziția noastră. Deocamdată nu există nicio catedră liberă. Sper că am fost calm. Și clar, deși am avut destule dureri de cap din pricina dumitale.” „Vă înțeleg – zise Eugen –, însă eu va trebui, ca orice om, să mănânc, nu? Dacă dumneavoastră îmi răpiți posibilitatea de a profesa, eu rămân muritor de foame.” „N-o lua în tragic! Nimeni nu moare la noi de foame! Și nu este nimeni vinovat de situația dumitale. De ce mă obligi să aduc în discuție cauzele care au generat-

o?” „Nu pricep ce mi se reproșează!” „Asta-i culmea! Dumneata ești inconștient? Produci perturbații grave, tulburi liniștea publică și tot dumneata te întrebi ce anume ți se reproșează?” „Totuși, explicați-mi!” Șeful apăsă pe butonul soneriei și secretara apăru prompt în ușă. „Adu-mi dosarul dumnealui!” Femeia ieși, nu înainte de a zâmbi încurajator lui Eugen, de parcă i-ar fi spus: „Vezi, am avut dreptate. E om bun!” Eugen ceru voie să-și aprindă o țigară. „Uite – zise șeful răsfoind dosarul de îndată ce-i fu adus –, am aici raportul direcțiunii, memoriul părinților, referatul organelor în drept ale Consiliului orășenesc și concluziile noastre. Reiese clar că dumneata ești un bun profesor, dar că în ultimul timp te-ai îmbolnăvit de nervi. Există în privința asta și o notă a medicului specialist. Eu personal sunt convins că în vacanță te-ai odihnit și că în momentul de față ești refăcut. Dar noi vorbim de trecut. Deci, din cauza unor tulburări de natură nervoasă, dumneata ai declarat că vezi prin obiecte, că pentru dumneata nu există limite vizuale. Cred că îți dai seama că e o... — nu găsea cuvântul pe care-l dorea cât mai blând –, că e ceva imposibil. Unii înclină – am la dosar și declarația epitropilor¹¹ bisericii Sfânta Maria – că dumneata ai fi investit cu harul divin. Mă rog... Alții...” „Știu toate acestea – îl întrerupse Eugen –, toate sunt

¹¹ Administrator al unui bun, în special al averii unei biserici.

numai prezumții. Numai supoziții. Eu aș putea să fac mea culpa și să declar: Da, a fost o prostie pricinuită de nervii slăbiți etc. Dar adevărul este unul singur: fără să cunosc cauzele, eu văd prin lucruri. Am demonstrat practic și pot să vă dovedesc și dumneavoastră acum. Ce rău am făcut, eu asta vă întreb? Aduc vreun prejudiciu cuiva? Este ca și când toți oamenii ar auzi cu o singură ureche, iar eu cu amândouă...” Șeful își încleștase mâinile de marginea biroului. Era speriat și încerca să nu pară. „Bine, bine – zise grăbit –, eu te cred, nu trebuie să te necăjești. Așa sunt oamenii, neîncrezători. Du-te acasă, fii liniștit, noi o să te anunțăm când vom putea face ceva concret pentru dumneata.” Eugen sesiză nuanțele și ridică din umeri. Ar fi fost în zadar să insiste. Avu tentația să-l privească pe omul din fața lui, să-l vadă gol, să-i găsească vreun semn, vreun defect, și să i-l semnaleze dovadă sigură că nu mințea și că nu-i nebun. Renunță. Oamenii nu acceptă decât ceea ce înțeleg. Firește, exceptând religiile și filosofiele. Unde e vorba de principii, acolo poți crede orice. Principiile nu sunt inventate pentru a fi pipăite. Mulțumi – avu puterea să fie ironic – și plecă.

Era o furie calmă care îl sufoca. Se vedea rătăcind din loc în loc asemenea unui nou Ahasverus. Înaintea lui se aflau mii de porți surde. Totul părea un vis urât, numai în vis te lovești de ziduri care îți apar în față la fiecare pas. Încerca să

se trezească... Trebuia să meargă la Consiliul orășenesc, poate acolo va găsi un om care să înțeleagă. Și se duse îmboldit de o nouă speranță, dar nimeni nu voi să-l asculte, la auzul numelui său toți își încrețeau frunțile și promiteau grăbiți că vor studia cazul, să scrie el tot ce-l doare și ei vor lua măsuri, nu, nu era nevoie să spună nimic, mai bine să pună pe hârtie, vorba latinilor, scripta manent. Surâdea, erau bine dispuși, amabili, amabilitatea cu care sunt tratați de obicei acei pe care dorim să-i vedem cât mai iute dincolo de ușă. Îl îmbărbătară, nu-i dracul atât de negru, dar Eugen nu renunță la hotărârea de a da ochi cu primarul. S-a întâmplat că nici acesta nu avea zi de audiențe, totuși nu reuși să dispară la timp, deși fusese încunoștiințat de prezența lui Eugen în instituție. Eugen forță ușile, socotea că nu mai poate pierde nimic, și ajunse în biroul larg, mobilat scump. Primarul aflate că vizitatorul zurbagiu, care ar fi trebuit scos cu forța în stradă, era un tip periculos, nu se știa prea bine dacă este nebun sau numai se preface, și de aceea procedă cu tact. „Am auzit ce vi s-a întâmplat, vă compătimesc, însă cazul nu este de competența mea. Adresați-vă Inspectoratului școlar.” Eugen nu mai avea puterea de a-l obliga să discute, totul era inutil, încât i se părea că, într-adevăr, numai un nebun ar crede că-și poate afla dreptatea. Nu avea pentru ce mulțumi, totuși, ca un reflex, spuse mulțumesc și mai apoi se căi în zadar. Pe coridor,

aproape de ieșire, un bătrân funcționar îl acostă și-l îndemnă să nu se descurajeze. Era un gest la fel de inutil ca și intervenția lui, dar vorba aceea îi prinse bine, măcar că numai pentru o clipă: nu se mai simți singur.

Pe stradă se gândi la ceva care să-l liniștească pentru totdeauna, un act disperat, și se învinui de lașitate. Căută altceva, nu întrezări nimic, nu mai avea nicio speranță. Se așează pe o bancă în scuarul unde poposea câteodată și privi prin zidurile dimprejur, cu un fel de răutate. Descoperea oameni ce se credeau în deplină siguranță în odăile lor cu uși închise și-și spunea că nimic nu-i poate fi ascuns. Era mândru, o mândrie prostească de care-i fu rușine. Îi trecu prin minte să-i telefoneze Germinei, acum avea nevoie de un om, indiferent care, să stea de vorbă. Ar fi vorbit despre orice, cum n-o făcuse niciodată, cu aerul omului plictisit de plinătatea vieții, să dea la o parte tristețea. Nu, nu-i va telefona, el singur a îndepărtat-o, cum s-o recheme acum, doar acum, când îi este necesară, ca și când ea de-abia l-ar aștepta?! Un bărbat își ceru permisiunea de a se așeza alături și Eugen încuviință fără să-i dea atenție. „Sunteți necăjit, domnule profesor, și eu aș fi, este aproape insuportabil să fii pus în situația de a reevalua absolut totul!” „Mă cunoașteți?” „Dar cine nu vă cunoaște?” replică necunoscutul. Eugen îl privi. Un bărbat oarecare, cu o fizionomie banală, dintre acelea care se uită

imediat, îmbrăcat corect. „Da – fu dispus Eugen să vorbească –, dacă știți povestea, mi-e foarte greu. Descopăr de abia acum că sunt mai ignorant decât un copil.” „Eu v-aș întinde o mână – spuse omul –, o mână prietenească.” „Mulțumesc – tresări Eugen –, nu mă așteptam. Cred însă că n-o s-o primesc. Probabil vă este milă.” „Nu, nu-mi este milă. Aș fi numai onorat dacă ați accepta să vă ajut. Dumneavoastră, domnule profesor, aveți o calitate unică...” „Credeti în ea?” „Desigur. Și nu din entuziasm pentru lucrurile neobișnuite. Eu sunt un om lucid, nu-mi pot permite aplauze juvenile. Judec. Sunt convins că ochii dumneavoastră văd prin obiecte. Păcat doar că nu reușesc să-mi explic fenomenul. E trist că scumpii noștri concetățeni sunt proști. Și prostia generează în unele cazuri răutate, și răutatea distruge, macină, desființează, dezagregă...” „Cam așa ar fi – aprobă Eugen –, dar să nu generalizăm. Aici nu-i vorba de prostie. Nu toți cei care nu înțeleg teoria relativității sunt idiști. Din nefericire nu găsesc nicio ieșire. Sunt condamnat. Va trebui să părăsesc orașul și să mă mut în cealaltă parte a țării...” „De ce?” „Pentru că n-am bani, și fără bani mor de foame.” „O, banii nu-s o problemă insolubilă. V-am întins o mână. Profitați de ea. Ea valorează cel puțin cât existența dumneavoastră pe încă o sută de ani de acum înainte.” „Glumiți?” „Nu. Doresc să vă ajut. Aveți nevoie de bani – vă dau bani. E un gest uman. Dezinteresat.” „Mă

uimiți.” „Sunteți și dumneavoastră pervertit – râse necunoscutul –, recunoașteți că vă gândiți la ce vă voi cere în schimb! Cu alte cuvinte, nu credeți că există și oameni care ajută numai pentru actul în sine.” „Nu, nu există asemenea oameni. Totul se plătește. Nici prietenii nu se ajută decât dintr-un interes, din egoism, pentru a păstra o prietenie, un prieten, care la rândul lui...” „Adică, tot cu un scop!” „Așa cred.” „Vă înșelați...” „Discuția continuă în felul acesta, fluturându-se ușor principii întemeiate de experiență. Obosiră amândoi. Necunoscutul se prezentă în sfârșit, se numea A B și era inginer. „Mi-ați refuzat ajutorul – încheie cu un zâmbet cald –, dar eu îmi mențin propunerea. Când vă veți răzgândi, vă voi întâlni din nou.”

După-amiază îi telefonă totuși Germinei. Femeia părea încântată, se ghicea în glasul ei satisfacția, se interesă de sănătatea lui și se scuză că e ocupată cu o prietenă. „Mai cheamă-mă!” Eugen agăță receptorul în furcă și râse singur în cabina telefonului public. Se întrebă ce anume așteptase de la Germina. Nimic. Și totuși... Și tot pentru acel nimic pe care nu voi să-l mărturisească porni să caute o stradă uitată și sună la ușa lui N. Nu răspunse nimeni, dar Eugen fu sigur că un colț al perdelei se mișcase ușor și un ochi îl privea. Avea posibilitatea să se convingă, însă nu vru. Nu era dezamăgit, ci numai înciudat. Îl căută pe Seruna. Acesta era plecat într-o călătorie. Acasă, căutând

o soluție, răsfoind în neștire cărți și albume, dădu peste o scrisoare. „Tot Diana!” Plicul era nedesfăcut și ștampila poștei indica o dată veche. Nu avu curiozitatea s-o citească, dar se gândi la Diana cu seriozitate și nostalgie. Și ideea explodează. Câteva clipe, împrăștiat, nu putu gândi. Apoi hotărî. Va merge la Minister. Acolo, în Capitală, o va căuta pe Diana. Nu avea nevoie de motive. Până târziu întocmi un memoriu și, după ce-l semnă, adormi împăcat.

3.

Fata îmbrăcată în negru, cu șorț și bonetă albă, îl conduse într-un salonaș și îl rugă să aștepte câteva minute: Doamna de abia se trezise. Îl întrebă ce preferă, o cafea sau un ceai, împinse un fotoliu lângă o masă joasă pe care se aflau câteva reviste ilustrate, îi surâse și dispăru. Eugen își reproșă că a venit prea devreme, de fapt trecuse de 10, și mângâie cu privirea pereții încăperii. Se simțea bine, deși ar fi avut motive să scrâșnească. Îl cuprinsese o veselie liniștită... Așteptă mult. Răsfoi revistele, erau străine, cu multe poze, actrițe probabil, unele frumoase și toate cu bustul acoperit sumar, bău cafeaua adusă de fată, fumă o țigară luată dintr-o cutie lăcuită pusă la îndemână pe marginea șemineului fals, apoi se plictisi și regretă vizita. Fata mai deschise o dată ușa și-l rugă s-o scuze pe Doamna, dânsa nu va

întârzia mult. Eugen, intimidat de casa aceea bogată, nu putu să fie jignit de așteptare și îi spuse fetei că nu are de gând s-o rețină pe... Doamna decât un minut. Avea treburi în oraș. Fata surâse de circumstanță și închise ușa. Și Eugen reuși să se manie, întâi pe el însuși, apoi pe Diana, și privi cu interes prin pereți. Descoperi dormitorul. Diana nu se afla acolo. Patul era răvășit. Pe un mic secretaire, într-o ramă de metal, râdea bonom un bărbat trecut, pleșuv. În cabinetul de toaletă, Diana își peria părul, meticulos. Fata ștergea praful într-o altă cameră. O sufragerie, domnul acela bătrân, Eugen crezu că-l recunoștea după fotografie, și o servantă. În sfârșit, Diana își potrivi ultima șuviță, îmbrăcă un neglige albastru de mătase și spuse ceva. Eugen nu înțelese, deși îi urmărise cu atenție mișcarea buzelor. Trecu în sufragerie, spuse iarăși ceva și ieși în hol. Eugen închise ochii. Auzi ușa, pași ușori. Simți două mâini încolăcindu-i gâtul. „Ai venit!” Era jenat, primi sărutul cu teamă. „Ți-a fost dor de mine! Imediat vom rămâne singuri!” Nu-i dădu răgaz să spună nimic. „Nu m-am grăbit, n-am vrut să arăt că de abia așteptam să fiu lângă tine! Încă puțină răbdare. Soțul meu trebuie să plece.” „A terminat – spuse Eugen privind spre sufragerie –, vine.” Ea se îndepărtă. „Ești mai slab, mai spiritualizat!” Domnul acela pleșuv bătu în ușă. Diana merse în întâmpinarea lui. „El este Eugen!” Bărbatul se înclină ceremonios și-i întinse o mână albă și

zbârcită. „Sunt încântat, da, încântat! Sunteți binevenit în casa noastră! Regret că niște ocupații care nu pot fi amânate mă obligă să nu mă bucur chiar acum de o discuție cu dumneavoastră. La revedere!” Ochii mici îi jucau tineri, cu șiretenie sau cu ironie. „Las totul la aprecierea ta!” – îi spuse Diane și se retrase. Eugen îl urmări până în stradă.

„N-am avut niciun bărbat de când ne-am despărțit. Voiam să intru într-o mănăstire, apoi am renunțat. Sunt încă prea tânără. Și nu mai puteam răbda. Aș fi venit la tine! Sărută-mă! Simt iar că e bine să fiu umilită! Umilește-mă! Iubește-mă, Eugen!” Eugen sta de piatră. Prin ușă o văzu pe fata aceea lipită de tăblie, ascultând, „Ia-mă!” „E cineva la ușă!” „Ce-ți pasă?!“ Eugen se ridică și și aprinse o țigară. „Am venit să stăm de vorbă!” Diana scoase un suspin mic și se cutremură. Își mușca buzele. Brusc deveni calmă, luă o țigară și se așeză în fotoliu. „Vorbește!” Eugen avu o scurtă ezitare. Proceda conform unui îndemn lăuntric, n-ar fi putut spune pentru ce trebuie să se poarte astfel și nu altcum, nu știa în mod sigur pentru ce venise la Diana. I se îmbulzeau în minte un noian de întrebări, ar fi vrut să afle care era adevărul în cele ce-i povestise Diana. Se gândea la domnul acela politicos, la politețea lui de alt veac, la căsnicia lor, la cele pe care Diana i le-o fi spus când s-a întors acasă în primăvară... „Diana – începu să vorbească într-un fel de grabă, ca și

când ar fi dorit să se sfârșească totul mai iute –, nu ți-am citit scrisorile. N-am avut poftă. Am fost necăjit. M-au dat afară din școală. Nu sunt chiar sigur dacă ți-am spus că sunt profesor de desen. M-am plâns la ministru. De fapt n-am putut pătrunde până la el. M-a ascultat un fel de director sau secretar sau șef de cabinet, nu mă pricep, habar n-am ce era. N-am rezolvat nimic. Mi-a dat un sfat: Să termin cu ideile trăsnete, sau cel puțin să nu le comentez, să nu le împărtășesc nimănui.” „Vrei să te ajut eu?” „Nu. Numai ți-am spus.” „Asta e tot?” „Da.” „Sărută-mă!” „Nu pot. Sunt disperat.” „Eu te credeam zeu! — spuse ea cu tristețe.

— Păcat. Ești numai un om.” „N-am pretins niciodată că sunt altceva decât un biet om.” „Un biet om... Mă dezamăgești.” Apăsă pe un buton. Fata se prezentă. „Adu-mi telefonul!” Și fata aduse aparatul, îl puse în priză și se re trase. „Cu cine vrei să vorbești?” „Cu soțul meu. El îți va rezolva...” „Nu vreau!” „Nu te-nțeleg!” Formă numărul. „Tu ești? Ai pe cineva la învățământ?... Pentru prietenul meu...” Eugen smulse cordonul din priză. „Bine – zise Diana –, cum dorești. Îmi pare rău că se sfârșește...”

De afară, din stradă, Eugen o văzu plângând. Voi să se întoarcă, dar nu putu. Merse agale până când, într-o stație de tramvai, cineva îl salută. Era A B. Nu se miră că-l întâlnește, însă nu avea chef să întrețină o conversație. A B simți asta și se pierdu în mulțime. Eugen se răzgândi, nu mai luă

tramvaiul, ci străbătu pe jos străzile care duceau spre centrul oraşului. Dădu cu ochii de o sală de expoziție, intră ca un automat. Nu reţinu nimic, ieşi, trecu strada, un automobil îl evită, şi se regăsi de abia în gara centrală.

Drumul de întoarcere îl parcurse absent. În compartiment, un călător, concetăţean, declară că-l cunoaşte şi-l întrebă de scopul călătoriei în Capitală. Eugen îi răspunse cu un fel de plăcere că n-a reuşit ceea ce intenţionase şi că de acum înainte existenţa lui va fi pusă sub un mare semn de întrebare. Se părea că ia lucrurile uşor sau că glumeşte. De fapt încă nu-i venea să creadă că sperase în van. Omul îi spuse că există ieşiri din orice situaţie. El lucra la fabrica de porţelan şi acolo era nevoie de un om de talent, creator de motive ornamentale. Eugen se bucură pentru un timp, apoi se îndoii. Nu avea încredere şi regreta bucuria de la început, fără temei. „Dar ce vor zice colegii dumneavoastră şi conducerea fabricii? Doar ştiţi cum sunt privit!” „La noi se cere muncă – restul nu interesează pe nimeni. Vă priveşte numai pe dumneavoastră dacă vă place să vă uitaţi înăuntrul lucrurilor, dacă vă place să credeţi asta...” „Nu-i vorba de plăcere...” „Mă rog, oricum ar fi, nu lezează pe nimeni.” „Alţii au altă părere”. „Alţii sunt proşti. Eu aş fi fericit să am într-adevăr o asemenea calitate.” „Aşa ceva este imposibil – interveni un alt călător, care ascultase până atunci tăcut –, nu cred în supranatural şi desfid

pe oricine ar încerca să mă convingă că...” Omul de la fabrica de porțelan îl întrerupse: „Nu era vorba de nimic supranatural, n-ați înțeles.” Și lui Eugen: „Grea e viața, domnule profesor!... O să vorbesc eu cu șeful secției, o să-i spun despre dumneavoastră. Eu mă numesc S și voi fi încântat să ne mai întâlnim. M-au interesat întotdeauna oamenii care ies măcar cu puțin din obișnuit. Fără ei, zilele ar fi ceva mai plicticoase...” Trenul ajunsese la destinație. Eugen promise că va trece pe la fabrică și, când coborî, gara i se păru ca niciodată veselă și primitoare. Cetatea îl aștepta sus și el se gândi că o uitase. Se îndreptă spre orașul vechi, urcă străzile în pantă și odată ajuns lângă zidurile cenușii îi veni să cânte. Fredonă încet o melodie și stătu acolo cuprins de un sentiment ce nu putea fi numit. Era o ușurare sau numai senzația plăcută, foarte scurtă, de după un suspin.

4.

La fabrica de porțelan trecu împins dintr-o formalitate în alta, toate acele hârtii în care trebuia să scrie despre el i se păreau fără rost, și doar când i se ceru să spună numele câtorva oameni care îl cunosc se opri derutat. Răspunse că nu-l cunoaște nimeni, funcționara indiferentă din spatele mesei se opri și ea și dădu nemulțumită din cap. Apoi fu condus în secție, o sală lungă, cu o singură masă

lângă peretele de sticlă, la care ședeau bărbați și femei îmbrăcați în halate albe. I se arătă ce avea de făcut și rămase singur la o porțiune de masă, pe un scaun. Era nedumerit sau numai speriat, nu înțelegea prea bine ce i se cerea și îi fu rușine s-o mărturisească. Omul acela din tren, S, încă nu se arătase și Eugen nu întrebă de el. I se părea înjositor să fie angajat undeva numai pentru că avea pe cineva, un susținător... Un bătrân se ridică de la locul său și se apropie. Îi spuse: „Noi formăm aici o familie unită, e necesar să v-o spun de la început. Muncim individual, dar rezultatele ne afectează pe toți în bloc. Unii sunt mai buni, alții mai slabi, însă noi am procedat la o nivelare. Când sunt premiați câțiva, banii se împart în mod egal între toți. Aici există și o activitate de creație și de aceea ne bucurăm de prețuirea direcțiunii. M-ați înțeles?” „Cred că da, și n-am nimic împotriva.” „Unde ați mai lucrat?” „În învățământ.” „Aha! Deci proaspăt în meserie, deși mi s-a spus că ni se va întări colectivul cu un om teribil. Sau poate că sunteți teribil, dar eu n-am cum s-o constat deocamdată. Și acum să facem prezentările!” Își spuseră numele pe rând și bătrânul, care era un fel de șef datorită vechimii în întreprindere, îi explică pe larg ce va face de acum încolo. Va desena în culori motive florale, mici peisaje, grupuri umane – o mamă cu un copil, de pildă – care, odată aprobate, vor intra în serie, adică vor fi pictate pe vasele de porțelan. Îl lăsă să

lucreze de probă, o fată îi aduse o ceașcă de cafea, și Eugen desenă cu plăcere. Îi tremura mâna și se gândea că trebuie neapărat să reușească un lucru deosebit. Poate tocmai de aceea prima noastră ieși chinută și banală. Apoi uită de gânduri, se detașă pe nesimțite de atmosfera secției și liniile se așterneau ca de la sine, cu exuberanță. „Nu prea complicat! — îl sfătui șeful –, nu suntem obligați să dăm capodopere!” – și râse mulțumit. Eugen îl auzi mai târziu, era în capătul celălalt al sălii și printr-un ciudat efect acustic putu să înțeleagă fiecare șoaptă fără niciun efort. „El e profesorul acela... cu povestea din primăvară... l-au dat afară... nu-l întrebați nimic, o să ne spună el... are mână bună, o să facă treabă...”

După orele de serviciu, un coleg mai tânăr îl invită la o bere, dar Eugen se scuză. Prima zi de muncă îl obosise într-atât, încât de abia aștepta să ajungă acasă și să se culce. Colegul nu insistă. Lui Eugen îi păru rău după aceea, un om încercase să se apropie de el și el îl respinsese. Era obosit, însă ar fi trebuit să-și învingă oboseala. Își mărturisi totuși că omul nu-i era simpatic și scuza aceasta îl împacă pe jumătate. În drum spre casă poposi în scuarul unde întârziase de câteva ori. Fumă o țigară și își zise că totul s-a aranjat, acum este bine, deși poate că ar fi fost mai bine să se mute în alt oraș. Aici nu-l reținea nimic. Ochii îi lunecau leneși pe forfota străzii, pe zidurile caselor. Pe o bancă ședea o femeie și Eugen își aminti că o mai

întâlnise, da, era aceeași femeie, tot aici o văzuse, era și un copil cu ea, un puști blond și firav... Da, era și copilul, se juca în spatele băncii... îi pieri oboseala și simți nevoia să fie vesel și să se joace. Un impuls rar, tineresc. Se ridică și merse într-acolo. „Îmi dați voie, doamnă, să mă joc cu el?” Femeia îl măsură aspru și ceva din înfățișarea lui păru s-o îmblânzească. Cererea îi apărea neobișnuită și nu știa ce hotărâre să ia. „Nene – strigă copilul – ai un creion mare!” Eugen nu mai așteptă încuviințarea femeii, se așeză alături de ea și scoase creionul cu mină de cărbune de desen. „Îți place să desenezi?” „Da, dar nu mă pricep. Desenează tu!” Eugen găsi în buzunar câteva foi albe. „Ce vrei să-ți desenez? Un cal? Un câine?” „Nu. Pe mătușă-mea!” Spusese „mătușă-mea” cu glasul puțin îngroșat, serios. „Deci – gândi Eugen – nu-i este mamă.” Femeia se încruntă și protestă: „Nu pe mine, Daniel, mai bine o casă!” Eugen însă trăsese primele linii. Poziția nu era bună, femeia întorsese capul ostentativ, și el trebuia să facă efortul de a privi prin ea. Lucra încordat și puștiul nu scotea o vorbă. Își ațintise ochii pe hârtie și urmărirea cu o încântare gravă mersul cărbunelui. Eugen se transfigurase. Poate că niciodată nu desenase cu atâta patimă. Voia neapărat să-l mulțumească pe copil și când termină nu-și putu reține o exclamație de uimire. Portretul era viu. Chipul acela înciudat, cu buzele strânse, sclipirea inteligentă a pupilelor, părul involburat de o adiere

caldă de vânt, totul părea ireal de autentic, sugera o întreagă mișcare interioară, și Eugen nu-și aminti să fi pus vreodată pe hârtie ceva mai perfect. „Sunt nebun!” – conchise în gând și-și aprinse în grabă o țigară. „Îmi place – aprecie copilul –, este mătușă-mea când mă ceartă. Mi-l dai mie”? „Desigur!” „Mulțumesc.” Femeia se întoarse curioasă. Examină ostilă desenul, însă ochii o trădară. „Este... excelent! — zise cu o ușoară ezitare, neștiind care calificativ s-ar potrivi mai bine.

— Sunteți pictor?” „Nu. Lucrez la fabrica de porțelan.” „Dar...” – vru să mai întrebe ceva și se opri încurcată. O scurtă privire îl cuprinse din cap în tălpi și Eugen o simți jenat. „Ce să-ți mai desenez, Daniel?”

„Nimic. Pentru astăzi este destul.” „E foarte ciudat câteodată – interveni femeia, ca și cum s-ar fi scuzat.

— Pentru vârsta lui este prea...” Nu găsi cuvântul și făcu un gest vag cu mâna. „V-am mai văzut o dată tot aici – zise Eugen –, credeam că sunteți mama lui.” „Este al sorei mele. Ea a plecat într-o foarte lungă călătorie și mi l-a lăsat mie. L-am crescut de la o lună...” „Căsătorită?” „Nu! — făcu ea contrariată, de parcă ghidul acela ar fi îngrozit-o. Apoi zâmbi: E greu să te căsătorești când ai un copil...” Daniel încă mai admira desenul. „E curios – adăugă ea – că m-ați desenat ca și când m-ați fi văzut din față. Or eu întorsesem

capul...” Eugen nu se pricepu să răspundă. „Mâine – spuse Daniel cu seriozitatea aceea neobișnuită –, dacă vrei, ne jucăm. Știu un joc pe care l-am inventat eu.” „De ce nu acum?” „Acum e târziu. Trebuie să mănânc, apoi mă culc, fiindcă mătușă-mea iese în oraș și eu nu pot să stau singur dacă nu dorm.” Lui Eugen i se păru că femeia se înroșise. „Dar dimineăta?” „Dimineăta e ziuă și nu mi-e frică. Și nu stau acasă. Merg la grădiniță...”

— Întârzie o clipă.

— Pe tine cum te cheamă?” „Eugen.” „Pe mătușă-mea o cheamă Lorina.” „O iubești pe mătușă ta?” „Da. Îmi place când mă ceartă. Așa îi bate inima!” – și arătă cu mâna cum pulsează o inimă.

Apoi se despărțiră. Eugen mai rămase. Știa că a doua zi va veni din nou acolo. Numai de n-ar ploua! Cerul era senin, dar el se temea. Lorina și Daniel de abia plecaseră și lui Eugen i se făcu dor de ei. De amândoi. Amândoi constituiau un tot.

Și veni într-adevăr a doua zi, după ce ieși din fabrică, femeia și copilul erau acolo, poate că nu-l așteptau, însă el vru să creadă că, fără să-și dea seama, ei doreau să-l mai întâlnească. Povestiră lucruri neînsemnate, Eugen desenă, de data asta adusesese un bloc de schițe, mâzgăli și Daniel o foaie și copilul părea încântat de ce făcuse. Eugen constată cu părere de rău că nu-l putea avea ucenic, bineînțeles, n-o mărturisi, desenul

copilului era doar un ghemotoc de linii fără niciun sens. „Ce este asta?” – îl întrebă și Daniel zâmbi, un zâmbet misterios. „Dacă nu ghicești, nu-ți spun!” Eugen nu ghici. Se indispușe, dar își zise că în fond regretul lui era copilăresc, doar nu toți copiii pot avea talent și că la o vârstă atât de fragedă nici nu știi să sesizezi germenele talentului. Lorina citea o carte de călătorii și din când în când se oprea, privea blând și făcea vreo observație scurtă. Mai târziu puse cartea alături pe bancă. Daniel cerea să i se spună o poveste, un basm nou. Eugen încercă să-și amintească poveștile din copilăria lui, însă niciuna nu era nouă. Promise că a doua zi, acum va avea și o justificare pentru întâlnirile lor din scuar, deși nu căuta justificări și nici nu i le cerea nimeni, a doua zi va aduce în buzunar o poveste nemaiauzită.

Și plecând spre casă își chinui mintea să inventeze un basm. Până târziu se lovi de motivele vechi, de același Făt-Frumos, același zmeu, încât se simți nenorocit. Îi trebuia neapărat o poveste nouă și n-o găsea. Promisese și trebuia să-și respecte cuvântul. Își aminti că Daniel spusese ceva despre un joc nou și... Dar în după-amiaza următoare plouă, o descărcare de nori violentă ce amenința să se prelungească mult timp. Trecu totuși prin scuar și, bineînțeles, băncile erau goale. Parcă avea o speranță, o speranță prostească... Se mai duse o zi, și alta, și în sfârșit vremea se îndreptă. Îi găsi pe amândoi, i se păru

că vede la ei o nerăbdare abia ascunsă și se bucură. „Mi-ai adus povestea?” „Da” – minți el. „Spune-mi-o atunci! S-o asculte și mătușă-meal!” Eugen, disperat, începu să improvizeze. Nu știa ce va urma, dar recurse la cunoscuta introducere cu „a fost odată, ca niciodată...” Și iată că un Făt-Frumos se luă la trântă cu un zmeu, la un joc de flăcăi, Cosânzeana îi privea prin fereastra castelului, și cei doi se luptară, zi de vară până-n seară, se luptară, trecură zile, săptămâni, luni, ba trecură ani întregi, Cosânzeana se plictisi de lupta aceea nesfârșită și se mărită cu primul bărbat care-i ceru mâna. Făt-Frumos și zmeul continuau înfruntarea, nu se puteau răzbi unul pe celălalt, îmbătrâneau și, într-o zi, sfârșiți de puteri, căzură unul lângă altul. Erau doi moșnegi și ar fi dorit o înghițitură de apă, dar nimeni nu se afla prin preajmă, castelul se dărâmasese, intrase într-o zonă de sistematizare. Muriră alături, inutil, neîmpăcați... Eugen tăcu. Nu intenționase să termine astfel povestea, dar cuvintele odată spuse își luau zborul și nimeni nu le mai putea aduce înapoi în neființă. Cuvântul plecat cerea altul și povestea se înfiripase fără voia povestitorului. De fapt se afla de mult în el, stătuse chircită, așteptând momentul prielnic de a ieși la lumină. Lorina își ridicase sprâncenele a mirare și a neînțelegere. Copilul medita. „Da – zise el –, mi-a plăcut. Nu seamănă deloc cu celelalte. Îmi pare rău că mor degeaba, însă...” Eugen aștepta

urmarea, dar aceasta nu veni. Daniel nu mai scoase o vorbă. Găsi o găză și-și concentră atenția asupra ei. „Te potrivești cu Daniel” – aprecie Lorina. „Îl iubesc.” „Ciudat.” „Într-adevăr, nici eu nu știu cum s-a-ntâmplat. Vă rog să nu mă împiedicați să-l văd.” Ce idee! N-aș avea niciun motiv!”

Întâlnirile se petreceau zilnic și intraseră în obișnuință. La fabrică, Eugen se străduia să lucreze corect. Era nevoie de efort, deoarece, nu după mult timp, începuse să-l plictisească desenul acela, mereu același, cu foarte mici variații. Își închipuise că va face o muncă de creație adevărată, că va putea să-și dea frâu liber fanteziei sale. În realitate i se cerea să repete un grup de palmieri, când trei, când doi, sau un amoraș roz, când mai bucălat, când mai suplu. Libertatea pe care o avea se zbătea între limitele unor teme prestabilite, de neschimbat, și bătrânul, șeful, îi explica zâmbind superior că „asta cere clientul – asta îi dăm!” „De unde știți dumneavoastră ce se cere? Prospectați cumva piața?” „Cum să nu știm? Dacă produsele se vând – înseamnă că plac.” „Dar n-ați dat niciodată altceva, să vedeți cum e primit un lucru nou!” „N-am dat, fiindcă se cer cele vechi!” Cercul se închidea și Eugen căuta în zadar să se facă înțeles. Odată a desenat-o din memorie pe Lorina. S-au strâns toți în jurul lui. „Adevărată operă de artă! — a exclamat bătrânul.

— Păcat că n-o putem reproduce. Nu ne permite

profilul...”

Nu reușea să se apropie de niciunul, deși ei păreau binevoitori. Aștepta după-amiaza și se întreba cum va fi când va veni iarna. Nu se gândise, dar dacă ar fi fost obligat să răspundă la întrebarea „Ce este cu Lorina?”

— Atunci de abia și-ar fi dat seama că pe lângă copil exista și mătușa acestuia și că n-ar fi putut spune de cine avea mai mare nevoie dintre ei doi... Într-o seară, i-a condus, a pretextat că avea treabă în partea aceea a orașului, și mergând încet, Daniel pășea înaintea lor, preocupat, a vrut să știe: „Dacă era atât de mic, de ce nu l-ai lăsat să creadă că ești mama lui?” „Pe atunci îl uram!” „Cum?” – n-a înțeles Eugen, i s-a părut că n-a auzit bine. „Îl uram! Dacă ai bunăvoință, poți să înțelegi. Eram foarte tânără, nu aveam pe nimeni, și deodată să mă trezesc cu un copil mic în grija mea!” „De ce nu l-ai dat la un orfelinat?” „Am vrut, însă când a fost să-l duc, n-am mai putut. Mi-era milă de el.” Și sora dumitale?” „A murit la naștere.” „Dar... soțul ei?” „N-a avut soț.” „Nu te-au supărat întrebările mele?” „Nu. Le așteptam. Dacă nu m-ai fi întrebat, ți-aș fi spus singură într-o zi...” Locuia într-o clădire veche la marginea orașului nou, o casă care altădată fusese stingheră. Daniel se întoarse și salută: „La revedere!” Și intră în curte. Lorina întinse mâna: „Pe mâine!”

Pe nesimțite, toamna puneă stăpânire pe oraș. Mai întâi păli verdele copacilor, galbenul și

cafeniul deveniră culorile dominante. Apoi începu vântul cu vârtejuri de frunze, ploile lungi și molcome. Orașul se mohorî, cenușiul cucerise străzile și Eugen pierdu întâlnirile din după-amieze. Simțea acut că trăiește fără rost și, odată limpezită starea aceea de deznădejde, îi căută cauza. Nu fu deloc surprins când își dădu seama că Lorina și Daniel erau pentru el mai mult decât niște cunoștințe întâmplătoare. Recapitulă pas cu pas, oră cu oră, cuvânt cu cuvânt întâlnirile lor și de abia atunci fu uimit: era un fel de dragoste. Un fel de dragoste, adică un sentiment complex pe care altfel nu-l putea defini, nu o iubire îmbietoare la nesocotințe de adolescent, ci un fel de dragoste matură și aparent calmă. Descoperirea aceasta îl dezechilibra. Atâta timp cât nu știuse, cât nu judecase, totul urma o linie firească și fără complicații. Acum însă veneau întrebările, multele întrebări fără răspuns sau cu răspunsuri multiple și-i era peste putință să aleagă pe cel mai potrivit, pe cel mai adevărat. La fabrică se încadraseră într-o obișnuință indiferentă, cu rare ieșiri, potolite mai apoi din instinctul bunei-înțelegeri. E drept că de multe ori concesiile făcute îl supărau tardiv și se învinuia că la el primează instinctul de conservare: nu-și permitea să aibă alte păreri decât cele ale colectivului. Știind că iubește, se lăsă inconștient în voia unui neastâmpăr, tradus de cele mai multe ori printr-o ușoară nervozitate. Colegii îl lăsau în pace, dar el le surprindea șoaptele. Desena ceea ce

i se cerea, iar când gândul o lua razna, puneă pe hârtie cele mai năstrușnice lucruri. Era un joc deconectant. Șeful privea binevoitor desenele, le comenta condescendent. Numai o dată îl întrebă: „De ce te-ai înfundat dumneata aici? Sunt convins că ai fi în stare să faci grafică bună.” Eugen nu răspunse și bătrânul continuă: „Probabil te-ai deocheat rău de tot cu povestea aia...” Care poveste?” În clipa aceea, Eugen nu-și amintea de ce anume putea fi vorba. „Cu privitul prin obiecte...” „Da – răspunse Eugen – e adevărat. Nu știam că ați aflat.” „Așteptam să ne povestești dumneata cum de ți-a venit... De bunăvoie...” „N-am ce povesti.” După câțva timp începură toți să-l asalteze, voiau să știe ce este și ce nu este adevărat și Eugen se încăpățână să tacă. Efortul prelungit îl obosea peste măsură. Curând colegii schimbă tactică și nu-l mai necăjiră. În schimb recurgeau la aluzii transparente, îl ironizau în discuțiile pe care el le auzea. Și el tăcea... Pe Lorina o întâlni într-o seară. Bătea vântul cu stropi rari de ploaie și se opriră amândoi sub streășină unei case. „Ne-a fost dor de dumneata. Ce mai faci?” „Și mie – îngăimă Eugen. Poate ceva mai mult decât...” „De ce nu ne-ai căutat?” „Mi-a fost teamă că va fi o singură vizită.” „Nu-nțeleg.” „Nu pot să-ți explic.” „Îmi pare rău, să știi. Acum sunt grăbită. Te așteptăm mâine. La revedere!” Lorina se îndepărtase și el, fără să judece, o urmări de departe. O pierdu. Intrase într-un magazin sau

cotise pe o stradă laterală. Întârzie sperând s-o reîntâlnească, însă Lorina nu mai apăru. Atunci se decise să bea un pahar de vin într-un restaurant, un pahar mare de vin roșu, să viseze puțin și să asculte muzică. De abia se așeză la o masă în cel mai apropiat local, că în fața lui se așeză A. B. „V-ați aranjat cumva? — îl chestionă în șoaptă și nu așteptă răspunsul – Nu vă faceți iluzii, lumea este mai rea decât vă închipuiți. O răutate inconștientă. Numai eu vă pot ajuta. Vă salut!” Lui Eugen îi pieri pofta de vin și plecă iute, ca alungat din urmă.

Toată noaptea visă cu ochii deschiși. Ziua îl surprinse plin de speranțe. Trecură cele opt ore de slujbă și în sfârșit apăsă pe butonul soneriei. „Bine-ai venit! îl întâmpină Daniel. — șterge-te pe picioare, că se supără mătușă-meal!” „Dânsa nu-i acasă?” „Nu.” Jumătate din Eugen muri. Intră într-o cameră aproape goală, doar cu o masă și trei scaune. Pe jos – linoleum. „Sofaua am vândut-o – spuse Daniel surprinzându-i privirea –, era veche. La primăvară ne cumpărăm mobilă nouă... Să te servesc cu un sirop?” „Cu ce vrei tu, Daniel.” Se așezară și băură sirop cu sifon. „Mai îmi spui o poveste?” „Nu pot acum, Daniel.” „Ești bolnav?” „Da. Puțin. O să-mi treacă.”

Lorina apăru târziu, îmbujorată de mersul grăbit, o și mărturisi că alergase, nu cumva să nu-l mai găsească, și Eugen fu iarăși întreg. Ea își lăsă mâna în mâinile lui și el i-o sărută cu religiozitate.

Lorina era veselă, sporovăia, contrar firii sale, vrute și nevrute, puneă întrebări fără scopul de a afla ceva anume. Apoi, pe neașteptate, tăcu și tăcerea se prelungi. Daniel încă părea uimit de schimbarea mătușii, probabil n-o văzuse niciodată atât de veselă, încerca să găsească o explicație. Fu o seară plăcută, tăcerea nu-i stânjenea, doar rare cuvinte legau crâmpiele de vrajă în care fiecare gândea singur și spera că gândurile lui se împletesc cu ale celorlalți. Eugen n-ar mai fi plecat de acolo, nu și-o mărturisise, însă de-ar fi fost poftit, prin absurd, să rămână toți trei, n-ar fi ezitat o clipă. Cinară împreună, o cină simplă, după care Daniel se duse la culcare. Acum erau doi și lui Eugen îi era teamă să vorbească. Își închipuia că în momentul acela putea comunica fără vorbe cu Lorina, chiar încercă spunându-i în gând că o iubește și fu convins că a recepționat răspunsul: „Și eu te iubesc, Eugen!” Și brusc își aminti de Minerva, și ea crezuse într-o conversație asemănătoare și se înșelase. Partenerul existase numai în închipuirea ei... „Și eu sunt la fel – își spuse –, sentimentul mă face să iau drept realitate niște simple dorințe.” Lorina croșeta casnic, atmosfera era aceea a unui cămin sărac, dar sub semnul buneîntelegeri. „Nu te-am întrebat niciodată: dumneata ce meserie ai?” „Dactilografă, dar urmez niște cursuri serale.” Mai vru să știe ce fel de cursuri erau acelea, însă văzu privirea furișă a Lorinei, peste umăr, spre ceasul de pe perete.

„Am abuzat de ospitalitatea dumitale. Trebuie să plec.” „Poți să mai rămâi... – zise ea –, mă simt bine cu dumneata. Și e încă devreme.” „Astăzi n-ai avut școală?” „Ba da. Am fost să mă scuz că am de rezolvat o problemă de familie – Surâse.

— N-am nicio absență, pot și eu să-mi permit măcar o dată să...” „Mulțumesc.” „Și să știi, duminica sunt acasă și-s liberă. Oricând vrei, mă găsești.

— Puse lucrul alături și se ridică.

— Am puțin vin. Mi-a fost rușine să aduc o sticlă pe jumătate goală. Bei?” Se întoarse aproape imediat și umplu două pahare. „În sănătatea dumitale!” Eugen ciocni: „Pentru faptul că ești!” Băură. „N-am înțeles toastul.” Eugen se făcu palid. „Adică – încercă să explice – pentru faptul că ești. Pentru mine, asta înseamnă... înțelegi ce vreau să spun?” „Înțeleg, dar deocamdată să nu vorbim.” El îi luă mâna și i-o sărută, apoi se ridică și veni lângă ea. Îi mângâie părul și se aplecă. Un sărut scurt. Se dezmetici în stradă, nu știa prea bine cum a plecat. În mintea lui totul era învălmășit și nu-i venea să se ducă acasă. „Vasăzică asta era!! – își spuse uimit și începu chiar de atunci să aștepte ziua de duminică.

5.

Unul dintre colegi citea cu glas tare o știre din ziar, ceilalți ascultau cu interes și Eugen nu prinse

decât sfârșitul: „... medicii englezi îl țin sub control riguros, încercând să descopere modificările structurale ale ochiului, care permit pacientului să vadă prin stofe, deci practic să îi dea posibilitatea de a vedea goale trupurile oamenilor. Declarat pericol social, tânărul...” Îl interesa, dar nu mai putea să asculte. Deci mai exista un om asemănător lui. Acela n-avusese noroc, intrase pe mâna medicilor... Comentariile colegilor nu-l lăsară izolat. „Asta da, deși e imposibil, mai că l-ai crede... Prin pânză... Dar nu prin zid!” „Dumneata ce părere ai, colega?” „Uite, e scris negru pe alb! Citește!” „Ăla are legături cu dracu!” „Parcă al nostru...” „Vor descoperi savanții adevărul...” „Deci dumneata ne vezi și măruntaiele!” „Vai, când se uită la mine, am impresia că-s în baie!” Nu era vorba de o răutate colectivă, ci mai mult de senzația produsă de un fapt neînțeles. Preocupările lor mărunte erau înlăturate de factorul mister, erau ațâțați și curiozitatea lor căpătase un nou imbold. Erau tentați să-l și creadă, numai să le povestească și ei se asculte înfiorați, ca la teatru, la o piesă polițistă, ca mai apoi să râdă și să emită păreri definitive. Fiecare se simțea în stare să rezolve orice enigmă, după cum pronosticau rezultatul unui meci de fotbal sau după cum se angrenau într-o dispută acerbă, susținând sau nu importanța eredității în boala canceroasă. Eugen nu putea răspunde, știa că este inutil, nu voia să devină bufon; oricum,

explicațiile lui ar fi generat râsete, cunoștea dispoziția pentru veselia ușoară, din nimic, și tăcea. Articolul din ziar le servea acum drept pretext pentru a-l sâcâi; de fapt îi supăra muțenia lui, rezerva aceea voită și se simțeau jigniți.

Îl înconjurară și fu de ajuns ca unul, mai curajos în inconștientă, să-l atingă, și toți, ca niște copii, cu răutatea candidă a copiilor, care nici măcar nu este răutate, începură să-l îmboldească, să-l tragă de haine, să-i împrăștie desenele. „Arată-ne – strigau ei – cum faci când ne vezi goi!” Eugen nu se mai putu stăpâni și lovi. Se scutură de ei, cu furie, și ieși în fugă din secție. La poartă, omul de pază încercă să-l oprească, el îl îmbrânci și trecu.

A doua zi era duminică. Îi trebui mult timp ca să-și revină, trăsăturile îi erau răvășite, să-și recapete continuitatea calmă. Dormi, somn epuizant, și se trezi în ziua mult așteptată. Dimineața și-o petrecu într-o agitație care nu-l lăsa să stea mai mult de câteva clipe în același loc, și pe la prânz, nemaiputând rezista, făcu un drum spre cetate. Acolo sus nu-și regăsi liniștea de altădată, uitase incidentul de la fabrică, dar se gândea la Lorina și timpul curgea încet.

„Ai venit?” – îl întrebă Lorina. „Da, am venit” – răspunse el. Se comportau amândoi ca doi adolescenți, nu observau ridicolul dulce al unor gratuite vorbe și fiecare aștepta de la celălalt un pas, ceva în plus. „Unde e Daniel?” „Se joacă. L-am dus pentru un ceas – și se înroși – la un copil

din vecini.” „Nu trebuia...” – spuse el și tăcu rușinat, fiindcă își dădu seama că nu dorea copilul, acum voia să fie numai ei doi. O îmbrățișă și ea stătu dreaptă ca o statuie, în brațele lui, fără să-l respingă, dar, în același timp, fără să i se dăruie. Se așezară stânjeniți. „Vreau să spun, să afli – începu Lorina ferindu-și ochii –, că eu am un bărbat.” Eugen se încordă. „El mă vrea și eu țin la el, dar el nu acceptă copilul. De aceea nu găsesc o soluție. Tu ești un om bun și aș încerca să mă apropii, mai ales că Daniel te iubește. În felul lui, însă te iubește. Sunt sinceră. Mărturisesc că aș vrea să mă apropii de tine. Nu sunt îndrăgostită. Nici de... celălalt nu sunt îndrăgostită. Te prețuiesc și, mai mult cu rațiunea, te visez bărbatul meu. Îmi dau seama că trebuie să mă hotărâsc odată, îmi doresc și eu un cămin, or pe Daniel nu-l pot abandona. Mi-a fost foarte greu să-ți vorbesc, dar nu puteam să te mint. Dacă aș fi tăcut, tot minciună ar fi fost... Eu te rog din suflet să stai în preajma noastră. Bărbatul acela ține de un fel de obișnuință. Să fii aproape în ziua când n-o să te avem decât pe tine. Nu-ți cer să-mi răspunzi chiar acum...” Eugen era năucit. În momentul în care aflase se vedea îmbrățișând-o și i se părea că un al treilea, un străin, îl privea batjocoritor. Și totuși ar fi voit s-o sărute. „Instinctul...” Aprecia curajul ei de a i se dezvălui și crezu că era necesar să fie și el la fel de sincer. „Ar fi caraghios să-ți fac o declarație de dragoste,

n-aș mai putea acum să-ți spun niciun cuvânt. O s-aștept cu încredere. Dar, indiferent ce s-ar întâmpla, trebuie să-ți vorbesc și eu ceva...” Și îi istorisi pe îndelete, ca și cum ar fi fost vorba de un oarecare om necunoscut, întâmplările petrecute în anul acela. Ea asculta fără să facă nicio mișcare, doar o dată tresări, își aminti că auzise despre acel om, care pretindea că posedă o calitate imposibil de înțeles. „Și care este adevărul?” – întrebă spunând rar cuvintele, așezându-le cu grijă și cu o teamă neașteptată. „Ce adevăr?” „Adică... vezi într-adevăr?” „Da.” „Cum?” „Nu știu.” „Bănuiesc că n-ai avea niciun interes să minți. Aș vrea însă, dacă mă poți înțelege, să fiu sigură că este adevărat.” „Să-ți dovedesc?” Căută împrejur. Nu putea alege. Privirea i se opri asupra mâinilor ei. Purta un inel lat, închipuind un șarpe. „În interior, inelul tău poartă o inscripție: O.D. 15 mai.” Un moment, Lorina nu reuși să spună nimic. „Da, așa este. A fost inelul sorei mele.” Apoi tăcu din nou. „Nu aveai de unde să știi ce scrie – zise mai târziu, pe gânduri. Există o singură explicație. M-ai convins. Dar tot nu sunt mulțumită. Aș vrea să înțeleg cum e posibil.” Eugen zâmbi. „Și eu aș vrea să înțeleg... Cine știe, așa s-or fi întâmplat salturile calitative din evoluția omului, mutațiile produse la nivelul... Nu râde!... Poate că nu m-aș gândi atâta și poate că mi-aș găsi și eu un rost. Mereu îmi pun întrebarea: la ce bun? Cui folosește asta? Mie, cel puțin până acum, mi-a adus numai

necazuri.” „Mi-e puțin teamă de tine. Nu știu de ce. E o prostie, recunosc, dar... mă simt cumva... fascinată...” Apoi schimbă vorba: „Să-l chem pe Daniel?”

6.

S. îl caută în secție și-i spuse tare, ceilalți auzeau, dar se prefăceau prea ocupați ca să dea atenție celor ce se întâmplau lângă ei, că regretă faptul de a-și fi pus obrazul pentru un om care produce dezordine și nu-și vede de lucru; că și-a reconsiderat părerile avute inițial despre anumite zvonuri și că pe viitor nu va mai acorda nimănui credit moral. Eugen nu-l întâlnise decât atunci, în tren, și trebui să facă un efort ca să-și amintească de el. „Mă învinuiți pe nedrept!” – încercă să se apere și S se supără. „Doar nu vrei să mă convingi că toți te calomniază, iar dumneata singur spui adevărul?” „Nu încerc să conving pe nimeni de nimic, dar nu întotdeauna cel în minoritate trebuie neapărat să nu aibă dreptate!” „Asta e numai părerea dumată!” Și ieși din secție. La prânz, Eugen găsi în sertar o hârtie pe care scria: „Ar fi mai bine să plec de aici, nu mă pot lupta cu o secție întreagă. Sunt încrezut și jignesc oamenii. Altfel...” A doua zi primi o muștrare pentru faptul că desena din plăcerea lui intimă și nu pentru uzul fabricii. Drept mărturie, într-o mapă, erau adunate planșele cărora el nu le ținuse socoteala.

Printre ele se afla și portretul Lorinei. Urmără câteva zile de tăcere plină de dușmănie, apoi găsi în sertar un nou bilet: „Dacă nu-s întreg la minte, ar trebui să mă adresez unui medic.” Literale erau de tipar și, chiar dacă ar fi fost scrise în mod obișnuit, el tot n-ar fi putut ghici autorul, deoarece nu cunoștea scrisul nimănui din secție. Vorbi cu șeful, îi arătă biletul și-i spuse: „Nu înțeleg ce au cu mine. Nu le-am făcut nimic. Nu cer decât să mă lase să-mi câștig pâinea.” Șeful examinează hârtia și decise: „Dar dumneata însuși ai scris aici! Uite, A-ul e aidoma cu al dumatle. Nu-i nevoie să fii grafolog pentru a-ți da seama. Dumneata aiurezi!” Eugen acu tentația abia stăpânită ca să-l pălmuiască. „Ce au cu mine? Ce au cu mine?” Mobilul întregii coaliții rămânea ascuns. Aparent, totul era fără sens.

Într-o dimineață fu chemat la cabinetul medical al fabricii. Se duse, bănuia motivul, nu era atât de naiv încât să-și închipuie că nu vor merge până la capăt, și o doctoriță tânără îl pofti să se așeze. Îi explică surâzătoare că încă nu i se completase o fișă, așa cum avea fiecare salariat și îi puse întrebări amănunțite în legătură cu părinții, copilăria, accidente și bolile de care suferise. Eugen, într-o scurtă pauză, în timp ce doctorița nota datele într-un registru, o rugă să fie sinceră și să-i spună ce dorește să afle de la el. „Vi s-a dat dispoziție să mă declarați nebun, nu? Ei bine, ca să nu vă m-ai obosiți degeaba, v-o spun eu cu

toată răspunderea pe care o poate avea un om întreg al minte, că da, sunt nebun f Sunt maniac! Cred, sunt convins că pot vedea prin dumneavoastră!” Doctorița râse amuzată și nu protestă. Da, avea dreptate, era maniac, bănuia că lumea îl persecută, însă nu este așa de grav. Asta se poate vindeca. Era veselă, glumea. Eugen o văzu tânără, frumoasă, și o urî. De-ar fi știut să recunoască o tumoare în încâlceală țesuturilor și de-ar fi văzut-o undeva, în ea, în creier, în plămâni, i-ar fi spus fără niciun regret: „Aici – și să arate cu degetul – ai un cancer splendid, domnișoară! Ar trebui să încetezi cu râsul acesta fără griji!”

Pe Lorina o întâlni seara, târziu. Patrulase prin fața casei și o așteptase cu încăpățănare. Când sosi, îi ceru să-l asculte două minute, avea să-i vorbească despre ceva foarte important, ea îl pofti în casă, dar Eugen refuză. Se răzgândise. Voia numai s-o vadă și să-i amintească de existența lui. Văzu prin întuneric expresia de ușurare de pe fața ei. Nu-i reproșa nimic și aceasta îl înfurie. „Ce face Daniel?” Întrebarea, conștient, trebuia să-l liniștească. „Doarme.” „Nu acum, ci în general.” „Bine.” Răspunsul scurt, aruncat cu nerăbdare, nu-l mai necăji. Plecă trist, abia târându-și picioarele.

Duminica veni fără așteptare înfrigurată, ca o zi obișnuită de toamnă târzie, o zi cenușie și umedă, cu plafonul norilor atât de jos, încât apăsa

gândurile. Eugen fugea de gânduri. Își impusese să deseneze, umplu un bloc întreg de schițe, se străduia să facă lucruri interesante. Avea de gând să i le ducă lui Daniel. Reuși să nu-l preocupe decât copilul și aceasta nu-i dădu decât o stare de nemulțumire calmă... După-amiază știu sigur că dorința lui nu se va împlini. Intervenise ceva, încurcase drumurile sau numai le limpezise. Lorina părea mulțumită de vizita lui, Daniel era satisfăcut de desene și încerca să-i dea fiecăruia un nume, un titlu, dar Eugen simțea schimbarea imperceptibilă. Lorina îl rugase să aibă răbdare și să aștepte cu încredere. Totuși el trebuia să provoace deznodământul. Îi vorbi, cuvintele spuneau altceva, însă ea înțelegea și îi răspunse că s-a înșelat, că nu va putea să întoarcă spatele acelui bărbat, îl iubea și era nevoită să accepte vechea situație. Eugen nu fu surprins, și, mai mult, deznădejdea de care se temea nu-l încercă. Copilul așeza desenele într-o ordine înțeleasă numai de el și nu se interesa de discuția lor. Eugen îl privea și deodată crezu că zbuciumul lui luase sfârșit. De fapt, el îl dorise pe Daniel, doar pe Daniel, era ciudat că până atunci nu știuse asta. Revelația îl învioră și îl făcu volubil. Lorina crezu că el îi interpretase altfel cuvintele, și, neliniștită, repetă că nu se va căsători cu el. Eugen râse și ea se sperie. „Sunt vesel pentru că am găsit o rezolvare pentru amândoi.” „Ce rezolvare?” „Tu ești nefericită fiindcă iubitul tău nu-l acceptă pe

Daniel, nu? Ei, bine, dă-mi-l mie, iau eu copilul! îmi închipui că nu te îndoiești că-l iubesc și că ne vom înțelege bine. Tu te poți căsători și vei fi mulțumită, eu îl voi avea pe el și voi fi de asemenea fericit. Vei rămâne pentru el tot mătușa lui, cum de fapt și ești, vei fi cea mai apropiată rudă a lui și totul va fi bine.” Lorina vru să vorbească, dar Eugen ghici refuzul și n-o lăsă: „Gândește-te mai întâi!” Și grăbit se întoarse spre Daniel: „Spune-mi, ai vrea să stai cu mine?” „De ce?” – întrebă copilul fără să priceapă sensul întrebării. „Eu sunt singur, nu am pe nimeni, iar mătușă-ta vrea să-și ia un soț.” „Să te ia pe tine!” „Nu se poate, nu mă iubește. Ea vrea să se mărite cu altcineva.” „Nu știu. Să mă mai gândesc” – zise Daniel cu seriozitatea aceea de copil maturizat înainte de vreme. „Asta și doresc – aprobă Eugen –, să judecați amândoi și să luați o hotărâre nepripită. Ar fi rău pentru toți trei dacă...” „Și o să-ți zic tată?” „Cum vei vrea tu, așa o să-mi zici”, Lorina plângea neauzit.

Discuția aceasta parcă îl eliberase de o mare grijă. Nu era numai eliberare, ci un sentiment mult mai complex în care intra și o speranță atotcuprinzătoare, așteptarea unui sens pentru întreaga lui existență. Fără să-și dea seama, în câteva zile i se schimbară câteva date esențiale. Deveni mai vesel, mai puțin singuratic; îngândurat, dar atent la cele ce-l înconjurau, căuta oameni cu care să vorbească. La fabrică fu

observată noua lui față, însă era greu de schimbat într-o zi o convingere înrădăcinată încercările lui de a se apropia de colegi fură luate drept o manevră cu scopuri ascunse, oamenii erau dispuși să-l acuze de cele mai infame intenții... Un motiv geometric desenat de el pentru niște fructiere, rătăcit din întâmplare printre banale frunze de viță și palmieri singuratici, ajunse în fața comisiei și căpătă avizul. Șeful protestă, el nu era de părere să se strice gustul cumpărătorilor cu asemenea creații lipsite de conținut, de valoare plastică și educativă. De altfel, autorul nu era decât nebunul acela care provocase dezordine în secție, ba chiar un adevărat scandal. Unul dintre angajații vechi, de bază, fusese lovit și numai mila l-a împiedicat să dea curs juridic incidentului. Există un dosar cu referatul medicului, tot orașul îl cunoaște pe omul acesta și asta ar mai lipsi: să i se dea un premiu pentru prost-gust. Disputa își deplasă centrul de greutate și cineva – un om care nu auzise până atunci de Eugen – se întrebă pe bună dreptate cum de mai are loc în fabrică un asemenea specimen. Fabrica nu este un sanatoriu pentru alienați, ci o unitate de producție. Mila este un sentiment nobil, însă zdruncină legea echității. Când în sfârșit îl uitară, desenul zăcea de mult într-un coș.

Își căuta prieteni dar, de găseau un om lângă care se simțea bine, apărea un binevoitor, arunca vorba purtată din gură în gură, mereu își amintea

cineva de nebunia lui Eugen, și prezumtivul prietenia înapoi. Pe Daniel îl vedea duminica. Lorina nu se hotărâse și Eugen spera. Și așa veni iarna.

La fabrică se zvonea că s-au inițiat concentrări de secții și reduceri de personal. Se vorbea mult, comentariile erau fanteziste, numai Eugen nu se arăta interesat de viitor. Își descoperise o nouă pasiune; de fapt era foarte veche, atât de veche, încât uitase de ea. În orele libere inventa jocuri pentru copiii cartierului. La început mamele își opreau odraslele, nu le permiteau să intre în vorbă cu profesorul – îi ziceau „profesorul ăla nebun” –, dar încet-încet începuseră să închidă ochii. Copiii se simțeau bine cu el, el îi trăgea cu săniuțele și le cumpăra ciocolată. Seara se culca obosit și mulțumit. Cunoscuții din cealaltă viață a lui, și nu trecuseră decât două anotimpuri, nu-i apăreau niciodată nici măcar în gând. Se părea că îi despărțeau sute de ani, aceia nu mai existau de mult și el îi uitase, cum era și firesc. Copiii îl amăgeau, îl convingeau că nu trăiește fără rost, dar niciunul nu-l putea înlocui pe Daniel. Ei erau doar un paleativ. Numai pe Daniel îl simțea ca făcând parte integrală din el. Era ciudată dragostea aceasta pe care nu încerca să și-o explice, îl încuraja. Știa că-l va întâlni duminică, nici măcar nu-l va săruta, în fiecare duminică se vor juca amândoi, un joc liniștit, de oameni maturi, și va pleca mulțumit și satisfăcut,

așteptând din nou să mai treacă o săptămână. Trăia fără să-și dea seama că trăiește, totul părea definitiv, hotărât, de neschimbat, și destinul nu mai trebuia judecat.

Orașul se pregătea de sărbători. În vitrine apăruseră brazii împodobiți. Eugen, după mulți ani de nepăsare, avea iarăși sentimentul acut al unei viitoare bucurii, aștepta ca în copilărie ziua aceea. Dar nu apucă să re trăiască așa precum își dorise ora aprinderii luminărilor. I se spusese că nu va mai putea lucra în fabrică, postul lui fusese desființat. I se înmână salariul într-un plic galben, și el nu reuși nici să se mire, nici să fie indignat, nici să se întristeze. Se petrecuse atât de simplu, încât nu avusese timp să se dezmeticească. De abia când ieși pentru ultima oară pe poarta fabricii se îngrozi de iarna care îl înconjură. Sărbătorile își pierduseră sensul, rostul, și nu știa ce hotărâre să ia. Era încă dimineată, sufla un vânt alb și cetatea nu se mai vedea din involburarea de zăpadă spulberată. Simți frigul ca pe un străin care îi scormonea buzunarele și sufletul. Intră într-o cârciumă cu aer stătut, umed, mirosind a alcool trezit și-a tutun prost. Bău în neștire până când se scutură de gerul din el, își desfăcu fularul și binecuvântă băutura pe care o simțea prietenă, fierbinte. „Pentru că totul este fără rost, trăim din lene și din inerție, peste câteva zeci de mii de ani ne vom ciocni cu o altă galaxie și vom lumina universul cu energia exploziei. Și indiferent ce-aș

fi realizat eu în viață – totul se va prefăce din nou în nimic. Va arde și Rafael, și Shakespeare, și Mozart, și munții, și copiii, și viorile, apusurile de soare și nimeni nu va mai avea timp să se întrebe pentru ce am trăit cândva... «și nimeni nu va putea să-mi spună pentru ce am venit, pentru ce voi pleca...»” Vorbea singur sau îi vorbea paharului. Nimeni nu-i dădea atenție, bețivii au ciudățeniile lor, nu trebuie să-i iei în seamă. Apoi vorbi cu toți cunoscuții lui, închină chiar un pahar pentru directorul școlii și-i spuse: „Aș fi caraghios să mă supăr pe dumneata. E ca și când aș înjura un copac pentru că nu vorbește. Nu-s supărat pe nimeni, fiindcă nimeni nu este vinovat de existența noastră. Acuma – du-te! Dumneata ești convins că faci o treabă utilă – treaba dumitale! Pleacă! Salut!” Discută și cu A.B. „Ce vrei, domnule, de ce te ții ca scaiul de mine?” „Te-au dat afară de la fabrică și eu știam că se va întâmpla așa. O să mori de foame și sunt singurul care te mai pot ajuta.” „Cum?” „Îți plătesc atât cât n-ai avut niciodată, bani mulți...” „De dragul meu, nu? Pentru ce? Ce anume vrei în schimb, Mefisto? Ești dracul? Vrei sufletul meu? Ia-l! Ți-l dau de pomană. N-am ce face cu el.” „Nici eu n-am ce face cu el. Îți ofer însă o slujbă.” „Glumești?” „Nu glumesc.” „Bine. Acuma lasă-mă! Eu te-am inventat, eu te distrug!” Și suflă înspre el, după cum făcuse cu toți oamenii ce-i apăruseră în față acolo, în cârciumă, dar A B nu pieri. „Semnează

asta! — îi spuse și-i întinse o hârtie și un stilou.

— Te angajez eu.” Eugen râse, i se părea că totul este un joc. „Pricep, Mefisto!” Și iscăli. A B îi vârî în buzunar un pachet de bancnote. „Asta e un aconto. După sărbători pornim la treabă!” Când, târziu, nu mai ținea de mult socoteala orelor, avu un moment de luciditate, îi fu scârbă de el și voi să repare tot ce i se năzărea că stricase. N-avea însă putere, clipa aceea trecu instantaneu, și bău din nou. Îl scoaseră afară la miezul nopții, cârciuma se închidea, și el o porni împleticindu-se, reușind ca prin minune să nu se prăbușească, mergea fără țință, spunând aceleași cuvinte, obsesiv, dar care în mintea lui nu aveau niciun înțeles: „Sunt totuși un om, sunt totuși un om!” Ninge liniștit, într-o vitrină, pe lumânările pomului înghețaseră lacrimi de stearină, și zăpada alba trotuarele. Niște lucrători de la salubritate îl găsiră culcat pe treptele unui magazin. Încă nu-l acoperise zăpada, pesemne nu se așezase de prea mult timp acolo. Îl căutară în buzunarul de la piept și după cartea de identitate aflară unde locuiește. Nu era departe casa, lucrătorii îl duseră cu chiu – cu vai până la poartă și sunară.

Se trezi în patul său. Nu-și amintea nimic. Portăreasa veni cu o ciorbă acră și-i povesti pe îndelete că ea era specialistă în ciorbe numai bune pentru oameni mahmuri, că o viață întreagă avusese de a face cu bărbatul ei, căruia îi plăcea băutura. „Domnu’ profesor, patima e patimă, e

urâtă și costisitoare, da' omu' până nu bea nu e om întreg. Oți fi avut vreo bucurie, că la necaz v-am văzut, da' niciodată amețit cum v-au adus oamenii ăia, și bine c-au fost miloși, că dacă vă lăsau acolo unde v-au găsit vă îngheța gerul și azi mi-aș fi pus doliu... Acuma o să trebuiască să anunțăm la fabrică, o să vorbesc eu la telefon, să-mi dați numărul, și-o să le spun că sunteți bolnav, altfel cum?!" Eugen îi mulțumi, dar în privința fabricii nu era nevoie de nimic, va rezolva el. Mai apoi i se făcu rușine că dintr-un imbold neînțeles n-a vrut să-i mărturisească portăresei adevărul, oricum, până la urmă tot se va afla. Îl durea capul, însă intenționa să caute o rezolvare chiar atunci, nu putea să amâne. Se îmbracă și, căutându-și țigările, dădu peste un teanc de bani. Surprins, rămase un timp nemișcat, neștiind ce să facă. Nu-și amintea ce era cu banii aceia și își storcea mintea încercând să reconstituie pas cu pas tot ce făcuse de când ieșise din fabrică. Se învinui prosteste că i-ar fi furat. Uitase tot. Întoarse buzunarele pe dos și-și găsi toate lucrurile, restul din salariul primit de la fabrică. Bineînțeles că n-avea de unde să fi furat teancul acela de bancnote, nici nu îndrăznea să-i numere și, chiar dacă i s-ar fi prezentat ocazia, chiar beat fiind, el tot n-ar fi fost în stare să comită o asemenea faptă. Atunci? Nu era capabil să-și explice și se înfurie gândindu-se că numai asta îi mai lipsea, din cauza acestor bani picați din cer nu va avea liniștea necesară

pentru a rezolva problema capitală a existenței lui de acum înainte. Puse bancnotele într-un sertar, îl încuie și-și zise că păgubașul va anunța prin ziare și atunci... Atunci îi va trimite prin poștă sau îi va arunca în cutia de scrisori a acelui om și...

Îl doborî o slăbiciune totală, căzu fără pic de putere și portăreasa chemă un medic. Avea febră. Rămase în pat multe zile, nu-și dădu seama câte, trecură sărbătorile și de abia în prima zi a noului an își reveni doar cât să ia cunoștință de starea în care se afla. Auzea ca prin vis sporovăială portăresei. „Eu nu știu ce fel de oameni sunt pe lumea asta, dar să nu vină unul măcar, n-o avea și el un prieten, un om sau o femeie, să-l lase să se prăbușească singur... Că asta a fost soarta mea, să tot îngrijesc de alții, da' de mine cine-o griji? Ba nu, mint, a tot întrebat unul, însă n-a vrut să intre ca să-l vadă. Mi-a și mulțumit c-un pol...” Cine să-l fi căutat? Trecu în revistă toți cunoscuții lui, dar nu se opri asupra nici unuia. Efortul îl obosi, și adormi.

Se refăcu încet și fără veste dori să vadă strada. Privi prin zid, însă aceasta nu-l satisfăcu. Se ridică din pat și reuși cu greu să pășească până la fereastră. De pe trotuarul opus, un ins îl salută sau lui i se păru, acela se uita poate la altă fereastră, apoi fu sigur că-l cunoaște de undeva. Pe seară, primi vizita lui A. B. „Ei, cum stăm, prietene, ești foarte imprudent și era cât pe-aici să te coste.” Eugen se bucură, era un om, venise la el

și de abia atunci își aminti de Daniel și se gândi că ar fi trebuit s-o anunțe pe Lorina că... Ea l-ar fi adus și... „Sper că îți mai amintești de discuția noastră.” „Care discuție?” „Banii sper că nu i-ai pierdut!” „Banii?” „Da, ți-am dat un aconto, așa ne-am înțeles.” Deci. Banii i-au fost dați de A.B., dar în ce scop? Nu dăruieți, un aconto nu se dăruie. Nu-și amintea. „Nu credeam c-o să lucrez atât de greu cu dumneata – spuse A.B. —, doar ai semnat!” Și scoase o hârtie. I-o arată de la distanță. Eugen își recunoscuse iscălitura și citi dintr-o ochire rândurile scrise deasupra. „Imposibil! — zise și căzu înapoi pe pernă – Eu nu puteam semna așa ceva. Cine ești dumneata?” A.B. Râse potolit, ca omul stăpân pe situație. „Nu e nevoie să-ți spun cine sunt eu. Mai întâi e necesar să-ți amintesc cine ești dumneata. Dumneata ești un om deosebit, înzestrat cu o unică și extraordinară calitate. Semenii dumitale nu te-au înțeles, ba mai mult, te-au lovit din toate părțile. Te-au jignit și te-au lăsat pe drumuri. Acești ticăloși...” „Semenii mei nu-s ticăloși. Sunt numai oameni. Au respins ce n-au înțeles. Așa a fost de când lumea!” „De acord, dar te-au lovit. Un lup care mușcă, sfâșie, nu este iertat numai pentru faptul că este inconștient...” „Dar...” „Nu mă-ntrerupe! N-am venit aici să discutăm în contradictoriu. Ascultă-mă până la capăt și caută să bagi în cap cele ce-ți spun, fiindcă n-am timp să repet. Deci... semenii dumitale au atentat la

existența dumitale. Dumneata trebuie să trăiești din ceva. Atunci ai semnat un angajament prin care îți pui la dispoziția mea, sau, să zicem, a unor oameni în stare să te aprecieze, capacitatea de a pătrunde cu privirea prin obiecte. Acești oameni ți-au dat un aconto din salariul pe care-l vei primi în raport cu rezultatele muncii depuse. În concluzie...” Eugen își pierduse cunoștința. Când își reveni, vru să creadă că a avut halucinații. Creierul îi era uluitor de limpede. Lângă pat se afla A.B. Leșinul durase numai câteva clipe. „Îți atrag atenția – continuă A.B. — că nu mai poți da înapoi. Te vor ajunge din urmă antecedentele dumitale, toți te vor considera ori nebun, ori șarlatan. Noi vom avea grijă. Apoi, ce ai zice dacă anumite organe de stat vor primi într-un plic hârtiuța asta, plus seriile bancnotelor care se vor găsi asupra dumitale?” „Eu nu-s trădător!” – strigă Eugen și vru să se scoale, dar A.B. Îl împinse cu ușurință înapoi. „Fii rezonabil!” „Nu!” „Mai gândește-te!” Cu un suprem efort, Eugen reuși să se ridice. „Ajutor!” – strigă el, dar glasul slab nu trecu prin ziduri.

Portăreasa îi masa tâmpilele. Deschise ochii și căută în jur. Nu mai era nimeni. „A fost cineva aici? — izbuti să întrebe. „Da, domnu’ profesor, a fost un domn care a mai întrebat de dumneavoastră. Om cumsecade...” „Te rog, cheamă imediat pe...”

Abia a doua zi, deși într-o agitație paroxistică, reuși să-și exprime până la capăt cererea și s-o

convingă pe portăreasă ca să n-o ia drept o aiureală de om bolnav.

Reprezentantul ordinii publice nu se grăbea, de altfel nici portăreasa nu-i spusese că era vorba de ceva urgent, îl chemase doar ca să nu-l supere pe Eugen, deci neconvinsă. Eugen nu mai avea răbdare, i se părea că orice secundă contează. Starea aceea nervoasă, adăugată la boala nevindecată încă, îi ridicase temperatura. Când sosi, omul în uniformă ascultă neîncrezător relatarea bolnavului și decise că rezolvarea cazului nu era de competența lui, de aceea, spălându-se pe mâini, deși în sine nu credea nicio iotă din cele povestite de Eugen, zise c-o să raporteze celor în drept. Rămase apoi în fața casei, în așteptare. În scurt timp, dintr-o mașină sosită în mare viteză, coborâră trei civili. Eugen trebui să ia totul de la capăt, răspunse la întrebările amănunțite ale acestora și le arătă sertarul în care pusese banii. Își amintea bine că-l încuiase. Acum însă cheia era în broască și înăuntru nu se aflau decât niște hârtii fără însemnătate. Stupefiat, Eugen încremeni. Civili schimbară priviri, dialogul fu reluat, însă pe nesimțite întrebările nu mai cereau amănunte în legătură cu A.B., ci cu Eugen însuși. „Nu mă cred“ – gândi Eugen și începu să-l doară capul violent. Oamenii se uitară la ceas, îi mulțumiră și-l sfătuiră să se îngrijească. De rest se vor ocupa ei. Declarația portăresei – „E bolnav săracu’ domnu’ profesor, a răcit, are febră și

aiurează, eu, să iertați, n-am putut scăpa de gura lui, bolnavului trebuie să-i faci toate poftele, că asta a fost soarta mea, să...” – îi edifică. Plecară râzând, Eugen îi văzu urcându-se în mașină. Dispăru și omul în uniformă.

Se târî până la dulap și cercetă sertarul. Nu s-ar fi mirat dacă acolo, de data aceasta, ar fi găsit teancul de bancnote. Nu s-ar fi mirat de nimic, realul se confunda cu halucinația, și invers. Mai păstra totuși un dram de luciditate pentru a se întreba dacă este într-adevăr grav bolnav. Ajunse din nou în pat, dârdâind de frig, și fu mulțumit că nu l-a surprins portăreasa umblând prin odaie. Apoi pereții își îndoiră colțurile, încăperea deveni circulară, un cilindru perfect, se coloră în roz și o muzică stranie clocoti printre obiecte, ca o cataractă. Totul se întunecă treptat, spre cafeniu, și Eugen nu mai văzu nimic.

IV

1.

Glugile cafenii, sutele de glugi cafenii acoperind privirile, glugile mari, obligând ochii să vadă doar pământul, trupurile învelite în rase cafenii, strânse la mijloc cu un curmei de cânepă, amfiteatrul cafeniu și, în mijloc, jos, el, prăbușit. „Numai Stăpânul are puțința de a vedea miezul lucrurilor!” „Miezul lucrurilor!” „Miezul lucrurilor!”

Mâini scheletice aprinzându-i carnea. „Mărturisește-ți erezia!” „Erezia!” „Erezia!” Corul cafeniu cânta dulce vorbe barbare despre iubire. „Mărturisesc: Văd!” Clocot. „Vede!” „Vede!” Nu-l durea nimic. Numai sufletul. O imensă încordare. Revoltă și milă. De jur-împrejur, glugile cafenii. Privi prin stofa aspră și văzu orbitele goale. Și trupurile acelea bănuiră cuvântul de pe buzele lui și strigară: „Erezie!” Cineva îi șoptea la ureche blând, insinuant, un șuvoi cald de miere de vară, galben-ruginie: „La ce-ți folosește să vezi prin lucruri? La ce-ți folosește? La ce-ți folosește?” Era zdrobit, la pământ, și totuși dominând scările circulare pe care se sprijinea cerul, și tumultul vocilor răgușite de cântec se lăbărta ca un lichid milos printre pietre și printre tălpile crăpate și murdare. Marele inchișitor ședea într-un jilț de catifea sângerie, el singur avea ochi, și pleoape, și priviri, și creier, creierul – Eugen văzu! — era acoperit de un vâl sângieriu, „câteva legături prost făcute, șocuri electrice necesare”, disperarea robilor și mânia lor inconștientă. Rugul. Un rug imens, ca o piramidă, bine întocmit, cu grijă și cu groază de rob. Frumos. Lemne uscate, găteje. Perfect. Piața enormă, veselia îngrozită a mulțimii. „Roagă-te! Cere îndurare!” Pășea pe scările estradei care-l apropia de stâlpul din mijlocul rugului, un trunchi înalt, ca un obelisc. Stâlpul necesar. „La ce-ți folosește?” – șușotea glasul acela, curgând. Timpul își pierduse însemnătatea,

secolele se confundau cu orele mării veșnicii. Eugen smulse o torță, ajunse sus, lângă stâlpul acela ca un obelisc și, nu putu minți: „Văd!” Glugile cafenii îl înlănțuiau. Și gândi: „Dar la ce folosește?” Aprinse rugul și flăcările îl cuprinseseră. Cerul era negru, închis, și el urca înspre el ca un abur mirosind a trup de om ars. Apoi cerul căzu odată cu norii încărcăți de ploaie, și începu să plouă. Eugen, o mână de cenușă, se replămădi și respiră liber...

2.

Orașul se ridica vertical, miliarde de lumini se legănau deasupra. „Eu văd miezul lucrurilor!” – strigă Eugen și oamenii, orașul era plin de oameni cu frunțile descoperite, oamenii aceia surâdea cu indulgență: „Noi toți vedem!” „Și la ce vă servește?” „Căutăm esențialul și-l găsim!” „Și ce este esențial?” „Noi!” „Nu-nțeleg!” Urmau zile sau ani în care Eugen se trudea să înțeleagă. „M-am născut prea devreme!” Își dădea în fiecare ceas un turn și oamenii îi arătau planuri, planurile erau de neînțeles, îl durea violent capul, și puneă cărămidă pe cărămidă, fără să reușească niciun pas în înălțime. „M-am născut prea târziu!” Culorile erau altele, culori necunoscute, distanțele se măsurau altfel. Descoperi într-un târziu, era bătrân, foarte bătrân printre oamenii tineri din oraș, descoperi un loc îngrădit de care nu se

apropia nimeni. De acolo oamenii luaseră tot ce le putea fi de folos. Eugen păși pe poartă. Își căuta timpul...

3.

În primăvară făcu prima plimbare în oraș. O ușoară amnezie îi dădea senzația că e fericit. Mergea printre oameni, nu le lua în seamă privirile, se gândea la un oraș de pe marginea fluviului, uitase că acolo nu mai avea pe nimeni și se bucura de culorile regăsite. În vechiul scuar, Daniel îl întâmpină mai înalt și parcă mai stângaci. Lorina era așezată pe aceeași bancă. „Ce s-a întâmplat? — vru să știe, iscodindu-l cu o curiozitate duioasă –, te-am așteptat mereu și n-am avut cum să aflăm unde locuiești. Te-am fi căutat.” „Ce slab ești! — exclamă Daniel –, ți se văd coastele!” Lorina râse. „De unde știi tu asta?” „Le văd doar!” Eugen îi cuprinse pe amândoi cu privirea. Lorina îi apărea ca o veche prietenă din copilărie. Avea nevoie s-o îmbrățișeze. Vorbele copilului ajunseră târziu în mintea lui. O bănuială teribilă îl făcu să amețească. „Daniel, vino lângă mine!” Copilul se așază alături. Soarele bătea pieziș în creștetul lui blond. Eugen îl mângâie, îi tremurau mâinile de emoție. „Daniel, spune-mi...” Nu știa cum să întrebe. Lorina îi simți emoția și deveni atentă. Dar Eugen încă nu vorbea. Daniel se plictisise. „Daniel, spune-mi...” Se opri din nou. „Mai am eu briceagul acela, știi care?” Copilul se

uită spre buzunarele lui. „Sigur că da.” „Unde este?” „Aici!” – și arată. Lorina nu înțelegea. „Ce joc este acesta?” Eugen se înăbușea. „Daniel, vrei să-mi desenezi ceva?” „Pentru tine?” „Da.” Scoase creionul și o bucată de hârtie. „Ce să-ți desenez?” „Mâna mea. Dar nu așa cum este, ci așa cum poți s-o vezi tu înăuntrul!” Daniel îl privi cu seriozitate și cu bucurie. Deodată părea mai îndrăzneț, asta se ghicea din sclipirea ochilor. „Jocul l-am inventat eu singur. Odată am vrut să-l jucăm amândoi, dar am uitat. Cine ți l-a arătat?” „Nimeni. L-am visat.” Copilul luă creionul și cu mîgălă desenă mai întâi falangele, apoi metacarpul. Lorina dorea să întrebe ceva, dar Eugen îi făcu semn să tacă. Se transfigurase. „Gata!” – spuse Daniel. Eugen luă hârtia și o examinează atent. Voia să fie sigur, nu știa nici el de ce anume. Apoi, brusc, îmbrățișă copilul și-l sărută, îl strânse, înnebunit subit. Sări într-un picior, făcu piruete. Daniel râdea încântat. „Nu sunt singur!” – strigă Eugen. Era un țipăt adânc, ca o eliberare. Lorina îl privea năucită. „Ce s-a întâmplat?” Daniel încă mai râdea.

„N-ai dreptul să te eschivezi, îi spuse ea. Poate că acesta este destinul tău: să fii de folos indirect, pasiv, lăsându-te cercetat, testat...” „Știu. Numai de-ar reuși să tragă niște concluzii ferme.”

„Oricum, noi vom fi lângă tine. Vom fi împreună...”

„Tu ce zici, Daniel?” „Da, tată.”

Fantastic Club

Lei 10,50

ÎN ACEEAȘI COLECȚIE

au mai apărut :

Liuben Dilov

DRUMUL LUI ICAR

Lucian Ionică

ZIUA CONFUZĂ

Romulus Bărbulescu

CATHARSIS

Leonard Oprea

DOMENII INTERZISE

Alexandru Ungureanu

MARELE PRAG

Sub tipar :

Gheorghe Păun

SFERA PARALELĂ